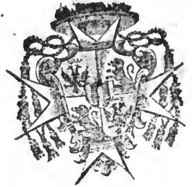
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
2 N
17

VI. 13. 44.
~~XXVIII. 1. 44.~~
K. 10.



13-19. c. 44.

Digitized by Google

Digitized by Google

TRACTATUS
DE
POLITIA
Eccleſiæ Anglicanæ.

Cui acceſſêrunt
RICHARDI ZOUCH LL. D.
Deſcriptio Juris & Judicij Eccleſiaſtici ſecundum Canones & Conſtitutiones Anglicanas.

NECNON

Deſcriptio Juris & Judicij Temporalis ſecundum Conſuetudines Feudales & Normannicas.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LONDINI,
Excudebat *S. Roycroft* LL. Orientalium Typographus Regius, Impenſis *Rob. Clavel* ſub ſigno *Pavonis* in Cœmeterio S. *Pauli*.
M DC LXXXIII.

EDITOR LECTORI BENEVOLO.

HOſce tres Tractatus, cum omnia penè primæ Impreſſionis exemplaria divendita aut diſtracta conſpexeram, iteratâ vice in lucem edere non iniquum duxi. Horum duo primi Leges Eccleſiaſticas, uti in hoc Regno vim obtineant, breviter & delucidè explicant,

plicant, & eiſdem quaſi Inſtitutionum loco non incommodè inſervire poſſunt; Argumenti præſtantia & utilitas veniam hujus ſecundæ Editionis facilè (uti ſpero) impetrabit; Imò ſi inopiam librorum de hoc ſtudij genere differentium ſpectes, ſi porrò ſtyli elegantiam, methodum accuratam, ſummum deniq; horum utriuſq; Authorum judicium & peritiam, tam in Jure Civili & Canonico, quàm in Canonibus & Conſtitutionibus noſtris Legatinis & Provincialibus (ex quibus tota penè Juris-prudentia noſtra Eccleſiaſtica conflari videtur) perſpecias:

credo

Digitized by Google

credo equidem, quòd viris in re literariâ verſantibus, præſertim hujus Juris notitiam appetentibus, tam Academicis, quàm Forenſibus, pergratos in lucem redire credideris.

Nec in hoc me minorem gratiam Noſtratibus facturum arbitror (quorum multis hoc Studij genus averſari contigit, cogitantibus nimirum, quòd nemo poſſit ejuſdem Juris vel modicam peritiam aſſequi, niſi multa evolvat Volumina) quàm Exteris, quibus rem noſtram Eccleſiaſticam penitiùs intueudi ſubijt deſiderium. Mirum ſanè quantum hæc ſcientiarum compendia ſtudium

promovent; initium profectò efficiunt fœlicius, tutiorem progreſſum. Juris Imperatorij in hoc Regno ſtudioſis hactenus vitio verti conſuevit, quòd Juris Patrij cognitionem paulò ſapiant aut cnrant; quòd Cives ſint in alienâ Republicâ, Hoſpites planè & peregrini in noſtrâ; Optandum ſanè eſſet, quod iſtius Juris ſtudio ſe propriùs aliquantulùm addicerent; ſic enim publicis Regni negotiis & Patriæ ſuæ ſeipſos longè redderent accommodatiores. Non minùs etiam exoptandum venit, quod Juris noſtri Municipalis ſtudioſi Juris Civilis & Canonici dogmata

Studiis ſuis interponerent; tunc enim verè (quod aiunt) dulce cum utili admiſcerent, nec eſſet cur eis diutiùs imputaretur, quod ſibi ipſis tantùm, ac infra hujus Regni cancellos ſolummodo ſapiant. Quid? quod hoc etiam pacto fieri poſſit, ut Jus noſtrum, quod hactenùs linguæ & locutionis obſcuritate involutum, apud exteros & politioris literaturæ viros, barbariſmi notam vix effugit, formam elegantiorem & magis cultam paulatim indueret, ejuſq; deciſiones & regulæ ſive præcepta, quæ (putà quoad dignitatem, rationabilitatem, & juſtitiam) nullis legibus

in toto terrarum orbe forſan cedere debent, ab aliis Nationibus facili labore (quod nunc vix ac ne vix quidem fieri valeat) intelligi poſſint. Sed nè altum ſapere videar, meipſum corripio, & ad rem propiùs accedo.

Tractatus iſte de Politiâ Eccleſiæ Anglicanæ, tempore illuſtriſſimi noſtri Regis JACOBI, *à Doctore* Mocket, *Reverendiſſimi tunc temporis* Cantuarienſis *Archiepiſcopi à Sacris Domeſticis, & Collegij* Omnium Animarum, *in celeberrimâ* Oxonienſi *Academiâ, Præfecto, conſcriptus eſt, ac unà cum* Juelli *noſtri Apo-*

logiâ

logiâ pro Eccleſiâ Anglicanâ, *Catechiſmis majori & minori, Liturgiâ Publicâ, Articulis Religionis, pulicâ Authoritate ſtabilitis, ac Homiliarum Eccleſiæ noſtræ compendio Latinitate donatis, in lucem editus. Verùm enim-vero cùm in abbreviandis Homilijs, optimâ (ut fertur) non egit fide, ac in quibuſdam locis alium eis cenſebatur affixiſſe ſenſum, quàm qui ab Eccleſiâ probatus eſſet, ac partem viceſimi Articuli, Eccleſiæ Authoritatem in Controverſiis Fidei, ac jus ejus ſtatuendi Ritus & Ceremonias reſpicientem in Editione ſuâ prætermiſit;*

Digitized by Google

miſit; totus iſte Liber publico Edicto flammis adjudicatus eſt, ipſeq; hic Tractatus, unà cum Juelli *Apologiâ (licet prorſus innocui nihil admiſerunt) eodem tamen ſuccubuerunt infortunio. Qui plura de Authore ipſo, vel opuſculo ſuo ſcire cupiat,* Petrum Heylin *adeat, in pag.* 70. *Hiſtoriæ ſuæ de Vitâ Reverendiſſimi Patris* Gulielmi Laud *Archiepiſcopi* Cantuarienſis. *Utut res eſt, hunc Tractatum in optimo æſtimio haberi & egregiis laudibus evehi apud doctiſſimos ſemper obſervavi, ideoque rationi diſſonum putavi, Rempublicam literariam diu-*

tiùs

Digitized by Google

tiùs beneficio ejuſdem privari.

Quod ad ſecundum et tertium ſpectat Tractatum, ij per celeberrimum noſtrum Juriſconſultum Richard. Zouch, *Juris Civilis in Academiâ* Oxonienſi *quondam Profeſſorem Regium (Exteris certè non minùs quàm Noſtratibus notum, imò ſcriptis ſuis de Jure Gentium et Civili ubique clariſſimum Gentis noſtræ decus et ornamentum) conſcripti fuerunt, et Anno Domini* 1636. *unàcum altero ejuſdem Authoris cui titulus, Elementa Juriſ-prudentiæ, in lucem emiſſi; Veruntamen cùm Libellum*

bellum iſtum in partibus tranſmarinis, cum aliis quibuſdam hujus Authoris opuſculis, repetitâ vice impreſſum, hos autem duos inſuper habitos et quaſi neglectui expoſitos, perſpicerem (cùm tamen Orbi literario cæteris non minùs utiles et grati eſſe poſſint) iniquum putavi quicquam à tanto Authore exaratum, præcipuè de tali argumento, in cujus explicatione tam pauci inſudârunt, deliteſcere. Qui titulum præ ſe fert, de Jure et Judicio Eccleſiaſtico,&c *propter materiæ affinitatem, alteri de Politia Eccleſiæ Anglicanæ in hâc Editione non immerito*

ritò annectendum cenſui ; Alter autem cui titulus, Deſcriptio Juris et Judicij Temporalis, &c. *licet argumenti ſimilitudinem præ ſe non ferat, cum tamen Juris* Cæſarei *apud nos ſtudio incumbentibus, Juris noſtri municipalis cognitionem aggredientibus, in optimum uſum, ac quaſi vice præparatorij inſervire poſſit, non incommodè ſubjungi videtur ; Et, ut ingenuè fatear quod res eſt, nonnihil momenti in hoc ultimo Tractatu edendo mecum habuit, cùm advertiſſem, quòd niſi hâc vice unàcum cæteris cuderetur, maximè verendum fuit, nè*

per-

perpetuâ oblivione delendus eſſet. Valeas amice Lector et conſilium hoc noſtrum æqui boniq́ʒ conſulas.

INDEX

INDEX CAPITUM.

Cap. 1. *Angliæ diviſio in ſuas partes & membra ratione Eccleſiaſticæ Juriſdictionis.*

Cap. 2. *Quænam ſint in genere Eccleſiæ Anglicanæ leges Eccleſiaſticæ.*

Cap. 3. *Quam Regis authoritatem in perſonas & cauſas Eccleſiaſticas agnoſcat Eccleſia Anglicana.*

Cap. 4. *Archiepiſcoporum in Anglia dignitas & poteſtas.*

Cap. 5. *Epiſcoporum in Anglia Poteſtas & munera.*

Cap. 6. *Epiſcoporum voluntaria Juriſdictio in Diœceſibus ſuis viſitandis.*

Cap. 7. *Contentioſa Juriſdictio Epiſcoporum.*

Cap.

Cap. 8. *De Cathedralibus Eccleſiis.*

Cap. 9. *De Epiſcoporum in Eccleſia Anglicana Cancellariis, Archidiaconis, & Decanis ruralibus.*

Cap. 10. *De Presbyteris, Diaconis, Oeconomis, Teſtibus Synodalibus, Æditais.*

Cap. 11. *De Anglicanæ Eccleſiæ Synodis Nationalibus & Provincialibus.*

ECCLESIÆ ANGLICANÆ DISCIPLINA ET POLITIA.

CAP. I.

Angliæ diviſio in ſuas partes & membra ratione Eccleſiaſticæ Juriſdictionis.

QUamprimum Romani ultra Italiæ oram Imperij ſui fines propagaverant, illud regiminis causâ in varias Provincias partiti ſunt: & poſtea, Ciceronis ſeculo, (ut conſtat ex ejus Epiſtola ad L. Servilium de Proconſule ita ſcribentis; *ex Provincia mea Cilicienſi, cui ſcis tres Diœceſes Aſiaticas attributas fuiſſe*) ſingulas

Provincias in ſuas Diœceſes, ſeu adminiſtrationes diviſerunt. Hæ vero Proovinciæ, Romano Imperio creſcente, ita fuere auctæ, ut (teſte Onuphrio) ſub Trajano quadraginta extiterint. Et hinc Trajani ſucceſſor Hadrianus, quò tot ac tam diſſita membra firmiori ligamine devincirentur, totum Imperium in aliquot Diœceſes diſtribuit: &, contra quàm Ciceronis ſeculo, quando Provinciæ ſingulæ diviſæ ſunt in Diœceſes; unamquamque Diœceſin in plures Provincias diſpeſcuit.

Et hæc Romani Imperij in Diocœſes, & Diœceſeôn in Provincias partitio manſit ſub Conſtantino Magno, qui tamen ita utrumque numerum auxit, ut *Notitia Provinciarum* 13 Diœceſes, & 120 Provincias recenſuerit. Hæc autem orbis Romani diviſio politica, in Eccleſiam imitatione quadam derivata eſt: *Si qua* (inquit Concil. Chalced. can. 25.) *civitas* (multò magis ſi aliquæ Regiones amplæ) *poteſtate Imperiali innovata ſit, vel deinceps innovata fuerit; civiles & publicas formas Eccleſiaſticarum quoque Parœciarum ordo conſequatur.* Et hinc paſſim in ſacris antiquorum Conciliorum * canonibus frequens fit mentio Diœceſeôn & Provinciarum, quibus Primates, Exarchi, Metropolitani præeſſe, & è quibus ad Synodos congregari perhibentur. Neque hic acquievit Eccleſia, ſed ulteriùs diſtribuit Provincias in ſuas Epiſcopales Parœcias, quarum nomine non tantùm Civitates ſignificabat, urbium mœnibus cinctas, ſed etiam Regiones ſeu Territoria Civitatibus adſcripta: *Unuſquiſque* (ait Canon 9. Concilij Antiocheni) *Epiſcopus poteſtatem habeat ſuæ Parœciæ, eamque adminiſtret*

* Vide Act. Conc. Conſtant. pri can. 2. Act. Concil. Epheſ. can. 8. Et Chalcedon, can. 9. & 16.

adminiſtret pro ſuo quiſque ſtudio ac Religione, & curam gerat Regionis, quæ ſuæ Urbi ſubeſt.

Verùm ſeculis ſubſequentibus, tametſi Eccleſia Diœceſeôn, Provinciarum, Parœciarum nomina retinuerit; tamen (quod Gratiani rhapſodiæ clarè indicant) earum uſum immutavit, Provinciam partiens in Diœceſes, & Parœcias arctiſſimis Pagorum limitibus circumſcribens. Quæ diviſio in Eccleſia Anglicana, in hunc uſque diem obtinuit. Etenim totum Angliæ Regnum ratione Eccleſiaſticæ in eo juriſdictionis dividitur in duas Archiepiſcopales Provincias, *Cantuarienſem*, & *Eboracenſem*; & utraque Provincia in ſuas Epiſcopales Diœceſes; ſingulæ propemodum Diœceſes, præſertim quæ * majores in Archidiaconatus, (quibus Archidiaconi Epiſcoporum oculi invigilant) quandoque quartam, ſæpe quartâ minùs aut magis amplam Diœceſis partem complectentes: *Decanatus*, quibus præficiuntur rurales Decani antiquis Archipresbyteris non multùm diſſimiles, & comprehendentes aliquando decem Parœcias, quas Concilium Chalcedonenſe *Rurales & Regionales* vocat, ſæpius plures, raro pauciores: Deniq; in *Cathedrales*, *Collegiatas* Eccleſias, & *Hoſpitalia*; quæ Archidiaconatuum & Decanatuum cancellis eximuntur, & tamen concluduntur Epiſcopalibus Diœceſibus, cùm Epiſcoporum viſitationibus, modò non ſint ex Regia fundatione, nec certus alius ſtatuatur viſitator, ſubjiciantur.

* Minores enim aliquot unum tantum habent Archidiaconatum, ut Cantuarienſis, Roffenſis, Wigornienſis, Glouceſtrenſis, Briſtolienſis, & aliæ.

Præterea, in ſingulis ferè Diœceſibus Epiſcopalibus, ſunt Eccleſiaſticæ juriſdictiones exemptæ, aut ab Archidiaconatibus, & Diœceſi

Epiſcopali; aut a Diœceſi Epiſcopali, & Provinciæ Archiepiſcopali; vel denique à Provincia Archiepiſcopali, & Regiæ Majeſtati, ratione Appellationum, immediate ſunt ſubditæ. Caterùm quò Eccleſiaſtica hæc Regni Anglicani diviſio exteris hominibus, meliùs adhuc innoteſcat, ejus politica in ſuas partes & membra diviſio, paucis repetenda eſt.

Univerſum Angliæ Regnum (quo *Wallia* principatum includimus) dividitur in quinquaginta duos Comitatus, quorum minimus in circuitu habet milliaria plus minus quinquaginta, maximus milliaria plus quàm ducenta: horumque Comitatuum, hæc unà cum numero Parœciarum ijs contentarum ſunt nomina: *Cantium* habens 398 Parœcias; *Southſexia* 312. *Surria* 140. *Middleſexia* extra urbem Londinenſem, 73. Ipſa vero urbs 101. *Southamptonia* 248. *Dorceſtria* 248. *Wilcheria* 304. *Somerſetum* 385. *Devonia* 394. *Cornubia* 161. *Eſſexia* 415. *Hertfordia* 120. *Oxfordia* 208. *Buckingamia* 185. *Bercheria* 140. *Gloceſtria* 280. *Norfolcia* 625. *Rutlandia* 47. *Northamptonia* 326. *Huntingtonia* 78. *Bedfordia* 110. *Cantabrigia* 163. *Warwicum* 158. *Leiceſtria* 200. *Staffordia* 130. *Worceſtria* 152. *Salopia* 170. *Herefordia* 176. *Lincolnia* 630. *Notinghamia* 168. *Derbia* 160. *Ceſtria* 97. *Eboracum* 459. *Richmondia* 104. *Lancaſtria* 36. *Dunelmenſis ager* 62. *Weſtmoria* 26. *Cumbria* 58. *Northumbria* 40. *Monumethemia* 142. *Glathmorgania* 151. *Radnoria* 43. *Brechinia* 70. *Cardigania* 77. *Carmaridunum* 81. *Pembrochia* 142. *Montgomeria* 42. *Merionithia* 34. *Denbighia* 53. *Flintenſis comitatus* 24. *Carnar-*

vinum

vinum 73. *Denique Angliſey Inſula* 83. Parœcias complectens: ita ut omnes Parœciæ per hos Comitatus ſparſæ ſint 9725.

Jam verò Epiſcopales Diœceſes viginti ſex ſunt, quarum aliquæ per unum, aliæ per duos, nonnullæ per plures iſtorum comitatuum extenduntur. Diœceſis *Cantuarienſis* (eſt enim *Cantuarienſis* tum Diœceſis, tum Provincia; quarum huic ut Archiepiſcopus, illi ut Epiſcopus, præeſt Archipræſul *Cantuarienſis*) cum *Roffenſi Cantium* continet; *Londinenſis Eſſexiam, Middleſexiam*, partemque *Hertfordienſis* comitatus; *Ciceſtrenſis Southſexiam*; *Wintonienſis Southamptoniam* comitatum, *Surriam*, & *Vectem Inſulam*; *Salisburienſis Wilcheriam*, & *Bercheriam*; *Exonienſis Devoniam* & *Cornubiam*; *Bathonienſis* & *Wellenſis* jam ſimul junctæ *Somerſetum*; *Gloceſtrenſis Gloceſtriam* comitatum; *Wigornienſis Wigorniam* comitatum, & *Warwicenſis* partem; *Herefordienſis Herefordiam* comitatum, & partem *Salopiæ*; *Coventrienſis*, & *Lichfeldienſis* jam vnà copulatæ, *Staffordiam* & *Derbiam* comitatus, & reliquas *Warwicenſis* & *Salopienſis* partes; *Lincolnienſis*, omnium Diœceſeôn maxima, comitatus *Lincolniæ*, *Leiceſtriæ*, *Huntingtoniæ*, *Bedfordiæ*, *Buckingamiæ*, & reliquam partem comitatûs *Hertfordienſis*; *Elienſis Cantabrigiam* comitatum, ipſamque *Elis* Inſulam; *Nordivicenſis*, *Norfolciam* atque *Suffolciam*; *Oxfordienſis Oxfordiam* comitatum; *Peterburgenſis Northamptoniam* atque *Rotelandiam*; *Briſtolienſis* civitatem *Briſtoliam* & *Dorceſtriæ* comitatum complectuntur. Et hæ 18 Diœceſes ſunt infra Angliæ confinia: quibus quatuor Walliæ

Diœceſes *Menevenſis* ſeu *Sancti Davidis* per *Penbrochiam*, *Carmaridunum*, *Cardigamiam*, *Brechiniam*, minorem partem *Glathmorganiæ*, & portiunculam *Monumethemiæ*; *Landavenſis* per totam ferè *Monumethemiam*, & majorem partem *Glathmorgamiæ*; *Bencorenſis* per *Angliſey* Inſulam, *Carnarvinum*, minorem partem *Montgomeriæ*; *Aſſevenſis* per *Denbichiam*, majorem partem *Flintenſis* comitatûs, *Merionithiam*, partem *Montgomeriæ* dilatatæ, ſi adjiciantur: habemus omnes infra totum Angliæ regnum Diœceſes Provinciæ *Cantuarienſi* ſubditas.

Reliquæ Epiſcopales Diœceſes, nempe *Eboracenſis Eboracum*, & *Notinghamiam* comitatus; *Ceſtrenſis* comitatum *Ceſtriæ*, *Richmondiæ*, & *Lancaſtriæ*, partemque *Flint*, & *Denbigh*, in Wallia comitatuum; *Dunelmenſis Dunelmenſem* comitatum, & *Northumbriam*; *Carlienſis Cumbriam* & *Weſtmoriam* comitatus; Denique *Sodorenſis* Inſulam Manniæ cingens, Provinciæ *Eboracenſi* ſubjiciuntur. Et hæc Eccleſiaſtica ampliſſimi ac florentiſſimi hujus regni diviſio eſt tanquam baſis omnis Eccleſiaſticæ Juriſdictionis, quæ in eo hodie ſub pio & Sereniſſimo Monarcha *Jacobo* exercetur, & cujus adminiſtratio & politia infrà delineabitur.

CAP.

CAP. II.

Quænam ſint in genere Eccleſiæ Anglicanæ leges Eccleſiaſticæ.

QUemadmodum leges civiles in commodum Reipublicæ, ſic & Eccleſiaſticæ in Eccleſiæ bonum ab initio naſcentis religionis Chriſtianæ extiterunt. Divus Paulus in externis ritibus ad promovendum Dei cultum, hunc tulit Canonem; *Omnia fiant ordine & decenter.* Idem fecerunt & reliqui Apoſtoli, ut ex Canonibus, qui Apoſtolorum dicuntur, apparet; quorum etſi nonnulli ſint manifeſtè ſpurij, aliqui tamen Apoſtolicam ſapere diſciplinam, & puriorem antiquitatem redolere videntur. Ordinarij Apoſtolorum Succeſſores primævæ Eccleſiæ Epiſcopi, in Concilijs *Ancyrano*, *Neocæſarienſi*, *Gangrenſi*, *Antiocheno*, *Laodicenſi*, *Nicæno* primo, *Conſtantinopolitano* primo, *Epheſino*, plures eundem in finem Canones condiderunt, qui in unam collectionem digeſti, & in ordinem redacti in Concilio Chalcedonenſi, Codex ſeu Corpus Canonum appellantur. Nam hujus Concilij actione decimâ tertiâ, ad dirimendam controverſiam inter quendam Eunomium Nicomedienſem, & Anaſtaſium Nicænum Epiſcopum, *Glorioсiſſimi judices dixerunt*; *Canones legantur. Beronicianus Secretarius divini Conſiſtorii legit ex Codice*, id eſt, collectione canonum ex prioribus Conciliis excerptorum,

& in unum volumen congeſtorum.

Et hujus Codicis tam eximius in Eccleſiæ regimine erat uſus, ut Imperator Juſtinianus novella 131. illum confirmaverit, & ex eo omnes fere ſuas de rebus Eccleſiaſticis Conſtitutiones, mutuatus fuerit. Nec ſolùm Orientalis Eccleſia, ſed etiam Occidentalis (ut divinarum lectionum cap. 23. author eſt Caſſiodorus) uſa eſt eodem Codice ex Latina in-
An. Chriſt. 527. terpretatione Dionyſij Exigui, qui ſuæ interpretationi Canones qui dicuntur Apoſtolorum, Sardicenſe, & Africana Concilia adjecit. Huic poſtea quædam Romanorum Pontificum Epiſtolæ à Leone 4. recitatæ, apud
An. 847. Gratianum inſertæ ſunt. Deinde ſequutæ
An. 1102. ſunt collectiones, & Decreta Burchardi Wor-
An. 1131. matienſis, Juonis Carnotenſis, denique Gratiani, ex variis antiquorum Conciliorum canonibus veterumque Patrum ſententiis conſarcinata.

Verum in noviſſimis ſeculis, unà cum humana pravitate & pervicacia, indies crevère in ſacris cauſis diſſidia, & impoſturæ: & his tollendis, illis ſedandis ſanctiſſimi priorum ſeculorum Canones erant impares. Quare Romani Pontifices ſuo faſtu & ambitione, ſupremâ in totam Eccleſiam, præſertim Occidentalem, juriſdictione potiti, novis contentionibus exortis, more veterum Imperatorum, de jure conſulentibus reſponderunt per decretales epiſtolas & reſcripta: quæ juſſu *Gregorij* noni in *Decretalibus*, Bonifacij octavi in *Sexto Decretalium*, Clementis quinti in *Clementinis*,
An. 1230. Joannis 22. in *Extravagantibus* ſunt repoſita.
An. 1295. Et hinc tandem natum immenſum Juris Canonici

nici Corpus, ex his quinque principiis, ſacrâ An.1308.
Scripturâ, Canonibus Apoſtolorum, Conci- An.1320.
liorum Conſtitutionibus, Scriptis Patrum, Pontificum Decretis compoſitum. In quo cap. 1. Extra. de no. oper. nunciat. hoc unum inter reliqua extat decretum; *Sacrorum ſtatuta Canonum, principum conſtitutionibus* (quibus Imperatorium jus accenſendum) *adjuvantur*; ut *hinc* (inquit Alciatus L. privileg. 12 Codice de ſacroſanſacta Eccleſia) *ſi quid obſcuriùs aut minùs explicatè conſtitutum ſit in jure Canonico, quod apertum in Jure Civili, alterum ad altero interpretationem mutuetur.*

Et ſicut Univerſum canonum Jus, Romanorum Pontificum authoritate fuit ſtabilitum; ſic unaquæque particularis Eccleſia ſuas peculiares habuit ſanctiones: quales fuerunt Conſtitutiones Nationales Eccleſiæ Anglicanæ à *Joanne de Anthon*, & Provinciales à *Gulielmo Lynwood* in ordinem redactæ, & commentariorum luce illuſtratæ. Sed tametſi Eccleſiæ Canones in tantam molem excreviſſent; tamen quia hominum erant decreta omnes futuros eventus minimè proſpicientium, uno vel altero ſeculo elapſo novis diſſidiis adaptata, obſcura, ambigua, & mutila evaſerunt: ut in iis extendendis, & explicandis plurimi doctores inſudârint, & immenſa volumina ediderint. Celebres in hoc genere doctores & ſcriptores, ab iis qui in his examinandis judicio pollent, ad quatuor claſſes ita revocantur: ut in prima claſſe collocentur *Innocentius* quartus, *Henricus de Seguſia* vulgò dictus *Hoſtienſis*, *Gulielmus Durandus* vulgò *Speculator*: in ſecunda claſſe, *Guido de Bayſio* vulgò *Archidiaconus*,

Baldus

Digitized by Google

Baldus Peruſinus in quinque libros Decretalium; *Joannes Andreæ Bononienſis, Fredericus Senenſis, Paulus de Leazaris, Oldradus, Joannes de Lignano, Ægidius de Bellamera, Bonifacius de Vitalinis*: in tertia claſſe, *Dominicus de S. Geminiano, Joannes Antonius* vulgò *Præpoſitus, Franciſcus de Accolitis, Petrus de Ancharano, Antonius de Butrio, Joannes de Imola, Franciſcus de Zabarellis, Nicolaus de Tudeſchis* vulgò *Abbas* & *Panormitanus, Joannes de Turrecremata, Andreas Siculus* vulgò *Barbatius*: in quarta claſſe *Joannes Sclua, Auguſtinus Berous, Felinus, Philippus Decius, Petrus Rebuffus, Ludovicus Gomezius, Fortunius Garzia, Philippus Francus.*

In his verò Doctoribus & ipſo juris Canonici corpore, ſicut plurima propter æquitatem, juſtitiam, ingenij ſubtilitatem, judicij gravitatem, præclara ſunt; ſic multa occurrunt ad Antichriſtianam tyrannidem, ſuperſtitionem, idolatriam ſtrenuè ſtabiliendam: quæ omnia in Eccleſia Anglicana partim ſtatutis latis in publicis Regni Comitiis ſub *Henrico* octavo, *Edovardo* ſexto, Regina *Elizabetha*; partim novis Eccleſiaſticis Conſtitutionibus eorundem ſtatutorum authoritate ſub fœliciſſimo Reginæ *Elizab.* & Sereniſ. Regis *Jacobi* regimine conditis; partim juribus noſtris municipalibus; denique partim Regiâ prærogativâ, tanquam putrida membra exciſa ſunt & amputata. Etenim 25 *Henrici* octavi, & 1 *Elizabethæ* in publicis Regni Comitijs ſancitum eſt, ut illi duntaxat *Canones, Conſtitutiones & Decreta Synodalia vim obtinerent, quæ anteà in uſu fuerunt, & non ſunt Regni*

ſtatutis

ſtatutis legibus repugnantia, *aut Regia prærogativa incommodantia.*

Cujus ſtatuti mens quò magis ſit perſpicua, brevi declarandum eſt, quid in eo *Canonum*, *Conſtitutionum*, *legum Regni*, & *prærogativa Regia* nomine intelligatur. *Canones* (ſalvo ſaniore eorum, penes quos eſt ſtatutorum Regni interpretatio, judicio) ſunt jus Canonicum jure civili ubi deficit auctum, ab ejuſdem juris Doctoribus explicatum, & ante latum hoc ſtatutum in noſtris Curijs Eccleſiaſticis uſitatum. *Conſtitutionum* nomine comprehenduntur Nationales & Provinciales Conſtitutiones Eccleſiæ Anglicanæ peculiares, ſimiliter quæ in uſu fuere. Nam plurima ſunt Canonum decreta; quæ Eccleſia Anglicana minimè conſuevit obſervare, qualia ſunt, *Nemo feriâ quinta ieiunet*. c. pervenit. diſtinct. 3. de feriis. *Mulier ad ferendum teſtimonium adverſus Preſbyterum ne admittatur*, 15. quæſt. 3. cap. 3. *Sententia condemnatoria in Epiſcopum non eſt ferenda abſque* 72 *teſtibus*, 2. q. 5. cap. nullam & alia infinita ejuſdem farinæ, quorum repititio juſtum ferè volumen exigeret. *Regni leges* ſunt jura ejus municipalia, quorum tria ſunt præcipua fulcra; *Primum*, *generales totius Regni conſuetudines*, cujuſmodi ſunt iſta; *Bona quæ legari poſſunt mortuo teſtatore*, *non ſunt Hæredis*, *ſed Executoris*, *quem Teſtator deputavit ad exequendam voluntatis ſuæ extremam ordinationem*: *Uxor dotem ſuam vivo marito nequit legare*: *Natus ante Sponſalia ſpurius eſt*, *& non poteſt eſſe Hæres*, & innumerata id genus alia. Deinde communia principia, quas *Maximas* ſeu *Axiomata vocant*, qualia ſunt iſta; *Præ-*

ſcriptio

ſcriptio in feudo non acquirit jus : *Vigilantibus & non dormientibus jura ſubveninnt*, & ſimilia. Poſtremò, *Arbitria & Reſponſa Judicum* graviſſimis rationum momentis innixa : quorum plurima ſcriptis mandata & jam per aliquot volumina diffuſa, ſi perinde Latinâ togâ, ac antiquâ Gallicanâ donarentur ; jurium noſtrorum municipalium profeſſoribus, nec deeſſe in cauſis agendis acumen & argumentorum pondera, nec acerrimum in ſtatu cauſæ diſcernendo ferendaque ſententia judicium, exteræ Nationes perſentiſcerent.

Denique *Regia Prærogativa* complectitur ampliſſima privilegia, Regiam Majeſtatem ab uſitata juris normâ eximentia, quæ aliquibus cancellis circumſcribere eſt difficile. Itaq; tandem jus Eccleſiaſticum Anglicanæ Eccleſiæ, comprehendit omnes Canones in vaſto Juris Canonici corpore, à jure Civili (ubi deficiunt) adjutos, per Canonum Doctores explicatos, omneſque conſtitutiones & decreta Nationalia ac Provincialia in Eccleſiaſticis noſtris curiis olim uſitata, quæ nec ſtatutis aut juribus municipalibus Regni, nec nuperis Eccleſiaſticis conſtitutionibus ſtatutorum authoritate conditis repugnant, neque privilegiis Regis incommodant. Ex quibus perſpicere licet, quantos debeant exantlare labores tum in Jure civili tum Canonico, eorumque interpretibus evolvendis, qui Canonum Eccleſiæ Anglicanæ periti eſſe volunt. Et hinc Judices & Advocati in eminentioribus Eccleſiaſticis Curiis Reverendiſſimi Domini Archiepiſcopi Cantuarienſ. ad quos ab omnibus inferioribus Curiis Eccleſiaſticis per totam provinciam

Can-

Cantuarienſem fiunt Appellationes, juris civilis peritia ne illarum Regionum Cauſidicis quæ hoc ipſo jure reguntur, cedunt: ſed ſi quando in publicis cum aliis Regnis fœderibus ineundis minutiſſimi *Cæſarei* juris apices veniunt diſcutiendi, cum illorum ſummis profeſſoribus manus valent conferere; quod Regno Anglicano apud exteros honorem non mediocrem conciliat.

CAP. III.

Quam Regis authoritatem in perſonas & cauſas Eccleſiaſticas agnoſcat Eccleſia Anglicana.

AUthoritatem agnoſcit Anglicana Eccleſia Supremam; quà, poteſtatem ut ſtatuat de perſonis & cauſis Eccleſiaſticis pro ſuo arbitratu minimè intelligit, ſed infra ſuas ditiones præeminentiam ſuper omnes Magiſtratus ab omni temporalium pœnarum coactione liberam, ſolique Deo hac ratione ſubditam: quam apud ſecula priora, *Chriſtianorum* nomine Imperatori detulit *Tertullianus*; *Colimus Imperatorem ut hominem à Deo ſecundum, & ſolo Deo minorem.* Sed tamen hæc poteſtas, non eſt uſque adeò libera, quin quibuſdam cancellis circumſcribatur, qui multiplici authoritate, quæ poteſt eſſe in perſonas & cauſas Eccleſiaſticas, priùs declaratâ, tutius figentur.

Au-

Authoritas circa perſonas Eccleſiaſticas (cauſas poſteà attingemus) verſatur aut in illis eligendis & nominandis ad dignitates & beneficia Eccleſiaſtica, aut manuum impoſitione ſacrandis, aut in pœnis ſtatuendis & infligendis. Deinde, hæc puniendi poteſtas, vel caſtigat eos pœnis civilibus, ut carcere, mulctis pecuniariis, morte; vel pœnis Eccleſiaſticis, quales ſunt, Excommunicatio, Anathematiſmus. Denique authoritas pœnis civilibus coercens, aut congregat perſonas Eccleſiaſticas ad nationalia et provincialia Concilia, aut eas in pacem Regni & Regiam dignitatem delinquentes, coram Judice civili ſiſtit & condemnat.

Et ſimiliter authoritas in cauſis Eccleſiaſticis ſecundùm illarum varietatem varia eſt: & ideò ab ipſarum cauſarum partitione eſt auſpicandum. Ampliſſima eſt dictionis [*cauſa*] ſignificatio; ut eam jus Cæſareum L. juri. gent. §. Sed cum nuſquam D. de pactis, pro *re* poſuerit. Res autem Eccleſiaſticæ ſunt vel contentioſæ & judiciales, vel non contentioſæ & extrajudiciales. Res contentioſæ & judiciales ſunt, quæ per litis conteſtationem inter actorem & reum, veniunt in diſceptationem; & teſtium, inſtrumentorum, judiciorum adminiculis, à legitimo judice definiuntur: cujuſmodi ſunt lites de Decimis, oblationibus, diſſolvendo matrimonio propter præcontractum, de intentatis criminibus Simoniæ, blaſphemiæ, hæreſis, idolatriæ, adulterij, inceſtus, &c. Res Eccleſiaſticæ non contentioſæ & extrajudiciales, etſi deliberativum, tamen propriè juridicum examen nunquam

quam ſubeunt. Et hæ non ſunt unius ordinis: ſunt enim primæ, vel primarum appendices. Res Eccleſiaſticæ primæ ſunt, quas Deus in verbo ſuo tanquam neceſſarias ad interiorem animi noſtri ſanctificationem docet & præcipit; ut fidei dogmata quorum efficaci notitiâ, & ſacramenta quorum fideli uſu ſalutem adipiſcimur. Horum appendices ſunt externi ritus ac ceremoniæ ordinis & decori causâ, qualia ſunt ſtata ad verbum audiendum loca, ſtatæ horæ, genuflexio in precibus apud Deum effundendis & Euchariſtia percipienda, &c.

Jam vero multiplex, in has cauſas ſeu res Eccleſiaſticas authoritas ad hæc capita redigatur. Circa res Eccleſiaſticas non contentioſas & extrajudiciales, eſt authoritas aut eas, ſi fidei dogmata ſint, publicè pro concione docendi, & hominum conſcientiis per exhortationes & redargutiones applicandi; ſi Sacramenta, adminiſtrandi; aut poteſtas de iis ſi fidei ſint dogmata, vel ritus & ceremoniæ, deliberandi, earumque veritatem & aquitatem ſcrutandi juxta divini verbi normam; aut denique authoritas eſt per publicas leges & edicta illas promulgandi & ſtabiliendi, ut has populus fidelis religiosè obſervet & amplectatur. Sic & circa Eccleſiaſticas res contentioſas & judiciales eſt authoritas vel illas, quando per plures ſubordinatas Appellationes ad ſupremum judicium delatæ fuerint, definiendi, vel abſque omni Appellationum medio determinandi, & reos alioſque immorigeros, qui huic tribunali ſe ſiſtere tenentur, carcere & mulctâ pecuniariâ caſtigandi.

Variis

Variis poteſtatum generibus in perſonas & cauſas Eccleſiaſticas ita diſtributis, hæc præcipua in Eccleſia Anglicana Regiæ Majeſtatis in utraſque jura ſunt: & primùm in perſonas.

Has Regia Majeſtas, nec manuum impoſitione ad munera ſua Eccleſiaſtica exequenda conſecrat, nec in illas, ſicut neque in reliquam plebem cenſuras Eccleſiaſticas, excommunicationem; anathematiſmum tanquam poteſtatem * clavium habens denunciat, licèt ut denuncientur imperet at decernat. Hæc enim munia Epiſcoporum propria ſunt, nec magis Regiæ Majeſtati conveniunt, quàm Ozæ poteſtas Arcam attrectandi, aut Oziæ adolendi incenſum. Veruntamen perſonas Eccleſiaſticas nominat ad beneficia & dignitates: ad has, quando Decano & capitulo concedit facultatem eligendi Epiſcopum, iiſdem nominat idoneum ad Epiſcopatum quem eligant, & electo regium aſſenſum adhibet: ad illa, quando propter ſuum ſupremum jus patronatûs, ex lapſu temporis beneficiorum collatio ad eum devolvitur.

* Nam poteſtas clavium Matth. 16. eſt poteſtas *regni cælorum*, & non *terrarum*; poteſtas *ligandi & ſolvendi. Solvendi* autem munus (ut docet Apologia Eccleſiæ Anglicanæ) *in eo ſitum eſt, ut Miniſter dejectis animis, & verè reſipiſcentibus per Evangelii prædicationem, abſolutionem offerat, ac certam peccatorum condonationem ac ſpem ſalutis æternæ denunciet: aut ut eos qui gravi ſcandalo & notabili publicoque aliquo delicto fratrum animos offenderint, & ſeſe à communi ſocietate Eccleſiæ et à Chriſti corpore quodammodo abalienârint, reſipiſcentes reconciliet et in fidelium cætum atque unitatem recolligat ac reſtituat.* Similiter *ligandi poteſtatem* (ut eadem oſtendit Apologia) miniſter tum exercet, *quando vel incredulis et contumacibus regni cælorum januam occludit, illiſque Vindictam Dei et ſempiternum ſupplicium edicit, vel publicè excommunicatos ab Eccleſiæ gremio excludit.* Atque hoc ex Evangeliſtis Matth. & Johan. perſpicuum eſt. Poteſtas enim clavium ſeu poteſtas ligandi & ſolvendi exercenda in exteriori foro Curiæ per excommunicationem, quia *cum Excommunicat Eccleſia, in cælo* (inquit. Auguſt. tract. 50. in Joannem) *ligatur excommunicatus*;

nicatus; & poteſtas clavium in interiori conſcientiæ foro per verbi prædicationem Matth. 16. in perſona Petri omnibus Apoſtolis conceditur, ſeu potius promittitur; *Sicut enim Petrus* (ait Anſelmus) *unus pro omnibus reſpondet, ſic Chriſtus in Petro dedit omnibus hanc poteſtatem*: Et *tibi* (inquit Chriſtus) *dabo claves*, non do. Ubi igitur hæc promiſſio impletur? Theophylactus docet: *Quamvis Petro ſoli dictum ſit, Tibi dabo claves, omnibus tamen Apoſtolis conceſſæ ſunt.* Quando? cum dixit, Johan. 20 *Quodcunque remiſeritis, &c.* Poteſtas igitur clavium eſt poteſtas remittendi & retinendi peccata, Matth. 16. in perſona Petri non Regibus, ſed reliquis Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus Epiſcopis & Presbyteris promiſſa, & Johan. 20. iiſdem reipſâ donata.

Prius illud jus deſignandi Epiſcopos, poſterius hoc conferendi beneficia, tanquam major, prærogativa minorem in ſe complectitur: illudque Regia authoritas ſibi aſſumit antiquâ & univerſâ fere praxi Chriſtianorum Principum. Nam licèt olim primæva Eccleſia admiſerit in Epiſcoporum electione conſenſum populi, tamen cum hac occaſione factiones, ſchiſmata, ſeditiones, Eccleſiæ & Reipublicæ paci admodum exitioſæ a populo ſæpiùs concitatæ fuerint; Chriſtiani principes hanc populi poteſtatem primùm coercuerunt, & tandem penitùs ſuſtulerunt. *Maximiano Epiſcopo Conſtantinopolitano vitâ defuncto* (inquit Socrates lib. 7. cap. 40.) *ne controverſia & tumultus denuò cieretur, dum adhuc Maximiani corpus inſepultum jacêret, Imperator Theodoſius per Epiſcopos qui ibi aderant, Proclum in ſede Epiſcopali collocandum curavit.* Et poſtea, tempore Pelagii ſecundi, qui floruit ante annum Chriſti ſexcenteſimum, *nihil* ab ipſo *Clero* (teſte Platina) *in eligendo* Romano *Epiſcopo actum erat, niſi ejus electionem Imperator approbâſſet.* Neque ſoli Imperatores Ro-

C mani

mani, Conſtantinopoli & Romæ hanc Epiſcopos conſtituendi authoritatem habuerunt: alii etiam Principes idem factitârunt. In Gallia (ſi Gregorio Turonenſi fides) Theodorus Proculus à Regina Chrodielde, Dionyſius Regis Clodovei, Omatus Clodomeri iuſſu ordinati erant Turonenſes Epiſcopi. Et Hiſpaniæ Principes ex ſexto decreto Toletani Concilii duodecimi, idem planè jus exercuerunt. In Anglia verò Malmesburienſis lib. 1. de geſtis Pontif. Ang. de Edovardo Confeſſore ante Normannorum dynaſtiam imperante ſcribit; *Robertum quem ex Monacho Gemeticenſi Londoniæ fecerat Epiſcopum, Archiepiſcopum creavit.*

Atque multo antiquius eſt jus regium in congregandis conciliis perſonarum Eccleſiaſticarum earumque conventibus religionis cauſâ indicendis, & horum conventuum decretis ſtabiliendis. Sub veteri fœdere, David, 1. Chron. 13. Sacerdotes Levitas congregavit ad arcam è Kirjath Ieharimis in domum Hobed Edom deducendam; Ezechias 2. Chron. 19. imperavit Sacerdotibus, ut ſanctificarent domum Jehovæ, quod *ſecundùm præceptum Regis congregati* præſtiterunt. Sub fœdere novo Conſtantinus Magnus primam Nicænam Synodum contra Arianos, Theodoſius ſenior primam Conſtantinopolitanam contra Macedonii ſectatores, Theodoſius junior & Valentinianus Epheſinam primam adverſus Neſtorium, Valentinianus & Martianus Chalcedonenſem ad Eutychen damnandum convocârunt; harumque canones authoritate ſua imperiali confirmârunt.

Et quos Regia Majeſtas in vnum congregat, eoſdem in Regni pacem & contra Regiam dignitatem delinquentes judicis ciuilis tribunali ſiſtere poteſt, eoſque deponere (ſicut Salomon Abiathrum) * & in illos gladio animadvertere. Divus Paulus primus inter Apoſtolos Act. 25. inquit, *Ad tribunal Cæſaris ſto, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι, ubi oportet me judicari*, acſi lege aliqua, vt ad hoc ciuile tribunal ſtaret, neceſſariò obligaretur. Idem que Paulus, Rom. 13. legem ipſam tulit; *Omnis anima poteſtatibus ſuperioribus ſubdita eſto:* Omnis anima, *etiam ſi* (inquit Chryſoſt. in hanc legem) *Apoſtolus, etiamſi Evangeliſta, etiamſi Propheta, ſive tandem quiſquis fuerit.* Quibus proteſtatibus? *Vectigalia & cenſum recipientibus, & gladium non fruſtrat gerentibus*, ſcilicet, ſecularibus. Rationem Auguſt. in expo. propo. epiſt. ad Roman. affert; *Cùm animâ conſtemus etiam nos* (Apoſtoli, Evangeliſtæ, Epiſcopi, aliique Clerici) *& corpore, quamdiu in hac vita temporali ſumus, oportet nos* (non nobis liberum eſt) *ex ea parte quæ ad hanc vitam pertinet ſubditos eſſe poteſtatibus, id eſt, hominibus res humanas cum aliquo honore adminiſtrantibus.* Et hinc Rex Angliæ ab Epiſcopis electis & regio ejus aſſenſu confirmatis, *homagij* jusjurandum exigit; eique omnes presbyteri in quæcunque beneficia eccleſiaſtica inſtituendi, juramentum fidelitatis præſtant.

* Non canonica aliqua degradatione eos ipſa ſacerdotali poteſtate (quam iis minimè donavit) quaſi privando, ſed tantùm externum hujus poteſtatis in ſuos ſubditos infra ſuas ditiones exercitium inhibendo, ſicut Iuſtin. Nov. 6. decrevit, Si patriarcha, Metropolitanus Epiſcopus, aut Clericus Eccleſiaſtica decreta violaverit, quòd Sacerdotali officio excluderetur.

Digitized by Google

Atque ita habemus Regis jura in Eccleſiaſticas perſonas: ſequuntur in res & cauſas. In quas extrajudiciales & non contentioſas Majeſtas Regia, ſi fidei dogmata ſint, nullam habet authoritatem illa pro concione publicè docendi, aut hominum conſcientiis per exhortationes & redargutiones applicandi; nec, ſi Sacramenta, ea adminiſtrandi: tamen de ijs, licèt fidei ſint dogmata aut ritus ac ceremoniæ decori & ordini Eccleſiaſtico inſervientes, poteſt deliberare, & eorum veritatem ac æquitatem ad verbi divini ſtateram expendere. Etenim Divi Pauli mandatum eſt, 1. Theſſ. 5. 21, *Omnia explorate, quod bonum eſt retinete*; Sancti Iohannis 1. epiſt. 4. 1. *Probate Spiritus an ex Deo:* quæ omnes Chriſtianos obligant, multò magis Reges, quibus ſpeciali mandato præcipit Deus, Deut. 17. vt *deſcribant ſibi legis exemplar, ſecum habeant ſemper, legant ſedulò, dies noctéſque meditentur*, ne cùm ſint utriuſque tabulæ Cuſtodes, toti ab alieno ore pendeant, ipſique à ſe nihil dijudicent. In his tamen, Dei quoque præcepto, Num. 27. 21. *os Eleazari* debent *conſulere*: & Malach. 2. conſilijs vti Sacerdotum, *quorum labia ſcientiam cuſtodiunt*. Sic Conſtantinus (ut refert Euſebius lib. 3. de vita Conſtantini cap. 13.) in conſeſſibus Epiſcoporum, *omnibus animum placidè attendebat, ſtudio acri prolatas ſententias ſenſim excipiebat, conferebat cum ſingulis comiter & benignè ſermonem, ad veritatem controverſam indagandam.* Et poſtquam Regia Majeſtas de his rebus vnà cum illarum conſultiſſimis maturè deliberaverit, de eiſdem poteſt condere publica edicta & leges adigentes populum

ad

ad eas religioſè obſervandas & reverenter amplectendas. Ita legem tulit Rex Ninive, Ionæ 3. ut Deus jejunio placaretur: Eſter cap. 9. Eſt. ut feſto honoretur: & de innumeris rebus Eccleſiaſticis ejuſdem ordinis in Codice Theodoſiano à Theodoſio, in Authenticis à Juſtiniano leges latæ leguntur: ut Auguſtinus lib. 3. cap. 51. contra Creſconium meritò aſſeruerit, in hoc *Reges Deo ſervire in quantum Reges ſunt, ſi in ſuo Regno bona jubeant, mala prohibeant, non ſolùm quæ pertinent ad humanam ſocietatem, verùm etiam quæ pertinent ad divinam religionem.*

Poſtremò Regia Majeſtas ſibi vendicat jus definiendi lites circa res Eccleſiaſticas contentioſas & judiciales, qualia ſunt intentata crimina blaſphemiæ, perjurij, inceſtus, idololatriæ, ſacrilegij &c. poſtquam per plures ſubordinatas Appellationes ad ſupremum ejus judicium devolvuntur. Nam ad has lites tunc dirimendas, Judices delegatos canonum & juris Eccleſiaſtici peritos per ſummum Angliæ Cancellarium ſub magno ſigillo conſtituit. Neque hoc jus Regum Angliæ nuperum eſt. Nam (ut author Matthæus Paris Anno 1164.) regnante *Henrico* ſecundo, ſic decretum fuit de *Appellationibus*; *Si emerſerint ab Archidiacono, debet procedi ad Epiſcopum, ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, & ſi Archiepiſcopus defuerit in juſtitia exhibenda, ad Dominum Regem perveniendum eſt poſtremò, ut præcepto ipſius in Curia Archiepiſcopi controverſia terminetur, ita quod non debeat ultrò procedi abſque aſſenſu Domini Regis.* Et longe ante *Henrici* ſecundi tempora frequentes erant in ipſa primæva Eccleſia

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

hujuſmodi Appellationes. Annis à Chriſto plus minus 300. elapſis, quidam Ariani, ut Author Socrates lib. 1. cap. 20. & 21. Athanaſium *manu* hominis demortui *ad magicas præſtigias uſum fuiſſe*, & Macarium Athanaſij presbyterum, quò ipſum Athanaſium magis adhuc criminibus gravarent, *in altare inſultâſſe, menſam Domini evertiſſe, poculum myſticum confregiſſe*, apud Imperatorem Conſtantinum conquęſti ſunt; qui Epiſcoporum Synodo Tyri coactæ imperavit, ut judicium de Athanaſio exercerent. Coram his igitur comparuit Athanaſius, & *accuſationem* ſibi intentatam abſque ullâ *exceptione evitavit*: Sed cum *in calumnijs contra Macarium allatis diluendis, exceptionibus, quas leges præſcribunt, uſus fuerat*, neque tamen ejus defenſionem adverſarij admitterent; interpoſuit Appellationem, & rectà ſe contulit ad Imperatorem: qui (eodem Socrate lib. 1. cap. 22. teſte) Synodum Epiſcoporum ad ſe accerſendam per epiſtolam curavit, ut ipſe quæ Athanaſio objectarentur, accuratiùs examinaret.

Neque Rex Angliæ tantùm, quando ab inferioribus Curijs Eccleſiaſticis ad ſupremum ejus judicium fiunt Appellationes, ſed abſque omni Appellationum interſtitio, authoritatem habet lites commemoratas dirimendi, & in his litibus reos ac immorigeros carcere, & mulctâ pecuniariâ caſtigandi. Cujus authoritatis exercitium ordinariè quibuſdam Commiſſarijs Eccleſiaſticis, inter quos duo Archiepiſcopi ſolent eſſe primi, demandat, ad ordinariam Epiſcoporum & Archidiaconorum juriſdictionem ubi deficit, ſupplendam & corroborandam.

corroborandam. Quandoque enim fit ut propter inferiorum judicum eccleſiaſticorum negligentiam & conniventiam, aut impiam delinquentium pervicaciam, in contemnendis Eccleſiæ cenſuris, propter illorum fugam ab una Epiſcopali Diœceſi in aliam, & potentiam in Comitatu ubi degunt, aut criminum atrocitatem, multi ordinariâ Archidiaconorum & Epiſcoporum juriſdictione, vel non omninò, vel non pro meritis plectantur: qui hac Regiorum Commiſſariorum poteſtate per univerſum Angliæ & Hiberniæ Regnum protenſâ, & non modò cenſuris Eccleſiaſticis, ſed etiam pœnis temporalibus munitâ, multò ocyus in ordinem rediguntur & acriùs puniuntur.

Neque hoc regium jus antiquitùs erat inuſitatum. Joſaphat. 2. Chro. 19. *In Hieruſalem conſtituit Levitas & Sacerdotes & Patriarchas ex Iſrael, ut judicium & cauſam domini judicarent habitatoribus ejus.* Cujus Eccleſiaſtici Concilij (quod Græci συνέδριον, & inde Thalmudiſtæ Sanhedrim nominârunt) hunc in judicijs fuiſſe ordinem, ex Scripturis, Joſepho, Talmudiſtis collegit doctiſſimus Sigonius: *Qui nomen deferre alterius cupiebat,* (ſi crimen religionem attingebat) *Pontificem & Principes adibat, reumque denunciabat. Quo facto, illi miniſtros ad hominem capiendum mittebant; & ſi res tuliſſet, cohortem etiam à præfecto templi acceptam adjiciebant: eumque ad ſe adductum ferme in carcere, atque in cuſtodia militari habebant, donec de illo judicaretur, Inde univerſo convocato Concilio opera cognitioni dabatur. Intendebatur autem ab accuſatore crimen, & pœna* De Rep. Heb. lib. 6. c. 7.

his verbis; Judicium tale, vel talis pœna eſt viro huic, quia hoc aut illud fecit. Repellebatur autem à defenſore his; Judicium alicujus pœnæ non eſt viro huic, quia illud non fecit, aut, quia non injuſtè fecit. Ubi verò perorata utrinque cauſa erat, tum judicibus ſuffragia dabantur; atque ille pro numero ſententiarum, aut condemnabatur aut abſolvebatur. Atque idem ferè ordo hodiè in Anglia à Regis Eccleſiaſticis Commiſſarijs in judiciorum ſuorum proceſſibus obſervatur.

Sic tandem habemus Regiam in Eccleſia Anglicana authoritatem in perſonas & cauſas ſacras, quam in hoc Regno vulgò dicunt Eccleſiaſticam. Qua appellatione ne Pontificiorum calumnijs occæcati offendantur, operæ pretium erit ejus rationem paucis explicare. Quemadmodum ars vel ſcientia mutuatur ſuum nomen, aut ab objecto circa quod verſatur, ut ſcientia Phyſica à rerum quas contemplatur φύσει; aut ab immediato ſuo fine ſeu effecto, ut Medicina à medendo; vel à modo ſecundum quem occupatur circa ſuum objectum, ut Metaphyſica à ſupernaturali & abſtracta rerum ſpeculatione: ſic poteſtas aliqua dici poteſt Eccleſiaſtica, vel propter ſacras cauſas & perſonas in quas exercetur; vel propter proximum ſuum finem vel effectum ſacrum, qualis eſt peccatoris juſtificatio, ſanctificatio, totaque animæ ſalus; aut deniq; ratione modi ſecundùm quem verſatur circa res ſacras, nempe illas pro concione explicando, adminiſtrando, & ut ſint inviolatæ, ſpirituali excommunicationis mucrone ſacrilegos transfigendo. Jam hæc Regia poteſtas (cujus

(cujus in hoc capite recenſentur jura) in Eccleſia Anglicana uſitate nominatur Eccleſiaſtica, non quod proximus ejus finis, ſeu immediatus effectus ſacer ſit & ſpiritualis, cùm peculiaris presbyterorum prærogativa ſit divini verbi & Sacramentorum miniſterio penetrare in hominum animas, illaſque, ſpiritu cooperante, ſanctificare: neque Eccleſiaſtica eſt ratione modi ſecundùm quem circa res ſacras occupatur; illas enim minimè præſtat ſartas tectas, de iis concionando, eas proprijs manibus fideli populo diſtribuendo, excommunicationis ſententiam tanquam clavium poteſtatem habens pronunciando: Sed hanc tantum decernendo (ſicut *Theodoſius* junior, & *Valentinianus* in Codice Juſtinianeo ſanxerunt, ut Neſtoriani anathematizentur) & externa pœnarum civilium vi, profanos hujus cenſuræ & iſtarum rerum violatores coercendo. Atque hanc declarationem anno 1562. nationalis Archiepiſcoporum, Epiſcoporum & univerſi Cleri Anglicani Synodus in publica fidei confeſſione ab ijs unanimi conſenſu edita, tradidit his verbis; *Cum Regiæ Majeſtati ſummam gubernationem tribuimus omnium ſtatuum, ſive illi Eccleſiaſtici ſint, ſive Civiles, & in omnibus cauſis: Non damus Regibus noſtris aut verbi Dei aut Sacramentorum adminiſtrationem; (quod etiam Injunctiones ab Elizabetha Regina noſtra nuper editæ apertiſſimè teſtantur) ſed eam tantùm prærogativam quam à Sacris Scripturis, & à Deo ipſo, omnibus pijs Principibus videmus ſemper fuiſſe attributam: hoc eſt, ut omnes Status atque Ordines fidei ſuæ commiſſos, ſive illi Eccleſiaſtici ſint, ſive Civiles,*

in

in officio contineant, & contumaces ac delinquentes gladio civili coerceant.

CAP. IV.

Archiepiſcoporum in Anglia dignitas & poteſtas.

APoſtolorum ætate omnes ferè Eccleſiæ in urbibus & oppidis frequentioribus ab iis plantatæ plures habuerunt Presbyteros. Divus Paulus Actor. 20. nuncijs à Mileto miſſis Epheſum, celebrem urbem, non unum ſed plures hujus *Eccleſiæ Presbyteros accercivit*, His autem Presbyteris unus è reliquis, externæ politiæ cauſâ, , & ut omnia fierent ordine, præficiebatur. Sic in Eccleſia Epheſina modò nominata, Presbyterorum qui ibi fuere cœtui unus præfuit, quem Chriſtus ipſe Apocal. 2. appellat hujus Eccleſiæ * *Angelum*, & ad illum ſcribit quæ ex illo reliqui Presbyteri ei ſubditi ediſcerent. Atque hic eſt quem in primæva Eccleſia hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Epiſcopum nominant. Cornelius Epiſcopus Romanus, Anno Chriſti 254. apud Euſeb. lib. 6. cap. 42. ad Novatum ſcribit, eum igno-

* *Si Dominus verba hæc de Angelo ſuperiorum cælorum, & non de Præpoſitis Eccleſiæ vellet intelligi, non conſequenter diceret; Sed habeo adverſum te, quòd charitatem tuam primam reliquiſti. Memor eſto itaque unde excideris & age pœnitentiam. Hoc de ſuperioribus Angelis dici non poteſt, qui perpetuam retinent charitatem, unde qui defecerunt & lapſi ſunt, Diabolus eſt, & Angeli ejus.* Auguſt. Epiſt. 162. Quamobrem divina voce laudatur ſub Angeli nomine Præpoſitus Eccleſiæ.

râſſe

râſſe, in *Catholica Eccleſia* ſuæ Curæ mandata, *Presbyteros eſſe quadraginta ſex, & unum debere eſſe Epiſcopum.*

Poſtea Eccleſiâ per plures urbes & regiones diffuſâ; Epiſcopi numero aucti, Metropolis ſive primariæ in illa provincia quam incolebant, urbis Epiſcopum, ad Chriſtianam unitatem fovendam ſuum elegerunt Metropolitanum: cujus regimini ita ſe ſubmiſerunt, ut patres Concilii Antiocheni Anno 341. celebrati, canone 9. ſtatuerint, ut Epiſcopi ſecundum *antiquum à Patribus conſtitutum canonem nihil magni momenti ſine ipſo agerent, & ipſe curam & ſolicitudinem totius Provinciæ ſuſciperet.* Et ita cum per plures Romani Imperii provincias Chriſtiana Religio & diſciplina eſſent propogatæ, plures tandem Metropolitani extiterunt.

Sed quia Romanum Imperium (ut ſupra capite primo oſtenſum eſt) diviſum fuit in diœceſes, quarum ſingulis aliquot Provincias complectentibus Imperator ſuos principes Magiſtratus, in jure Cæſareo Præfectos & Comites appellatos, præficiebat: Inde factum eſt, ut Epiſcopi illarum urbium in quibus hi diœceſeôn Comites reſidebant, (ſtatu Eccleſiaſtico ſtatum civilem imitante,) creverint poteſtate. Nam obtinuerunt, ut *Exarchi*, *Primates*, *Patriarchæ*, *Archiepiſcopi* indigitarentur; & ut *Metropolitani* Provinciarum ſuæ diœceſis, ipſis parêrent, quemadmodum Epiſcopi Metropolitanis. Concilii Conſtantinopolitani anno 383. congregati canone 2. *Diœceſis* (non provinciæ) Epiſcopo (qui ab Oecumenici Concilii Epheſini patribus, non ad

ad Chriſti honorem * minuendum, ſed contra Neſtorium aſſerendum congregatis, Archiepiſcopus vocatur) integra Diœceſis plures provincias & ideo Metropolitanos continens, traditur *gubernanda*. Et Concilij Chalcedonenſis canone 13. decernitur; *Si quis a ſuo Epiſcopo vel Metropolitano injuriâ afficiatur, apud Exarchum ſeu Primatem Diœceſeos litiget.*

Verùm etſi noſtri hodie *Archiepiſcopi* & *Primates* in Anglia ſolùm Epiſcopos habent ſibi ſubditos; tamen inſigniuntur tùm *Archiepiſcoporum* & *Primatum* titulis, tum horum perinde ac *Metropolitanorum* officiis funguntur. Quæ officia unà cum illis privilegiis & dignitatibus, quibus ad poteſtatem ſuam ſpiritualem contra homines impios & profanos muniendam ex Chriſtianorum Regum clementia, aut Regni ſtatutis & jure municipali, aut recentiore jure Eccleſiaſtico potiuntur, jam ordine ſunt deſcribenda.

Ab illorum honoribus ac dignitatibus exordium ſumendum, quæ quidem ſunt ampliſſimæ: & vel utrique Archiepiſcopo communes, ut habere titulum *clementiæ*, quam Anglicè Grace vocamus, præcedentiam ſupra omnes Duces Regni, immunitates, libertates in latifundiis propriis: vel alterutri peculiares, quales ſunt; Eboracenſi, habere præcedentiam ſupra omnes Officiarios, præter Dominum Cancellarium; Cantuarienſi, tanquam Primo *Pari* Regni, præcedentia uti præ omnibus magnis Officiariis, inaugurare Regem in Coronatione, reditus ſuorum fundorum qui jure Hominij de ſe tenentur, recipere, dum

* Nam hi Patres, antiquæ Diœceſis Epiſcopum Ἀρχιεπισκόπου titulo inſignientes non magis Chriſtum ſuo honore ſpoliârunt, quàm D. *Paulus*, 1 Cor. 3. 10. ſe ἀρχιτέκτονα nominans.

dum Hæres minor eſt 21. annis, etiamſi alios fundos in *Capite* de *Corona* teneat. Iſtiuſmodi honores legimus Archiepiſcopis antiquitus delatos à Chriſtianis Imperatoribus, qui teſte Codice Juſtinianeo, annis abhinc mille ferè ducentis, illos Præfectis Prætorio ſummis Imperii Magiſtratibus, civili dignitate exæquarunt.

Hujus generis plura occurrunt in ipſis purioris antiquitatis monumentis, quibus ſuperſedemus, & aggredimur Eccleſiaſtica. Quorum nonnulla (ſicut & ſeculi honores quos attigimus) ſnnt utrique Archiepiſcopo communia, cujuſmodi ſunt in eorum ordinatione, ſi non fuerint priùs Epiſcopi, ut conſecrentur à quatuor Epiſcopis; ſi fuerint, ut eorum electio à totidem Epiſcopis confirmetur. Poſt ordinationem, quatenus ſunt *Metropolitani*, ut electiones Epiſcoporum ſuæ provinciæ confirment, eoſque unà cum duobus aliis Epiſcopis conſecrent, conſecratorum in regimine Epiſcopali defectus & negligentias ſuppleant, iiſque infirmis coadjutores aſſignent; Provinciales Synodos juxta reſcriptum Regium convocent, convocatas moderentur, ultimum in ijs ferant ſuffragium: in quantum ſunt *Archiepiſcopi*, ut recipiant Appellationes, ijſque reſcribant interpoſitis ab Epiſcopis ſuis ſuffraganeis, totam ſuam *Privinciam* juxta leges & conſuetudines viſitent: In eo quod *Primates* & Primores *Patriarchæ*, Appellationes admittant ab inferioribus Judiciis, etiam omiſſo medio, vacante quâvis Archiepiſcopalis ſuæ Provinciæ ſede Epiſcopali, cuſtodiam habeant Eccleſiaſticæ juriſdictionis ad eam ſpectantis.

tis. Porrò, uterque Archiepiſcopus ipſo jure hujus Regni Municipali, hanc in rebus Eccleſiaſticis habet *Prærogativam*, ut approbet & inſinuet teſtamenta, concedat ab inteſtato ſuccedentibus adminiſtrationes bonorum cujuſlibet habentis mortis tempore, in diverſis provinciæ ſuæ diœceſibus vel juriſdictionibus *bona notabilia*. 1. juxta recentiores Eccleſiæ canones, bona ad ſummam quinque librarum ad minus. Atque præter hæc, quædam ſunt Privilegia Archiepiſcopi Cantuarienſis propria: ut quòd quilibet Epiſcopus ab ipſo confirmatus exhibeat unum Capellanum, donec ſufficiens aliquod ei beneficium proſpexerit; & quia ipſe totius Anglicæ *Primas* eſt, *literas tuitorias* concedat, per quas ei qui appellaverit abſque moleſtia interea ei exhibenda, Appellationem ſuam proſequi liceat. Poſtremò, ex Regni ſtatutis, neceſſitatis aut majoris utilitatis cauſa, (ſummaria hujus, tùm illius cognitione prius habita) * gratiam facit Canonum aliarumque legum Eccleſiaſticarum per univerſum Angliæ Regnum. Qua etiam poteſtate deſignat *publicos Notarios*, qui, licèt ſingulares, hoc nomine ſunt in teſtimonio perhibendo inſtar duorum teſtium; diſpenſat cum valetudinariis, puerperis, ſenio confectis, ægrotis, ut carnibus diebus quibuſdam ob politicas ſolùm rationes vetitis veſcantur; cum nupturis, ut matrimonium celebrent, etſi trinundina ejus denunciatio non præceſſerit; in cauſis beneficialibus, ut irregularitas abſque dolo malo contracta, & Simoniacus quandoque ambitus aboleantur, ut beneficium vacans fiduciario titulo (quam *Commen-*

dam

* Communia jura rebus in genere conſideratis adaptata in iiſdem rebus per particulares circumſtantias determinatis ſecundum æquitatem ſubeunt relaxationes, & privilegia ſingularia admittunt: Cùm *Privilegium*. (Paul. digeſt. de legib.) *ſit ſingulare jus contra tenorem rationis*, tantum per exceptionem, & non oppoſitionem, *propter aliquam utilitatem authoritate conſtituentium introductum*.

Digitized by Google

dam vocant) ad tempus vel durante vita concedatur, filius in beneficio patri immediatè poſſit ſuccedere, beneficiatus ad aliquod tempus (ob gravem aliquam cauſam) reſidere non teneatur, ſed per alium idoneum deſervire, Laicus literis operam navans prebendam poſſit retinere, Sacris initiatus & juxta leges ac ſtatuta regni idoneus, duo beneficia curata intra certam diſtantiam, quò commodiùs in utriſque munus ſuum obeat, non curata abſque diſtantia poſſit retinere; præparatus ad ſacros ordines queat ordinem diaconatùs & presbyteratùs ſimul & tempore non ſtatuto ſuſcipere; Denique in omnibus cauſis verbo Dei non repugnantibus, modò ſolitæ fuerint in Curia Romana obtineri.

In his omnibus, ne quid detrimenti capiat Eccleſia, fideliter adminiſtrandis, etſi noſtri hodie Reverendiſſimi Archiepiſcopi (præſertim Cantuarienſis, quia ampliorem habet provinciam, & à ſecretioribus conſiliis Regi eſt) perpetuis Regiminis occupationibus plurimùm ſint diſtricti; tamen ſingulis per totum annum diebus dominicis, maximo cum audientium fructu, & Archiepiſcopalis ſui ordinis honore ſacroſanctum Chriſti Evangelium ſedulò concionantur.

Atque cuncta ferè hæc ampliſſima munera, vel ſaltem eorum præcipua, primævæ Eccleſiæ Patriarchæ, Primates, Metroplitani exercuerunt. Nam imprimis Epiſcoporum ſuæ Provinciæ electiones confirmârunt, cum canone 6. Nicæni Concilij primi, Imperatoris authoritate ſtabiliti decretum ſit, *Si quis præter ſententiam Metropolitani factus ſit Epiſcopus,*

pus, eum non opertere eſſe Epiſcopum. Deinde unà cum alijs ſuæ provinciæ Epiſcopis novos Epiſcopos conſecrârunt: Concilij enim Antiocheni can. 19. *Epiſcopus non potuit ordinari abſque Synodo Epiſcoporum per Metropolitani literas congregata, & ipſius Metropolitani præſentiâ.* Præterea Concilia etiam Nationalia Imperatorum Chriſtianorum juſſu ipſi Patriarchæ indixerunt. Leo primus Romanorum Patriarcharum non humillimus, Turibium facit certiorem, *ſe dediſſe literas ad fratres ſuos & coepiſcopos, ijſque Concilium Synodi generalis.* * (1. Non verè Oecumenici ſed Nationalis) *indixiſſe.* Sed hanc Synodum illum Imperatoris authoritate congregâſſe conſtat ex ejus 24. Epiſt. ad Theodoſium, ad quem ſimili occaſione ita ſcribit; *Omnes, omnes Manſuetudini veſtræ cum gemitibus, & lachrymis ſupplicant Sacerdotes, ut generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari.* Denique Primates receperunt Appellationes à ſuæ Diæceſeos Metropolitanis: Nam Concilij Chalcedonenſis canone 12. decretum eſt; *Si quis à ſuo Epiſcopo vel Metropolitano injuriâ afficiatur, apud Exarchum ſeu Primatem Diæceſeos litiget.* Quamobrem æqui rerum æſtimatores Archiepiſcopalem noſtram in Anglia *Hierarchiam*, non tam ab Antichriſtiana & Papali tyrannide fuiſſe derivatam, quam ab ea vindicatam, & quà fuerunt diſpares diverſarum ætatum, locorum, & rerumpublicarum conditiones, primævæ Eccleſiæ praxi reſtitutam, vel connniventibus oculis perſpiciant.

* Eâdem notitione Concilia Toletana generalia & univerſalia vocantur Concilio Toletano. 3. cap. 18. *Præcepit hæc ſancta et univerſalis Synodus.* Toleta. 4. in exordio, *Quoniam Concilium generale agimus.*

CAP.

CAP. V.

Epiſcoporum in Eccleſia Anglicanâ Poteſtas & munera.

MIſericors noſter Servator Chriſtus poſtquam ſuis hoſtibus potenter domitis in Cœlum aſcendiſſet, dona ſua variè diſtribuit in communem corporis ſui myſtici; id eſt Eccleſiæ, utilitatem. Ad Epheſ. 4. *Dedit alios Apoſtolos*, id eſt, interprete Ambroſio * *Epiſcopos*; *alios Prophetas*, pollentes dono vaticinandi de futuris; *alios Evangeliſtas*, Apoſtolorum Comites, & adjutores in Eccleſiis plantandis, qui propterea omnes (ut inquit *Chryſoſtomus*) obibant regiones; *alios Paſtores, & Doctores*, inferiores (ut *Chryſoſtomus* docet) Evangeliſtis, quia in uno loco erant occupati, immò & in eodem munere: non enim (inqnit *Auguſt.* Epiſt. 59.) *alij ſunt Paſtores, alij Doctores*, ſed cum Divus Paulus *prædixiſſet* [*Paſtores*,] *ſubjunxit* [*Doctores*,] *ut intelligerent Paſtores ad officium ſuum pertinere doctrinam; ad concinnatiouem integram* (non tamen uno, ſed ſuo cujuſque tempore) *ſanctorum, ad opus miniſterij.*

* Nam ſicut Joannes Baptiſta, Matth. 11. 9. erat *plùs quàm Propheta*, tamen Matth. 21. 26. *Propheta erat*; Sic Apoſtoli plus quàm Epiſcopi erant, tamen Epiſcopi extiterunt. Cyprianus Epiſt. 65. admonens Diaconos, ut Epiſcopis ſint morigeri, ſic ait; *Meminiſſe autem Diaconi debent, quoniam Apoſtolos, id eſt, Epiſcopos Dominus elegit, Diaconos autem poſt aſceuſum Domini in Cœlos Apoſtoli ſibi conſtituerunt Eqiſcopatus ſui & Eccleſiæ Miniſtros.* Etenim poteſtas imponendi manus & excommunicandi penes Apoſtolos erat; qui initio Eccleſiæ propagandæ, ne diſcipulorum ſuorum honori potiùs quàm fidelium converſioni ſtudere viderentur, illam ad tempus ſibi retinuerunt, donec (ut docet Hieronymus in Epiſt. ad Titum)

Diaboli inſtinctu ſtudia in religione fierent, & diceretur in populis, ego ſum Pauli, ego Apollo. Tunc enim Apoſtoli hanc poteſtatem quibuſdam Preſbyteris eminentioribus, quos ſcriptores Eccleſiaſtici appellant Epiſcopos, tradiderunt. Et ideo idem Hier. loco citato dicit Epiſcopos magis *Eccleſiæ conſuetudine* ab ipſis Apoſtolis introducta, (per quorum *traditiones*, inquit ille Epiſt. ad Evagrium, *ſumptas de veteri teſtamento, quòd Aaron & filij ejus atque Levitæ in Templo fuerunt, hoc ſibi Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi vendicant in Eccleſia*) quàm *diſpoſitionis dominicæ veritate*, id eſt, immediato Domini Salvatoris præcepto *Presbyteris eſſe majores; et in communi debere Eccleſiam regere*; (non authoritate, quia hæc Epiſcoporum propria eſt, ſed conſilio, quoniam, cum ſalus ſit in multitudine conſiliariorum, Presbyterorum conſilium adhibere Epiſcopos oportet, quando publicum Eccleſiæ bonum, hoc poſtulaverit;) *imitantes Moſen qui cùm haberet in poteſtate ſolus præeſſe Populo Iſrael, Septuaginta tamen elegit, cum quibus populum judicaret.*

Inter quos ſacros Dei miniſtros, Apoſtoli ſicut ordine, ſic authoritate erant primi; quippe quorum hæ prærogativæ, hæc munera numero plura, dignitate ampliſſima, in novo Teſtamento recenſentur. Vocati erant non *ab hominibus, neque per* † *homines, ſed per Ieſum Chriſtum*, (ad Galatas 1.) à quo legati erant in univerſum orbem, ad omnes nationes, *omnes gentes edocendas*; (Matth. ultimo.) *Spiritu Sancto deducente in omnem veritatem* ita afflati, ut in doctrina cœleſti tradenda, quam (ad Galat. 1.) *acceperant per revelationem Ieſu Chriſti*, labi non potuerint; admirabili edendorum miraculorum poteſtate præditi

† Nàm immediatè vocati ſunt à Deo, ut conſtat Act. 1. ubi Apoſtoli, non Diſcipulorum multitudo (ut ex ipſo contextu probabile eſt) *ſtatuerunt duos, Joſeph et Matthiam*) ut alter eorum fieret unà cum illis *teſtis reſurrectionis Chriſti*: & Apoſtoli orantes dixerunt; *Domine qui corda omnium nôſti, oſtende utrum elegeris ex his duobus, ut accipiat ſortem miniſterij hujus Apoſtolatûs*, quibus verbis declarant electionem ad Apoſtolatum non ab hominum ſuffragijs, ſed immediatè à Deo dependere; licet eodem capite *Matthias* poſtquam à Deo per ſortes jam ad Apoſtolatum electus eſſet, à Diſcipulis agnitus eſt pro Apoſtolo, & *cum undecim annumeratus*.

præditi ad convertendos Infideles, ad confirmandos fideles, redarguendos contradicentes, denique caſtigandos immorigeros. Sed hæc omnia in Apoſtolis erant *extraordinaria*, ad Eccleſiam novam plantandam, & maximis anguſtiis concluſam, dilatandam neceſſaria. Reliqua eorum munera ad Eccleſiam, donec omnes ſuas rugas, & maculas depoſuerit, regendam & ſuſtentandam ſunt permanſura; divini nempe verbi prædicatio, ſacramentorum adminiſtratio, manuum impoſitio, & clavium poteſtas in foro exteriori. Quorum duo priora, quia ſunt *ordinaria* Spiritûs ſancti inſtrumenta, & *quotidiana* organa, quibus Deus omnium hominum ſalutem operatur; Apoſtoli omnibus Paſtoribus & Presbyteris commiſerunt: poſteriora,quæ faciunt ad Eccleſiam gubernandam, quo vitarent ataxiam multitudinis regimen comitantem, quibuſdam eminentioribus presbyteris, quos Eccleſia poſteà vocavit Epiſcopos, delegarunt.

Titus,cum individuus Apoſtolorum ab una regione in aliam ad novas Eccleſias plantandas migrantium comes acEvangeliſta eſſe deſierat, & Eccleſiæ commodo id exigente, Cretæ affigeretur; eum, D. Paulum hujus Inſulæ Epiſcopum conſtituiſſe, antiquiſſimi Patres & Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ (quibus, in quæſtionibus facti apud priora Eccleſiæ ſecula proximè poſt ſacram paginam fides meritiſſimò debetur) quaſi unanimi conſenſu tradiderunt. Euſebius lib. 3. Hiſt. Eccleſ. cap. 4. *Titus Cretenſium Eccleſiarum Epiſcopatum ſortitus.* Hieronymus ſeu Sophronius, qui videtur omnia Eccleſiaſticæ antiquitatis monumenta dili-

genter perluſtraſſe, in Catalogo Eccleſiaſticorum Scriptorum; *Titus Epiſcopus Cretæ à Divo Paulo ordinatus eſt.* Chryſoſtomus Præfatione in primam ad Timotheum, rationem aſſignans quare B. Paulus, ex omni Diſcipulorum numero ad Titum duntaxat & Timotheum Epiſtolas ſcripſerit, cùm Silas & Lucas ei quoque in diſciplinam ſe tradidiſſent; hos, (inquit) *Evangeliſtarum munere fungentes ſecum adhuc circumducebat:* illis *Eccleſiæ gubernacula curamque tradiderat.* Et ideò *homiliâ* 10. in eandem Epiſtolam, omnia * præcepta ad Titum & Timotheum ſcripta, *tanquam omnibus Epiſcopis dicta intelligit.*

* Paulus (inquit Chryſoſtomus) *de Epiſcopatûs officio dicturus, indicat cujuſmodi eſſe Epiſcopum deceat; neque id quaſi Timotheum admonens dicit, ſed ut omnibus ſimpliciter loquens, ac per illum quid conveniat omnibus dictans.*

Inter hæc verò, præcipuè duo ſunt, quibus Titus in Eccleſia Cretenſi ad Epiſcopi munus ritè obeundum inſtruitur. Primum ad Titum 1. 5. *Reliqui te in Creta, ut conſtituas oppidatim Presbyteros.* Ad quæ verba Ambroſius, *Titum Apoſtolus conſecravit Epiſcopum; & ideò commonet eum, ut ſit ſollicitus in Eccleſiaſtica ordinatione.* Alterum præceptum, ad Titum 1. 5. *Conſtitui te Cretæ ut quæ deſunt corrigas:* & ejuſdem Epiſt. 3. 15. *Hæreticum hominem poſt unam & alteram admonitionem devita;* ex gregis numero, ad tempus, donec reſipiſcat, ejice per excommunicationis cenſuram. Nam hæreticus, præſertim pertinax, eſt *Animal ſcabioſum* (ait Hieronymus, in 5. ad Galatas) *à caulis ovium repellendum:* eſt morbida ovis quam (inquit Auguſtinus lib. de corrept. & gratia) *ſeparare ab ovibus ſanis paſtoralis habet neceſſitas, ne per plures ſerpant dira contagia.*

Neque hæc excommunicandi poteſtas in ſolo fuit Epiſcopo Tito: trecentis fere poſt Titum annis, Concilii Antiocheni Canon ſextus decernens, *Si quis à proprio Epiſcopo fuerit excommunicatus, ne prius ab aliis ſuſcipiatur, quàm ſuo reconcilietur Epiſcopo*; illa ætate excommunicandi poteſtatem fuiſſe penes Epiſcopos, clarè indicat. Et non modò Titus à Paulo, ſed alii ab aliis Apoſtolis inſtituti ſunt Epiſcopi. *Habemus annumerare eos* (inquit antiquiſſimus Pater Irenæus lib. 3. cap. 3.) *qui ab Apoſtolis inſtituti ſunt Epiſcopi in Eccleſiis, & Succeſſores eorum uſque ad nos.* Sic (eodem Irenæo teſte) à Joanne Polycarpus ordinatus eſt Epiſcopus Smyrnæ: & à duobus Apoſtolis, Petro & Paulo, poſtquam fundaſſent & inſtituiſſent Romanam Eccleſiam, ejus Epiſcopatus fuit traditus Lino; cui, dum Joannes Apoſtolus eſſet in vivis, Clemens & Anacletus Epiſcopi ſucceſſerunt.

Atque ab his poteſtas Epiſcopalis in Romanam Eccleſiam invecta, ad noſtra uſque tempora in ea permanſit. Etenim licèt Eccleſia Romana jam olim defecerit, & Babylonica Meretrix, Mater ſpiritualium ſcortationum facta fuerit; in ea tamen hæc authoritas penitùs non interiit: quia à Chriſto ejuſque Apoſtolis per plures hominum ſucceſſiones continuata, ſi incidat in hæreticos, idololatras, omni flagitiorum genere coopertos, non aboletur. Sotus in 4. ſententiarum, non infimus Meretricis Babylonicæ leno, hoc ipſum liberè fatetur: *Hæretici quicunque etiam præciſi, quamvis non ab Eccleſia priùs legitimè, ſed ab hæreticis fuerint promoti; verum Ordinis*

Sacramentum, ſi id attentent, utique conferunt. Quam doctrinam hauſit ex Aquinate ad eundem ſententiarum librum ſic ſcribente; *Præciſi ab Eccleſia qui in Eccleſia Epiſcopalem poteſtatem habuerunt, retinent poteſtatem alios ordinandi & promovendi, & promoti ab iis eandem retinent poteſtatem.* Ratio in aprico; ipſius Dei & Chriſti eſt poteſtas, (*neque qui plantat, neque qui rigat eſt aliquid, ſed Deus qui dat incrementum*) quam hominum illam adminiſtrantium peccata non faciunt magis irritam, quàm flagitioſus Legatus ſui principis authoritatem ſibi delegatam diminuit. Non enim eſt (ut loquuntur Scholæ) *gratia gratum faciens* (cum quâ hæreſis & impietas minime cohabitant,) *ſed gratia gratis data,* non ſemper eam habenti, ſed aliis ſanctificandis deſtinata. Hinc Sacerdotale munus ab Aarone per innumeras hominum ſæpe ſceleratiſſimorum & idolatricorum ſucceſſiones ad Chriſti tempora tranſmiſſum manſit inviolatum; ut ei ipſe Chriſtus ſe ſubmiſerit, & aliis ſe ſubdere præceperit. Atque pari ratione Epiſcopalis poteſtas, ab Apoſtolis & primævæ Eccleſiæ Romanæ Epiſcopis, per impuriſſimos ejuſdem cœtus (poſtquam Antichriſtiana Babylon evaſit) canales in noſtras Eccleſias limpida effluxit: quemadmodum, narrante Plinio, amnis Alphæus Peloponeſiaco littore merſus per longiſſimum ſub mari tractum in agri Syracuſani fontem Arethuſam means, ne vel leviuſculam ſalſuginem contrahit. Quamobrem etſi Epiſcopalis authoritas hodie in Eccleſia Anglicana à Romana proximè (ſed non primitùs) dimanaverit; tamen vera & legiti-

ma

ma cenſenda eſt. Cujus varia munera, quà vel ab Apoſtolis aut Eccleſiâ inſtituta, vel quà à ſeculari poteſtate propter malitiam hominum jura ſacra nullis mundanis ſuppetijs & honoribus externis ſuffulta contemnentium, Epiſcopis in Anglicana Eccleſia fuerint conceſſa; ordine recenſebimus.

Poſtquam Regis licentiâ & mandato, Epiſcopi in Anglia à Decano & capitulo Cathedralium Eccleſiarum infra Diœceſes, quibus præficiendi ſunt, eliguntur; illius aſſenſu electi comprobantur; comprobati confirmantur; confirmati conſecrantur; & cum conſecrati *homagij* juramentum Regi præſtiterint; & Rex illis viciſſim ſuorum Epiſcopatuum poſſeſſiones reſtituerit: in ipſa republica Anglicana, non aliquâ à Chriſto delegatione (cujus * Regnum ſpirituale eſt, miniſterio clavium regni cœlorum & ſpiritu imperans; & *non ex hoc mundo* ſeu temporale, externa vi ac gladio coërcens, unde Luc. 22. Apoſtolis ſuis eorumq; ſucceſſoribus Epiſcopis ratione Spiritualis poteſtatis, quam ab ipſo acceperant, omne temporale Dominium interdixit:) ſed libera principum donatione, his honoribus potiuntur.

* *Ipſe vero dixit eis, Reges Gentium dominantur eis, et qui authoritatem habent in eos, benefici vocantur: vos autem non ita. Non licebit igitur Epiſcopo Eccleſiæ externum adminiſtrare dominatum? Exiſtimabant Apoſtoli, quòd quia eſſent Apoſtoli Chriſti, idcirco deberent invadere Regna hujus mundi, & in hoc mundo dominari, Chriſtus autem damnat hoc loco falſam Apoſtolorum opinionem, et docet, nihil minus Apoſtolos et Epiſcopos Eccleſiæ decere, quàm ut prætextu Apoſtolatûs et Epiſcopatûs occupent externa regna. Nihilominus ipſos Eccleſiæ Epiſcopos non vetat habere externam dominationem:* viz. *ſi ad hanc vel hæreditaria ſucceſſione, vel electione, vel donatione, vel aliis legitimis mediis pervenerint. Difficillimum quidem eſt ſimul miniſterium prædicandi Evangelii in Eccleſia rectè perficere et externum regnum adminiſtrare; per ſe tamen non eſt impium, retinere unà cum miniſterio Eccleſiaſtico externam Dominationem. Quare habeant ſanè vel Romani Pontifices eam Majeſtatem, quam publicis et legitimis ordinatitonibus ac conſenſu Monarcharum poſſident; ſed quòd uſurpent ſibi poteſtatem ſuper Reges et Principes prætextu officij ſui Apoſtolici, hoc Chriſto adverſum eſt, et vehementer errant.* Brentius Homil. 52. in Paſſionem Chriſti, & Homil. 90. in Lucam.

Titulum habent *Dominorum* ratione *Baroniarum* ſuis Epiſcopatibus annexarum, & præcedentiam præ aliis Regni Baronibus non modò in privatis congreſſibus, ſed in ſupremo Regni Concilio, Parliamento: ubi, quia ſunt *Domini Barones*, hoc ordine habent ſuas ſeſſiones. Poſt Reverendiſſimos Archiepiſcopos Cantuarienſem & Eboracenſem; primo loco ſedet Epiſcopus Londinenſis, deinde Dunelmenſis, proximè Wintonienſis; reliqui Epiſcopi, ut conſecratione priores, niſi quòd poſt Epiſcopum Dunelmenſem primum locum teneant, qui Regi fuerint à ſecretioribus Conſiliis. Epiſcopi enim in republica Anglicana, clementiâ Principis poſſunt ei eſſe à ſecretioribus conſiliis, conſtitui Eirenarchæ, legatorum munere fungi, ad exteros principes (ſicut Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus,* ipſo Ambroſio teſte, bis Valentiniani Legatus fuit ad Maximum) vel aliud quodvis honeſtum munus exequi.

* Epiſt. 14. ad Marc. ſororem. Vide etiam ejus Epiſt. 56. ad Valent. & concionem de obitu Valent.

Nam tametſi ſacratarum perſonarum ſanctiſſimæ, peritiſſimæ, Vigilantiſſimæq; ſatis operæ & ſudoris habent in ſacris muniis obeundis (cum *ad hæc quis idoneus?*) & ideo abſolutè præſtaret illos tractare ſolùm ſpiritualia: Tamen cùm Eccleſia militans ſæpiùs permixta ſit Epicureis & ferrei oris peccatoribus, qui magis mundano timore quàm amore ſpirituali ad externa pietatis officia peragenda adiguntur; ut horum Atheiſmus (ipſius civilis Regiminis exitium, ſi per ſpretam religionem nimiùm ſe prodat) meliùs coerceatur, prudentiſſimi principes Chriſtiani Eccleſiæ præſules ſeculi honoribus cumulatiſſimè donârunt.

Con-

Conſtantinus Magnus (ut videre eſt in Codice Theodoſiano de Epiſcop. judicijs) uſque adeò Epiſcopos in cauſis ſecularibus voluit honorare, ut decreverit, in hæc verba; *Quicunque litem habens ſive Poſſeſſor, ſive Petitor erit, ſive inter initia litis, ſive cum negotium peroratur, ſive cum cæperit promi ſententia, judicium eligit ſacroſanctæ legis Antiſtitis; ilicò ſine aliqua dubitatione, etiam ſi alia pars refragetur, ad epiſcopum cum ſermone litigantium dirigatur.* Rationem decreti adjicit; *Multa enim, quæ in judicio captioſa præſcriptionis vincula non patiuntur, inveſtigat & promit ſacroſanctæ religionis authoritas. Omnes itaque cauſæ quæ prætorio jure vel civili tractantur, Epiſcoporum ſententijs terminatæ, perpetuo ſtabilitatis jure firmentur.* Quid quod etiam ſacræ perſonæ ſuæ vocationis opera ſpiritualia ſtrenuè peragentes, quandoque ex ſingulari Dei dono, in ſeculi quoque negotiis expediendis plurimùm pollent; De Gregorio Thaumaturgo Gregor. Nyſſen. in oratione ſua de ejus vita ſcribit; *Omnis quæſtio diſceptatioque, & omnis intricatus difficiliſque negotiorum nexus illius conſilijs & admonitionibus reſolvebatur & dirimebatur; unde ſingulis, illius beneficio, tam æquitas & recta juris conſtitutio, quam pax erat.* Demùm, quinam de æquitate (non de juſtitia ad juris amuſſim, hoc enim Juriſperitorum eſt) in cauſis ſecularibus meliùs dijudicent, quàm illius ex vocationis ſuæ impulſu ſtudioſi? unde Auguſtinus Concione 71. in 118. Pſalmum, hominibus ſui ſeculi diſſidia ei tanquam arbitro deferentibus dicere non audet; *Dic homo, quis me conſtituit judicem aut*

diviſorem

diviſorem inter vos? Conſtituit enim (*inquit*) *talibus cauſis Eccleſiaſticos Apoſtolos* (Divum
* 1 Cor. 5:6. * Paulum intelligit) *cognitores.* Neque quando Eccleſiaſtici ſic ſunt *cognitores*, & aliquo modo curant negotia ſecularia, illis *implicantur*, aut abſorbentur; quia ab Apoſtolo monente, *neminem Deo militantem debere ſe implicare negotijs ſecularibus*, eccleſiaſtici hujuſmodi *cognitores* conſtituuntur: Ut *dum homines cauſas ſuas ſeculares apud nos* (inquit Auguſtinus Epiſcopus, epiſt 147.) *finire cupientes, negotia ſua peragunt, agamus & nos negotia ſalutis noſtræ & ipſorum, & diſſenſiones hominum terminemus.*

Verùm præter ſeculi honores, & in ejus litibus componendis operam; media ſunt Epiſcoporum magis propria, ad ſuam, & aliorum ſalutem promovendam: nempe eorum in Antiſtitum Eccleſiæ album ſacra cooptatio, quæ *conſecratio* dicitur, & munia Eccleſiaſtica. Conſecratio Epiſcoporum in Anglia (omni papali ſuperſtitione detractâ, & præmiſſa concione de paſtoris in gregem officio, cura, fide, illamque ſubſequente Euchariſtiæ à frequenti graviſſimorum hominum cœtu perceptione.) peragitur precibus, invocatione Spiritûs Sancti, manuum impoſitione a tribus ad minimum) juxta Concilii Nicæni canonem 3.) Epiſcopis in indumentis Epiſcopali gravitati conſentaneis, & communi ac ardenti eorum qui actioni interſunt oratione, ut Epiſcopale munus conſecratis impoſitum, cedat ad Dei gloriam, gregis ſalutem, conſcientiæ ſuæ in tremendo die Judicij lætum teſtimonium.

Horum

Horum verò ita conſecratorum munera, ſecundùm canones, ſunt diligenter docere Evangelium, non tantum in Cathedralibus Eccleſiis quibus præſunt, ſed etiam paſſim per omnes Eccleſias ſuæ Diœceſeos, ubi maximè putabunt expedire; in iiſdem Cathedralibus Eccleſiis feſtis ſolennibus Capâ decenti amictos, ſacram Cœnam adminiſtrare; ordinare Presbyteros & Diaconos; (& hinc Epiph. hær. 77. docet Epiſcopos generare *Patres Eccleſiæ*, Eccleſiaſticos miniſtros ordinando; presbyteros *Filios Eccleſiæ*, infantes & catechumenos baptizando) verbo & gratiarum actione Eccleſias & ſepulturæ loca ſacris uſibus dedicare, quod (teſte Euſebio lib. 10. cap. 3.) in Templis à Conſtantino magnificè extructis, veteres Epiſcopi magna cum ſolennitate præſtiterunt; confirmare precibus, & manuum * impoſitione pueros catechiſmum edoctos, qui mos (inquit Cyprianus) Epiſt. ad Jubaianum *apud nos geritur*; denique Eccleſiaſticam juriſdictionem, cujus nervi ſunt pœnæ & cenſuræ Eccleſiaſticæ, exercere.

* *Non abnuo hanc eſſe Eccleſiarum conſuetudinem, ut ad eos qui longe in minoribus urbibus per Presbyteros & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem Spiritus, manum impoſiturus excurrat.* Hieronymus adverſus Luciferianos.

Verſantur autem hæ pœnæ ſive cenſuræ Eccleſiaſticæ in duplici diſcrimine. Aut enim Eccleſiaſticis & laicis communes ſunt; ut *Monitio*, *excommunicatio minor*, *excommunicatio major*, *anathematiſmus*, *interdictum*, *corporalis pænitentia*, *denegatio Chriſtianæ ſepulturæ in locis ſacratis*: aut ſunt Eccleſiaſticis peculiares, quales ſunt, *ſequeſtratio fructuum Eccleſiæ*, *ſuſpenſio*, *deprivatio*, *depoſitio*: de quibus ſingulis, quemadmodum ſunt in uſu in Anglicâna Eccleſia, pauca delibanda.

Monitio omnes ferè cenſuras Eccleſiaſticas præcedit, & illarum vi nemo cenſetur *Ethnicus* & *Publicanus*, niſi priùs *Eccleſiam non audierit*, ſub excommunicationis comminatitone præcipientem.

Excommunicatio (ut ex ipſa nominis notatione liquet) homines à communione aliqua excludit. *Communio* autem interna vel externa eſt. *Interna* eſt illa, qua fidelis quiſque per fidem & charitatem cum Deo primum, deinde cum omnibus verè fidelibus arctiſſimo ſpiritûs vinculo unitur, & quam in Symbolo *communionem ſanctorum* appellamus. *Externa* communio eſt vel politica vel Eccleſiaſtica. *Politica* verſatur in rebus & negotijs ad civilem & præſentem vitam pertinentibus. *Eccleſiaſtica*, qua communicamus ſimul in iis quæ ad cultum Dei in Eccleſia ſpectant, cujuſmodi ſunt publicæ preces, prædicatio verbi, & Sacramentorum adminiſtratio. *Communio*, à qua excommunicatus excluditur, non eſt interna: ab hac enim nemo niſi per proprium peccatum ſeparatur. *Peccata veſtra* (inquit Iſaias cap. 59.) *diviſerunt inter me & vos*: ipſa verò excommunicatio peccatorem ita eſſe ſeperatū declarat, & Eccleſiæ ſententia ad cœlos uſque pertingente, hoc ipſum * ſtabilit ac confirmat.

* Math. 18. 18. *Amen dico vobis, quæcunque ligaveritis in terra, erunt ligata in cælo.*

Ad quæ verba Auguſtin. lib. 1. contra Adamant cap. 17. hanc habet annotationem *Illud quod ait Dominus; Si nec Eccleſiam audierit, ſit tanquam Ethnicus & Publicanus, gravius eſt quàm ſi gladio feriretur, ſi flammis abſumeretur, ſi feris ſubigeretur, Nam ibi quoque ſubjunxit; quæ ligaveritis ſuper terram, erunt ligata in cælis; ut intelligeret, quanto graviùs ſit punitus, qui velut relictus eſt impunitus.*

Quare

Quare externa eſt communio à qua quempiam removet excommunicatio: & quemadmodum hujus communionis, ſic excommunicationis diverſi ſunt gradus; *Excommunicatio*, ſcilicet, minor, & major. *Minor*, eſt ſuſpenſio ab ingreſſu Eccleſiæ, aut à ſola Sacramentorum ſuſceptione, quam Cyprianus vocat *abſtenſionem*: & propter contumaciam & alia delicta adhibetur; ſed præcipuè propter contumaciam in non comparendo in curijs Eccleſiaſticis, aut non parendo illarum mandatis, quæ quandoque in rebus infimis poteſt eſſe ſumma: quia res præcepta quò facilior eſt obſervatu, eo præcepti violatio gravior, cùm ſit magis ſpontanea, eique nulla impotentia aut infirmitas obtendatur. Sic *præceptum* Adamo impoſitum *tam leve ad obſervandum, tam breve ad memoriâ retinendum, ubi præſertim nondum voluntati cupiditas reſiſtebat*; *tantò* (ut Auguſt. lib. 14. de Civitat. Dei, cap. 12. docet) *majori injuſtitiâ violatum eſt, quantò faciliori poſſet obſervantiâ cuſtodiri.*

Hujus minoris excommunicationis ſententiam pro contumacia in non comparendo in Judicijs Eccleſiaſticis, aliquis eruditus Presbyter (quamvis enim ſolus Epiſcopus ordinariâ, delegatâ tamen poteſtate, ut in ſupplemento ad tertiam partem rectè obſervavit Aquinas, Presbyter excommunicare poteſt) ab Epiſcopo authoritate ſufficienti munitus denunciat, idque ex præſcripto Judicis, quem vocamus Epiſcopi Cancellarium, qui per Eccleſiæ noſtræ conſtitutiones eum ad hanc cenſuram ferendam tenetur accerſere & ſibi aſſociare.

Excom-

Excommunicatio major * eſt, qua peccator non ſolum à perceptione Sacramentorũ, vel ingreſſu Eccleſiæ, ſed toto fidelium conſortio excluditur: ita ut ſecundùm veteres Eccleſiæ noſtræ Canones, † *Communicans excommunicato majori excommunicatione, incurrat minorem, & niſi deſtiterit, majorem.* Atque idem ferè decretum latum fuit Concilio Toletano primo, Canone decimo ſexto, *Si quis laicus abſtinetur, ſeu à ſacra Communione arcetur; ad hunc vel ad domum ejus, Clericorum vel Religioſorum nullus accedat. Similiter & Clericus ſi abſtinetur, à Clericis devitetur. Si quis verò cum illo colloqui, aut convivari fuerit deprehenſus, & ipſe abſtineatur.* Et ante Concilium Toletanum primum, Antiochenum Canone tertio decrevit, *non licere cum excommunicatis communicare:* & *ſi quis ex Epiſcopis aut Presbyteris vel Diaconis, deprehenſus fuerit cum excommunicatis communicare, eum quoque eſſe excommunicatum.* Scopum & finem

* De hac excommunicatione loquitur D. Paulus, 1 Cor. 5. cujus ſententiam ſuâ ſolâ authoritate in inceſtuoſum fert his verbis: *Ego ut abſens corpore, præſens autem ſpiritu, jam* (antequam ſcripſerat Epiſtolam, & per eam Corinthiorum ſententiam rogare potuerat) *ut præſens dijudicavi*, ſeu decrevi, *ut his qui hoc ita perpetravit, vobis et meo ſpiritu in nomine Domini congregatis* (non ad D. Pauli decretum, ſi illis non arriſiſſet antiquandum, ſed ut illo publicè ab iis audito inceſtuoſum à ſe ſepararent, eumque *expurgarent* tanquam *vetus fermentum* ejiciendo è civili ſuo conſortio, aut non *approbando*, inquit Aug. lib. 3. cont. epiſt. Par cap. 1. non *conſentiendo*, non animis *favendo* ejus improbo facinori) *ejuſmodi inquam homo tradatur Satanæ.* i.e. fidelium cœtu ejiciatur: qui enim Eccleſiæ gremio extruditur, Satanæ extra Eccleſiam regnanti mancipatur. Et hæc omnia D. Paulus in inceſtuoſum decernit, ad *interitum carnis, ut ſpiritus ejus ſalvus eſſet*, id eſt, (ſicut docet Auguſt. lib. 3. cont. Par. cap. 1.) ut cum ipſe, pudore & triſtitia ſapere didicerit, & caro quæ ipſum in hoc præcipitium arripuerit, funditùs fuerit abolita: ſpiritus ejus qui videbatur in certamine occubuiſſe, iterum ſeſe erigeret, & fieret ſpiritualis homo, ſalvus in die Domini.

† Linwood in Provincia Conſti. de immunit. Eccleſiaſt. cap. ſeculi Principes. §. ac quandoque verb. maculantur.

finem hujuſmodi Canonum indicat Auguſt. lib. 3. cont. Parmen. Epiſt. cap. 2. *Tunc excommunicatus timore percutitur, & pudore ſanatur; cùm ab univerſa Eccleſia ſe Anathematizatum videt, & ſociam turbam, cum qua in delicto ſuo gaudeat & bonis inſultet, non poteſt invenire.* Et ideo idem prudentiſſimus & ſanctiſſimus Præſul ibidem graviter admonet, quòd *non poſſit eſſe ſalubris* neque delinquenti neque Eccleſiæ *correptio; niſi cum ille corripitur, qui non habet* * *ſociam multitudinem.* Sed hoc fit ſine labe pacis & unitatis, & ſine læſione frumentorũ; cùm congregationis Eccleſiæ multitudo ab eo crimine ob quod delinquens anathematizatur, eſt aliena. Et ſecundùm Eccleſiæ noſtræ Canones, *quotieſcunque hæc major excommunicatio in immediatam pœnã cujuſvis notoriæ hæreſeos, ſchiſmatis, ſimoniæ, perjurij, uſuræ, inceſtûs, aut gravioris alicujus criminis venerit infligenda, per Epiſcopum in propria perſona pronunciatur, unà cum ejuſmodi frequentia & aſſiſtentia, quæ ad majorem rei authoritatem conciliandam conducere videbitur.* Atque his excom-

* Huic Auguſtini ſententiæ, alia à gloſſa in cap. 13. Matth. Auguſtino etiam adſcripta, concinit: *Multitudo non eſt excommunicanda, nec Princeps populi*: Hoc graviſſimum Sancti Patris monitum negligunt Romani Pontifices, dum excommunicant Imperatores & Reges, qui cùm amplas habeant ditiones & numeroſos exercitus, rarò deſtituuntur *ſocia multitudine.* Hinc Imperatorum & Regum excommunicationes à Romanis Pontificibus denunciatas, ſæpiùs tot cædes, tot rapinæ, tot populorum & Urbium everſiones, tam horrenda ſchiſmata ſequuta; ut ipſos Pontifices facti ſui pœnituerit, & totus Chriſtianus orbis ingemuerit. Gregorius 7. cum Henricum IV. excommunicaſſet, & cruenta bella, teterrima odia, & ſchiſmata inde orta ſeriò fuiſſet contemplatus, animam acturus advocavit (ut refert Sigebertus, 185.) Cardinalem ſibi præ cæteris charum, *& faſſus eſt Sancto Petro et toti Eccleſiæ ſe valdè peccaſſe in Paſtorali cura, quæ ei ad regendum commiſſa eſt, et ſuadente Diabolo, contra humanum genus odium et iram concitâſſe.*

communicationum vinculis conſtricti non poſſunt eſſe in Curiis ſive civilibus ſive eccleſiaſticis Actores, aut teſtes: & ſi ultra 40 dies obſtinati perſiſtunt; per reſcriptum Regium ex Cancellariæ Curia manans, illud Epiſcopo poſtulante, carceri à Comitatûs in quo degunt Vicecomite mandantur, donec Epiſcopo dederint ſufficientem cautionem pignoriticiam, fidejuſſoriam, aut juratoriam, ſe ejus mandatis & decretis obtemperaturos. Quarta cenſura Eccleſiaſtica eſt * *Anathematiſmus*, qui tantùm in pertinacem hæreticum exeritur, & quo iſte tanquam publicus Dei hoſtis, rejectus, maledictus, execratus, æterno judicio & damnationi devovetur. *Anathema* enim (ut notat Hieronymus in cap. primo ad Galatas) *nomen eſt execrationis & maledictionis.* Huic ſuccedit *interdictum*, quo univerſitas ſeu communitas (*Homo* enim, inquit noſter *Linwodus*, *propriè excommunicatur, & propriè locus interdicitur*) ob publicum aliquod delictum divinis officiis, ſepulturâ, adminiſtratione & perceptione Sacramentorum prohibetur. *Interdictum* excipit corporalis pœnitentia, ſic dicta, quia non ſolùm interiori, ſed etiam exteriori homine luenda; quæ publicæ in primæva Eccleſia pœnitentiæ, quam Cyprian. epiſt. 10. *Exhomologeſin* vocat, eſt quàm ſimillima. Quorum autem authoritate hæc *exhomologeſis* ſeu publica pœnitentia antiquitùs fuerit impoſita, Concilium

* Chryſoſtomus ex profeſſo homilia quadam contendit non eſſe anathemate utendum in Eccleſia Chriſtiana, quia de nemine quamdiu vivit, reſipiſcentiæ ſpes ſit abjicienda: ſed fruſtra. In hæc enim tremenda Eccleſiæ cenſura, conditio, [Niſi reſipuerit,] ſemper intelligitur.

cilium Carthaginenſe tertium cap. 31. & 32. teſtatur: *Pœnitentibus, ſecundùm peccatorum differentiam, Epiſcopi arbitrio pœnitentiæ tempora decernantur.* Quæ ob crimina, lib. 3. cont. Parmen. epiſt. cap. 2. oſtendit Auguſtinus, *quando ita cujuſque crimen notum eſt omnibus, & omnibus execrabile apparet, ut vel nullos prorſus vel non tales habeat defenſores, per quos poſſit ſchiſma contingere, non dormiat ſeveritas diſciplinæ.* Et hinc Anglicanæ Eccleſiæ Canones ſtatuerunt; *Si crimen non fuerit notorium & publicum, ſolennem pœnitentiam poſſe commutari in mulctam* * *pecuniariam in levamen pauperum ejuſdem Parœciæ, vel in alios pios uſus erogandam: modò conſtiterit eam eſſe ad Reum reformandum ſaniorem & tutiorem rationem.* Quandoque enim fit (ut Cyrillus lib. 3. in Levit. piè & prudenter monet) *ubi ſervari ſuum peccatum ſecretum viderit ille qui peccat, ſervabit & ipſe emendationis pudorem. Si verò viderit peccatum ſuum* per exhomologeſin *proclamari, & ſeſe* (pravo ſuo judicio) *defamari, ilicò ad impudentiam convertetur.* Itaque Concilium Conſtantinopol. generale 6. huic paſtorali reducendi peccatores ad bonam frugem curæ præpoſitos

* Quod tamen Judicibus Eccleſiaſticis cautè faciendum eſt, ne Regia prohibitione in hac commutatione impediantur. Nam in Articulis Cleri. cap. 2. decernitur; *Si Prælatus imponat pœnam pecuniariam alicui pro peccato et petat illam, Regia prohibitio habet locum. Veruntamen ſi Prælati imponant pœnas corporales, et illi ſic puniendi velint hujuſmodi pœnas per pecuniam redimere; non habet locum regia Prohibitio, ſi coram Prælatis pecunia exigatur.* Et hujuſmodi pecunia à Judicibus Eccleſiaſticis in ſacros uſus licitè erogari poteſt: quia non eſt *merces ſcorti*, Deuteron. 23. *in Domum Dei pro voto* ſeu eleemoſyna minimè introducenda, ne Eccleſia videatur illius turpitudinem approbare & fovere; ſed *ſcorti* pœna eſt, quæ non poteſt ejus, cui infligitur, cenſeri omni modo libera eleemoſyna, cum ſemper aliquo modo ſit invita.

poſitos inſtruit; *cum non ſimplex ſit peccati morbus ſed varius & multiformis, ut attentè rimentur qualiter affectus ſit, qui peccaverit: an obtemperet magiſtro, an mentis ulcus per admota pharmaca creſcat, & ſic miſerecordiam æqua lance impertiant.* Poſtrema Eccleſiaſtica pœna Laicis & Clericis communis, eſt *denegatio Chriſtiana ſepultura in locis ſacratis:* quæ non in-infligitur in pœnam mortuorum, qui quamprimum naturæ ceſſerint, aut beatitudine nunquam amittendâ fruuntur, aut miſeria in æternum ſubeundâ plectuntur; ſed in terrorem viventium, qui ipſius naturæ inſtinctu corpora ſua poſt mortem honeſtè tractari plurimum deſiderant. Omnes autem excommunicati, perjuri, feloniæ crimine ſtrangulati, inſignes fæneratores, hæretici, apoſtatæ, mortem ſibi aſciſcentes (niſi de extraordinaria illorum pœnitentia certior factus fuerit Epiſcopus, qui tum licentiam concedit eos in locis ſacratis inhumandi) hoc ultimo pietatis officio orbantur. Jam Eccleſiaſticæ cenſuræ in Eccleſiaſticos peculiares ſequuntur. Harum prima fuit *ſequeſtratio*, à jure civili (ut videre eſt in Digeſtis & Codice) in jus Canonicum derivata, quæ eſt fructuum Eccleſiæ ad tempus apud alium depoſitio, ad jus alicujus tuendum, aut onus declinandum, vel ejus qui fructuum Dominus eſt, contumaciam caſtigandam: quam ſi quis poſt legitimam ejus publicationem in locis ubi facienda eſt, violaverit; juxta antiquos Eccleſiæ Anglicanæ Canones, *majorem excommunicationem* ipſo facto incurrit. Proxima cenſura eſt *Suſpenſio*, qua *monitione præcedente in ſcripto & cauſâ expreſſâ,*

perſonæ

perſona Eccleſiaſtica interdicitur exercitium ſui officii vel beneficii vel utriuſque ſimul, in toto vel in parte, ad certum tempus vel in perpetuum. Tertia cenſura eſt *Deprivatio*, qua Eccleſiaſtica perſona ob grave aliquod crimen ab Eccleſiaſtico beneficio amovetur. Ultima eſt *Depoſitio*, pœna in primæva Eccleſia uſitata. Nam Concilii Antiocheni Canon. 3. & 4. ſic decernitur; *Si quis Presbyter aut Diaconus à proprio Epiſcopo depoſitus, auſus fuerit aliquid de Miniſterio agere; nullam ſpem reſtitutionis ei habere liceat.* Et *ſi quis Presbyter aut Diaconus, contempto ſuo Epiſcopo, ab Eccleſia ſeipſum ſegregaverit & ſeorſim congregationem fecerit, & Epiſcopo primò, ſecundò vocanti noluerit obedire; is omnino deponatur nec ampliùs remedium aſſequi, nec honorem ſuum accipere poſſit.* Et hæc, ſecundùm jus Canonicum vim adhuc in Eccleſia Anglicana obtinens, eſt vel *verbalis* per Judicis ſententiam, vel *realis* quæ fit degradatione; cum ſcil. perſonæ Eccleſiaſticæ propter hæreſin, veſtes & inſignia ordinis ſui per Epiſcopos detrahuntur in præſentia civilis Magiſtratûs, cui poſt degradationem coercendus relinquitur. Et hæ ſunt omnes cenſuræ & pœnæ Eccleſiaſticæ; quas oportet Epiſcopos memores præcepti Apoſtolici, *non dominantes in hæreditatem aut ſortem Domini*, in greges ſibi concreditos exercere, non herili jure, tanquam Dominos in ſervos, ſuum ex iis * commodum aucupantes; ſed paterno, † veluti parentes in filios, illorum ſaluti præcipuè conſulentes. Nam ut Salvator noſter Luc. 22. admonet, *qui maximus inter vos* authoritate & eminentia, *ſit minimus*, id eſt, paratus

* *Servi Domini acquirunt quicquid acquirunt.* Lib. 1. Inſtitut. tit. 8. § 1.

† *Eſto ſubjectus Pontifici tuo et quaſi parentem animæ ſuſcipe.* Hier. ad Nepot.

paratus minimo cuique in ejus commodum * inſervire; *& qui præeſt, ac ſi adminiſtraret* iis quibus imperat, conſulendi officio famulans: ut meritò dixerit Auguſtinus lib. 2. cont. Creſconium cap. 11. *Non ſumus Epiſcopi propter nos, ſed propter eos quibus verbum & ſacramenta adminiſtramus*, quos cenſuris Eccleſiaſticis conſtringimus & caſtigamus.

* *Omnibus meipſum ſervum feci ut plures lucri facerem*, 1 Cor. 9. 19. *Diſcite ſubditorum matres vos eſſe debere, non Dominos. Studete magis amari, quàm metui, ſi interdùm ſeveritate opus eſt, paterna ſit, non tyrannica.* Bernard. Serm. 23. in Cant. alloquens Prælatos.

Atque ita Eccleſiaſticis cenſuris recenſitis ac deſcriptis, ipſam Eccleſiaſticam juriſdictionem his ſuffultam aggrediamur. Hæc autem vel *voluntaria* eſt, ad quam exercendam Epiſcopus à nullo pro ſuo intereſſe aut publica vindicta Actore cogitur; vel *contentioſa* eſt, ad lites inter Actorem & Reum dirimendas inſtituta, de qua infra fuſiùs dicendum. Prioris Juriſdictionis, propter mutuas inter Eccleſiam & Rempublicam ſuppetias, varia ſunt & quaſi mixta membra, diverſis fundamentis ſuperſtructa. Primum innititur Regni ſtatutis, per quæ Epiſcopi decimas & ſubſidia Principi ab Eccleſiaſticis debita cogunt; aſſiſtunt civilibus Judicibus in exequendis aliquot ſtatutis; uniunt & conſolidant Eccleſias minutiores; ex ſpeciali aliqua cauſa, judices civiles reddunt certiores de Pontificiis, qui abjuratâ ſuâ ſuperſtitione, accedunt ad noſtra ſacra, aut obſtinati iis penitùs ſe ſubducunt; concedunt peritis & fide dignorum teſtimonio approbatis, licentiam exercendi Medicinam & Chirurgiam, & pueros erudiendi; exigunt quandoque

quandoque à nonnullis juramentum Regii primatûs, & juramentum fidelitatis infra ſuas Diœceſes Epiſcopales. Secundum ſtabilitur jure Regni municipali, ut ad reſcriptum Regium certiores facere civiles judices de legitimis & illegitimis Nuptiis ac Natalibus, de excommunicatis, & in aliis cauſis Eccleſiaſticis, quarum aliquando in Curiis civilibus eſt incidens cognitio, ratione temporalium cauſarum, quarum ſunt appendices; quædam Regis Brevia à Civilibus ejus Curiis manantia pro beneficiis legitimè præſentato reſtituendis, perſonis Eccleſiaſticis nullum habentibus ſeculare feudum judicio civili quandoque ſiſtendis exequi; Regium reſcriptum requirere, de hæretico pertinaci (anteà condemnato) comburendo, pro carceri mandando corpore illius qui ultra 40. dies excommunicatus perſiſtit. Tertium tùm jure Eccleſiaſtico, tùm municipali confirmatur, quorum conſentientibus placitis Epiſcopi defunctorum teſtamenta probant & inſinuari faciunt, ab inteſtato decedentium bona proximo agnato vel cognato adminiſtranda concedunt; Rationes hujuſmodi Adminiſtrationis reddi faciunt; bona caduca (cùm nullus hæreditatem adire velit) mandant tutò cuſtodienda & colligenda, donec ſecundum Juris præſcriptum diſtribuantur. Quartum & ultimum hujus Epiſcopalis Jùriſdictionis voluntariæ in Eccleſia Anglicana membrum, munitur jure Eccleſiaſtico; ex quo Epiſcopi idoneis conferunt beneficia, vel illos ab aliis patronis præſentatos in beneficia inſtituunt; inter quam beneficii collationem & ad illud inſtitu-

tionem, hoc tantum diſcrimen quidam Canonum periti ſtatuerunt; ut hæc ſit conceſſio Eccleſiaſtici beneficii limitata, nempe Clerico à Patrono nominato & oblato: illa libera, Clerico cui ipſe Epiſcopus voluerit. Porrò ejuſdem juris Eccleſiaſtici vi, admittunt Reſignationes beneficiorum, quorum vacantium fructus, ſub tuto ſequeſtro ad uſum proximi ſucceſſoris colligendos & cuſtodiendos mandant; literas dimiſſorias ſeu * teſtimoniales concedunt initiandis in ſacris ordinibus, vel jam initiatis ad animarum curam admittendis ab alterius Diœceſis Epiſcopo; dant licentiam collocandi ſedile in Eccleſia, † diruendæ veteris fabricæ Eccleſiæ & novæ extruendæ, exhumandi cadaver, & aliò transferendi; aſsignant Rectori Eccleſiæ morbo ita impedito ut muneri ſuo ſupereſſe non poſſit, coadjutorem, ad explendum ejus officium: Denique quolibet trìennio, totam ſuam Diœceſin viſitant, & per eam inſtituunt generalem inquiſitionem, quæ, quo fiat ordine, qua forma, Capite ſubſequenti commonſtrabitur.

* *Si Miniſtri et Curati ex una Diœceſi in alteram tranſierint, nequaquam ad curam ullam exercendam admittentur, niſi Epiſcopi ejus Diœceſeos unde advenerint, vel loci Ordinarij literis teſtimonialibus de ipſorum honeſtâ converſatione, ſufficientia, et conformitate ad Eccleſiaſticas Regni Anglicani leges muniti acceſſerint.* Hic Canon imitatur Canonem 12. qui dicitur Apoſtolorum, *Non recipendus, ſi apud alium ſine commendatiis receptus fuerit.* Huic enim Canoni Harmenopulus in Epitome Sacro. Canon. tit. 3. hoc Scholion ſubjecit; *Commendatitiæ vero literæ ſunt, quæ ab Epiſcopo Clericis aut Sacerdotibus dantur aliam in urbem proficiſcentibus, quæque commendant eos illius Loci Epiſcopo velut omni culpa carentes.* Harum etiam literarum meminit Canon 12. Concil. Gangrenſis, celebrati ante Nicænum Concilium primum his verbis; *Non liceat Presbyteris Civitatis* (multo minùs inferioris gradûs Presbyteris) ſine literis Epiſcopi *in aliena parœcia aliquid agere,*

† Patres Concilij Chalcedonenſis, Canon. 4. decernunt; *Nullus quidem uſquam ædificet nec conſtituat Monaſterium aut Oratoriam domum, præter conſenſum Epiſcopi Civitatis.* Quod decretum Harmenopulus in Epitome Sacr. Can. ſic expreſſit; *Nullus unquam Templum conſtruat abſq; ſententia Epiſcopi.*

CAP.

CAP. VI.

Epiſcoporum voluntaria Juriſdictio in Diœceſibus ſuis viſitandis.

IDem in *ſpirituali Dei Domo* Eccleſiâ, quod in materiatis ædificiis uſu venit: Horum decidui parietes niſi ſtatuminentur, illius præcipua fulcra, vitæ pietas, doctrinæ puritas, niſi ſarcta tecta conſerventur, in ruinam vergunt. Hinc viſitationes Eccleſiarum, quoties in deterius cœperint labi, ab ipſis Apoſtolis ſunt inſtitutæ: hoc enim nomine Divus Paulus (1. ad Corinthios 16) ad Corinthios rediturus erat, Eccleſias Macedoniæ inſpexit, & quia non potuit ſtatim Corinthum proficiſci, cogitat illuc Timotheum mittere. Immô idem Apoſtolus Actor. decimo quinto, Antiochiæ apertè dicit Barnabæ; *Revertentes viſitemus fratres per univerſas civitates in quibus prædicavimus verbum*, cognituri, *quomodo ſe habeant*. Neq; pia & prudentiſſima hæc Apoſtolorum praxis, apud eorum ſucceſſores Epiſcopos, ſeculis ſubſequentibus exolevit. Synodus Tarraconenſis in Hiſpania anno 450 celebrata, canone 7. ſtatuit, ut *antiquæ conſuetudinis* (longè igitur ante hanc Synodum Epiſcopalis diœceſeôn exploratio in uſu erat) *ordo ſervetur, & annuis vicibus diœceſes ab Epiſcopis viſitentur.* Idem decretum in Concilio Toletano quarto 70 Epiſcopis conſtante,

ferè ducentis poſteà annis recenſitum legimus. Neque mirum eſt hunc præcipuum Eccleſiaſticæ diſciplinæ nervum ab Apoſtolorum ætate, ad tam remota antrorſum ſecula ſe extendiſſe; cùm tam præclari ſint ejus in eccleſia uſus & ingentes utilitates. Hac enim Epiſcopali inquiſitione doctrinæ cœleſtis ſinceritas ab erroribus, cultûs externi puritas à ſuperſtitione, vitæ Chriſtianæ integritas à criminum inquinamentis, tota que religio à blaſphemijs & ſcandalis vindicantur. Ad quos fines Præſulum in Eccleſia Anglicana viſitationes debere collimare, monſtrant capita de quibus juxta Canones inquirere, media per quæ crimina exquirere, pœnæ quas reis detectis infligere oportet: quæ jam ſigillatim ſunt proponenda. Etenim ut Epiſcopales in noſtra Eccleſia viſitationes Cathedralium Eccleſiarum, Curiarum Eccleſiaſticarum & Hoſpitalium quæ non ſunt ex Regia fundatione, & quorum Epiſcopus aut nullus alius viſitator à Fundatore ſtatuitur, tanquam privatas prætereamus: publicæ & magis generales per totam diœceſin inquiſitiones inſtituuntur, aut de delectis eorum qui Epiſcopi ordinatione licentiâve peculiarem habent functionem, aut quorumlibet Chriſtianorum.

Prior exploratio eſt de exceſſibus & defectibus *Miniſtrorum* Verbi, *Oeconomorum*, *Ludimagiſtrorum*, & *Medicorum*, *Chirurgorum*, ac *Obſtetricum*. 1. *Miniſtrorum* verbi, an jugiter, & ſincerè Evangelium concionentur, religioſè & reverenter adminiſtrent Sacramenta, juventutem & rudiorem plebem in Catechiſmo diligentur inſtruant, ægrotantes ſedulò viſitent,

ſitent, vitam piè & ſobriè inſtituant, veſtimentis gravitati ſuæ conſentaneis induantur, & reliqua faciant ab Eccleſiæ Canonibus præſcripta. 2. de delictis *Oeconomorum*; utrùm invigilent, ut omnes parochiani Eccleſias ſuas diebus dominicis debitè frequentent, ædes ſacræ abſque ſordibus ab æditui ſeu oſtiarijs mundè conſerventur, pecuniarum à ſe in Eccleſiæ uſum expenſarum rationem fideliter reddant, in mores hominum inquirant, & ſcandaloſos Ordinario bis in anno denuncient, ac alia ſua munera ſincerè peragant 3. de delictis *Ludimagiſtrorum*; an ſuos diſcipulos * Catechiſmum publica authoritate hunc in finem Latinè & Anglicè impreſſum edoceant, ad Eccleſiam ſacro quolibet & feſtivo die adducant, curent ut ibi ſe quietè & modeſtè gerant, & inde reverſos ad examen revocent quid ex concione (quoties haberi contigerit) didicerint, prælegant ſuis diſcipulis aliam Grammaticam quam quæ publica authoritate fuerit approbata. 4. De delictis *Medicorum*, *Chirurgorum*, *Obſtetricum*; an exerceant non probati, aut in ſuis functionibus obeundis aliquod ſortilegium vel ſuperſtitioſum quid admiſceant.

* Sic in Eccleſia Alexandrina (ut refert Euſebius lib. 5. cap. 10.) Pantenus, Origines & alii viri doctiſſimi ſcholis Præfecti Catechiſtæ erant: quos ideò Ambroſius in cap. 4. ad Epheſios vult eſſe Doctores illic nominatos poſt Prophetas, Evangeliſtas, Paſtores; cui Chryſoſtomum Serm. 11. in cap. 4. ad Epheſios, Oecumenium ibid. Auguſtinum Epiſt. 59. qui aſſerunt, Apoſtolum docentem quæ Paſtoralis officij eſſent partes, idem munus [Paſtoris & Doctoris] nominibus deſignaſſe, meritò opponamus.

Poſterior inquiſitio de erratis quorumlibet Chriſtianorum eſt, an in *pietatem*, *juſtitiam*, aut *ſobrietatem* delinquant. Et 1. an delinquant in *pietatem*, per blaſphemiam, quæ eſt in ipſum Deum & ſacram Scripturam vel Dei Sanctos convitium aut maledictum; temeraria juramenta, non in judicio, juſtitia, veritate, aut per res alias quàm Dei nomen præſtita; idololatriam, concedentem creaturæ honorem debitum creatori; ſuperſtitionem tribuentem certis rebus & verborum aut geſtuum obſervationibus, effectus, qui neque rationibus phyſicis aut politicis neque Dei verbo nituntur: An per ſortilegium, divinationes, incantationes, veneficia, legibus Regni civilibus non coercita; Sepultorum in ſacratis locis exhumationes, aut ipſorum ſepulchrorum violationes; perjuriam ſive læſionem fidei coram Judice Eccleſiaſtico, vel privato alicui in cauſis Eccleſiaſticis præſtitæ: An per hæreſin, errorem contra articulos religionis in nationali Synodo 1562. & Regia authoritate ſtabilitos; ſchiſmata aut conventicula illicita ad ſchiſma tendentia; abſentiam à divinis in propria Parochia diebus dominicis, & feſtis; abſtinentiam illegitimam à Sacræ Cœnæ perceptione, quæ ter quotannis ad minimum percipienda præcipitur; contemptum baptiſmi, quem Miſcreancie appellamus; dilationem Baptiſmi in articulo mortis; contemptum confirmationis Epiſcopalis; ſacrilegium quando non eſt felonia; negligentiam (ſi patres aut matresfamiliâs ſint) in non mittendis liberis & famulis ſuis diebus dominicis & feſtis, ut à miniſtris

miniſtris in Catechiſmo erudiantur, donec eundem perdidicerint; contemptum & deſidiam, ſi liberi & famuli à patribus & matribus familiâs miſſi ad Eccleſiam ut illic Catechizentur, tempore conſtituto non compareant: an per incuriam in non ſubſerviendo clara voce miniſtro confeſſionem, orationem dominicam & ſymbolum (corpore tunc erecto) recitanti, in non ſubjicendo reſponſa quæ in libro communium precum præcipiuntur, non inclinando genua quando confeſſio, litania, & reliquæ preces recenſentur, nomen Domini Jeſu quoties inter divina inciderit, non congruâ & humili reverentiâ excipiendo, in capite, quando divina celebrantur, contegendo, niſi ex infirmitatis cauſa contegatur pileolo aut rica: an per immodeſtos geſtus in Templo, obambulationes, pulſationes campanarum, riſum, garritum, quemvis ſtrepitum tempore divini cultûs eum quoquo modo perturbantem; demum quaſcunque in aliis rebus tunc temporis occupationes, quàm in verbo diligenter audiendo, & precibus devotè effundendis: An per venditionem eduliorum à cauponibus & tabernariis, & quorumvis ab illis receptionem in ſuas cauponas & tabernas; otioſas ambulationes in cœmeterijs & porticibus Eccleſiarum quando ſacra fiunt; temerariam & otioſam ratiocinationem de Scripturis & rebus ſacris; profanationem dierum ſacrorum & dominicorum in publicis nundinis & mercatibus celebrandis, ſervilibus & manualibus operibus faciendis, officinis venditioni & emptioni deſtinatis aperiendis: an per convitia aut contumelias

in

in reginem Eccleſiaſticum, liturgiam, ritus ſacros, formam ordinandi in Eccleſia Anglicana; * communem vitæ uſum & coſuetudinem cum excommunicatis dum in vivis ſunt; & præſentiam, in cohoneſtanda eorum cum mortui fuerint, ſepultura: Denique an per profanationem rerum divinis uſibus dicatarum, ut ſacri calicis, ſuggeſti, patinæ, menſæ Euchariſticæ, baptiſterij, & in particulari per profanationem Templi aut cœmeterij quæ fit pugnis, rixis, lictorum violentiis, (quas vulgò dicimus **Arreſts**,) ludis ſcenicis, ſpectaculis, conviviis, tripudiis, luſtrationibus militum, mercium venditionibus, & aliis negotiis ſecularibus.

* *Qui per publicam Eccleſiæ denunciationem ritè ab unitate Eccleſiæ præciſus eſt et excommunicatus* (inquit art. 22. in Anglicana fidei confeſſione) *ab univerſa fidelium multitudine, donec per pœnitentiam publicè reconciliatus fuerit arbitrio judicis competentis, habendus eſt tanquam Ethnicus et Publicanus.* Qui autem cuipiam habendus eſt tanquam Ethnicus & Publicanus, eſt (inquit Euthymius in 18. Matth. *incommunicabilis, cum quo nemo ullam incat ſocietatem.* Attamen excommunicatio non dirimit officia conjugum conjugibus, filiorum parentibus, ſervorum dominis, ſubditorum Magiſtratibus debita; quod hæc carmina commemorata à gloſſa in cap. cum deſid. ext. de ſent. excom. indicant; *Hæc Anathema quidem ſolvunt, Utile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.* Quorum carminum Aqui. 3. p. q. 23. art. 1. hanc brevem tradidit explicationem, *Utile refertur ad verba ſalutis, Lex ad matrimonium, humile ad ſubjectionem,* cætera patent.

2. Inquiſitio fit, an delinquant in *juſtitiam*, per calumniam ſeu mendacem infamationem, fænerationem, contumeliam quâ malum culpæ, convitium quo malum pœnæ alicui objicitur in cauſa aliqua Eccleſiaſtica; an per Simoniacum ambitum & in eo interceſſum ad ſacrum ordinem vel beneficium cenſequendum; temerariam adminiſtrationem bonorum defuncti, perjurium in ſpiritualibus cauſis & Curiis

Curiis Eccleſiaſticis, ſubornationem perjurii in iiſdem, crimen falſi circa aliquem actum Eccleſiaſticum, (ut in literis, ut loquuntur, teſtimonialibus, & ſacrarum ordinationum & inſtitutionum inſtrumentis) commiſſum: an per contemptum erga verbi miniſtrum, violentas manus ei injiciendo, quibuſcunque calumniis, contumeliis, & convitiis eum impetendo; fotum diſſidiorum inter maritum & uxorem, patrem & filium, aut quoſvis alios; detentionem legatorum, ad uſum pauperum, vel quemlibet alium pium uſum deſtinatorum, aut detentionem bonorum ad publicos uſus Eccleſiæ; dilapidationem Eccleſiaſticorum bonorum & ædificiorum, defectum utenſilium in Eccleſia, ut librorum ſacrorum, baptiſterij, menſæ ſacræ, tapetis ſericæ vel alterius materiæ decoræ pro ea contegenda, ciſtæ ad eleemoſynarum cuſtodiam, pulpiti &c. denique an per defectum commodi nitoris & ornatûs in his omnibus quæ parochianorum expenſis ſunt comparanda.

3. Quæritur an delinquant in *ſobrietatem*, per inceſtum cum conſanguinea, vel affini infra gradus Levit. 17. prohibitos, & in tabula hujus libri calci appoſitâ diſtinctè enumeratos; Adulterium, tam ſecundùm Jus Civile, cùm aliena uxor violatur, quàm Canonicum ubi maritus etiam cùm ſoluta mœchatur; ſtuprum, cùm vidua corrumpitur; fornicationem, cùm ſolutus ſolutam violat; ſpurcos ſermones, cantilenas, rithmos à Muſicis vel alijs recitatos; lenocinium & ſollicitationem alienæ pudicitiæ, ebrietatem; an per matrimonium initum ante ætatem Eccleſiæ Canonibus

nibus conſtitutam, nempe, quando mas eſt infra annum 14. Fœmina 12. & priuſquam contrahentes rudimenta religionis didicerint; Matrimonium clandeſtinum, vel ratione conſenſus parentum aut tutorum non adhibiti, teſtium ultra duos non adhibitorum, trinundinæ Denunciationis non adhibitæ per tres dies dominicales vel feſtos, temporis & loci ſi non in parochiali Eccleſia in conſpectu congregationis, inter horas octavam & duodecimam, ſolennizetur.

Hæc ſunt ſumma capita delictorum de quibus Epiſcopi in triennalibus ſuarum Diœceſeôn viſitationibus inſtituunt explorationem: & ut illa, ſi fuerint contra canones perpetrata, detegant ac coerceant, hoc ordine progrediuntur. Primùm Epiſcopus per ſua ſcripta ſignificat omnibus verbi *miniſtris*, *Oeconomis*, *Teſtibus Synodalibus* (de quorum officijs infra cap. decimo dicemus) trium vel quatuor *Decanatuum*, (tota enim Diœceſis plures decanatus complectens adeò ampla eſt, ut omnes omnium Decanatuum miniſtri, œconomi, ſynodales teſtes commodè uno loco & ſimul nequeant intereſſe) ut ſtatuto die & hora in aliqua primaria horum Decanatuum Eccleſia compareant. Cum autem tempore & loco indictis, Epiſcopus cum ſuo Cancellario ſeu Vicario & Archidiacono ſibi aſſiſtentibus, ac reliqui ad comparendum moniti convenerint, poſt effuſas apud Deum preces, & concionem ab ipſo Epiſcopo aut exercitato aliquo Theologo habitam de mutuis paſtoris in gregem, & gregis in paſtorem officijs; omnes coram Epiſcopo in eminenti-

ori

Google

ori Eccleſiæ parte ſedenti ſe ſiſtunt. Tum Epiſcopus brevi commemorat Oeconomis & teſtibus Synodalibus quinam ſint præcipui defectus, & quæ crimina, quibus detegendis debent ſedulò & fideliter ſuam operam navare; quàm arctum ſit coram Deo conſcientiæ vinculum, ſolenne illud juramentum, quo, ſacro codice manu apprehenſo & ore deoſculato, ſanctè ſpondent ſe tanquam Deum continuò præ oculis habentes, abſque odio, favore, ſpe, metu, omnique pravo affectu, cum ardenti zelo ad promovendam pietatem, & impietatem extirpandam, omnes infra ſuas Parœcias delictorum ſupra enumeratorum aut *facti evidentiâ*, vel *probabilibus indicijs & vehementi ſuſpicione* aut *publica, fama* reos, Ordinario ſuo detecturos & denunciaturos: & ideò, quâ perhorreſcunt tremendas pœnas & maledictiones contentas ſacro codice, quas librum manu prehendendo & exoſculando, lubenti animo ſe ſubituros profitentur, modò pejerent; quà chara eſt ijs ſuæ animæ ſalus pretioſo Jeſu Chriſti ſanguine parta: eos ſeriò hortatur & cum ijs acriter inſtat, ut in graviſſimo ſuo munere fungendo, ſe verè pios & fideles Dei ſervos præſtent. Deinde, alloquitur verbi miniſtros, ut cum Oeconomis & Teſtibus Synodalibus, in criminibus retegendis, operas ſuas velint communicare, & ſi hi in ſuo officio præſtando præ timore potentium, aut incuriâ fuerint remiſſiores, ipſi illa deferant caſtiganda: ſi aliqua ſint ad publicum Eccleſiæ bonum vel ipſorum functionem ſpectantia, in quibus inſigniter & univerſim labuntur,

tur, ut quàm citò illa corrigant, pauló vehementius hortatur: admonet eos quàm divinam & ſacroſanctam habeant vocationem, ad quam inſtituendam æternus Deus, mortalis homo; Dominus dominantium, ſervus ſervorum factus eſt; & filius è ſinu glorioſiſſimi ſui Patris in hanc ærumnarum vallem deſcendit; cujus unicus finis, eſt immortalium animarum nunquam peritura ſalus: quam ideò anhelantes debent ſitire; & voce, vita, verbis, operibus, præceptis, exemplo, ignaros inſtruendo, redarguendo immorigeros, hortando ſegnes, reducendo errantes, confirmando infirmos, afflictos conſolando, omniq; quo poſſunt niſu, jugiter promovere; ut & ipſi immarceſcibilem laborum ſuorum coronam tandem reportent. Atque his, ita ſumma cum pietate & gravitate peractis, & certo die præſtituto, quo verbi *miniſtri, œconomi, teſtes Synodales* ſuas delictorum detectiones Epiſcopo vel ejus vicario monentur deferre, ſolvitur hic ſacer conſeſſus. Poſtquam autem tempore deſignato, delinquentium nomina & habitationes, ſecundùm Juris formulas Epiſcopo delatæ fuerint; illos accerſit, & quorum erratorum accuſantur, indicat: quæ ſi agnoſcantur & leviora ſint, delinquentes ab eo animo * ſedato & ex † charitatis affectu tantùm increpantur, redargu-

* *Medici oſſa putrida ſecturi, non irâ ſe replent quando curatum eunt, ſed tunc maximè tranquillitatem animi ſervare ſtudent, ne fortè arti obſit turbatio. Quòd ſi curaturis corpus tantâ opus eſt animi ſedatione, Medicum animarum dic quid deceat.* Chryſoſt. homil. in B. Babylum Martyrem.

† *Nunquam alieni peccati objurgandi negotium ſuſcipendum eſt, niſi interiùs interrogationibus examinantes noſtram conſcientiam, liquidò nobis coram Deo reſponderimus, dilectione nos facere et ad lucrandum fratrem. Quicquid enim lacerato animo dixerit, punientis eſt impetus, non charitas corrigentis.* Auguſt. in Epiſt, ad Galatas.

redarguuntur, admonentur, ut reſipiſcant, & in poſterum fiant cautiores: ſin graviora ſint, nec agnoſcantur, exigit ab accuſatis (ſi fide digni, & veriſimile eſt eos non facile *pejeraturos) ut ſuã innocentiam præſtito juramento teſtentur. Quòd ſi interpoſito juramento quidpiam aſſerere vel negare rècuſaverint, & ad hoc faciendum trinis vicibus ſolenniter rogati pervicaces perſtiterint; ſua taciturnitate tanquam propria confeſſione rei pronunciantur: ſicut Photio in octava generali Synodo, Act. 5. interrogato, an reciperet S. Patrum decreta, & nihil reſpõdente; Præſides Conſilij denunciãrunt illum ſuo ſilentio, condemnationis ſententiam potiùs ſubiturum quàm evaſurum. Et tametſi juramento obſtricti intentatum ſibi crimen repulerint; tamen non dimittuntur inſontes, priuſquam ſuſtinuerint †canonicam ſui purgationẽ, quæ ad ſuperſtitioſas purgationes per duellũ, ferri candentis contactum, aquæ fervidæ || hauſtum abolendas, à ſacris

* Qui antea in perjurio, aut falſo teſtimonio vel alio ſcelere deprehenſus vel notatus fuerit, ſecundùm Canones ad hanc purgationem non debet admitti propter metum perjurij: ſed aliter pro Judicis arbitrio ſe purgabit.

† Sic Sacerdos Num. 5. tametſi Zelotypi uxorem cum diris & imprecationibus ad veritatem declarandam adjuraverat, tamen pergit v. 19, 20, 21. & reliqua capitis parte, *aquâ amaritudinis* illam ulterius explorare. Neque huic praxi contradicit Divus Paulus Heb. 5. v. 16. docens *omnes controverſiæ terminum eſſe jusjurandum*; quia loquitur non de aſſertorio, ſed promiſſorio juramento, & de hoc quoque indefinitè, nec cauſam in qua, nec perſonarum numerum per quem præſtandum, ut ſit *controverſiæ terminus*, deſignans.

|| Nam author eſt Gregorius Turon. lib. 1. de gloria Martyr. cap. 69. & 70. olim in uſu fuiſſe ut crimina alicui impoſita & non plenè probata, per examen aquæ purgarentur: qui mos in addit. ad 4. cap. Caroli Magni antiquatur, & lib. ejuſdem Caroli, cap. 5. purgatio, quam hodie dicimus Canonicam, reſtituitur, quandoquidem legimus eam in Concilio Agathenſi, Agathæ in Gallia anno 438. celebrato, prius inſtitutam.

Canonibus prodita, hoc ordine inſtituitur. Epiſcopus ſeu ejus Vicarius Imperat *reo* ab Oeconomis denunciato, ut ad purgandum ſe à crimine ſibi objecto, die ſtatuto ad Judicii locum redeat, & ſecum afferat *Compurgatores* quatuor, ſex, vel octo, (ſecundùm Judicis arbitrium, pro loci diſtantia & delicti aut perſonæ qualitate, eorum numerum æſtimantis) ſpectatæ probitatis viros, ſibi vicinos, ſuamque vitam exploratam habentes, qui illum ab hoc delicto immunem eſſe juramento ſuo confirment. Interea Epiſcopus Miniſtro Parochiæ, cujus *reus* eſt incola, præcipit, ut per ſex ad minimum dies ante tempus purgationi deſtinatum, hoc ſuum mandatum publicè in Eccleſia, dum ſacra celebrantur, notum faciat omnibus ſuis Parochianis, indicans iis tum *compurgatorum* tum *rei* nomina, diemque purgationis; ut ſi aliqui ſint contra hanc exceptiones prolaturi, illas Epiſcopo ejuſve Vicario, tempore conſtituto, exhibeant. Tandem, cum *compurgatores* unà cum *reo* comparuerint, & iis œconomorum detectiones cum ſingulis illarum circumſtanſtantiis clarè fuerint patefactæ, & *reus* forti animo & conſtanti juramentum *veritatis* præſtiterit ſe non commiſiſſe crimen ſibi intentatum, *compurgatores* etiam juramentum *credulitatis* appoſuerint, quòd conſcientiâ ſuâ perſuaſiſſimum habeant; eum verum juràſſe, ſubinde cenſetur inſons. Verùm ſi reus nullos *compurgatores* queat comparare, aut duntaxat legitimis exceptionibus expoſitos, ſententiâ Judicis reus decernitur; & ad tempus ſi crimen ejus fuerit publicum totamque

totamque Eccleſiam offenderit, * excommunicatur; eique per excommunicationem humiliato (ut Eccleſiæ † ſatisfiat, & palàm conſtet illum reſipuiſſe) infligitur publica pœnitentia, quæ cum magis fuerit ſolennis, his ritibus peragitur. Die aliquo dominico, initio matutinarum precum, pœnitentiam acturus, capite & pedibus nudus, linteo velamine candido à collo ad crura demiſſo indutus, albamque virgam manibus geſtans, ſtat mœrens & lachrymabundus in porticu Eccleſiæ, illamque intrantium ardentes apud Deum,

* Attamen vel in illa Eccleſia in qua ſeveritas maximè viget hujus diſciplinæ, impoſſibile eſt omnes criminosè impios caſtigari, ſed neceſſe eſt quoſdam tolerari. *Nam plerique* (inquit anthor libelli de pœnitentia, qui Auguſtino aſcribitur) *propterea nolunt alios accuſare quia ſe per illos cupiunt excuſare. Plerique boni Chriſtiani propterea tacent et ſufferunt aliorum peccata, quæ noverunt; quia documentis ſæpe deſtituuntur, ut ea quæ ipſi ſciunt, Judicibus Eccleſiaſticis probare poſſint. Quamvis enim vera ſunt, quædam tamen Judici non facilè credenda ſunt, niſi certis indiciis demonſtrentur. Nos verò à communione quenquam prohibere non poſſumus, quamvis hæc prohibitio nondum ſit mortalis ſed medicinalis, niſi aut ſponte confeſſum, aut coram aliquo ſive ſeculari ſive Eccleſiaſtico judice accuſatum atque convictum. Quis enim ſibi utrumque audeat aſſumere ut cuiquam ipſe ſit accuſator et judex? Non enim temerè et quomodolibet, ſed per judicium ab Eccleſiaſtica communione ſeparandi ſunt mali; ut ſi per judicium auferri non poſſint, tolerentur velut palea cum tritico, uſque ad ultimum ventilabrum, vel piſces mali cum bonis uſque ad ſegregationem, quæ futura eſt in litore, hoc eſt, in fine ſeculi.* Hæc Aug. ſeu Author libelli de pœn. ſub Aug. nomine. Vide etiam Aug. ipſum de verbis Apoſtoli, Serm. 22. cap. 6. vel juxta alios, Ser. 24.

† *Plerumque dolor alterius occultus eſt alteri, cum ſit coram illo, cui dicitur, Gemitus meus à te non eſt abſconditus. Rectè* igitur *conſtituuntur ab his qui præſunt Eccleſiæ, tempora pœnitentiæ, ut fiat etiam ſatis Eccleſiæ in qua remittuntur ipſa peccata.* In Enchirid. cap. 65. Auguſtin. Non quòd hic unicus ſit publicæ pœnitentiæ finis, ut Eccleſiæ pro criminis offenſa ſatisfieret: plures enim alii ſunt, & admodum frugiferi Eccleſiaſticæ hujus diſciplinæ uſus; nempe 1. Ut hujuſmodi ſpectaculo reliqui abſterriti majori cura lapſus vitarent. 2. Ut ipſis lapſis ſit incitamentum ad veram peccati conſiderationem, ad magis ſerium de peccatis dolorem, ad fidem ardentiùs ambientem Dei miſericordiam propter Chriſtum. 3. Ut publicum exhibeatur teſtimonium Eccleſiam non docere libertatem ſeu impunitatem peccandi, & ſic propter lapſos non malè audiat inter gentes.

ut ſibi ignoſcat, preces humillime petit. Et cùm hoc modo paululum in porticu ſubſtiterit, ipſam Eccleſiam ingreſſurus ſe humi proſternit, terramque deoſculatur, & inde elevatus rectà adit templi meditullium, ubi in loco eminentiori unde à tota congregatione poſſit conſpici, & è regione Miniſtri ſacra celebrantis, erectus ſtans admonetur, quàm tremendum ſcelus commiſerit,quàm Deo exoſum & Eccleſiæ ſcandaloſum; quòd offenſo Deo nullo alio modo ſatisfiat, quàm per cruentum Chriſti ſacrificium, ſibi viva fide applicandum, nec Eccleſiæ, quàm per humillimam peccati ſui agnitionem, ſinceram teſtificationem ſuæ pœnitentiæ, doloris, angoris pro illo perpetrato, non modò verbis & voce, ſed lachrymis quàm poteſt uberrimè effuſis; ſanctè promittendo tanquam in Dei & Angelorum conſpectu, ſe divinâ gratiâ auxiliante, per jugem Dei invocationem, verbi divini meditationem, aſſidua pietatis & ſanctimoniæ opera, contra mundi tentationes, carnis illecebras, & Sathanæ inſidias diligentiùs in poſterum vigilaturum. Et hæc pœnitens cum perfecerit, magna cum adſtantium commiſeratione, illique miniſter peccatorum remiſſionem annunciaverit; ipſe totam congregationē per viſcera Ieſu Chriſti ſuppliciter & obnixè rogat, ut ſibi graviſſimum ſcandalum, quo illam effecit, condonare, in ſuam ſanctam communionem illum recipere, pro vero Eccleſiæ membro reputare, & in horum teſtimonium unà cum eo, dominicam orationem altà voce recenſere ex Chriſtiana ſua charitate dignentur. Atque eadem olim fuit, ferè per omnia,

pœ-

pœnitentium conditio publicam exhomologeſin in primæva Eccleſia ſubeuntium. Authore enim Hieronymo in Fabiolæ Epitaphio, *induebant ſaccum*; referente Sozomeno lib. 7. cap. 16. *Seipſos in terram pronos abjiciebant, & Sacerdotibus, tanquam in Theatro audiente Eccleſiæ multitudine, faſſi ſunt ſua delicta*; Euſebio teſte lib. 5. cap. 25. *Ipſam Eccleſiam ad commiſerandum proclivem lachrymis defluentibus per miſericordiam Chriſti multis precibus*, ad ſuam cum fidelibus communionem recuperandam ſunt obteſtati: ut veterum pœnitentiam Tertullianus lib. de pœnitentia verè deſcripſerit *proſternendi & humilificandi hominis diſciplinam eſſe, quæ converſationem injungit miſericordiæ ilicem.* Atque hic præcipuus eſt, licèt non unicus finis noſtræ Epiſcopalis viſitationis in Anglia; quæ cùm ſit ultimum voluntariæ Juriſdictionis in Epiſcopis membrum, ei juriſdictio illorum contentioſa proximo capite adnectenda eſt.

CAP. VII.

Contentioſa Jurisdictio Epiſcoporum.

EPiſcopos ab ipſis Apoſtolis conſtitutos, in cauſis Eccleſiaſticis contentioſam juriſdictionem ex *judice*, *actore*, *reo*, *cauſa controverſa*, conſtantem, in Clericos & in Laicos exercuiſſe teſtis ſit Timotheus; qui * Epiſcopus Epheſi à Divo Paulo conſtitutus, ab eo in mandatis accepit, ne *adverſus Presbyterum accuſationem*, (ad eum condemnandum non ad inquirendum de eo) *acciperet*, *niſi ſub duobus vel tribus teſtibus*. Quo Canone Apoſtolico, licèt per *Presbyterum* non intelligeremus cum Chryſoſtomo quemlibet hominem ſeniorem, ſed tantùm ſeniorem Clericum; tamen Laici non excluderentur ab Epiſcopali Timothei foro, ſed potiùs tacitè includerentur.

* Oecumenius, ubi Paulus ad Timotheum ait, *Petieram abs te ut Epheſi maneres*, adjicit, ἐνταῦθα δὲ αὐτὸν ἐπίσκοπον κεχειροτονήκει, *ibi eum Epiſcopum ordinaverat.* Hoc ex ipſo D. Paulo probabile eſt, qui 2 Timoth. 2. ſic alloquitur Timotheum Epheſi agentem; *Admoneo te ut exuſcites Dei donum quod in te eſt per impoſitionem manuum mearum.* Neque ſibi contradicit, 1 Tim. 1. 4. eundem Timotheum ita hortans; *Noli negligere gratiam quæ tibi data eſt per impoſitionem manuum Presbyterii.* Nam hîc Presbyterium non eſt nomen collectivum Presbyterorum cœtum ſed nomen officii eorum munus deſignans; & perinde valet (inquit celebris Theologus †) ac ſi dixiſſet; *Fac ut gratia quam per manuum impoſitionem accepiſti, cum te Presbyterum crearem, non ſit irrita:* & *Presbyteri* ac *Epiſcopi* nomina Act. 20. Phil. 1. ſicut, & *Apoſtoli* ac *Epiſcopi*, Act. 1. 20. &, Ambroſio interprete, Epheſ. 4. 11. promiſcuè uſurpantur.

† Calvin. in hunc locum.

tur. Cum enim tria ſint genera probationum quibus ab accuſatore rei convincuntur, *Indicia ſeu præſumptiones*, *Inſtrumenta*, *Teſtes*, & ultimum cenſeatur omnium firmiſſimum; Apoſtolus (ſicut rectè infert Ambroſius) innuit Timotheo, ut difficiliùs admitteret accuſatores adverſùs Presbyteros, propter ſacram eorum dignitatem, quàm adverſus Laicos: nempe tametſi contra hos ob accuſationem probatam per indicia & inſtrumenta; tamen adverſùs iſtos, non niſi accuſatione probata per teſtes, ſententiam (ut loquuntur Juriſconſulti) condemnatoriam ferret. Neque hujus juriſdictionis amplitudinem diminuerunt ſubſequentium ſeculorum Epiſcopi: plures enim ex iis in Concilio Antiocheno congregati, Canone primo ſtatuerunt; *Laicos excommunicatos fore & ejectos ex Eccleſia, ſi contumelioſiùs adverſùs ea quæ in ſancta & magna Synodo Nicana rectè decreta eſſent, perſtiterint.* Et quartum Oecumenicum Concilium 630. Epiſcopis conſtans, decrevit; *Si quis Laicus in turpibus & nefariis lucris Simoniaci ambitùs, ad ſacros ordines conſequendos, mediator apparuerit, anathematizetur.* Si autem Epiſcoporum cœtus in Laicos univerſim; poſſunt etiam ſinguli in ſingulos ſententiam excommunicationis denunciare, ideòque & eos ad judiciorum examen ſubeundum adigere; ut delictum quo excommunicationem meriti ſunt, confiteantur, aut illius per varia probationum genera *Rei* peragantur. *Nos enim* (inquit Auguſt. Epiſcopus lib. de pœnit) *in quenquam ſententiam ferre non poſſumus, niſi convictum vel ſponte confeſſum.* Et

hoc contentioſum Epiſcopornm circa cauſas Eccleſiaſticas judicium, Imperatori Juſtiniano viſum eſt adeo ſacrum; ut authent. 123. illud adverſus Judicum civilium incurſus pro hoc decreto muniverit: *Si Eccleſiaſticæ cauſæ ſint, nullam communionem habeant Judices civiles circa tales examinationes; ſed ſanctiſſ. Epiſcopus ſecundùm ſacras regulas his cauſis finem imponat.* Hæ autem cauſæ poſſunt eſſe vel de criminibus oppoſitis pietati in Deum, aut illis juſtitiæ & temperantiæ partibus, quæ cum pietate arctiſſimum habent nexum, qualia præcedenti capite enumeravimus; vel de rebus ſacris. Res autem ſacræ tales indigitantur, aut ratione perſonarum quarum peculiari uſui dicantur, ut beneficia Eccleſiaſtica, decimæ, oblationes, quibus aluntur Eccleſiæ paſtores; aut propter actiones quibus inſerviunt, ut ſacræ ædes & cœmeteria in quibus Dei cultus celebratur & adminiſtrantur Sacramenta; aut reſpectu ſuæ primæ inſtitutionis, ut Matrimonium à Deo ipſo in Paradiſo ordinatum; & Chriſti præſentiâ ac primo miraculo ornatum; aut ex innata ſua conditione, quales ſunt ultimæ defunctorum voluntates ſeu teſtamenta. Nam hæc, quamvis Ethnicorum, ſemper habita fuere ſancta & inviolata; quantò màgis ſacra cenſenda ſunt teſtamenta Chriſtianorum, qui in ijs animam Deo, corpus ſub ſpe beatæ reſurrectionis loco ſacrato, bona egenis Chriſti membris legare ſolent? Atque Epiſcoporum in Anglicana Eccleſia juriſdictio ſub ſupremo Regiæ Majeſtatis juſſu & imperio, in has omnes ſacras cauſas & alias illis vicinas ſe extendit;

tendit; quæ ad hæc capita, & hunc in ordinem redigantur. Cauſæ, civiles ſunt, vel criminales. In *civilibus*, *Actor* perſequitur ipſum jus & intereſſe, ut ſatisfactio fiat de damno vel injuriâ allatâ: in *criminalibus*, *Accuſator* aliquod crimen judici defert propter publicam punitionem, & in communem plurium utilitatem, qui metu pœnæ à ſcelere coercentur. Et quando *Actor* perſequitur ipſum jus ſeu intereſſe, hoc poteſt eſſe vel publicum, ut cum actio intenditur pro contributione in reparationem Eccleſiæ & cœmeterij inſumendâ, & pro acquiſitione alicujus rei quæ deſideratur in Eccleſia; vel privatum cum jus petitur in cauſis *Matrimonij*, *ſucceſſionis in bona defuncti*, & in cauſis *Eccleſiaſticorum jurium*.

Jus autem in cauſis *matrimonij* diverſimode petitur. 1. Ad illud *conciliandum* vel per *actionem directam*, ut juxta contractum celebretur; & poſt celebrationem, quando alter conjugum alteri vi vel dolo aufertur, ut reſtituatur, & quando alter alterius aſperitate cogitur diſcedere, denuò recipiatur, humaniùs tractetur, & ei præſtentur obſequia conjugalia: vel per *actionem contrariam*, veluti quando intendimus actionem *jactationis* matrimonij contra eum, qui falſo jactat contractum matrimonialem interceſſiſſe in prejudicium noſtrum. 2. Ad matrimonium *ſupportandum* quando poſt nuptias agitur de legitimis vel illegitimis natalibus, & de pecunia in dotem cum ſponſa promiſſâ. 3. Ad matrimonium *diſſolvendum* quoad præſuppoſitum vinculum, ob defectum conſenſûs ex metu, ex

ætate

ætate infra 14. maris, & 12. fœminæ annos, vel ex perſonæ ignorantia; ob præcontractum alterutrius cum alio matrimonium, frigiditatem perpetuam & incurabilem, conſanguinitatem vel affinitatem contractam per concubitum licitum aut illicitum. Vltimò ad matrimonium *ſeparandum* ſecundùm thorum & menſam, vel propter adulterium. vel propter nimiam ſævitiam; & in ſeparatione ex hac poſteriori cauſa peractâ, agitur ad comparandum alimoniæ ſumptus, quibus uxor in quam ſævitum eſt, ſe ſuſtentet.

Jus *ſucceſſionis in bona defuncti* petitur, cum teſtamento ab eo condito, agitur ad illud exhibitum probandum vel improbandum; vel ad legatum aliquod conſequendum: & ſi aliquis mortuus ſit inteſtatus aut quaſi inteſtatus, (quod fit cùm nullus ſit, qui onus executionis teſtamenti in ſe ſuſcipere velit) ad conſequendam adminiſtrationem, aut contra temerarium adminiſtratorem.

Cauſæ *Eccleſiaſticorum jurium* ſunt decimæ prædiales, perſonales vel mixtæ; oblationes debitæ pro conſuetudine in qualibet anni quarta vel alijs temporum vicibus, in baptiſmis, matrimoniorum benedictionibus, gratiarum actione à puerperio, ſepulturis; mortuaria etiam, impenſæ ob dilapidationes ædificiorum Eccleſiaſticorum per prædeceſſorem factas, penſiones indemnitatis vel viſitationis ratione plerumque præſtandæ, Synodalia, ſalaria ex cauſis extrajudicialibus Curatis & Æditui s debita; denique jura beneficij vel *acquirendi*, cùm præſentatum Ordinarius abſque legitima cauſa rejicere videtur; vel *retinendi*

contra

contra Ordinarium aliumve quemlibet, qui beneficio ejuſve poſſeſſione abſque legitima cauſa nos ſpoliatos volunt; uel *recuperandi* contra Ordinarium, qui minus juſtè nos ſpoliâſſe beneficio ejuſve fructibus videtur, & contra quemlibet alium, qui in noſtrum beneficium intruſit ſe propriâ aut horitate aut prætenſâ Ordinarij admiſſione. Proceſſus in his omnibus cauſis dijudicandis, non ad libitum Judicis, ſed ad juris Canonici jure Cæſareo adaucti & peculiaribus noſtræ Eccleſiæ Conſtitutionibus à fæcibus expurgati, amuſſim formatus, primùm inchoatur vel à *vocatione Rei* in jus per *monitionem* factam ei præſenti à Judice; vel per *citationem*, quandoque perſonaliter, aliquando vijs & modis preſtitam; nempe denuntiando illam publicè in Eccleſia parochiali, aut ad locum ſolitæ habitationis *rei* affigendo. Hanc *citationem* ſequitur litis *conteſtatio*, quæ propriè fit quando certum aliquid ita ab actore affirmatur & *Reo* negatur, ut inde ſtatus controverſiæ, ſive facti, ſive juris neceſſariò emergat. Et, ſi controverſia juris eſt, legibus Eccleſiaſticis ſuprà capite ſecundo deſcriptis: ſi facti, partim probationibus per *teſtes*, *Inſtrumenta* authentica, privata, originalia vel tranſumpta; per indicia levia, probabilia, violenta; partim legitimis in hæc omnia exceptionibus dirimitur. Et quoties graviores cauſæ, quas vocant *plenarias*, præſertim in Curijs Archiepiſcopalibus occurrunt, in his probationibus & exceptionibus examinandis, ab advocatis utriuſque Juris peritiſſimis, non modò Canonici ſed ipſa Juris Cæſarei penetralia ex Menochio de

de *præſumptionibus*, Farinachio de *teſtibus*, Maſcardo de *probationibus* alijſque doctiſſimis Juriſperitorum de ijſdem argumentis voluminibus, tanquam media Judicem dirigentia, promuntur affatim & ſumma cum accuratione ventilantur. Quibus ultimo loco, definitiva Judicis ſententia ejuſque executio ſubnectuntur.

Et hæc de Eccleſiaſticis cauſis, quas appellant *civiles*. Sequuntur *criminales* præcedenti capite ſigillatim enumeratæ; de quibus in Eccleſia Anglicana, ordinariá Epiſcoporum authoritate (de qua ſolùm impræſentiarum verba facimus, & non de ſuprema & immediata poteſtate Regia, qua ordinantur Eccleſiaſtici proceſſus, *ſecundùm*, ut dicunt, *tenorem literarum patentium* ab ea manantium) judicium variè inſtituitur; per viam *Accuſationis*, *Denuntiationis*, vel *Inquiſitionis*. Per viam *Accuſationis*, quando quis ſuſcipit ſe crimen contra accuſatum probaturum, & hunc in finem teſtes producit, à judice citandos & examinandos. Per viam *denunciationis*; cum Oeconomi qui publici ſunt miniſtri ad munus ſuum fideliter obeundum jurejurando obſtricti, qualibet triennali Epiſcopi viſitatione, & per binas vices annuatim, judici Eccleſiaſtico delicta detegunt: ſed probationis onus, quia præſumuntur quicquid hac in re faciunt, non odij & malevolentiæ ſed fidei ſuæ liberandæ cauſâ feciſſe, minimè ſubeunt. In utroque judiciali procedendi modo, non neceſſariò præcedere debet privata accuſati vel denunciati admonitio, Matth. 18. præſcripta. Nam peccata quædam *Judicii*s,

is, *famâ*, *facti* (ut loquuntur) *notorietate*, vel alijs medijs in aliqua vicinia aut communitate publica ſunt; quædam privata & non aliquo horum modorum patefacta. Et hæc rurſum vel tantùm afferunt diſpendium ei in quem peccatur, aut cedunt quoque in aliorum damnum, & ſuâ naturâ inſtar peſtis ſunt ſubitò contagioſa; cujuſmodi ſunt ſchiſma, & hæreſis quæ *ſerpunt ut cancer:* Quia eorum patroni omni quo poſſunt niſu, ubique ſua zizania ſatagunt ſeminare, *ut poſt ſe diſcipulos abducant.* Peccata quando privata ſunt & ei ſolum ſunt detrimento in quem peccatur, (*ſi in te peccaverit*;) delinquentes, ut monet Chriſtus, privatim *arguendi* ſunt (niſi ex aliqua circumſtantia, prudenti conſtiterit eos hujuſmodi correptione fore nequiores,) antequam * Eccleſiæ, id eſt, (Chryſoſtomo, Theophylacto, Euthymio Interpretibus) *Eccleſiæ* † *Præſidibus ac Præſulibus*, Evangelicè || denunciantur. Quoniam ſicut Medicus

* Sic Auguſtin. tractat. 50. in Joan. his verbis *Si hoc* (nempe Tibi dabo claves, &c.) *Petro tantum dictum ſit, non facit hoc Eccleſia:* ſub *Eccleſiæ* nomine rectores Eccleſiæ, Petrum & cæteros Apoſtolos eorumque ſucceſſores complectitur; quibus unà cum Petro hanc poteſtatem à Chriſto donari voluit, ſecutus Ambroſium lib. de dig. Sacerd. cap. 6. dicentem: *Claves illas regni cælorum in beato Petro Apoſtolo cuncti ſuſcipimus Sacerdotes.*

† Per Eccleſiæ Præſules Chryſoſtomus non intelligit tantum illorum cœtum, ſed etiam ſingulos ſeorſim. Nam homil. 61. in Matth. in hæc verba; [*Amen dico vobis quicquid ligaveritis in terra,*] verbis, [*Dei Eccleſiæ*] proximè ſubnexa, ita ſcribit; *Non dixit Præſuli*, (numero ſingulari) *vinculis iſtum conſtringe; ſed ſi ligaveris, hæc vincula indiſſolubilia manent.*

|| Secundùm Scholaſticos & Canoniſtas, eſt vel Evangelica denuntiatio qua crimen denuntiatur Prælato tanquam Patri ad proximi delinquentis emendationem; vel denunciatio judicialis, qua crimen defertur Prælato tanquam Judici ob publicam ejus punitionem: non in hac ſed in illa, ordo Matth. 18. à ſervatore præſcriptus, obſervandus eſt.

ſi fieri poteſt, ægrotum ſine alicujus membri amputatione ſanat: ſic charitas Chriſtiana ſalutem fratris ſtudent promovere abſque famæ jacturâ, *ne* (ut Hieronym. in 18. Matt. admonet) *ſi ſemel pudorem & verecundiam amiſerit, permaneat in peccato.* Sed tametſi delicta ſint privata, tamen ſi alijs ſint pernicioſa & virus ſuum citiſſimè diffundant, abſque nulla prævia delinquentis admonitione, Eccleſiaſtico Judici per accuſationem vel denuntiationem illico deferuntur. Spiritualis enim plurium pernicies, cui hac denunciatione vel accuſatione remora injicitur, majus damnum eſt, quam unius hominis famæ jactura. Et ſi hujuſmodi occulta peccata, multò magis famâ, indicijs alijſve medijs propalata, nulla privata monitione præeunte, Eccleſiaſticis præſulibus, ijſdem modis deteguntur. Reus enim, crimine ejus jam divulgato, hac detectione nullam famæ jacturam patitur, & publicâ criminis vindictâ ac punitione ſcandala auferuntur infirmis, & improbi à peccando deterrentur. Divi Pauli ad Timotheum Epheſi Epiſcopum præceptum hoc eſt; *Peccantes* peccatis manifeſtis (ut hunc locum Auguſt. 16. Serm. de verbis Domini interpretatur) *coram omnibus argue, ut cæteri timorem habeant.* Tertius modus inſtituendi judicium Epiſcopale in Eccleſia Anglicana, eſt per ſpecialem *inquiſitionem* contra certam perſonam: in qua Epiſcopus vel alius Judex Eccleſiaſticus, ne deficientibus accuſationibus & denunciationibus, delicta impunita maneant in graviſſimum Eccleſiæ detrimentum; *ex officio ſuo* vel interrogat alias perſonas

ex eadem vicinia cum *reo*, de ejus crimine, illarum informationes & teſtimonia contra eum aſſumendo; vel ſciſcitatur ipſum *reum* de ſuo delicto, ut illud in judicio detegatur & detectum cenſuris Eccleſiaſticis caſtigetur. Alias perſonas interrogat, cùm crimen prius fuerit (ut dicunt) notorium, aut criminis perpetrati fama, indicia ex quibus fama ſtatim eſt ſecutura, aliave legitima ejus retegendi media *per clamoſam inſinuationem*, id eſt, frequentes hominum fide dignorum ſermones, ad ejus aures delata præceſſerint. Nam quivis Judex tenetur bono publico conſulere cum minimo bonorum cujuſlibet privati hominis diſpendio, quibus Prov. 24. 1. bonum nomen præcipuè accenſetur, quod haud parum læditur, cum de aliquo apud alios ſit inquiſitio, tametſi poſteà inſons appareat. Ipſum *reum* etiam, interpoſito ad veritatem declarandam juramento, modò ſit veriſimile eum non pejeraturum, de ſuo delicto ſciſcitatur; cum delicti fama, manifeſta indicia, & reliqua illud detegendi media, duobus teſtibus fuerint comprobata: idque jure, quando enim rei crimen per famam, indicia, aliave media quadantenus ſit detectum; tum *reus*, illud prodendo, ipſe ſe minimè accuſat, ſed ab his, divinâ juſtitiâ res ita ordinante ac diſponente, potiùs accuſatus eſt: & ideò ad gloriam & juſtitiam Dei clariùs manifeſtandam, crimen perpetratum ſincerè & apertè confiteri obſtringitur. Achani ſcelere Joſuæ 7. quadantenus cœlitus patefacto, dicit Jehoſua Achano; *Fili mi tribue nunc gloriam Jehovæ Deo Iſraelis, & ede ei confeſſionem, & enuncia*

enuncia mihi quid feceris. Et in hoc genere judicialium proceſſuum, Epiſcopi aliique Judices Eccleſiaſtici habent totius mundi Judicem, quem imitentur. Nonne à Deo, Geneſ. 18. actum eſt contra Sodomitas per *inquiſitionem*, ſola in ſacro contextu, poſt perpetrata ſcelera, famâ præeunte? *Clamor Sodomorum* (inquit Deus) *cum multus ſit, deſcendam & inquiram an ſecundùm clamorem qui pervenit ad aures meas, omninò faciant.* Similiter Geneſ. 3. idem tremendus Judex tantùm ex præcedentibus, in contextu ſacro, primæ inobedientiæ indiciis, egit contra Adamum, eum interrogando & examinando. Cum enim levi quodam Dei per hortum adventantis ſtrepitu audito, ſe abſcondiſſet à facie Dei, & inter denſas arbores delituiſſet (quæ fuere conſcii animi indicia) *Deus inclamavit ad illum; ubi es?* Interrogationes ei propoſuit; *Quis indicavit tibi nudum te eſſe? An de fructu vetito comediſti?* Quæ à Moſe cum humanitùs, & per alluſionem ad conſuetudines judiciorum inter homines, de Deo dicantur, & in ſacris Scripturis Deus nuſquam humanitùs perhibeatur iniquè egiſſe; hominum judicia eodem ordine inſtituta, æquiſſima eſſe teſtantur: quamvis Eccleſiaſtica judicia non ita hominum ſunt, quin ut *ea ſumma futuri judicij præjudicia eſſe* in Apologetico doceat Tertullianus; quod illorum præſidibus, ad iſtius ſeveritatem, ſinceritatem, æquitatem, juſtitiam æmulandam, acuminata calcaria admovere deberet.

CAP.

CAP. VIII.

De Cathedralibus Eccleſiis.

QUemadmodum in civili, ſic in Eccleſiaſtico regimine unaquæque Civitas ſuum habuit territorium, quod Juriſconſultis eſt *univerſitas agrorum intra fines uniuſcujuſque civitatis*; & in Conciliis & Hiſtoria Eccleſiaſtica *Parœcia* nomine ſignificatur. *Quæ ſunt in unaquaque Eccleſia* (inquit Concilium Chalcedonenſe Canon. 16.) *rurales parcœcia aut regionales, inconcuſſe apud eos maneant qui illos tenent, Epiſcopos.* Cum verò in his cujuſque urbis parœciis & territoriis eſſent multi vici, & minora oppida, his ſingulis ſinguli, ſed ipſi urbi plures Presbyteri præficiebantur: & hi, à Concilio Ancyrano Canon 13 *Presbyteri urbis* nominati, illis, quos idem Concilium *Regionarios Presbyteros* vocat, ita præeminebant dignitate; ut *regionarii Presbyteri in Dominico civitatis offerre non potuiſſent præſente Epiſcopo & Presbyteris urbis, neque panem dare in oratione neque calicem.* Et quandoquidem Epiſcopi ex antiquiſſimâ Eccleſiæ praxi & tandem Sardicenſis Concilii Canone ſexto, *non in vico aut modica civitate, cui ſufficiebat unus Presbyter*, ſed in urbibus celebrioribus, ad quas verbo vitæ paſcendas plurium Presbyterorum exigebantur operæ, conſtituti, memores erant moniti Solomonis, *Salus eſt in multitudine*

titudine conſiliariorum; hos urbium Presbyteros, in gravioribus Eccleſiæ negotiis, ſæpius ad deliberandum ſibi adſciverunt. Cornelius Epiſcopus Romanus ac Cyprianus Epiſcopus Carthag. in ſuis Epiſtolis, teſtantur ſe in iis quæ ad ſuarum Eccleſiarum adminiſtrationem pertinebant, uſos eſſe conſilio ſuorum * Presbyterorum, quos ideò Hieronymus ad Ruſticum, *Senatum Eccleſiæ* appellavit. Quia autem frequentes erant harum conſultationum occaſiones, Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis cum Epiſt. 137. multos ſub ſe Presbyteros haberet; ex illis (ut Poſſiduus, in ejus vita refert) quaſi collegium inſtituit Clericorum, *qui cum ipſo ſemper una etiam domo ac menſa ſumptibus communibus aliti & veſtiti ſunt*, & quos Epiſt. 110. vocat *Collegas*, quorum in gubernandâ Eccleſiâ operâ utebatur. Hunc Eccleſiæ Senatum, & hoc Collegium, noſtræ Eccleſiæ Cathedrales aliquo modo referunt, atque in præcipuis imitantur. Nam in hiſce Eccleſiis plura ſunt membra: 1. *Lectores Epiſtolæ & Evangelii.* 2. *Pueri & viri † Symphoniaci*, qui Regiis injunctionibus tenentur

* Hi Presbyteri qui non ſolum Epiſcopo in Eccleſiæ regimine aſſiſtebant, ſed etiam verbum prædicabant & Sacramenta adminiſtrabant, erant *ſeniores Eccleſiæ*; *ſine quorum* (inquit Ambroſius) *Conſilio*, non ſine quorum authoritate, *nihil* ad publicum Eccleſiæ bonum ſpectans, *agebatur in Eccleſiis.* Unde Cyprianus cum Clerum ſeditioſum habuiſſet, & plebem partium ſtudioſam, etſi ad utriuſque benevolentiam conciliandam, Epiſt. quinta profiteretur, *à primordio ſui Epiſcopatus ſe ſtatuiſſe nihil ſine eorum conſilio & conſenſu ſua privatim ſententia gerere*: tamen Epiſt. 69. omnium hæreſeôn & ſciſmatum fontem indicans, ait; *Unde ſchiſmata et hæreſes ortæ ſunt et oriuntur, niſi dum Epiſcopus qui unus eſt* (in unaquaque Eccleſia, & ideo ſolus authoritate) *præ*[illegible] *ſuperbâ quorundam præſumptione contemnitur, & homo dignatione Dei honoratus, ab indignis hominibus judicatur?* Vide quoque Cypriani Epiſt. 55. & ejus librum de unitate.

† Cantores ſacri in Concil. Laodiceno, Can. 22. & 23. inter eos qui ſunt Eccleſiaſtici ordinis, recenſentur.

tenentur *hymnos in Dei omnipotentis laudes cantare iis modulationibus, ut ipſæ hymnorum ſententia unà intelligantur.* 3. *ſunt ſubcanonici, ſive vicarij chorales*, matutinis & veſpertinis precibus publicè in choro quolibet die celebrandis, frequenti Euchariſtiæ adminiſtrationi ſervientes, & per Canones *ne ignavi in otio vitam ducant, ſtudio ſcripturarum incumbentes.* 4. *ſunt Canonici ſeu Præbendarij*, quorum in antiquioribus Eccleſijs aliqui ſunt non *Reſidentiarij*, ſedes habentes in choro, ſed non ſuffragium in Capitulo, & ſecundùm Eccleſiarum ſuarum conſuetudines, ſtatis vicibus concionantes; alij *Reſidentiarij*, qui tum ſedent in choro, tum ferunt ſuffragium in Capitulo, ac quibus toto neceſſariæ ſuæ *reſidentia* tempore incumbit, ut ſint hoſpitales, & non modò in Cathedrali Eccleſia cujus ſunt Canonici, ſed in alijs etiam Eccleſiis ejuſdem diæceſeos, unde ipſi vel ipſorum Eccleſiæ aliquod vectigal ſeu annuos reditus percipiunt, Evangelium diligenter annuntient. Poſtremò, in Cathedralibus Eccleſijs antiquæ fundationis, ſunt Officiarij, ut *Theſaurarius, Præcentor, Cancellarius, Subdecanus* (quorum varia ſunt juxta diverſarum Eccleſiarum ſtatuta munera.) Et his omnibus præeſt Decanus, qui *nonaginta dies ad minimum ſingulis annis in Eccleſia ſua Collegiata reſidere, per totum hoc tempus verbum divinum ſedulò prædicare, hoſpitalitatem exercere, feſtis ſolennibus (ſi ad hoc peragendum præſens non fuerit Epiſcopus) decenti capa amictus ſacram cœnam adminiſtrare*, canonibus obſtringitur. Jam verò Epiſcopus hunc Decanum, & aliquos

quos ex Canonicis & Officiarijs recenſitis, in Presbyteris & Diaconis * ordinandis & à beneficio vel officio † removendis, in colloquijs cum inquietis & turbulentis ſchiſmaticis ad eos in ovile reducendos & ſedandos, in præfractis hæreticis juridicè condemnandis, ac anathematizandis, in ſententia excommunicationis ſolenniori adverſus facinoroſos & infames peccatores denuncianda, & in aliis Eccleſiæ publicis & maximi momenti negotijs tranſigendis, ſibi aſſociat. Neque Eccleſiæ Cathedrales Epiſcopis tantùm in regimine ſuppetias ferunt: Sed cùm ſuas ſedes habeant in urbibus, ad quas totius dœceſis miniſtri quandoque confluunt, quarum incolæ ſæpius ſupra rudioris plebis captum literati ſunt & ſalutari religionis notitiá imbuti, in quibus plures pauperes & egeni, & non pauci infirmi ac devoti ſenes laboribus & occupationibus prorſus inepti, his omnibus maximo ſunt uſui & emolumento. Miniſtris verbi per Epiſcopales diæceſes villarum & oppidorum curæ præfectis, ſi quæ in legendo aut cum alijs diſſerendo

* *Presbyter* (inquit Concilium Carthag. 4. Canon 3.) *cum ordinatur, Epiſcopo benedicente & manum ſuper caput tenente, etiam omnes Presbyteri aſtantes manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant*, Cui concnunt Eccleſiæ Anglicanæ Canones decernentes, Presbyteros & Diaconos ordinandos, *aſſiſtente non ſolum Archidiacono, ſed Decano & duobus ad minus Præbendarijs, aut (illis legitimè detentis) quatuor alijs gravioribus perſonis, qui Magiſtri artium ad minimum extiterint, & pro legitimis concionatoribus legitime approbati fuerint.*

† Canon eſt Eccleſiæ Anglicanæ, ut Epiſcopus ſententiam *deprivationis* vel *depoſitionis* pronunciet, *adhibitis Cancellario, Decano, & aliquot Præbendarijs Cathedralis Eccleſiæ, ſi prope illam Curia teneatur; vel Archidiacono aliiſque ad minus duobus gravibus Miniſtris, concionatoribus*, Hæc forma deponendi vel deprivandi Presbyteros propè accedit ad præſcriptum Concil. Hiſpalen. 2. can. 6. *Epiſcopus Sacerdotibus ac miniſtris ſolus honorem dare poteſt, ſolus auferre non poteſt.*

do occurrunt dubia; à Cathedralium Eccleſiarum Decano & Canonicis qui ruralibus Presbyteris eruditione præcellerent, illorum enodationem petunt; cives ad ſolidum verbi cibum percipiendum præparati, Decani & Canonicorum accuratioribus concionibus erudiuntur; pauperum viſcera, illorum hoſpitàlitate refocillantur; & decrepiti ac pii ſenes Sacra in his Eccleſijs frequentiùs celebrata adeundo majori ſui cum ſolamine vitam tranſigunt.

CAP. IX.

De Epiſcoporum in Eccleſia Anglicana Cancellarijs, Archidiaconis, & Decanis ruralibus.

DIvina ſapientia per Dei amanuenſes, Prophetas & Apoſtolos ſcriptis mandata (Pro. 2.) docet *omnem orbitam bonam*, ducentem ad vitam æternam; & *tota Scriptura* (2. Timoth 3.) *divinitùs eſt inſpirata, & utilis ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad inſtitutionem quæ eſt in juſtitia: ut perfectus ſit*, non modò quivis è fidelium grege, ſed *homo Dei*, id eſt Propheta, (2. Reg. 5.) Paſtor. (1. Timoth. 6. *ad omne opus bonum*, æternæ ſalutis adeptioni neceſſarium, *perfectè inſtructus*. Nam verbis proximè præcedentibus

Apoſtolus aſſeruerat ipſum Timotheum *ſacris literis poſſe reddi ſapientem*, non omnimodo, ſed *ad ſalutem*. Hinc multa ſunt Eccleſiæ uſui quandoque commoda, ſine quibus ſalutem & vitam æternam conſequamur, in ſacra pagina minimè exarata; quæ ideo non divinâ ſolo verbo ſcripto ſuffultâ, ſed humanâ fide (qua etiam renitente ac reclamante quicquid agimus peccatum eſt, Rom. 14.) prudentum & piorum virorum anthoritati aut naturæ lumini tantum innixâ, vera & licita eſſe credimus. Hujus generis plura occurrunt in Chriſtianæ Eccleſiæ politia, quæ (ſicut in Judaica fuit Eccleſia infra anguſtos unius regionis fines concluſa) non poteſt eſſe in quibuſdam minutioribus circumſtantijs ubique una, propter immenſam varietatem regionum, Nationum, Rerum publicarum, per quas diffunditur. Vnde, etſi *Moſes* (Heb. 3.) *fidus in tota Dei domo tanquam famulus*, ferè minutiſſima quæque ad Eccleſiam ſub veteri Teſtamento gubernandam tradiderit; tamen Chriſtus quia magis fidus eſt *ſuper Dei domum ſicut filius*, ejuſque Apoſtoli ſub novo Teſtamento tantùm generalia & magis neceſſaria jecerunt Eccleſiaſtici Regiminis fundamenta: reliqua verò diverſis gentibus & Regnis, ſecundùm diſpares illorum conſuetudines adaptanda, particularium Eccleſiarum prudentiæ permiſerunt. Tertullianus lib. de fuga in perſecutione, tantùm tres ordines, quibus Eccleſia regitur, tanquam à Chriſto ejuſque Apoſtolis conſtitutos, recenſet. Et longe poſt eum Optatus; *Quatuor* (inquit) *ſunt genera* (divinâ nempe inſtitutione) *capitum in Eccleſia*,

Eccleſia, Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & fidelium. Verùm Chriſtianis poſteà Eccleſiis, & unà Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum occupationibus auctis; unum idemque munus in plura diſpartitum eſt, & alij Clericorum ordines Eccleſiaſticâ authoritate ſunt invecti. Hinc enim, *Eccleſidici* ſeu Epiſcoporum *Ecdici* Concilij Chalcedonenſis canone ſecundo, *Archidiaconi* apud Hieronymum ad Evagrium, *Periodeutæ* Concilij Laodicæni canon. 56. *Chorepiſcopi* Concil. Njcæni canon. 8. Denique in Decretis Gratiani, ex antiquis Patribus & Concilijs conſutis, *Archipresbyteri urbani & Regionarij* emanârunt: quorum præcipua munera, Epiſcoporum hodie in Eccleſia Anglicana Cancellarij, Archidiaconi & Decani rurales adminiſtrant. Etenim Cancellarij utriuſque juris periti, Epiſcopis in audiendis Eccleſiaſticis cauſis contentioſæ juriſdictionis præcipuè ſunt adjumento; cujuſmodi officio antiquitus fungebantur *Eccleſidici* ſeu Epiſcoporum *Ecdici*, quos doctiſſimus Gotofredus in annotationibus ad Codicem de Epiſcopis & Clericis, ex Papia colligit *fuiſſe Defenſores & adjutores Epiſcopi nulli certo loco deputatos, ejuſque vicem* in hujuſmodi negotijs *impleviſſe.* Archidiaconorum officium in Eccleſia Anglicana, eſt primò (ſicut & Gregorij Magni ætate, ut ex ejus lib. 1. Epiſt. 10. licet colligere) curare bona Eccleſiæ, inquirendo de ejus ſartis tectis & ſupellectile: deinde more veterum *Periodeutarum* (quos ſcribit Balſomo in explic. canon. 56. Concilij Laodicæni, olim *circumcurſaſſe & ſpiri-*

tualia delicta obſervaſſe) *inquirere de exceſſibus Eccleſiaſticis*, & graviora quæque referre ad Epiſcopum, cujus hac ratione *Oculi* appellantur. Poſtremò Presbyteros admiſſos ab Epiſcopo ad *titulum* beneficij, in ejus *poſſeſſionem* deducere; & reliquam prout *præſcripſerint*, jurisdictionem Eccleſiaſticam exercere. Decani rurales veteris Eccleſiæ Chorepiſcopis & Archipresbyteris *Regionarijs* haud diſſimiles, ab Epiſcopis qui illos eligunt, plerunque adhibentur, ad covocandum Clerum, ad ſignificandum Presbyteris & Diaconis infra ſuos *Decanatus* non nihil (ut fit) per literas, ad inducendum in beneficia vice Archidaconi remotiùs agentis. Atque hæc omnia conducunt ad Eccleſiæ regimen in foro exteriori: in interiori conferunt verbi prædicatio & Sacramentorum adminiſtratio per miniſterium presbyterorum, de quibus agemus capite ſubſequenti.

CAP.

CAP. X.

De Presbyteris, Diaconis, Oeconomis, Teſtibus Synodalibus, Æditnis.

VOcatio Presbyterorum *externa* vel *interna* eſt, quæ non conſociantur perpetuò, ut ſacri Miniſterii efficaciam à Dei inſtitutione, & non miniſtrantium dignitate manare diſcamus. *Interna* illorum eſt quos Deus ad ſacrum Miniſterium idoneos fecit, donando illis facultatem & ardens deſiderium promovendi regnum Dei, Deumque glorificandi per Doctrinæ Cœleſtis promulgationem, Sacramentorum adminiſtrationem, & Chriſtianæ vitæ ſanctimoniam. *Externa* verò bipartita eſt, cum ſit vel ad ipſum ſacrum Miniſterium, vel certum locum quo Miniſterium exerceatur. Atque hæ duæ vocationes externæ licèt ut plurimùm conjungantur, ſecundùm primævæ & Eccleſiæ Anglicanæ Canones, quibus cautum eſt neminem *ſine certo * titulo*

* *Nemo abſolutè ordinatur nec Presbyter, nec Diaconus, nec quilibet omnino eorum qui ſunt in ordine Eccleſiaſtico; niſi ſpecialiter in Eccleſia Civitatis aut vici, aut in Martyriis vel Monaſteriis* (quæ teſte Poſſidio de vita Auguſt. cap. 11. Severo Sulpitio de vita Martini. cap. 11. Hieronim. Epiſt. 4. ſicut & utriuſque apud nos Academiarum Collegia, olim erant ſeminaria ad miniſterium Eccleſiæ ampliſicandum. Et ideo Eraſm. lib. 2. deſcript. Britan. cap. 6. comparat noſtrorum Academicorum vivendi rationem & modum, priſcorum Monachorum præſcriptis & inſtitutis) is *qui ordinandus eſt pronuncietur.* Concil. Chalcedon. Canon. 5.

&

& deſignato muneris ſui exercendi loco ordinandum: tamen quandoque, ſicut olim in primæva, ſic hodie in Anglicana Eccleſia, aliqui vocantur ad miniſterium certo miniſterii ſui loco minimè deſtinati; ut *Socii Collegiorum & ante quinquennium Artium Magiſtri propriis ſumptibus degentes in Academiis:* & ideo de his duabus vocationibus ſeparatim agemus, à vocatione ad miniſterium auſpicantes.

Quamprimùm Chriſtus paſſione ſua & morte peccatorum pretium ſolverat, ſuis Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus (Joan. 20.) donavit poteſtatem remittendi peccata hoc ritu, his verbis; *Inſufflavit iis, & dixit iis, Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur iis; quorum retinueritis, retenta ſunt.* Primum (ut docet Auguſt. lib. 4. de Trinitat. cap. 20.) *afflavit eos* ut oſtenderet ſe, quà Deus eſt, authorem fuiſſe Spiritûs Sancti, quem illis daturus erat, ſicut quà homo ſenſibilis flatûs quem ore ſuo exhalaverat. Deinde per *Spiritum Sanctum* Hier. Epiſt. 150. ad Hedibiam, intelligit *Spiritûs Sancti gratiam*; & per Spiritus Sancti gratiam Chryſoſt. (Hom. 85. in Johan.) *poteſtatem & ſpiritualem gratiam remittendi peccata*; quod verba [*quorum remiſeritis peccata, &c.*] quæ Chriſtus per exegeſin immediatè ſubjunxit clarè demonſtrant: ut lib. 1. de pœnitent. cap. 2. verè dixerit Ambroſius; *Qui* (in ſacra nempe ordinatione) *accepit Spiritum Sanctum, accepit poteſtatem peccatum ſolvendi & ligandi:* non propriè ut Deus, qui ſolus *delet iniquitates*; ſed quià accepit poteſtatem utendi mediis quibus Deus remittit peccata. Media autem illa

illa ſunt Sacramentorum adminiſtratio, publica remiſſionis peccatorum denunciatio pro concione, in pœnitentium exomologeſi, vel poſt generalem totius Congregationis confeſſionem; & privata denique remiſſionis peccatorum denunciatio in ægrotis viſitandis & afflictis conſcientiis conſolandis. Nam non modò proprium & peculiare munus erat olim Apoſtolorum, aut hodie eſt Presbyterorum (quoad miniſterialem remittendi peccata poteſtatem in foro conſcientiæ) Apoſtolis ſuccedentium, Sacramenta adminiſtrare, & pro concione, in exomologeſi, vel poſt unanimem totius Congregationis confeſſionem, remiſſionem peccatorum denunciare publicè: ſed etiam in ægrotorum viſitatione, & afflictarum conſcientiarum conſolatione privatim. Nuſquam in ſacra Scriptura cuiquam credentium præterquam Apoſtolis, & illorum ſucceſſoribus, Epiſcopis & Presbyteris, ſpecialis facta eſt promiſſio de efficaci per eum remiſſionis peccatorum denunciatione ne privatim quidem. Immò hujuſmodi denunciationis poteſtas, particulari Dei mandato in verbo ſuo ſcripto, fidelium nemini niſi Presbyteris conceditur. Solis * Apoſtolis (quibus in hoc ſacro munere ſurrogantur à

* *Ligandi atque ſolvendi poteſtas, quamvis ſoli Petro data videatur à Domino; tamen & cæteris Apoſtolis datur, necnon etiam] nunc in Epiſcopis et in Presbyteris, omni Eccleſiæ.* Rabanus in Catena Aquinatis ad 16 Matth. & Rabano accedit Hadrianus in quartum Senten. *De clave Miniſterii dictum eſt Petro, Tibi dabo Claves & in Petro, omnibus Sacerdotibus, quibus in Ordinatione datur Spiritus Sanctus, ut quorum remiſerint, &c.*

Deo,

Deo ſoli Epiſcopi & Presbyteri) Chriſtus dixit; *Accipite Spiritum Sanctum: quorum peccata remiſeritis* (ſine ulla publici vel privati loci limitatione) *remittuntur iis*; *quorum retinueritis*, (ſine ulla publici vel privati loci determinatione) *retenta ſunt*. Quare etſi reliqui fideles, ut monet Apoſtolus (1 Theſſ. 5.) *ſe mutuò hortentur & ædificent* hiſtoricâ & (ut ſignificantiùs loquamur) narrativâ promiſſionum Evangelij commemoratione, ex communi officio charitatis peractâ: tamen ſoli Presbyteri, ſive publicè ſive privatim, miniſteriali poteſtate ex ſpeciali à Deo vocatione iis donatâ, & peculiari promiſſione de ejus rectè adminiſtratæ efficacia, ſtabilita; peccatorum remiſſionem denuntiare poſſunt. Et quamvis (ut præcipit Apoſtolus Heb. 5.) *nemo ſibi hunc honorem*, hanc poteſtatem *ſibi aſſumat*, *niſi vocatus fuerit à Deo*; nihilominus illam Presbyteri recipiunt à Deo non immediatè, ſed miniſterio hominum, quos (ut ex perpetua Chriſtianæ Eccleſiæ traditione liquet) conſtituerunt Apoſtoli ad eam communicandam, manuum impoſitione, & ipſis Chriſti aut paris ſignificationis verbis; *Accipite Spiritum Sanctum, &c.* Sed ſine præeunte Chriſti inſufflatu, ut iſtos hujus poteſtatis conferrendæ ſub Chriſto Miniſtros, non cum Chriſto authores eſſe patefacerent. Atque hi Presbyterialis poteſtatis in Eccleſia propagandæ Miniſtri, per mille quingentos annos fuere Epiſcopi. Nam in Eccleſiaſticis tot annorum monumentis, tantum apud Epiphanium hæreſi. 69. unum legimus Coluthum Eccleſiæ Alexandrinæ

lexandrinæ Presbyterum, ab Epiſcopo ſuo temerè deficientem, Presbyteros quoſdam, cùm non eſſet Epiſcopus, ſed tantum Preſbyter, ordinaſſe; qui illicò (referente ſecundâ Athanaſii Apologiâ) *in generali Concilio apud Hoſium reliquoſque Epiſcopos appellatus, juſſus eſt ſe pro Presbytero ſicut anteà gerere, & quotquot ab eo ordinati erant, ad priorem ſtatum retracti ſunt.* Immò quia quidam Epiſcopus oculorum dolore laborans, in ordinandis Presbyteris & Diaconis iis tantùm manus impoſuit, & adſtanti Presbytero imperavit, ut ordinationis verba legeret; Concilium Hiſpalenſe ſecundum Canone 5. decrevit, *Ut, qui ab eo non conſecrationis titulum ſed ignominiæ elogium perceperunt, à gradu Sacerdotalis vel Levitici ordinis quem perverſè adepti ſunt; depoſiti æquo judicio abjiciantur. Tales enim meritò* (inquit Canon) *judicati ſunt removendi, quia pravè inventi ſunt conſtituti.* Quare hodie in Eccleſia Anglicana venerandam antiquitatem quà poteſt per diſpares temporum conditiones imitante, ſoli Epiſcopi his verbis, *Accipite Spiritum Sanctum, &c.* Presbyteros creant; licèt unâ cum iis Decani, Cathedralium Eccleſiarum Præbendarii & Archidiaconi, ad tam ſacroſanctam & publicam actionem communibus votis promovendam, manus quoque imponant. Locus verò & tempus quibus adeò ſacer ritus celebratur, ſunt ei admodum conſentanea. Eccleſiæ enim Anglicanæ conſtitutionibus locus Presbyteris aut Diaconis ordinandis dicatus, eſt *Eccleſia Cathedralis,*

vel

vel Parochialis, ubi Epiſcopus commoratur: tempus, *Dies Dominici immediatè ſequentis jejunia quatuor temporum vulgò Septimanas Cinerum, ad preces & jejunia in ſolennibus Miniſtrorum ordinationibus antiquitus inſtitutas, atque in Eccleſia Anglicana hodie continuatas.* Verum quia Divus Paulus (1. 5.) Timotheum & in eo omnes Epiſcopos ſeriò admonet; *ne manus cito* * *cuiquam imponant, neque communicent peccatis alienis.* Ulteriùs noſtræ Eccleſiæ Canones præcipiunt; ut *Epiſcopus prinſquam cuilibet ordinando manus imponat, diligenti eum examine excutiat ac exploret præſentibus iiſdem Miniſtris, quos velit in impoſitione manuum ſibi aſſiſtere.* Hujus autem examinis hic Canon, hæc amuſſis eſt: *Nullus Epiſcopus in ſacros ordines quenquam de cætero cooptabit, niſi qui ex ſua ipſius Diœceſi fuerit, vel ex altera noſtratium Academiarum prodierit, vel literas* (quas vocant) *dimiſſorias attulerit ab* Epiſcopo, *de cujus juriſdictione exiſtit; & niſi* 23. *ſi Diaconus fieri expetit, & ſi Presbyter* 24. *ætatis ſuæ annum jam compleverit; ac etiam in altera dictarum Academiarum gradum aliquem Scholaſticum ſuſceperit; vel ſaltem niſi rationem fidei ſuæ juxta Articulos Religionis in Synodo Epiſcoporum &*

* *Quid ſibi vult* (inquit Chryſoſt.) *citò? id eſt, non ex prima ſtatim probatione, nec ſecunda, nec tertia: ſed ubi conſideratio diuturna præceſſerit, exactiſſimaque diſcuſſio, tum tandem imponatur manus. Neque enim ea res periculo caret: eorum enim quæ ille* male ordinatus *peccavit, tu quoque pœnam dabis, quia initium dediſti etiam præcedentium delictorum.* Quomodo præcedentium delictorum? Explicat Theophylactus: *præteritorum peccatorum es reus, quòd ea neglexeris, ac tenebras feciſti lucem, nec dimiſiſti eum, ut lugeret & commiſſa plangeret.*

& Cleri Anno. 1562. *approbatos, Latino ſermone reddere poſſit, & eandem Scripturæ teſtimonijs corroborare; ac ulteriùs de vita ſua laudabili, & morum integritate literas teſtimoniales exhibuerit, ſub ſigillo alicujus Collegii Cantabrigienſis aut Oxonienſis ubi anteà moram fecerat, vel certè trium aut quatuor gravium Miniſtrorum, unà cum ſubſcriptione & teſtimonio aliorum probabilium & fide dignorum hominum, quibus ejuſdem vita & mores per proximum triennium fuerint explorati: Denique niſi prius tribus articulis, primo de ſupremâ Regis authoritate in perſonas & cauſas Eccleſiaſticas, ſecundo de approbanda formâ publicæ Liturgiæ, ordinandi Diaconos, Preſbyteros, Epiſcopos, quòd non ſint Dei verbo contraria; tertio de Articulis Religionis, quibus Archiepiſcopi, Epiſcopi utriuſque Provinciæ, ac totus Clerus Synodo Londinenſi Ann.* 1562. *conſenſerunt, quòd Dei verbo ſint conſentanei, lubens, & ex animo ſubſcripſerit. Quòd ſi quis Epiſcopus in ſacros ordines quempiam ſine prædictis qualitatibus, aut juſto* (ut ſuprà) *examine cooptârit; per Provinciæ ſuæ Archiepiſcopum ea de re certiorem factum, (aſſidente uno alio Epiſcopo) ab omni ordinis conferendi poteſtate in integrum biennium ſecludetur.* Atque ita habemus externam Presbyterorum vocationem ad ſuum miniſterium. Vocatio, quæ eſt ad certum miniſterii locum, ut ad *Rectoriam* vel *Vicariam*, ordine ſequitur.

A quibus, aut quo modo, Presbyteri in definitum, quo munus ſuum obeant, locum eligantur, nullum in ſacris Scripturis præceptum extat, immò nec exemplum. Nam Presbyteri, quos (Actor. 14.) Paulus & Barnabas per Lyſtræ, Iconii, Antiochiæ Eccleſias perhibenter χειροτονεῖν; non creati fuerunt populi ſuffragiis, ſed impoſitione manuum tantum ordinati. Χειροτονεία enim ſignificat paſſim in Eccleſiaſticis ſcriptoribus manuum impoſitionem, quâ ſacri ordines conferuntur. Chryſoſtomus in hæc verba de Diaconis Act. 6. καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας, *Et cum precati eſſent impoſuerunt eis manus*; ita ſcribit, ἐχειροτονήθησαν διὰ προσευχῆς· τοῦτο γάρ ἡ χειροτονία, *Manus impoſitæ ſunt cum precibus: hoc eſt enim* χειροτονία. Hinc Presbyterorum electiones ad deſignata loca, quibus officio ſuo fungerentur, in primæva Eccleſia admodum variæ extiterunt. Quandoque enim factæ ſunt ſine populi ſuffragiis, ſicut Frumentius, teſte Ruffino (Lib. 10. Hiſt. cap. 9.) ab Athanaſio creatus eſt Epiſcopus Indorum, ipſis Indis nihil ea de re cogitantibus; & Concilio Laodiceno à ſexta Synodo Oecumenica approbato, Canon. 13. decernitur; *Non permittendas eſſe turbis ſeu populo electiones eorum qui in Sacerdotio conſtituendi ſunt.* Nonnunquam eligebantur per Populum vel Epiſcopum: Hieronymus enim ad Ruſticum Monachum ſcribens, *Cum ad perfectam ætatem perveneris, & te vel Populus vel Pontifex Civitatis in Clerum elegerit*; non obſcurè innuit ſua ætate alios in

in Clerum ab Epiſcopo aſſumptos fuiſſe ſine populo, alios à populo oblatos Epiſcopo ut in Clerum cooptarentur. Aliquando (ut ex Concilii Carthaginenſis 3. Can. 22. conſtat) populo tantum præſente eligebantur, ut contra eligendi vitam & mores exciperet; qui ferè mos hodiè in noſtris ordinationibus obſervatur. Sæpe etiam & à Clero, & populi duntaxat primoribus, cum novella Conſtitut. 123. leges Imperatoriæ jubeant, *Clericos & Primates civitatis convenire, & propoſitis iis ſacroſanctis Evangeliis, decreta facere de tribus perſonis, è quibus melior arbitrio ordinantis eligatur.* Tandem, cum hominum pietas paululùm defervesceret, quò Eccleſias, quæ adhuc multis defuerunt villis & oppidulis, alacriùs ædificarent, illarum fundatores, Concil. Toletan. 9. Canon. 2. jus habuerunt, *Rectores idoneos in iiſdem Baſilicis offerendi Epiſcopo ordinandos.* Et ab hac Eccleſiarum conſtructione, præterea etiam fundatione, quando Eccleſiæ extruendæ prædium relinquebatur, & dotatione cum miniſtris Eccleſiæ alendis neceſſaria fuerint conſtituta, manavit (ut ipſi jurium noſtrorum municipalium libri teſtantur) *jus* (quod vocant) *patronatûs* in Eccleſia Anglicana; in qua, hoc jure potiti, Presbyteros exhibent Epiſcopis in *Rectorias* & *Vicarias* inſtituendos: quod tamen Epiſcopi juxta Canones nequeunt præſtare, niſi priùs Presbyter exhibitus ſeu præſentatus, *Literas ſuæ Ordinationis iis oſtenderit, de morum honeſtate vitaque probabili congruum teſtimonium exhibuerit, debitè examinatus miniſterio ſuo*

dignus inventus fuerit, ſolenni jurejurando Simoniæ ſuſpicionem averterit, & tribus demum articulis ſuprà recitatis ſubſcripſerit. Et quò Epiſcopi majori accuratione & vigilantia, hæc omnia in externa Presbyterorum vocatione, tum ad miniſterium, tum ad locum, quo exercetur miniſterium, exequantur; *quolibet anno ad Feſtum Sancti Michaelis Archangeli, vel intra ſex hebdomadas idem Feſtum ſubſequentes unuſquiſque Epiſcopus tenetur, numerum, nomina, gradus & qualitates eorum omnium quos in ſacros ordines vel ad aliqua beneficia eodem anno præcedenti promoverit, ad Archiepiſcopum tranſmittere.* Jam Presbyterorum poſtquam ita Epiſcopi Inſtitutione ad *Rectoriæ* vel *Vicariæ* titulum, deinde Archidiaconi inductione ad alterutrius poſſeſſionem admiſſi fuerint; hæc eorum munera ſunt & officia: Verbum ſyncere prædicare (ſi Epiſcopi authoritate ad concionandum fuerint approbati) per ſingulos dies Dominicos in Eccleſiis ſuis vel vicinarum aliquâ Miniſtro concionatore deſtitutâ; legere omni die Dominico (ſi ad concionandum non fuerint approbati) homilias publica authoritate præſcriptas, cùm in ipſorum Eccleſiis deficiet concio, quæ ut ſingulis menſibus habeatur per concionatorem legitimè approbatum, tenentur procurare; adminiſtrare Sacramentum Baptiſmi, in quo pueros cœnæ Dominicæ incapaces pro ſuſceptoribus admittere, & quem, ſi infans ſit infirmus aut in mortis periculò, differre prohibentur; adminiſtrare Sacramentum Euchariſtiæ, & ab ejus perceptione, extraneos, in genua non in-

inclinatos, manifeſtè infames aliquo ſcelere, & in eo impœnitenter viventes, cum proximis ſuis malitioſè contentioſos, œconomos & teſtes Synodales in criminibus Ordinario retegendis nefariè perjuros, ſchiſmaticos Anglicanæ Eccleſiæ doctrinam aut diſciplinam apertè calumniantes, repellere donec reſipuerint; Liturgiam, ad rubricarum in ea præſcriptum diebus ſacris, & in eadem Litaniam diebus Mercurii & Veneris, diſtinctè & cum debita reverentia recitare; diebus Dominicis, & feſtis ante preces Veſpertinas ad ſemihoræ ſpatium vel ampliùs, juventutem & rudiorem plebem examinare, & inſtruere in Catechiſmo qui in libro Communium precum extat; diebus Dominicis tempore divinorum, feſtos, vigilias, dies carnis-priviales in ſequentem ſeptimanam incidentes populo denunciare; matrimonium celebrare, gratias agere à puerperio, ægrotantes ſedulò viſitare & conſolari, defunctos ſepelire; in his ferè omnibus peragendis congruo ſuperpelliceo, & caputiis, ſi gradum aliquem in Academia ſuſceperint, indui; baptizatorum, nubentium, ſepultorum, regiſtrum conſervare; Pontificios noſtris ſacris intereſſe recuſantes, & alios ſententiâ excommunicationis ob inſignem contumaciam vel graviora ſcelera obſtrictos, ſingulis ſex menſibus ſequentibus, die aliquo Dominico, tempore divinorum pro excommunicatis denunciare: Denique omnes Pontificios, cujuſcunque ſexus, vel ætatis ultra tredecim annos, qui Sacramenti participes eſſe, vel noſtris publicis precibus intereſſe renuerint (obſervato inter eos diſcrimine,) in

ſuis parochiis ut inquilinos vel hoſpites commorantes, eorumq; vera nomina vel quæ aliàs pro tempore uſurpant exquirere, in ſcriptum referre, illudq; ante feſtum Nativitatis ſuis Ordinariis fideliter exhibere. Et ultra hæc omnia, Presbyteri docti & magis exercitati, frequentiùs habent conciones funebres, baptiſmales, nuptiales; conciones in Epiſcoporum viſitationibus & conſecrationibus, Diaconorum & Presbyterorum ordinationibus, inferiorum Magiſtratuum electionibus, coram Regis Judicibus & Juſticiariis pro tribunali ſeſſuris, ad celebrandum diem, quo Rex regnum ſuum auſpicatus inauguratus ſeu coronatus eſt, ad commemorandam liberationem Regis aut Regni à publicis & graviſſimis periculis, graſſante peſte & fame, in ſchiſmaticorum & hæreticorum libris publice comburendis, ad inſignes ſchiſmaticos (cùm in eos Epiſcopi ſolennem ſententiam (ut loquuntur) condemnatoriam ſint laturi) regarguendos, & refutandos; aut quando aliæ iſtiuſmodi occaſiones obvenerint: quas ideò percenſemus, ut qui in Academiis ſacro Miniſterio ſe conſecrant, quàm grave ſit onus præſentiant, & ad illud obeundum accedant undiq; paratiores. Atque ad hunc Presbyterorum ordinem in Eccleſia Anglicana, Diaconorum ordo * gradus eſt & veluti præparatio. Nam utcunque in prima Diaconorum

* D. Paulus (1 Tim. 3. 13.) ſic alloquitur Diaconos: *Qui benè miniſtraverint, gradum bonum ſibi acquirent*, hoc eſt, gradum Diaconatu ſuperiorem. More enim Hebræo poſuit poſitivum Apoſtolus pro comparativo, bonum gradum pro meliori. Cui interpretationi ſuffragatur in hunc locum Ambroſius, dicens; *Poterunt digni fieri Sacerdotio*: ita ut hæc promiſſio ſit ſtimulus ad benè miniſtrandum in Diaconatu, ad gradum Presbyteratûs tanquam pietatis & virtutis præmium conſequendum.

norum inſtitutione (Actor. 6.) eorum officium quo maximè tenebantur occupati, erat miniſtrare menſis,& diſtribure eleemoſynas Hieroſolymis; dum ibi erat bonorum communio, & Diaconorum œconomiæ omnes ſuas facultates commiſerat credentium multitudo (qua de cauſa tunc temporis eorum quoque electio multitudini permiſſa eſt:) illos tamen verbum prædicâſſe & baptizâſſe teſtatur Philippus,qui * Diaconus (Actor. 8.) (priuſquam eſſet Evangeliſta, Act. 21.) *Prædicabat Chriſtum, & credentes baptizabat.* Cujus veſtigiis inſtitêrunt proximorum ſeculorum Diaconi, quos ſimiliter, prædicâſſe & baptizâſſe, teſtes ſunt Patres antiquiſſimi, † Origenes & || Tertullianus. His enim quandoque Diaconi functi ſunt miniſteriis, muneris in quo illa ætate præcipuè verſabantur, ornandi cauſâ, & quò majori fide & religione illud adminiſtrarent; cùm hujuſmodi quaſi ſymbolis admonerentur, non eſſe civilem & merè politicam villicationem quam gererent, ſed ſacram & Deo dicatam: & hinc etiam Apoſtoli (Actor. 6.) *adhibitis precibus, iis manus impoſuerunt.* Veruntamen

* *Non quidem Apoſtolus, quemadmodum unanimi conſenſu veteres Eccleſiæ ſcriptores teſtantur, Epiphanius maximè de Simone, et Simoniacis ſcribens. Licèt enim Diaconorum partes eſſent, communium Eccleſia opum, et pauperum curam gerere: ſimul tamen illis permiſſum erat Evangelij prædicationem ſuſcipere, ſi quando neceſſitas ita poſtularet, quod in Stephani exemplo hucuſque vidimus.* Gualt.in Act. Apoſt. cap. 8. hom. 56.

† *Omnes Presbyteri et Diaconi erudiunt nos, et erudientes adhibent correptionem, et verbis auſterioribus increpant.* Origines homil. 1. in Pſal. 37.

|| *Dandi Baptiſmum jus habet ſummus Sacerdos, qui eſt Epiſcopus, dehinc Presbyteri et Diaconi, non tamen ſine Epiſcopi authoritate propter Eccleſiæ honorem.* Tertul. de Baptiſmo.

(ut ex Nicæni Concilii 1. can. 19. liquet) *non habuerunt poteſtatem offerendi*, ſeu gratiarum actione elementa Euchariſtica conſecrandi; licèt (quemadmodum Apologiâ ſecundâ tradidit Juſtinus Martyr) *dederint unicuique eorum qui adfuerunt percipiendum panem & vinum & aquam*, quæ prius per Presbyteros *gratiarum actione conſecrata ſunt*. Brevi igitur, Diaconorum (qui ſæpe in novo Teſtamento, quia (Actor. 6.) oportebat eos *ſpiritu ſancto & ſapientia plenos eſſe*, * Presbyterorum nomine intelliguntur,) officium erat obventionum Eccleſiæ & pauperum curam gerere, baptizare, concionari, (ſi iis hoc ab Apoſtolis & Epiſcopis permiſſum fuerit) & ferre opem Presbyteris in Euchariſtia adminiſtranda: quæ ferè omnia Diaconi hodie in Eccleſia Anglicana exequuntur. Sed cum teſte Concilio Gangrenſi, can. 6. & 7. *ex oblationibus fructuum*, & Chalcedonenſi Canon. 23. *ex agrorum fructibus*, Eccleſiæ reditus valde excreverant; ut Diaconi Presbyteris Sacramenta diſpenſantibus, ac aliis ſuis muneribus magis

* Ut Actor. 14. 23. *Cum ordinaſſent per ſingulas Eccleſias Presbyteros*, *id eſt*, (inquit Theod. Beza.) *Paſtores, Diaconos, et alios Eccleſiæ gubernationi Præfectos: hîc enim ut alibi ſæpe generaliter accipitur Presbyteri nomen*, Act. 15. 23. ubi Lucas Eccleſiam Hieroſolymis, in qua (Act. 6.) Diaconi conſtituti ſunt, in tres ordines. *Apoſtolos, Presbyteros, Fratres*, diſtribuens, Diaconos Presbyterorum ordine neceſſe eſt complectatur. 1 Tim. 5. 16. Ibi enim *Presbyteri*, id eſt Diaconi, *qui bene præſunt* in bonorum Eccleſiaſticorum Oeconomia, *duplici honore*, hoc eſt, (inquit Chryſoſt.) *reverentia et ſubſidio rerum neceſſariarum digni* perhibentur: *maximè Presbyteri*, qui non ut Diaconi pauperum & bonorum Eccleſiaſticorum curis diſtricti, *in ſermone et doctrina* *πονοῦντες* ſunt, quandoque laborantes ſed *κοπιῶντες* tempeſtive & intempeſtive deſudantes. Nam (ut recte annotat. Theodorus Beza in 11 Matth. 28.) plus eſt *κοπιᾷν*, quam *πονεῖν*, ſi propriam utriuſque ſignificationem ſpectemus: ſicut etiam apud Latinos pluſculum declarat fatigatum eſſe, quam laborare.

gis ſpiritualibus liberiùs inſervirent: onus curandi obventiones Eccleſiaſticas in Oeconomos rejectum eſt. Unde Concilium Chalcedonenſe Canone citato decrevit; ut *omnis Eccleſia Epiſcopum habens, haberet etiam Oeconomum de Clero proprio, qui diſpenſet res Eccleſiaſticas ſecundùm ſententiam proprij Epiſcopi.* Ad cujus Canonis ferè præſcriptum, noſtræ quoque Eccleſiæ Oeconomi, (qui unanimi, ſi fieri poſſit, Parochianorum & Miniſtri conſenſu quotannis in Paſchali hebdomada eligendi ſunt) reditus Eccleſiæ cogunt, lege experiuntur ad illos vi detentos redimendos, horum tum acceptorum tum expenſorum in Eccleſiæ uſum, veram & accuratam rationem Miniſtro & Parochianis reddunt, maceriam Cæmeterij, navem Templi, ejuſque ornamenta & reliquam ſuppellectilem, ut libros, Euchariſticam menſam, calicem, patinam, eleemoſynarum ciſtam, publicis parochiæ ſumptibus ſarta tecta & decora tuentur; parant etiam panem & vinum in S. cœnam, tempore divinorum collectionem peragunt pro pauperibus extraneis, & contributiones operibus publicis inſumendas denunciant. Præterea, more Eccleſiaſticorum *Viſitatorum*, (quorum meminit Gregorius Magnus lib. 3. Epiſt. 2.) inquirunt nequiter viventes, eoſq; admonent, magis ſcandaloſos Epiſcopo qualibet triennali viſitatione, & bis annuatim neceſſariò deferunt: in quibus occupationibus, Teſtes quoque Synodales iis diligenter opitulantur. Denique navant operam unà cum Miniſtro, cuſtodiendo Baptiſmorum, Nuptiarum & Sepulturarum indici, proſpici-

endo præterea nequis abſque facultate legitima ſeſe ingerat ad concionandum, & ut omnes Parochiani (quo etiam munere Teſtes Synodales Oeconomis ſunt adminiculo) Eccleſias ſuas diebus Dominicis & Feſtivis debitè frequentent, atque iiſdem per integrum rei ſacræ tempus, cum ſilentio & decoro interſint.

Hujuſmodi ſunt munera Oeconomorum & Teſtium Synodalium, quibus ultimo in loco ſuccedunt *Æditui*, antiquis oſtiariis, Concilii Laodiceni Canon. 23. inter ordines Eccleſiaſticos enumeratis admodum ſimiles; qui ſecundùm noſtræ Eccleſiæ Conſtitutiones debent eſſe ad minus viginti annos nati, vitæ probitate, & idoneâ legendi, ſcribendi & cantandi ſcientiâ præditi, quò Eccleſiæ Miniſtris (penes quos jus eſt eos eligendi) & Oeconomis munia ſua obeuntibus commodiùs quandoque famulentur. Atque ita omnes Eccleſiæ Anglicanæ gubernatores, Rectores, Miniſtros, eorumque ordinationes, poteſtatem, officia, ſtrictim percurrimus: Leges vero & Conſtitutiones ad quarum amuſſim cuncta hæc diriguntur, ut plurimùm conduntur in Synodis provincialibus vel nationalibus, quas proximo capite habemus delineatas.

CAP.

CAP. XI.

De Anglicauæ Eccleſiæ Synodis nationalibus & provincialibus.

TAmetſi Gregorius Epiſcopus Nazianzenus, Epiſt. 42. ad Procopium, ſuâ ætate, propter hominum pravitatem (turbulentiſſimis enim Eccleſiæ temporibus vixit, quibus in Oriente Valentis Imperatoris à Catholica fide alieni auxilio, Hæretici plurimùm valuerunt (*ſe nullius unquam Synodi bonum & fælicem exitum vidiſſe*, profiteretur: tamen ad difficiles in fide quæſtiones diſcutiendas, tollendos abuſus, eutaxiam & legitimum in diſciplina ordinem conſtituendum, pacem & publicam concordiam fovendam, *Conciliorum in Eccleſia Dei ſaluberrimam eſſe authoritatem*, epiſt. 118. veriſſimè dixit Auguſtinus. Sic Concilij Conſtantinopolitani primi authoritate, controverſia de S. Spiritus divinitate à Macedonio mota, dirempta eſt: Ancyrani Concilij canonibus, *apoſtata*, *laſcivi*, *adulteri*, *divinatores*, *magi* ſeveriſſimè caſtigati ſunt: Synodus Gangrenſis Nicæno primo quaſi contemporanea, compeſcuit contemptum publicorum *conventuum in domo Dei*, *privatas conciones extra Eccleſiam* ſuſtulit:

ſuſtulit: Oecumenica Synodus Chalcedonenſis præſentiâ 630. Patrum ornata, tumultus in Eccleſia ab Eutychianis manantes fæliciſſimè ſedavit. Et hi Conciliorum legitimé coactorum & ritè ordinatorum fuere fines, ad quos ut plurimùm collimârunt. Concilia autem legitimè dicimus coacta, quæ, poſtquam Politici Magiſtratus evaſere Chriſtiani & *Eccleſiæ Nutritij*, illorum authoritate ſunt congregata; ritè ordinata, quæ veris & genuinis ſuis ad deliberandum & definiendum membris conſtabant. Etenim cum pij Principes ſub veteri Teſtamento in *Chriſtum incarnandum* credentes, (ut David 1 Chron. 15. Ezechias 1 Chron. 29. Nehemias. Nehem. 7.) Conventus Sacerdotum ad peragenda Jehovæ negotia coegerint; & ipſe Chriſtus novam convocandi Eccleſiaſticos congreſſus viam minimè inſtituerit, ſed tantum ijs S. Spiritûs ſui præſentiam (Matth. 18.) promiſerit: Reges & Principes ſub novo Teſtamento in *Chriſtum jam incarnatum* fidentes, eandem poteſtatem maximo Eccleſiæ bono exercuerunt. primi generalis Concilij Nicæni Patres (ut ex Synodicâ eorum epiſtolâ apud Socratem lib. 1. cap. 9. ad Eccleſiam Alexandrinam, liquet) Imperatoris Conſtantini juſſu convenerunt. Nec poſteà Chriſtiani Imperatores huic poteſtati renunciarunt: nonne quarta Oecumenica Synodus Chalcedone celebrata, ſicut in ipſis limine indicatur, coacta eſt *ex decreto pijſſimorum & fideliſſimorum Imperatorum, Valentiniani & Martiani?* A generalibus Con-

Concilijs ad Nationalia, & provincialia deſcendamus. Sardicenſe, teſte Theodoreto lib. 2. c. 8. a Conſtante; Aquilienſe cui interfuit Ambroſius, narrante ipſo Concilio, à Theodoſio; Theſſalonicenſe, ut conſtat ex Synodica 453. à Gratiano indicta ſunt. Et licèt antiquitùs Metropolitani, poſtquam Imperatores Chriſto ſe dederunt, Provinciales Synodos ſæpius vocârint, hoc non tam ſuâ fecerunt quàm* Imperatoria poteſtate, quâ Concilium Nicenum primum, & Chalcedonenſe ſtabilita ſunt. Hujus enim canon. 18. & illius † 5. (qui unà cum reliquis utriuſque Concilij canonibus, aut a || Conſtantino, aut à Valentiniano, & * Martiano Imperatoribus confirmati ſunt) ſtatuerunt, *Uniuſcujuſque Provinciæ Epiſcopos debere convenire; ubi Metropolitanus Epiſcopus probaverit*. Qui penè mos obtinuit in Eccleſia Anglicana, cujus hodie Archiepiſ-

* Nam ſi quis excipiat quaſdam Provinciales Synodos, ut Ancyranam & Neocæſarienſem poſt libertatem religionis Conſtantini edictis Eccleſiæ conceſſam, abſque Conſtantini juſſione fuiſſe coactas; concedimus abſque particulari & expreſſâ, ſed non tacita & generali juſſione: quia cum Conſtantinus vel alij Chriſtiani Imperatores religionis libertatem Eccleſiæ conceſſerunt; ſimul jus celebrandi quotidianas ſynaxes, & cogendi Synodos, a quibus in quotidianis ſynaxibus eutaxia conſervaretur, tribuerunt.

† Hic Canon quintus Concilij Nicæni ſtatuit, ut bis in anno Synodi fiant Provinciales: Sed quorum conſenſu Concilium Antiochenum Nicæno quindecim annis poſterius, explicat canon. 20. *Nullis vero liceat per ſe Synodos celebrare ſine ijs, quibus Metropoles creditæ ſunt.*

|| Imperator Conſtantinus (ut refert Euſebius lib. 3. de vita Conſtantini, cap. 22.) *Decreta* Nicæni Concilij *ſigillo ſuo confirmavit.*

* Hujus Chalcedonenſis Concilij Patres (teſte Evagrio lib. 2. cap. 4.) ſua decreta condiderunt cum hac conditione, *ſi iſta ſanctiſſimo noſtro Domino* (hoc eſt Imperatori) *placuerint.*

copi

copi ad nutum Regium, Nationales aut Provinciales Synodos ſolent indicere. Quænam igitur ſint Concilia legitimè congregata intelligimus; vera & genuina eorum membra ſunt Eccleſiæ Paſtores, Epiſcopi & Presbyteri. Cum naſcente Eccleſia, gravis de ceremonialis legis obſervatione exorta eſſet controverſia, *Apoſtoli* (quibus vult Hieronymus in epiſt. ad Marcellum Epiſcopos peculiari jure ſuccedere) & *Presbyteri* Actor. 15. *Hieroſolymis congregati ſunt, ut diſpicerent de hac re: tota enim Eccleſia & Fratres*, qui (v. 22. & 23.) ab Apoſtolis & Presbyteris ſecernuntur, huic primo Chriſtianæ Eccleſiæ Concilio ſponte adfuerunt, non tam ut *diſpicerent de hac re*, quàm ut animi ſui dubia Apoſtolis & Presbyteris *diſpicienda* proponerent; horumque publico * judicio, propter ſacroſanctam eorum vocationem & quia Eccleſiæ erant Paſtores, alijs præſcribente, in privatis ſuis judicijs, (quibus ſinguli quà Eccleſiæ oves, tantum ſibi præſcribere potuerunt) dirigerentur. Hinc, etſi. (v. 22. & 23.) *tota Eccleſia ac fratres* unà cum

* Chriſtus omnes paſtores in ſuos greges conſtituit *Patres* (1 Cor. 4.) *Speculatores* (Ezech. 3.) *Doctores* (Epheſ. 4.) *Epiſcopos*, ſeu Superintendentes (Act. 20.) *Doctores & Præfectos* (Heb. 13.) ad illos inſtruendos, regendos, dirigendos in via ſalutis. Quam poteſtatem Chriſtus ſeorſim iis dedit in Diœceſanas & parochiales ſuas Eccleſias, eandem in Synodis congregati in totam Eccleſiam retineant eſt neceſſe; præſertim cùm Salvator noſter (Matth. 18.) *duobus vel tribus* prælatis (ut hunc locum Chryſoſt. Euthym. Theophylact. interpretantur) *nomine ſuo coactis*, promiſerit per ſpecialem Spiritus S. aſſiſtentiam ſe fore *in medio eorum*. Nam ut infert Cæleſtinus Epiſt. ad Concilium Epheſinum, *Si tam exiguus numerus Spiritu ſancto non deſtituitur, quomodo non credemus eum multo magis in medio veſtrûm eſſe, ubi tanta multitudo ſanctorum in unum conveniunt.*

cum Apoſtolis & Presbyteris in Concilio Hieroſolymitano congregatis, miſerunt *delectos viros Antiochium* & in Epiſtola horum manibus tradendâ ſuum conſenſum, ad pleniorem concordiam teſtandam appoſuerint; hujus tamen Concilij dogmata non *totius Eccleſiæ & fratrum*, ſed Apoſtolorum & Presbyterorum ſententijs definita ſunt: cum (Actor. 16. 4.) non *fratrum* aut *Eccleſiæ*, ſed *Apoſtolorum & Presbyterorum qui Hieroſolymis erant*, *Decreta* appellentur. Et huic primo Chriſtianæ Eccleſiæ Concilio, quæ ſequuta ſunt, in definiendis religionis controverſiis & ſacris Canonibus decernendis, tanquam ſuo prototypo ſimillima extiterunt. Nam quamvis ad illa quidam ex * plebe acceſſerint, ut (teſte Rufino lib. 1. Eccleſ. hiſt. c. 3.) in Nicæno Concilio ad diſſerendum plurimi, quidam etiam pij ad teſtandum ſuum zelum & fidem confirmandam; è quorum numero fuit *Confeſſor* ille *homo ſimplex* (apud Sozomen. lib. 1. cap. 17.) qui in eodem Concilio divinis eloquiis, *Philoſophum obſtupefecit:* ultronei tamen hi omnes advenerunt, neque in Concilijs, deciſivum ſuffragium habuerunt. Nam apud Sozomen. lib. 1. cap. 16. Conſtantinus ſcribit ad *Eccleſiarum Præſides*, & non ad quempiam ex plebe, ut ad diem præſtitutum, Nicææ adſint. Et in gene-

* Dictionem [*Plebs*] eà notione accipimus, qua Concilium Carthaginenſe de hæreticis baptizandis, in ipſo ſui limine his verbis: *Cum in unum Carthagini conveniſſent Kalend. Septemb, Epiſcopi plurimi ex Provincia Africa, Numidia, Mauritania, cum Presbyteris et Diaconis, præſente etiam plebis maxima parte.*

generalibus Concil. ſæpiùs * ſoli Epiſcopi (non quod non liceret Presbyteris, ut ſomniant Romanenſes, in his habere ſuffragia deciſiva; ſed quòd ad vitandam ingentis multitudinis ataxiam non expediret; & in Provincialibus tantum Epiſcopi, Presbyteri, & quandoque Diaconi (ſicut in Romano Concilio contra Novatum apud Euſebium lib. 6. cap. 43. Antiocheno apud eundem lib. 1. cap. 30. Elibertino, & Arelatenſi ſecundo, teſtantibus horum ſubſcriptionibus) Eccleſiaſtica decreta condiderunt. Et hinc in Eccleſia Anglicana primævæ Eccleſiæ veſtigia premente, vocantur ad Synodos Nationales & Provinciales ſolùm Epiſcopi, Decani, Archidiaconi, & duo demum Presbyteri ex ſingulis Diœceſibus, totidemque ex * Cathedralibus Eccleſiis, in his Capitulorum, in illis communibus Parochorum ſuffragijs electi: à quibus cum de religionis dogmatibus vel ſacris Canonibus fuerit maturè deliberatum & definitum, Regiâ authoritate cenſentur rata; immò nonnunquam, quò hæc placita Synodica arctiùs conſtringant immorigeros, poſt Regiam

* Hoc patet ex ſubſcriptionibus generalium Conciliorum magis antiquorum, in quorum calce aut tantum Epiſcoporum, aut Presbyterorum qui Epiſcoporum erant Vicarij (quales fuere *Vitus* ſeu *Victor* & *Vincentius*, qui in Nicæno primo pro Romano Epiſcopo ſubſcripſerunt) nomina adſcripta reperiemus.

* Concilij Tarraconenſis infra quingentos poſt Chriſtum annos Tarracone in Hiſpania celebrati 3. Canon eſt; *Epiſtolæ per fratres a Metropolitano dirigendæ ſunt, ut non ſolum è Cathedralis Eccleſiæ Presbyteris, verùm etiam de Diœceſanis ad Concilium trahant.*

giam illorum confirmationem, à ſuprema Parliamenti Curia tanquam Regni leges promulgantur: quemadmodum Juſtinianus quatuor prima Concilia Oecumenica ſigillatim à diverſis Imperatoribus priùs confirmata, ad horum decreta magis corroboranda ſancivit Novella 131. ut *vicem legum* (nempe Imperialium) *obtinerent ſacri Eccleſiaſtici Canones, qui à Sanctis quatuor Concilijs conſtituti ſunt & confirmati.*

DE-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
ECCLESIASTICI
SECUNDUM CANONES
ET
Conſtitutiones Anglicanas.

I IN

INDEX CAPITUM.

PARS PRIMA.

Sectio
1. DE *Jure Eccleſiaſtico.*
2. *De Perſonis Eccleſiaſticis, & de Gubernatore ſummo.*
3. *De Gubernatoribus inferioribus.*
4. *De Plebe Eccleſiaſticâ.*
5. *De Rebus Eccleſiaſticis, & de Dominico ſacro.*
6. *De beneficiis Eccleſiaſticis.*
7. *De Juribus Parochialibus.*
8. *De Officiis Eccleſiaſticis, & de Officio Gubernatoris ſummi.*
9. *De Officiis Gubernatorum inferiorum.*
10. *De Officiis Parochianorum.*

PARS SECUNDA.

Sect.

1. *De Negotiis Eccleſiaſticis in ſpecie, & de Conſtitutione Beneficii.*
2. *De Acquiſitione Eccleſiaſtica, & de Acquiſitione Beneficii.*
3. *De Acquiſitione fructuum Beneficii.*
4. *De ſucceſſione in bonis Defunctorum.*
5. *De Contractu Eccleſiaſtico, & de Contractu circa Beneficium.*
6. *De Contractu circa fructus Beneficii.*
7. *De Contractu Conjugali.*
8. *De Delictis Eccleſiaſticis & de Delictis contra Pietatem.*
9. *De Delictis contra Charitatem.*
10. *De Delictis contra Officium Eccleſiaſticum.*

PARS TERTIA.

Sect.
1. *De Judicio Eccleſiaſtico.*
2. *De Curiis Eccleſiaſticis, & de Curiis Supremis.*
3. *De Curiis Intermediis.*
4. *De Curiis inferioribus.*
5. *De Cognitione Eccleſiaſticâ, & de Cognitione per Probationes.*
6. *De Cognitione per Præſumptiones.*
7. *De Cognitione per Juramentum.*
8. *De Coërcitione Eccleſiaſtica & de Excommunicatione.*
9. *De Pœnitentia publica.*
10. *De Suſpenſione.*

PARS QUARTA.

Sect.
1. *De Judiciis circa Negotia Eccleſiaſtica in ſpecie, & de Judicio circa ſtatum Beneficii.*
2. *De Judicio Acquiſitionis Eccle-*

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
ECCLESIASTICI
SECUNDUM CANONES
ET
Conſtitutiones Anglicanas.

PARS PRIMA.

SECT. I.

De Jure Eccleſiaſtico.

Jus Eccleſiaſticum eſt quod in Communione ſacrâ ſecundum Leges & Conſuetudines Eccleſiaſticas obſervatur. Communio ſacra eſt quæ Salutem æternam reſpicit, ad quam Pietas & Charitas conducunt. Leges Eccleſiaſticæ ſunt Canones generales qui in pluribus Eccleſiis recepti, & Conſtitutiones quæ in ſingulis ſancita

ta ſunt. Conſuetudines ſunt mores diuturno uſu comprobati, quæ circa Perſonas, Res, & Officia in genere, deinde circa Negotia Eccleſiaſtica in ſpecie verſantur.

CUM ultra temporalia, quæ ſunt hujus ſeculi, divinâ benignitate fælicitas æterna hominibus ſit propoſita, in communione ſacrâ ſive Eccleſiaſticâ homines ad eam *a* Pietate & Charitate perducuntur. E quibus Pietas in verâ agnitione, & recto cultu Dei conſiſtit; quarum priorem Eccleſia Anglicana profitetur ſecundum Sacras Scripturas, Symbola Fidei Chriſtianæ, & *b* Articulos Religionis publicâ Autoritate promulgatos. Poſteriorem etiam ſecundum Ordinem & Ritus, qui in *c* Liturgiâ communi, & conſtitutionibus Eccleſiaſticis præſcribuntur. Deinde Charitas habetur aliis æquè ac ſibi benefaciendi ſtudium, ſecundum exemplar Ieſu Chriſti Salvatoris, & præcepta Evangelica. Et ad hæc tuenda etiam comparatæ ſunt Leges; Et Conſuetudines Eccleſiaſticæ. Pro Legibus habentur, Primum Canones generales, nimirum Conciliorum Univerſalium, *e* Sanctorum Patrum, necnon *f* Pontificum Romanorum decreta, quæ in Eccleſiâ Anglicanâ vim obtinent, *g* quatenus permiſſione Regum intra Regnum recepta ſunt, & populus diuturno uſu ad obſervationem eorundem ſe aſtrinxit; Deindè Conſtitutiones propriæ, utpotè quæ in Synodis provincialibus antiquitùs ordinatæ ſunt à Legatis *h* Othone & *i* Othobono, ad quas

a Matth. 22. 24. & ſeq. Lynw. ad c. 1. de officio Archipreſbyt. §. His autem v. dilectionem Dei & v. proximi.

b Artic. edit. 1562. art. 6, 7, 8 confirmat. 13 Eliz. c. 12. c. 5. & 6 Ed. 6. c. 1. & 1 Eliz. c. 2.

d Diſtinct. 15. c. Canones.

e Extrav. de Conſtitut. c. Ne imitaris.

f Diſtinct. 19 & 20.

g 25 Hen. 8. c. 21. in præfatione.

h Ann. 1236. Athon. ad Conſtit. 1. v. ſtatuenda.

i Anno 1268. Lynw. ad c. 1. de Conſtit. v. Othoboni.

quas Joannes de Athon annotationes ſcripſit; vel ab Archiepiſcopis Cantuarienſibus quas Gulielmus Lynwood collegit, & gloſſâ præcipuæ authoritatis illuſtravit, quæ pro jure habentur *k* quatenus Conſuetudinibus & Statutis regni non repugnant, nec Prærogativæ Regiæ adverſantur; Et quæ nuperius *l* in Convocationibus ſancitæ, autoritate Regiâ confirmatæ ſunt; Item, quæ de rebus vel negotiis Eccleſiaſticis in generalibus totius Regni Comitiis ſtatuta ſunt; Denique *m* Conſuetudines ſunt inſtituta majorum, quæ ſine ſcriptis Longo uſu ad poſteros tranſierunt.

k 25 H.8.c.19. in fine.
l 1 Jac. 1603.
m Extrav. de conſuetud. per totum. Conſtitut. Provinc. de Conſuetudine.

SECT. II.

De perſonis Eccleſiaſticis, & de Gubernatore ſummo.

Perſonæ Eccleſiaſticæ ſunt qui in Communione ſacrâ vel Eccleſiaſticâ agunt. Clerici qui ad ſacra officia deſtinati ſunt, & Laici qui ſecularia tractant. E quibus alius eſt Gubernator ſummus, alii Gubernatores inferiores, alii Plebem Eccleſiaſticam conſtituunt.

Gubernator Summus eſt Rex qui per univerſum regnum in rebus & negotiis Eccleſiaſticis ſupremam poteſtatem obtinet.

IN Communione Eccleſiaſticâ qui degunt, etſi diſparis conditionis ſunt, quatenus tamen Legibus Eccleſiaſticis ſubjiciuntur omnes Ec-

Eccleſiaſticæ perſonæ habentur. Primùm *a* Clerici qui divinis officiis mancipati ſunt, quos Deus quaſi ſorte quâdam ad miniſterium ſacrum elegit vel deſignavit, qui ut Deo dicati *b* ab omnibus muneribus civilibus immunes ſunt. Deinde *c* Laici ſunt qui in Communionem ſacram admiſſi, ſacros ordines non ſuſceperunt.

a Cauſ. 12. q. 1. c. duo ſunt. Extr. de Præbendis c. cum ſecundum.

b Extr. de immunitate Eccleſiæ.

c Cauſ. 12. q. 1. c. duo ſunt.

Ad Gubernatorem ſummum quod attinet inter Perſonas Eccleſiaſticas intra Regni ſui terminos Rex eſt, *d* qui in Eccleſiâ poteſtatis culmen obtinet, unde *e* Conſtitutiones ſancire poteſt quæ Evangelicis & Canonicis Decretis contrariæ non ſunt, & quibus Epiſcopi & Clerici ad Canonum Eccleſiaſticorum veteriſque diſciplinæ obſervationem compellantur. Quod ſtatutis Angliæ declaratum, nimirum *f* regnum uni ſupremo Regi ſubeſſe, cui univerſum corpus politicum in duo membra Spiritualitatis & Temporalitatis diſtinctum, ſub Deo naturalem & humilem obedientiam præſtare debet. Et quod *g* nullus Prælatus extraneus ullam Juriſdictionem, Autoritatem, vel Præeminentiam ſpiritualem ſive Eccleſiaſticam infra regnum Angliæ exerceat, ſed quòd omnis Juriſdictio hujuſmodi coronæ Regiæ uniatur. Item quòd *h* Synodus Nationalis vel Provincialis convocari non debeat, abſque Regis Reſcripto, nec in iis quicquam tractari aut determinari niſi eo aſſentiente, nec quicquam vim Legis obtineat priuſquam regalis aſſenſus adhibitus fuerit. Sed *i* quòd ipſe poſſit novas leges condere circa Ceremonias & Ritus, cum conſilio Metropolitani, vel Commiſſariorum in Cauſis Eccleſiaſticis.

d Cauſ. 24. q. 5. c. Principis.

e Diſtinct. 10. c. 7 & 8. Duaren. de Beneficiis l. 1. c. 5.

f 24 H. 8. c. 12. in principio.

g 1 Eliz. c. 1.

h 25 H. 8. c. 19.

i 1 Eliz. c. 2. prope finem.

SECT. III.

De Gubernatoribus Inferioribus.

Gubernatores inferiores ſunt qui ſub Gubernatore ſummo in Eccleſiaſticis aliis præficiuntur; iiq; vel cum Dignitate & Juriſdictione, ut Archiepiſcopi qui Provinciis, Epiſcopi qui Dioceſibus, Decani & Canonici qui Eccleſiis Cathedralibus, & Archidiaconi qui certis Dioceſeôs regionibus præſunt; vel ſine Dignitate & Juriſdictione, ut Rectores & Vicarii qui Eccleſiis Parochialibus præponuntur.

SUb Gubernatore Summo alii præſunt cum Dignitate eminentiori veluti *a* Archiepiſcopi qui aliorum Epiſcoporum Præſules, Primates, & *b* Metropolitani dicuntur, & *c* Epiſcopi quibus Civitates cum Dioceſi ſubjiciuntur qui Archiepiſcoporum *d* Suffraganei appellantur. *e* Penes hos eſt poteſtas Pueros confirmandi, ſacros ordines Diaconatûs & Presbyteratûs conferendi; *f* Diaconatus, ex quo conceſſum eſt officia divina legere Prædicare & Presbyteris vel Sacerdotibus celebrantibus aſſiſtere; *g* Presbyteratus, ex quo poteſtas confertur non ſolùm divina peragere & prædicare ſed etiam Sacramenta admi-

a Diſtinct. 21. c. 1. & Diſtinct. 99. c. 1 & 2. Cauſ. 6. q. 3. c. ſcitote.
b Lynw. ad Conſtitut. de pœnis v. Metropolitani
c Diſtinct. 21. c. 1. Lynw. ad Conſtitut. 1. de Conſtit. v. Coepiſcopi.
d De Officio Ordinarii in 6. c. 1.
e Diſtinct. 25. c. 1. Extr. de Officio Judicis ordinarii c. Conquerente eod. tit. in 6. c. cum Epiſcopus. *f* Diſtinct. 25. c. 1. *g* C. eod. v. ad Presbyterum.

niſtrare,

niſtrare, *b* Eccleſias conſecrandi, *i* Synodus Provinciales & Dioceſanas convocandi, Clerum & Populum ſibi ſubditum *k* viſitandi, & ea quæ ad Juriſdictionem Eccleſiaſticam ſpectant exercendi. In Eccleſiâ Anglicanâ *l* Primatum obtinet Archiepiſcopus Cantuarienſis, cui *m* Statuto regni Canonum & Legum Eccleſiaſticarum per omnia Anglici imperii Dominia ex cauſis gratiam facere, ſive in omnibus verbo Dei non repugnantibus diſpenſare, & quæ in Curiâ Romanâ obtinere ſolebant, indulgere conceſſum eſt. Reliqui Epiſcopi in ſuis Dioceſibus *n* Licentias Concionatoribus, *o* Curatis, *p* Ludimagiſtris, *q* Medicis, Chirurgis & Obſtreticibus concedunt. Etiam ex cauſis Legitimis veniam *r* veſcendi carnibus in diebus jejuniorum, *ſ* celebrandi matrimonium temporibus prohibitis vel abſq; bannis indulgent. Atque hæc quæ ad Juriſdictionem ſpectant Archiepiſcopi & Epiſcopi per ſe vel Deputatos agunt, qui *t* Vicarii Generales dicuntur cum ad univerſitatem cauſarum Juriſdictionis volūtariæ, Officiales Principales, cum ad Univerſitatem cauſarum Juriſdictionis contentioſæ, cum ad utramque Cancellarii, & cum ad certas cauſas, vel ad certam partem Dioceſeôs Deputantur, Commiſſarii appellantur. Deinde inter Perſonas Eccleſiaſticas Autoritatem cum Dignitate obtinent Decani & Canonici qui Capitulum conſtituunt qui Cathedralibus ſive majoribus Eccleſiis præficiuntur; E quibus *u* Decani ſunt qui Canoni-

b De conſecrat. diſt. 1.
i Lynw. ad c. 2. v. Synodis de officio ordinarii, & ad c. ſtatutum v. Synodali de conſuetudine.
k Extr. de Cenſibus c. cum Apoſtolus & c. Procuratores §. Porro & eodem tit. c. 1. in 6. Cauſ. 10. q. 1. c. Placuit.
l Duaren de Benef. c. l. 1. c 9. Cucchi Inſtit. l. 1. tit. 3. Antiq. Britann. fol. 36.
m 25 H. 8. c. 21.
n Jo. de Ath. ad Conſtit. de conſecrat. Eccleſiæ v. abſq; licentia.
o Lynw. ad c. 1. v. Dioceſano de Hæreticis conſtit. nov. 49.
p Conſtit. nov. 48.
q Extr. de Magiſtris c. 2. & ſeq. Conſtit. nov. 77.
r Conſtit. provinc. de Pœnitentiis c. cum Anima.
ſ 5 Eliz. c. 5.
t Lynw. ad c. 1. v. ſpeciali licentia de clandeſtina deſponſatione. Vicarii Lynw. ad c. 1. de Conſtit. v. officiales 32 H. 8. c. 15.
u Extr. de offic.

corum

corum Collegio præſunt, & Archipresbyteris urbanis ſucceſſiſſe videntur. *x* Canonici ſunt qui in Cathedrali vel Collegiatâ Eccleſiâ jus Canoniæ vel Præbendæ obtinent. E quibus alii per ſe Diguitatem habent, ut *y* Theſaurarius qui pecuniarum & bonorum Eccleſiæ cuſtodiam habet. Et *z* Præcentor qui modum cantandi in choro pro ſolennitate & tempore ordinat; aliique prout eſt Eccleſiæ conſuetudo. Univerſi *b* Capitulum conſtituunt, cum cujus conſilio Epiſcopus majora negotia expedire debet. Præter hos ſunt *c* Archidiaconi qui in certis Dioceſeos regionibus Juriſdictionem cum Dignitate obtinent, eamque vel prout compoſitione expreſſam habent, vel diuturno uſu præſcripſerunt, per ſe vel officiales ſuos exercent. Sub Archidiaconis etiam conſtituuntur *d* Decani rurales qui olim Archipresbyteri rurales dicebantur, & eam autoritatem habent quam Epiſcopus eis dare voluerit. Denique in ſingulis Parochiis ſine Dignitate & Juriſdictione *e* Rectores conſtituuntur, quibus Eccleſiæ curandæ regendæq; committuntur. Et in foro pœnitentiæ Ligandi abſolvendique poteſtatem habent. Cum verò frequenter eveniat Clericos neceſſariis cauſis impeditos non poſſe ſuis officiis ſupereſſe, alicubi *f* Vicarii conſtituti ſunt, qui in Divinis Rectorum vices ſubeunt.

x Lynw. ad c. 1. de Judiciis v. Decani & ad c. 1. de rebus Eccleſiæ non alienand. Barbos. de Canon. & dignitat. c. 6.
y Extr. de Præbendis c. Dilectus. Linw. ad c. 1. de Pænitentiis v. Canonici Barbos l. eodem c. 1.
z Barbos l. eod. c. 8.
a Idem lib. eod. c. 9.
b Extra. de reſcriptis c. capitulum & ibi Panorm. Lynw. ad c. 1. de Conſtitut. c. Capitulis.
c Extrá. de offic. Archidiaconis Conſtit. Othonis & Provinc. eodem tit.
d Extr. de offic. Archipresb. c. ultimo.
e Extra. de vita & honeſtate cleric. c. 3. Barbos de offic. & poteſtate Parochi, c. 1. Lynw. ad c. Nullus de Conſuetudine v. ipſorum Rectorum.
f Extr. de offic. vicarii c. 3.

SECT.

SECT. IV.

De Plebe Eccleſiaſticâ.

Plebs Eccleſiaſtica ſunt qui Gubernatoribus ſubjiciuntur, Parochiani ſcilicet qui per ſingulas Parochias diſtributi; è quibus alij peculiari ratione ad Eccleſiam referuntur, ut Patroni, Oeconomi, & ſervientes; alii generaliter ad Eccleſiam Parochialem pertinent, quod intra ejus limites degunt.

PErſonæ ſingulæ etiam privatæ ſicut Reipublicæ ita etiam Eccleſiæ membra ſunt, & prout in diverſas *a* Parochias diſtribuuntur Parochiani appellantur. Parochiani verò ſunt populus ſcilicet qui ad Eccleſiam aliquam Parochialem pertinent, Ex quibus alii peculiari relatione, alii communi duntaxat ad Eccleſiam ſpectant.

Peculiari relatione primùm *b* Patroni qui Eccleſiam conſtruxerunt, vel terram eidem in dotem conceſſerunt, vel ſaltem in jus eorundem qui conſtruxerunt vel dotaverunt ſucceſſerunt. Secundò *c* Oeconomi qui ad Eccleſiæ bona tuenda & negotia procuranda quotannis à Rectore vel Vicario & Parochianis ſeu majori parte eorundem deliguntur. Tertiò Servientes Eccleſiæ veluti *d* Æditui *e* Aquæbajuli & Oſtiarii, quibus claves Eccleſiarum, Librorum & Veſtimentorum cuſtodia, campanarum pulſatio & alia hujuſmodi

a Conſt. 13. q. 1. Extra. de Paroch. c. 4. & c. fin. Conſtit. Provinc. eod. tit.

b Extrav. de Jure Patron. c. nobis fuit.

c Lynw. ad c. Præterea de Clericis non reſident, v. Oeconomos duar. de beneſ. l. 1. c. 19.

d Duaren. c. eod.

e Extr. de vita & hon. cler. c. 3, Conſtit. Prov. de Conceſſ. Præb. c. à noſtris & ibi Lynw. Conſtit. no. 91.

modi à Rectore vel Vicario committuntur. Communi duntaxat relatione ad Eccleſiam referuntur reliqui Parochiani, qui expertes alicujus muneris vel officii intra Parochiam ſive certos limites Eccleſiæ deſignatos habitant, vel domicilium habent.

SECT. V.

De Rebus Eccleſiaſticis, & de Dominico ſacro.

Res Eccleſiaſticæ ſunt quæ ad cultum divinum comparatæ ſunt; E quibus aliæ ſacræ ſunt, ut Eccleſiæ, altaria, ornamenta & alia divino cultui dicata; aliæ ſacris annexæ, ut Commoda & Beneficia quæ pro officiis divinis competunt; aliæ merè temporales, quæ ſecundùm jus Eccleſiaſticum poſſidentur. E quibus aliæ ad Gubernatorem Summum, aliæ ad Gubernatores inferiores, aliæ ad Plebem Eccleſiaſticam vel Parochianos pertinent. Ad Gubernatorem ſummum ſpectat Dominicum Sacrum, id eſt jus conſueta commoda à beneficiis & perſonis Eccleſiaſticis percipiendi.

SIcut Perſonæ ita & Res ad Communionem Eccleſiaſticam pertinent, præcipuè *a* Res ſacræ quæ Deo ritè dicatæ ſunt. Veluti

a Inſtit. Jur. l. 2. tit. 1. § 8.

Veluti *b* Eccleſiæ quæ vel majores ſunt, ut Cathedrales in quibus Epiſcoporum ſedes, Collegiatæ in quibus certus perſonarum Eccleſiaſticarum numerus conſtituitur. Vel minores ut Parochiales & Capellæ in quibus divina officia populo intra certos limites habitanti peraguntur. Item altaria, vaſa, veſtes, & alia quæ divino cultui inſerviunt. Deinde *c* Res ſacris annexæ ut Commoda, Beneficia & Poſſeſſiones Eccleſiaſticæ, quæ ex conceſſione vel donatione piâ provenerunt. E quibus quæ *d* prioris generis ſunt, omnino extra commercium ſunt, & à prophanis uſibus alienæ eſſe debent: Reliquæ etiam à *e* collectis & tributis ſecularibus immunes eſſe conſueverunt. Unde *f* ſtatutum quod nullus venetur in parco, nec piſcetur in vivario, nec veniat ad comedendum vel pernoctandum in domo vel manerio alicujus Prælati, nec frumentum vel victualia ejuſdem colore venditionis aut alitèr aſportet, nec equos, boves, plauſtra vel naviculas ad portandum aliquis capiat abſque ejuſdem conſenſu.

In Dominico ſacro ſive Commodis Eccleſiaſticis quæ ad Regiam Majeſtatem pertinent habentur Jus Epiſcopos & Decanos nominandi. Nam Rex Angliæ de jure omnium Beneficiorum Eccleſiaſticorum Patronus ſupremus habetur. Unde nemo ad Epiſcopatum promovetur niſi poſtquam Rex eligendi veniam conceſſerit, & cui poſt Electionem ipſe adſenſum Regium adhibuerit, quod non ſolum *h* ſtatutis regni confirmatum, ſed etiam Saxonum tempore uti *i* Ingulphus Croylandenſis, & prout *k* Cancellarius Angliæ ad Philippum Regem

b C. de ſanctis Eccleſiis. Lynw. ad c. Altiſſimus de ſumma Trinit. v. in minor. Eccleſ. & ad c. Quam ſit honeſtum de celebrat. miſſarum v. Capellis.
c Panorm. & dd. ad c. Conſulere extr. de ſimonia.
d De immunitat. Eccleſiæ in 6. c. decet.
e L. Sancimus C. de ſanctis Eccleſiis extr. de immunit Eccleſiæ c. non minùs & c. adverſus.
f 3 Ed. 1. c. 1. 4 Ed. 3. c. 3.
g Nomotec. D. H. Finch. l. 4. c. 4.
h 25 Ed. 3. c. 25 25 H. 8. c. 20.
i In Hiſtoria & D. Spelmannus in Gloſſario v. Inveſtitura per baculum & annulum.
k Ægidius Magiſter de Regaliis Tract. dd. tom. 13.

Regem Galliæ Literis retulit, hoc jure Reges Angliæ ab omni ævo uſi ſunt. Eodem modo *l* decanatus antiqui à Rege diſponuntur, Recentiores verò, quos Henricus octavus Abatiis ſuppreſſis erexit, literis Regiis immediatè conferuntur. Deindè ad Regiam Majeſtatem ſpectat *e* Vacantium Epiſcoporum fructus temporales ad uſum proprium percipere; ita tamen ut *f* deſtructionem res ipſæ non patiantur. Tertiò vigore ſtatuti Regiæ Majeſtati debentur Annates ſive *g* Primitiæ cujuſcunquè Beneficii Eccleſiaſtici poſt vacationem, & decimæ perpetuæ omnium beneficiorum, quas etiam Papa *h* Urbanus Richardo ſecundo, ut ipſum contra Carolum Regem Galliæ adjuvaret, conceſſiſſe perhibetur. Quartò ad Regem ſpectant ſubſidia Eccleſiaſtica ſive Contributiones quæ fiunt ab Epiſcopis & Clericis in Convocatione congregatis *i* ex gratâ recognitione pro pio regimine & protectione, neceſſitate aut utilitate publicâ exigente. Etſi enim res Eccleſiaſticæ à cenſu vel collectis poteſtatum ſecularium liberæ redduntur, *k* ſi tamen ſit in republicâ neceſſitas vel utilitas ſubſidia Eccleſiaſtica denegan-da non ſunt.

l Cowel. Interp. v. Deane.

e Conſtit. Prov. de Immunitate Eccleſiæ, c. Contingit. Duar. de Benef. l. 3. c. 11.

f Magn. Chart. c. 5. 14 Ed. 3. c. 4 & 5.

g 26 H. 8. c. 3. 27 H. 8. c. 8. & 17. 1 Eliz. c. 4.

h Polydor. Vergil. Anglic. Hiſt. l. 20.

i 35 H. 8. c. 28. 7 Ed. 6. c. 13. 2 & 3 Phil. & Mar. c. 22. 5 Eliz. c. 24.

k Extr. de immunit. Eccleſiæ c. 2. Lanc. Inſtit. eod. tit. § ſi tanta.

SECT. VI.

De beneficiis Eccleſiaſticis.

Beneficia Eccleſiaſtica ſunt Poſſeſſiones & jura Clericis pro ſuſtentatione divini cultus conceſſa: ſuntque vel ſuperiora ut Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, Decanatus, Archidiaconatus, & Præbendæ; vel inferiora ut Beneficia Parochialia, Rectoria ſcilicet & Vicariæ.

Sicut Beneficia militaria militibus ob fidem & obſequium; ita *a* Eccleſiaſtica Beneficia ob functionem ſacram Deo conſecratis conceduntur. Et in his alia *b* eminentiora ſunt ut Archiepiſcopatus & Epiſcopatus, quibus jura *c* cùm ſpiritualia tùm temporalia competunt. Spiritualia, ut primùm *d* Beneficiorum collatio, deinde *e* Cenſus ſive Cathedraticum quod in Synodis ab Eccleſiis ſubjectis Epiſcopis perſolvitur, & *f* Procurationes quæ Provinciam vel Dioceſin viſitantibus pro ſumptibus neceſſariis præſtantur, item *g* charitativum ſubſidium, quod, cùm manifeſta aut probabilis cauſa exiſtit, poteſt Epiſcopus à ſubditis ſuis impetrare. *h* Temporalia ſunt Palatia, prædia, poſſeſſiones & jura quæ ex Principum aliorumque liberalitate devenerunt.

Poſt Archiepiſcopatus & Epiſcopatus Beneficia etiam illuſtria ſunt Decanatus cum Præbendis,

a Duar. de benef. l.2.c.4.
b Garſias de benef. p.1.c.6. nu. 37 & 38.
c Gregor. de benef. c. . Steph. de Jurid. l.4.c.14.
d Cauſ. 16. q.7. c. omnes Baſilicæ.
e Cauſ. 10. q.3. c.1. Extr. de off. ordin. c. Conq.
f Extr. de Cenſibus c. cum Apoſtolus & c. cum venerabilis.
g Eod. c. cum Apoſtolus §. Prohibemus.
h Duar. l.2.c.2.

bendis, & Archidiaconatus. E quibus *i* Decanatus & *k* Præbendæ ſunt Poſſeſſiones & jura quæ ad Decani & Canonicorum ſuſtentationem conceduntur: quæ ita ut plurimum diſtinguuntur ut Decanus ſuam partem jure Decanatus ſeorſim habeat, & ſinguli Canonici ſuas partes in jure Præbendarum; *l* reliquum Decani & Capitulum in ſimul vel communitèr obtineant: ex quo quod inter ſingulos annuatim quaſi ex ærario communi dividitur Canonica portio, quod in ſingulos dies aut menſes erogatur quotidiana diſtributio dicitur. Archidiaconatus item ſunt Poſſeſſiones & jura quæ Archidiaconis ſunt conceſſa, ut plurimum Prædium vel Beneficium dignitati annexum, & *m* Procurationes ſive ſumptus neceſſarii qui ob viſitationem penduntur.

i Extr. de Præbendis c. cum ſecundum Apoſtolum Barboſ. de dignit c. 12.

k Lynw. ad c. Efurientis de Conceſſ. Præbend. v. Præbenda.

l Nomotech. l. 4. c. 4.

m C. eod. cum Apoſtolus & conſtit. Othob. de Procurationibus.

Denique pro ſuſtentatione aliorum Clericorum Beneficia Parochialia comparata ſunt. Rectoriæ ſcilicet & Vicariæ è quibus ad Rectoriam, ſi ſit integra, præter domicilium & fundos qui *n* glebæ nomine continentur, & quaſi in dotem conſtituuntur, debentur *o* decimæ tàm perſonales quæ ex proventibus cujuſque induſtriæ, utpote ex negotiatione & artificio procedunt, quàm ex fructibus prædiorum, fœni ſcilicet & frumenti, & fœtu animalium proveniunt. Item *p* Oblationes quæ ad altare offeruntur, & Obventiones aliæ, ut quæ pro infantibus baptizandis, pro nuptiis benedicendis, pro agendo gratias cum puerperis, pro mortuis ſepeliendis, & ſimilibus, de conſuetudine percipiuntur. Quibus etiam accenſendum quod pro defunctis nomine *q* Mortuarii præſtandum eſt. Si verò à Rectoriâ

n Lynw. ad c. Licet. de Eccleſiis ædif. v. gleba.

o Extr. de decimis Provinc. conſtit. eod. tit. & ibi c. quoniam propter.

p Cauſ. 10. q. 1. c. Quia Sacerdos. Lynw. ad c. ſtatutum de Conſuet. v. Oblationes.

q Conſtit. Prov. de Conſuetud. c. per ſtatutum.

Vicaria perpetua diſtincta ſit, Vicariæ ex fructibus & proventibus Parochialibus *r* congrua portio aſſignatur, ut plurimùm majoribus decimis fœni ſcilicet & frumenti Rectoriæ reſervatis, minores decimæ, veluti quæ ex animalibus proveniunt, necnon hortorum decimæ, cum oblationibus & obventionibus, vel aliâs ſicut dotatione vel præſcriptione conſtitutum fuerit.

r Rebuff. in praxi benef. de vicariis Nū. 21. Lynw. adc. Quoniam de off. vicarii v. quinque marcarum.

Et de his quæ ad Beneficia Parochialia ſpectant etiam ſtatutis regni cautum eſt, primo *ſ* quoad decimas Perſonales quòd quilibet mercaturam aut aliquod artificiū agens in locis in quibus intra quadraginta annos decimæ perſonales perſolvi conſueverunt in feſto Paſchatis decimas Lucri deductis expenſis debitè perſolvat. Item quod quilibet decimas *t* Prædiales in ſpecie ſecundum conſuetudinem loci exhibeat, & à Rectore vel Vicario aſportari ſinat. Et quod is qui animalia habet quæ in locis communibus paſcuntur qui certæ parochiæ non ſunt, decimas ſolvat Rectori vel Vicario ubi habitat. Si verò terræ *u* ſteriles & incultæ in prata aut agros arabiles converſæ fuerint, poſt terminum ſeptem annorum decimæ fœni & granorum præſtentur, & eo durante ſpatio ejuſmodi decimæ quales antè culturam præſtari conſueverunt. *x* Quòd ſi quis grandes arbores, quæ ultrà ſpatium viginti annorum excreverunt, exciderit, ad decimas non teneatur. Deinde quoad *y* Oblationes etiam ſtatutum quòd omnes debitè perſolvant temporibus conſuetis, aut ſaltem in feſto Paſchatis. Et *z* quoad Mortuaria, quòd exigantur in Locis duntaxat ubi perſolvi conſuevèrunt

ſ 2 Ed. 6. c. 13.

t Ibid.

u Ibid.

x 45 Ed. 3. c. 3.

y 37 H. 8. c. 2.

z 21 H. 8. c. 16.

runt

runt, ab iis ſcilicet qui in bonis habent, ære alieno deducto, ultra decem marcas, ſex ſolidi & octo denarii; ab iis qui habent ultra quadraginta libras, decem ſolidi, nec quicquam ulterius quantumcunque habuerint.

SECT. VII.

De Juribus Parochialibus.

Jura Parochialia ſunt quæ ad Plebem Eccleſiaſticam ſive Parochianos ſpectant. Eaque vel peculiaria ut Jus patronatus quod Patrono, & Stipendia quæ miniſtris ſive ſervientibus Eccleſiæ competunt; vel generalia, ut Commoda quæ univerſis, quatenus Parochiani ſunt, debentur.

NOn ſolum Gubernatores, iique qui ſacris ordinibus initiati ſunt ad commoda Eccleſiaſtica jus habent, ſed & Laici alii, qui peculiari aliquâ relatione ad Eccleſiam referuntur & Parochiani reliqui qui intra terminos alicujus Parochiæ conſtituti ſunt. Prioris generis ſunt qui *a* jus Patronatus vendicant, & quibus ſtipendia pro miniſterio debentur. Jus Patronatus eſt jus præſentandi Clericum idoneum Eccleſiæ vacanti ut ab Epiſcopo canonicè inſtituatur: cujuſmodi jus aliquando Feudo nobili quod manerium dicitur *b* appendet,

a Extr. de Jure patronatus. Conſtit. Provin. eodem tit.

b Cowel. in v. Advowſen.

pendet, aliquando pro hæreditamento eſt, & ſeorſim habetur. Ejus etiam Commodum eſt quòd *c* potior locus in Eccleſiâ Patrono debetur. *d* Stipendia ſunt quæ non ratione divini officii, ſed pro labore aliquo temporali benè meritis de Eccleſia, ex rebus Eccleſiaſticis conceduntur. Utpòte Advocatis, Procuratoribus, Puerorum informatoribus, Æditúis, & aliis Eccleſiæ ſervientibus. Denique commoda & jura quæ generaliter *e* univerſis Parochianis competunt, ſunt in Eccleſiâ Parochiali divina officia participare, concionibus intereſſe, Sacramenta percipere, & alia quæ ad communionem religioſam ſpectant exercere, & denique more Chriſtiano ſepeliri.

c Extr. de Jure patronat. c. Nobis.

d Cauſ. 12. q. 2. c. Quinque.

e Extr. de Parochiis & ibi dd. cauſ 13. q. 2. ubicunque & ſequ.

SECT.

SECT. VIII.

De Officiis Eccleſiaſticis, & de Officio Gubernatoris ſummi.

Officia Eccleſiaſtica ſunt quæ ad Religionem tuendam, pro Commodis & Beneficiis Eccleſiaſticis præſtanda ſunt. E quibus alia ad Gubernatorem ſummum, alia ad Gubernatores alios, alia ad Plebem Eccleſiaſticam pertinent. Gubernatoris ſummi officium eſt fidem Catholicam & diſciplinam Eccleſiaſticam tueri, necnon Privilegia cùm perſonis tum rebus Eccleſiaſticis indulta conſervare.

IN Politiâ ſacrâ pro commodis quæ quiſque percipit quædam præſtanda ſunt, undè ad Principem ſivè Gubernatorem ſummum qui Defenſor fidei conſtituitur, ſpectat *a* doctrinam & diſciplinam Eccleſiaſticam munire; quia cùm Eccleſiam à Chriſto tuendam ſuſcepit, ſivè augeatur pax & Diſciplina Eccleſiaſtica, ſivè ſolvatur, ei rationem redditurus eſt, qui ejus poteſtati Eccleſiam ſuam tradidit, unde conſuevit *b* ubi cenſuræ Eccleſiaſticæ non ſufficiunt brachium regium & ſeculare impertire. Et ſemper proſpicere, *c* ut Eccleſia ſit libera, & omnia jura & privilegia integra & inviolata retineat.

a Duar.l.1. c.5. cauſ.23.q.5. c. Principes.
b Cauſ.& q. eadem per totam. Conſtit. Provin. de immunit. Eccleſiæ c. ſeculi Principes.
c Chart. Mag. c.1.

SECT. IX.

De Officiis Gubernatorum inferiorum.

Officia Gubernatorum aliorum in ſolicitudine paſtorali & animarum curâ conſiſtunt. Sollicitudo Paſtoralis eſt quam Prælati in iis quæ ſunt ordinis & jurisdictionis exercendis adhibere tenentur. Animarum cura in iis ponitur quæ pro ſalute Parochianorum Rectores & Vicarii in functionibus ſacris obſervare debent.

CUm omnibus pro beneficiis officia incumbant, tum graviora iis qui majora beneficia obtinent. Utpote *a* Prælatis quorum eſt ſolicitudo paſtoralis, quâ ea quæ ſunt Ordinis & Juriſdictionis continentur. Et inter ea quæ ſunt Ordinis habentur puerorum confirmatio, Sacrorum ordinum collatio & Eccleſiarum conſecratio. *b* Puerorum confirmatio eſt cum parvulis baptizatis & in Catechiſmo religionis Chriſtianæ inſtructis Epiſcopus cum impoſitione manuum & precibus benedicit, quod, prout antiquitùs fieri conſuevit, in Epiſcopali viſitatione quolibet triennio fieri præcipitur. Sacrorum ordinum Collatio eſt Diaconorum & Presbyterorum ordinatio ex quâ ſacra munia obeundi poteſtatem habent, quæ etiam *c* impoſitione manuum, precibus, aliiſque ſolennibus ſecundùm

a Extr. de offic. Ordinarii, conſtit. Othon. de off. Archiep. & Epiſc.

b De conſecrat. diſtinct. 5. c. 12. ext. de ſacr. unct. c. unic. conſtit. nov. c. 60.

c Extr. de ſacramentis non iterandis c. ult. conſtit. nov. c. 32.

dùm ritus publicâ autoritate editos peragenda eſt. Et hujuſmodi ordines regularitèr conferendi ſunt *d* in quatuor anni temporibus in quibus jejunia indicuntur, nec *e* eadem perſona eodem die ad duos ſacros ordines promoveri debet. Et requiritur quòd ut quis Diaconus fiat ſit *f* ætatis 23. & ut Preſbyter 24. annorum, *g* graduatus in aliqua univerſitate, aut qui Latinè reddat rationem fidei ſecundum articulos publica autoritate editos. Item ut *h* Locum aliquem habeat in quo officum exerceat, vel ſaltem ſit ſocius vel Capellanus alicujus Collegii, vel Magiſter Artium quinque annorum, qui de proprio vivit. Ordinationem etiam præcedere debet *i* examinatio & *k* ſubſcriptio Articulis de Majeſtate Regiâ, Liturgiâ Anglicanâ & Articulis Religionis, aliáque obſervanda quæ Libro Ordinationum publicâ autoritate præſcribuntur. Tertiò Eccleſiarum *l* Conſecratio eſt cùm ædes divinis uſibus ab Epiſcopo rite dicantur. De quo *m* cum ſemel conſtiterit, non eſt iterum conſecratio adhibenda, niſi incendio, aut ruinâ deſecratæ fuerint. Ratione juriſdictionis ad ſolicitudinem Paſtoralem pertinet, Primùm *n* Synodos convocare. Eſtque Synodus vel Provincialis, quæ à Metropolitano; vel Dioceſana, quæ ab Epiſcopis convocari conſuevit, cum de Negotiis Eccleſiaſticis majoris momenti deliberandum erat. Secundò ſubditos *o* viſitare, cujuſmodi viſitatio eſt de exceſſibus & de-

d Extr. de Tempor. ordin. c. ſane conſtit. nov. c. 31.

e Extr. eod. c. dilectus.

f Diſtinct. 77. c. in ſingulis Clement. de ætate c. fin. 13 Eliz. c. 12. Conſtit. nov. c. 34.

g Conſtit. nov. c. 34.

h Extr. de Præbendis c. cum eamus. Conſtit. nov. c. 33. conſtit. Othon. de ſcrutinio. Et ibi Atho. ad v. titulo.

i Definit. 24. c. quando extr. de ſcrutinio c. unico. conſtit. Prov. eod. tit. conſtit. nov. 34.

k 13 Eliz. c. 12. conſtit. nov. c. 36.

l De conſecrat. diſt. 1. c Eccleſ.

m Diſtinct. ead. c. 20.

n Lynw ad c. ſtatutum de Conſuet. v. Synodali.

o Cauſ. 10. q. 1. c. decernimus c. Epiſc. & c. placuit extr. de ſenſibus c. Procurationes, in fine.

ſectibus

fectibus in Eccleſiaſticis reformandis Solennis inquiſitio, eaque vel *p* Metropolitica, quæ ab Archiepiſcopo, vel Epiſcopalis, quæ ab Epiſcopo ſecundum conſuetudinem inſtituitur. Tertiò faculates & Licentias concedere. Suntque *q* Facultates & Licentiæ Diſpenſationes & Poteſtates quæ ab Archiepiſcopis vel Epiſcopis ex cauſis neceſſariis, interpoſitis Juramentis & cautione fide juſſoriâ, aliiſque de Jure requiſitis obſervatis, conceduntur. Atque hæc ad ſolicitudinem Paſtoralem ſpectant præter ea quæ in conſtituendis beneficiis, præſentatis admittendis, & quæ in Judicio vel foro contentioſo expedienda ſunt.

In auxilium etiam & ſubſidium ſolicitudinis Paſtoralis comparata ſunt officia Decanorum & Canonicorum necnon Archidiaconorum & Decanorum Ruralium. Et primò *r* Decanorum officium eſt curare ut in Eccleſiis Cathedralibus Sacerdotes divina officia debitè celebrent, & ut alii munia ritè obeant, omnesque vitam honeſtè inſtituant. Canonicorum eſt miniſteria ipſis aſſignata adimplere, & cum Decano in Capitulo *ſ* Epiſcopo in negotiis Eccleſiæ pertractandis concilium & auxilium præſtare. Item in Eccleſiis Cathedralibus conciones habere. *u* Archidiaconi eſt Clericos ad ordines promovendos examinare, Clericorum item moribus proſpicere, & in regione ſibi commiſſâ inquirere, & quæ correctione egent corrigere, vel ſi graviora ſunt ad Epiſcopum deferre.

p De ſenſibus in 6.c.1. § ex quo.

q Linw.ad. c.1. de Clericis peregrinis v.Licentia Dioceſani,& ad c. Religioſa de teſtam. v.licentia.

r Diſtinct.25.c.1 ext.de off. Archip. esbyt c. Miniſterium.

ſ Extr. de his quæ fiunt à Prælatis c. novit.

t Conſtit. nov. c.42,43,44.

u Diſtinct.25.c.1. extr. de off. Archid. c. ad hæc & ſeq.conſtit.Piov.eod. tit.

x Decani

x Decani Ruralis eſt officium, Clerum in Plebaniâ ſuâ convocare, quæ Epiſcopus ei mandaverit aliis ſignificare, & alia exequi quæ Epiſcopus ipſi permiſerit.

x Extr. de off. Archipresbyt. c. fine.

y Animarum cura & officium quæ Rectoribus & Vicariis in ſuis Parochiis incumbit, requirit, Primo ut *z* intra duos menſes poſt inductionem ad Beneficia publicè in Eccleſiis ſuis tempore divinorum Articulos Religionis legant, eorumque aſſenſum iiſdem profiteantur: deinde, Ut in diebus Dominicis, feſtis aliiſque conſtitutis *a* divina officia ſecundum formam præſcriptam in Liturgiâ ſacris veſtibus & habitu gradui competenti peragant. Item ut diebus Dominicis pueros *b* in Catechiſmo erudiant, & confirmationi aptos faciant, & ut quolibet die Dominico, ſi ad concionandum licentiati fuerint, *c* concionem habeant. Vel ſi Licentiati non ſint, quolibet menſe per alios concionem habendam procurent, & cum conciones defuerint homilias in Eccleſia Anglicana approbatas legant. Præterea ut ſecundum præſcriptam formam Liturgiæ Anglicanæ, *d* Sacramenta Baptiſmi & Cœnæ Dominicæ debitis temporibus adminiſtrent, *e* matrimonia celebrent, pro puerperis gratias agant, *f* ægrotos viſitent & *g* defunctos ſepeliant, & *h* regiſtrum eorum qui baptizati ſunt, qui matrimonium celebrarunt, & ſepulti ſunt in Parochiâ, cuſtodiant, & ſimilia: atque hæc ſpecialia ſunt quæ ad Gubernatores cum in dignitate tum ſine dignitate conſtitutos proprie ſpectant: ad officium omnium

y Lynw. ad c. Audiſtis de Præbend. v. Animarum cura.
z 13 Eliz. c. 12.
a Conſtit. Provin. de majoritate & obed. & ibi Lynw. & in v. Parebant.
b Conſtit nov. c. 59. & 61. Barboſ. de offic. Paroch. c. 15.
c Conſtit. Provin. de off. Archipresb. c. ult. & conſtit. nov. c. 45 & 46. Barboſ. de offic. Paroch. c. 14.
d 1 Eliz. c. 2. Conſtit. nov. c. 68 & 69. Barboſ. c. 20.
e Conſtit. nov. c. 62.
f Conſtit. Prov. de offic. Archipresb. c. ult. & conſtit. nov. c. 67
g Ibid. c. 68.
h Ibid. c. 70.

um communiter pertinet *i* in Beneficiis ſuis temporibus debitis reſidere, & *k* Eccleſias, quantum de Jure aut conſuetudine ipſis incumbit, necnon domicilia ad beneficia pertinentia ſarta tecta conſervare.

i Extr. de Clericis non reſident. 21 Hen. 8. c. 13. Conſtit. Othonis. *Improbam.* conſtit. nov. c. 42, 43.

k Linw. ad c. 1. de Eccleſiis ædific. v. domos Eccleſiæ & v. defectus.

SECT. X.

De Officiis Parochianorum.

Officia Parochianorum ſunt quæ ad cultum divinum à Parochianis præſtanda ſunt. Eáque vel propria, ut quæ à Patronis, Oeconomis & aliis Eccleſiæ ſervientibus, vel communia quæ ab omnibus obſervanda ſunt.

PRO Commodis quæ in Communione Eccleſiaſticâ Parochiani percipiunt ipſi etiam ad munia & officia Eccleſiaſtica aſtringuntur. Et ptimò tenetur Patronus qui & Advocatus Eccleſiæ dicitur, ejus *a* tutelam ſic ſuſcipere, ut quoad poſſit eam ab omni injuriâ tueatur, & ſi Presbyterum in eâ inſtitutum inutilem eſſe cognoverit Epiſcopo denuntiare. Deinde *b* ad Oeconomos ſpectat proſpicere quòd Eccleſia ſarta tecta &

a Cauſ. 10. q. 7. c. filiis.

b Conſtit. nov. c. 80. & ſequent. conſtit. 89 & 90.

& decentèr ornata ſit, quòd omnia ad divina officia conciones & ſacramenta neceſſaria comparentur, quòd cœmiterium ſit honeſtè clauſum, quod glebæ Eccleſiæ ſit exacta deſcriptio, quod bonorum aliorum perfectum inventarium fiat, & quod adminiſtrationis ſuæ, cum requiſiti fuerint, rationem reddant. Aliorum eſt qui Eccleſiis deſerviunt pro conditione Loci quem obtinent, & conſuetudine, quæ ad ipſos ſpectant, facere & procurare. Atque hujuſmodi ſunt officia quorundam Parochianorum propria; omnium communia ſunt ea quæ generaliter ad Pietatem & Charitatem Chriſtianam ſpectant, exercere. Et ad pietatem ſpectat tempora *c* jejuniis & divinis officiis deſtinata prout decet obſervare, *d* jejuniis ſcilicet, utpote dies, dies Dominicos & feſtos præcedentes, necnon quadrageſimam & alia ſolennia, quò magis ad divina officia parati ſint, ab eſu carnium abſtinendo. Deinde divinis officiis deſtinata, utpote *e* Dies Dominicos & alios dies feſtos in memoriam Salvatoris, Beatæ virginis, Sanctorum Apoſtolorum & Evangeliſtarum à prophanis negotiis ceſſando, & ea quæ ad cultum Dei pertinent peragendo, utpote *f* Eccleſias Parochiales & Capellas uſitatas frequentando, & ibi decenter permanendo, dum publicæ preces peraguntur, Conciones habentur, aut alia quæ conducunt ad cultum Dei, & *g* ter & ad minimum in quolibet anno præcipuè in feſto Reſurrectionis in Parochiali Eccleſiâ communionem ſacræ cœnæ Dominicæ participando. Quæ conducunt ad reparationem Eccleſiarum (quarum naves de

c Extr. de Obſervat. jejuniorum.

d 5 & 6 Ed. 6. c. 3.

e Extr. de feriis c. ex ſcripturis, Conſtit. Prov. eod. tit. Lynw. ad c. 1. de offic. Archipresb. v. ſanctifices & ſeq. 5 & 6 E. 6. c. 3.

f 1 Eliz. c. 2. Conſtit. nov. c. 13.

g Conſtit. nov. c. 21.

b Conſtit. Prov. de Eccleſiis ædif. c. ut Parochiani Lynw. ad c. Archdiaconi de off. Archidiaconi v. Reparatione 43 Eliz. c. 2.

de conſuetudine à Parochianis unà cum iis qui poſſeſſiones intra Parochiam obtinent reſarciendæ ſunt) & alia neceſſaria comparando, contribuendo & ſimilia. Ad opera Charitatis referuntur bonorum ad publicos uſus erogatio, *b* Eleemoſynarum elargitio, quæ pro modo facultatum ad ſublevandos pauperes exiguntur, & ſimilia. Item inculpatè & ſine ſcandalo vitam agere.

DE-

DESCRIPTIO JURIS & JUDICII ECCLESIASTICI SECUNDUM CANONES ET Conſtitutiones Anglicanas.

PARS SECUNDA.

SECT. I.

De Negotiis Eccleſiaſticis in ſpecie, & de creatione Beneficii.

Negotia Eccleſiaſtica in ſpecie ſunt quæ ad certa quædam capita referuntur. Utpote imprimis Beneficiorum Conſtitutio vel Creatio. Deindè Acquiſitio, Contractus, & Delictum Eccleſiſtiacum,

Con-

Conſtitutio Beneficii eſt cum Eccleſiæ novæ ſuſtentatio congrua in perpetuum aſſignatur. Quod etiam unionem vel diviſionem admittit. Unio eſt cùm duo vel plura beneficia in unum rediguntur. Diviſio eſt cum unum in duo vel plura dividitur.

PRæter officia quæ Perſonis Eccleſiaſticis pro commodis & beneficiis,incumbunt, alia occurrunt, quæ ultro & cum aliis aguntur, quæ etiam Jure Eccleſiaſtico cenſenda ſunt: in quibus ut præcipuum, ita primo conſiderandum Beneficii Creatio vel Conſtitutio. Beneficium verò creatur, cum in regione vacuâ Eccleſia fundatur & dote congruâ donatur, cujus fundatio *a* cum Epiſcopi conſenſu fieri debet, qui ad locum accedat ibique crucem figat, & atrium deſignet, & priuſquam Eccleſiàm ædificari patiatur de dote congruâ proſpiciat: nec antea myſteriis ſacris deputari ſinat quàm ritè conſecrata fuerit. Cathedralis verò Eccleſia & Collegiata, cujus membra corpus politicum conſtituunt, non ſine *c* autoritate Regiâ conſtruuntur. Terræ etiam vel fundi, ne domini feodorum ſervitia & obventiones, quæ aliquandò contingunt, amittant, Eccleſiis, vel Beneficiis Eccleſiaſticis *d* ſinè licentiâ Regis & Dominorum concedi nequeunt, nec cum conceſſæ fuerint in perpetuum *e* alienari aut impignorari niſi formâ canonis obſervatâ. Contingit etiam ut ex cauſâ rationabili unum Beneficium vel una Eccleſia alteri annectatur quæ *f* Unio dicitur. Et cauſa rationabilis habetur

a Extr. de conſecratione diſtinct. 1. c. Nemo. Cauſ. 1. q. 2. placuit.
b Auth. de Monachis c. 1. & Novel. 131. c. 7.
c Nomotech. 14. c. 4.
d Magn. Chart. c. 36. 7 Ed. 1. 15. Rich. 2. c. 5. 23 H. 8. c. 10.
e Extr. de Rebus Eccleſiæ non alien. Conſtit. Prov. eod. tit.
f Extr. de exceſſibus Prælat. c. ſicut.

cum neceſſitas, ut ſi duæ Eccleſiæ adeò ſint *g* pauperes ut earum proventus duobus Sacerdotibus non ſufficiant; tùm utilitas, ut cum *h* locorum opportunitas, vel temporis qualitas id expoſcit, veluti cum Parochianorum numerus eſt imminutus. Deindè unio fit *i* tripliciter, primò cum alterâ Eccleſiâ bello fortè vel incendio ſublatâ, jura ejuſdem alteri annectuntur. Secundò quando utrâque Eccleſiâ remanente, unus utrique æqualiter præficitur. Tertiò quando una Eccleſia vel unum Beneficium alteri ſubjicitur, ita ut id cui fit unio ſit ſuperius & principale, id quod unitur inferius & acceſſorium. Ut Capellania Eccleſiæ Parochiali, Eccleſia Parochialis Canonicatui Eccleſiæ Cathedralis. Uniri etiam poſſunt minora Beneficia ab Epiſcopo Dioceſeos cum conſenſu Patroni. Epiſcopatus verò non niſi ſupremâ autoritate accedente. Denique quando Epiſcopatui, Decanatui & Capitulo, vel Collegio alicui Beneficium unitur vel in proprios uſus conceditur, *k* Appropriatio dicitur. Et de his, ſtatutis ordinatum quòd unio & conſolidatio duarum Eccleſiarum, ſive Capellæ, & Eccleſiæ, quæ extra diſtantiam unius milliaris à ſe invicem non exiſtunt, & quarum altera non excedit valorem ſex librarum in libris Regiis, fiat cum conſenſu Ordinarii, Patroni & Incumbentis; &, in villâ incorporatâ, etiam cum conſenſu majoris partis inhabitantium. Et quoàd Appropriationes faciendas in quibus regius aſſenſus, requiritur, *l* quòd in quâlibet Licentiâ in Cancellaria impetranda expreſſe declaretur quod Dioceſanus Loci provideat con-

g Extr. de Præbendis c. expoſuiſti.

h Cauſ. 16. q. 1. c. & temporis & c. poſtquam.

i Reb. in praxi Benef. de unione nu. 11. & ſeq.

k Conſtit. Othob. de Appropriatione Eccleſiarum. Lynw. ad c. licet de locato & conduct. v. Appropriatio.

l 15 R. 2. c. 6.

gruam portionem pecuniæ annuatim ſolvendam ex fructibus pro ſuſtentatione pauperum, & quòd ſit Vicaria benè & ſufficientèr dotata. Sicut unionem, ita ex causâ rationabili pari autoritate BeneficiaDiviſionem admittunt, utpote *m* ob incrementum populi, vel cum pars Parochianorum adeò *n* diſtat à veteri Eccleſiâ ut aliquandò non ſinè periculo vel cum magnâ difficultate accédere poſſint; quippè ex cauſis hujuſmodi nova Eccleſia erigi poteſt. Et pro ſuſtentatione Presbyteri pars proventuum aſſignari, ita tamen quòd *o* à filiali Eccleſiâ matrici competens honor exhibeatur.

m Cauſ. 16. q. 1. c. Præcipimus.
n Extr. de Eccleſiis ædific. c. ad Audientiam. conſtit. Othonis Othoboni nè & Eccleſia una dividatur in plures.
o Conſtit. de oblationibus matrici Eccleſiæ reſtituendis. Jo. de Atho. ad c. Improbam v. ad hoc tenentur § Aut. Capella.

SECT. II.
De Acquiſitione Eccleſiaſtica, & de Acquiſitione Beneficii.

Acquiſitio Eccleſiaſtica eſt quæ Juri Eccleſiaſtico congruit, eſtque vel Beneficii vel Juris alicujus in Beneficio, vel Succeſſio in bonis defunctorum. Acquiſitio Beneficii eſt quâ quis Beneficium conſequitur, utpotè cum per Electionem, Collationem, Præſentationem vel Donationem admittitur. Et durat donec Renunciatione, Receſſu, Amotione vel Morte vacat.

DE Jure Eccleſiaſtico non minùs quam Temporali certi modi conſtituti ſunt, qui-

quibus Perſonæ Jus in rebus adipiſcantur. Et primò ad Beneficia quod attinet *a* jamdiù profligatâ Pontificis Romani poteſtate, quâ per modum Proviſionis Beneficia conferebat, Majora, ut Epiſcopatus & Dignitates per Electionem acquiruntur. Eſtque *b* Electio, cum quis omnibus vel pluribus ſuffragiis cooptatur, quæ fit vel *c* per Scrutinium cum aliqui aliorum vota ſecretè in ſcriptis excipiunt, vel vivâ voce, cum ſinguli conſenſum palàm exponunt, vel per *d* compromiſſum, cum univerſi in paucos eligendi poteſtatem transferunt. Electionem etiam regularitèr ſequitur *e* Confirmatio, id eſt præhabitâ de modo Electionis & de perſonâ electi examinatione, à ſuperiore approbatio. *f* Archiepiſcopus electus ab alio Archiepiſcopo & duobus Epiſcopis, ſive à quatuor Epiſcopis authoritate Regiâ deſignatis. Epiſcopi verò ab Archiepiſcopo, Juramento fidelitatis primùm præſtito, confirmantur. Sed & ut quis Epiſcopatum plenè conſequatur *g* Conſecratio requiritur, quæ ſecundum ritus præſcriptos ab Archiepiſcopo & duobus aliis Epiſcopis fieri ſolet. Alia Beneficia per Collationem & Inſtitutionem conferuntur. Collatio eſt cum is, qui Ordinariam poteſtatem habet, Beneficium proprio Jure immediatè confert, ut Epiſcopus Beneficium quod ad diſpoſitionem ipſius ſpectat. *i* Inſtitutio eſt cum quis ad Præſentationem alterius, Patroni ſcilicet, ab ordinario ad Beneficium promovetur, quod intrà viginti octo dies fieri debet. Sed & aliqua *k* Donatione ſimplici, Patroni ſcilicet abſque Inſtitutione Ordinarii ob-

a 38 Ed.3. ſtatut.de Proviſ. c. 1. & 2.

b Extr.de electione.

c Extr. eod. c. quia propter.

d c. eodem.

e De electione in 6.c.quam tit.

f 25 H.8.c.20.

g Diſtinct. 100. c. quoniam & diſtinct 75. c. quoniam.

h Extr. de conceſſione Præbendæ. conſtit. Prov. eod. tit. Clem. 1. de Præbendis Lynw.ad c.1. de Jurejur. verb. Præſentatus.

i Extra de Jure Patron. Conſtit. Prov. de Inſtitut. Lynw.ad 1. de v. Præſentarus.

k Gregor. Tholes de Beneficiis c.11. Lynw. ad c.1. de cohabit. Cleric. & mulier.v Beneficiali.

obtinentur. Utpote Capellaniæ quædam fundatæ per Laicos, quæ manent in diſpoſitione fundatorum.

Conſtitutum verò eſt *l* Ne filius ſuccedat patri in Eccleſiâ, niſi cum eo diſpenſatum fuerit, & ſtatutis cautum, primò quòd nullus *m* Alienigena ad Beneficium admittatur, ſine Licentiâ Domini Regis. Item *n* quòd nullus admittatur ad Beneficium curatum valoris triginta librarum in libris Regiis, niſi Baccalaureus Theologiæ aut Concionator publicè approbatus, nec ad quodvis aliud Beneficium curatum niſi Diaconus fuerit ætatis ad minimùm 23 annorum.

Deinde *o* requiritur quòd quiſque priuſquam ad Beneficium admittatur ſubſcribat articulis Religionis, & tribus Capitulis in 36. Canone contentis. Item *p* juramentum de Primatu Regis & juramentum *q* Allegiantiæ ſive fidelitatis, & quòd *r* Simoniam non commiſerit, necnon de *ſ* Obedientiâ Canonicâ præſtare debet; & ſi ad Vicariam ſit admittendus, quòd ibi *t* Reſidentiam faciet. Poſt confirmationem electionis, collationem, & Inſtitutionem promotus ad Beneficium in ejus poſſeſſionem *u* inducendus eſt; quod fit in Epiſcopatibus & Dignitatibus deducendo in Cathedram, vel aſſignando locum in Choro: in aliis Beneficiis, per ingreſſum Eccleſiæ, pulſationem companarum, atque alias ſolennitates. Qui ita acquiſivit Beneficium, Incumbens dicitur; & ſic habetur, donec Beneficium vacet; quod *x* contingit primùm *y* Renunciatione ſive Reſignatione, quæ eſt Juris ſui in Beneficio libera ceſſio vel dimiſſio, quæ

l Conſtit. Othonis. Ne filius ſuccedat patri. Conſtit. Prov. de filiis Presbyt. c. 1.
m 3 R. 2. c. 3. 7 R. 2. c. 12.
n 13 Eliz. c. 12.
o Conſtit. nov. c. 36.
p 1 Eliz. c. 1.
q 3 Jac. c. 4.
r Conſtit. Prov. de Jurejur. c. 1. Conſtit. nov. c. 40.
ſ Extr. de majorit. & obedientiâ. Conſtit. Provin. eod. tit.
t Conſtit. Othon. de Inſtitutione Vicariorum.
u Rebuff. in praxi Benef. de miſſione in poſſeſſ.
x Lynw. ad c. eminentis de Conceſſ. Præb. v. vacationem.
y Extr. de Renunciation. Linw. ad c. 1. de Præſumpt. v. Renuncians.

quæ verbis vel ſcriptis exponitur, & in manus ſuperioris, ejuſque cum conſenſu regularitèr fieri debet. Secundò *z* Receſſu vacat Beneficium; nimirum cum quis ſecundum aſſequutus eſt, & pacificè poſſidet: præterquam Epiſcopatum, in quo, ut priora Beneficia vacent, non tantum electionem, Confirmationem, & Inſtallationem, ſed etiam *a* Conſecrationem, vel ſaltem decurſum temporis conſecrationi præſtitutum, quod *b* trium menſium habetur, præcedere oportet. Ita etiam *c* ſtatutum, quòd ſi quis beneficium curatum habens annuum valorem octo librarum attingens, aut excedens, aliud beneficium curatum accipiat, ſtatim poſt inſtitutionem & inductionem, prius ipſo jure vacare judicetur. *d* Permiſſum tamen eſt aliis ratione Obſequii in divinis, Regiæ Majeſtati, ejuſque liberis, necnon Prælatis, Proceribus, & Officiariis Regiis ſecundùm numerum præſtitutum; aliis ratione ſanguinis vel nobilitatis, ut Baronum & Equitum auratorum filiis, & fratribus, aliis ratione ſcientiæ & gradus, ut Doctoribus & Baccalaureis Theologiæ, Doctoribus Juris & Baccalaureis juris Canonici plura Beneficia obtinendi diſpenſationem ſive Licentiam impetrare. Proviſum inſupèr quòd *e* nulla Dignitas vel Præbenda in Eccleſia Cathedrali vel Collegiatâ, nec Rectoria Vicariam dotatam habens, nec Beneficium perpetuò appropriatum, curatum Beneficium intelligatur. Tertio *f* Amotione vacat Beneficium, utpotè cum quis ob crimen Beneficio exuitur; & poſtremò vacat *g* Morte, niſi ubi Canonicatuum aut Præ-

z Extr. de Præbendis c. de multi. Othob. de Inſtitutionibus Conſtit. Prov. de Præbendis c. Auditis.

a Extr. de electione c. cum in cunctis.

b Diſtinct. 100. c quoniam.

c 21 H 8. c. 13.

d c. Eod.

e c. Eod.

f Lynw. ad c. Eſurientis de Conceſſione. Præb. v. Primitiis amoveri.

g Lynw. ubi ſ. verb. vacatur.

Præbendarum numerus definitus non eſt. Nam Vacatio dicitur reſpectu exiſtentiæ & numeri.

Cum vacaverit Eccleſia, intrà certum tempus alius præficiendus eſt *h* (nec priuſquam vacare conſtiterit) quòd ſi quis, ad quem de Jure ſpectat conferre vel præſentare, omiſerit, jus præficiendi ad ſuperiorem proximum *i* devolvitur; ita ſi Patronus intrà ſex menſes Clericum non præſentaverit, Epiſcopus cui volet conferre poteſt; & ſi Epiſcopus intrà ſex menſes non contulerit, Archiepiſcopus jus conferendi habet. Archiepiſcopo verò negligente per idem temporis ſpatium, ad Regem & non ultrà fiet devolutio. Et de Jure Canonico *k* tempus devolutionis currit non à die *l* vacationis, ſed à die notitiæ, vel à die quo ſciri debuit. Statuto autem cautum, caſu quo quis Beneficio privatus fuerit, nemini tempus ad lapſum computandum priuſquam ab Ordinario certior factus fuerit.

h Conſtit. Prov. de Conceſſ. Præb. c. Eſurientis.

i Rebuff in praxi Benef. de devolutionibus. Lynw. ad c. 1. de Jure Patronat. v. devolvuntur. Nomotech. 14. tit. 8. Cuſt. Nor. c. 112.

k c. Unici de Jure Patronat. in 6.

l 13 Eliz. c. 12.

SECT.

SECT. III.

De Acquiſitione fructuum Beneficii.

Acquiruntur fructus Beneficii cum quis non ipſum beneficium ſed fructus alicujus Beneficii percipiendi jus adeptus eſt, ut cum fructus vacantis Beneficii ad aliquem deferuntur, vel in Commendam conceduntur, vel cum quis vigore Exemptionis vel Præſcriptionis obtinet.

BEneficium ipſum modis præmiſſis obtinetur; fructus vero beneficii aliis obtineri poſſunt. Et primò cùm Beneficium vacat, *a* Epiſcopatus ſcilicet, ejus commoda temporalia ad Regiam Majeſtatem pertinent donec ſucceſſori reſtituere placuerit; ut verò res ipſæ non deſtruantur, ſtatutum, ut fructus pro juſto valore *b* Decano & Capitulo dimittantur. Spiritualia verò, de Jure Canonico, ad Capitulum ſede vacante deferebantur. De conſuetudine verò *c* Archiepiſcopi, vacante quavis ſuæ Provinciæ ſede Epiſcopali, cuſtodiam Eccleſiaſticæ Juriſdictionis habent, quæ aliàs de jure communi ad Capitulum ſpectat. Aliorum Beneficiorum vacantium fructus *d* alicubi de conſuetudine olim Epiſcopi percipiebant, quod primum Conſtitutione Othoboni interdictum. Poſtea etiam ſtatuto ordinatum eſt ad ſublevandum onus pri-

a S. de dominico ſacro.

b 14 Ed. 3. c. 5.

c Antiq. Brit. de Cantuarienſis ſedis privilegiis. Nu. 40. Lynw. ad c. 1. de Hereticis v. Dioceſano.

d Ne Prælati fructus Eccleſiarum vacantium præcipiant.

primitiarum, quod decimæ, fructus, reditus, & commoda quæcunque cujuſcunque Decanatus, Archidiaconatus, Dignitatis vel Beneficii Eccleſiaſtici, quæ tempore vacationis contigerint, proximo incumbenti reſerventur. Deductis duntaxat ſtipendio rationabili illi qui interim curæ inſerviit, & ſalario pro collectione eorundem debito.

f De Elect. in 6. c. Nemo Garſias de Beneficiis l. 4. c. 4.

In *f* Commendam conceditur Beneficium, cùm ſupremâ autoritate accedente Eccleſiæ vacantis cuſtodia, Clerico alicui commendatur, qui ejuſdem Adminiſtrator generalis conſtituitur. Et olim pro evidenti utilitate Eccleſiæ ad tempus ſex menſium permittebatur, nec commendatarius fructus ſuos faciebat, ſed eorundem totiuſque adminiſtrationis rationem reddere tenebatur. *g* Poſtea vero intuitu perſonæ & pro ejuſdem utilitate uſurpari conſuevit, & deinde ad inſtar tituli & perpetui beneficii pro tempore vitæ habebatur. Tertiò *h* Exemptione acquiruntur fructus Beneficii, cum aliqui non ſolvendi decimas vel retinendi decimas Privilegium à Pontifice Romano obtinerent. Cujuſmodi Privilegia Ciſtercienſibus, Templariis & Hoſpitalariis indulta ſunt. Unde *i* ſtatuto ordinatum eſt, quod Poſſeſſiones quæ cùm ad Monaſteria pertinerent à decimis immunes erant, cùm ad Regem aut alios, qui à Rege titulum haberent, devenirent, eâdem immunitate gauderent. Quarto *k* Præſcriptione fructus Beneficiorum & Jura ejuſmodi acquiruntur, cum quis ſcilicet per tempus immemoriale poſſedit, vel cum titulo per quadraginta annos adeptus eſt.

g Garſias de Benefic. p. 1. c. 6.

h Extr. de decimis: c. à nobis.

i 31 H. 8. c. 13.

k Extr. de decimis c. cum ſint. & c. Ad Apoſtolica. Rebuff. de decimis, q. 13.

SECT.

SECT. IV.

De Succeſſione in bonis Defunctorum.

Succeſſio in bonis defunctorum eſt, cum quis ad bona mobilia defuncti ab Ordinario admittitur: idque vel ex Teſtamento, ut Executor in Teſtamento nominatus; vel ab Inteſtato, veluti uxor aut aliquis ex liberis vel proximis conſanguineis.

NOn ſolum rerum ſacrarum & earum quæ ſacris annexæ ſunt, ſed etiam temporalium acquiſitio, cum ex eâ conſcientiæ vel animæ periculum impendet, Juri Eccleſiaſtico ſubjici poteſt. Ita *a* diſpoſitio bonorum ſecundum voluntates defunctorum & pro ſalute animarum eorum qui inteſtati mortui ſunt, quaſi Negotium quod ad Religionem pertinebat ex *b* Conſuetudine antiquiſſimâ in hoc Regno Juri Eccleſiaſtico permiſſa eſt. Quod in probandis ultimis voluntatibus aliquid remittit, in exequendis verò plus exigit. Nam cum Leges Civiles in Teſtamento condendo *c* numerum ſeptem teſtium, & nonnullas ſolennitates, Jus Canonicum *d* duos ſaltem teſtes cum Parocho requirat, jure quo nos utimur ſufficit coram *e* duobus liberis hominibus ſive Clericis ſive Laicis teſtamentum condi, imò omnem probationem teſtamenti idoneam exiſtimamus quæ

a Extr. de teſtamentis c. 23.

b Glanvil. l. 7. c. 7. Bracton. l. 2. c. 26. Lynw. ad c. ſtatutum de teſtamentis, v. Approbat. & v. Eccleſiaſt. Libert.

c C. De teſtamentis, l. ſi unus.

d Extr. de teſtamentis c. cum eſſes.

e Cowel. Inſtit. l. 2. tit. 10.

primæ Juris Gentium ſimplicitati ſatisfacit. Cum verò de Teſtamento condito non eſt dubium, in teſtamento Executor nominatus, qui Loco Hæredis habetur, de bonis tamen mobilibus diſponere nec actionem inſtituere poteſt, priuſquam Teſtamentum exequendi autoritatem ab Ordinario adeptus fuerit: quam poteſtatem ut obtineat *f* oportet, prolato coram Judice Eccleſiaſtico Teſtamento, juramentum ſuſcipere quod credat teſtamentum exhibitum eſſe verum atque ultimum teſtamentum defuncti, & quòd juſtum & fidele *g* inventarium omnium & ſingulorum bonorum quæ defunctus die vitæ & mortis habuit conficiat, & tempore aſſignato exhibebit; item quòd debita, & Legata ſolvet; & rationes juſtas ſuæ executionis reddet, quandocunquè requiſitus fuerit. Sin verò quis *h* inteſtatus deceſſerit, ad Ordinarium etiam ſpectat *i* Adminiſtrationem bonorum viduæ aut proximo conſanguineo, aut utrique juxta diſcretionem, concedere, præſtito etiam priùs juramento, defunctum quantùm conſtat, nullo Teſtamento condito deceſſiſſe: prætereà ſe juſtum inventarium exhibiturum, debita defuncti juxta valorem bonorum perſoluturum, & ſi quid ſuperfuerit liberis aut aliis conſanguineis defuncti juxta portiones à Judice aſſignandas erogaturum, & rationes juſtas ſui muneris redditurum. Inſuper priuſquam literas Adminiſtratorias ſigillo communitas accipiet, ſeipſum cum idoneis fidejuſſoribus pro juſta bonorum Adminiſtratione obligare debet. Statutis verò cautum quod *k* Recuſantes convicti tempore mortis cujuſcunque

f Cowel. ibid. § 5. Lynw. ad c. ſtatutum. de teſtam. v. permittas ad ſeq. & v. talibus.

g Lynw. ad c. item quia eod. tit. v. Inventarium conſtitut. Othoboni de executione teſtamentorum.

h Conſtit. Othob. de bonis inteſtatorum.

i Bract. l. 2. c. 26. 21 H. 8. c. 5. Othob. de Immunit. Eccles. c. Accedit. Lynw. ad c. Ita quorundam de teſtam v. necnon ab inteſtato. Idem ad c. Item quod, eod. tit. v. Commiſſion. Adminiſtrationis.

k 3 Jac. c. 5.

que teſtatoris, aut tempore conceſſionis Literarum Adminiſtrationis inhabiles ſint ad ſuſcipiendum officium Executoris vel Adminiſtratoris.

l Ordinarij autem qui hujuſmodi Executoribus & Adminiſtratoribus autoritatem præſtant, ſunt, ſi defunctus bona notabilia id eſt valoris quinque librarum in diverſis Dioceſibus tempore mortis habuerit, Archiepiſcopi jure Prærogativæ per Provincias ſuas; ſi extrà Dioceſin bona notabilia non habuerit, Epiſcopi dioceſeos in quâ quis moritur. Et ſicut ſtatuto confirmatum eſt quòd Probatio & inſinuatio Teſtamentorum & conceſſio Literarum Adminiſtrationum bonorum eorum qui inteſtati moriuntur, ad Epiſcopos pertineat, ita etiam ordinatum quòd horum miniſtri percipiant *m* feoda duntaxat in ſtatuto definita, videlicet pro Teſtamento, ubi bona non excedunt quinque libras, duodecim denarios; ubi quinque libras excedunt, nec tamen 40 l. tres ſolidos & ſex denarios; & ſi 40 l. exceſſerint, quinque ſolidos duntaxat. Pro literis Adminiſtrationis; ſi bona quinque libras non excedunt, nihil omninò; ubi excedunt quinque, nec tamen quadraginta, duos ſolidos & ſex denarios.

l Lynw. ad c. ſtatutum de teſtam. v. Approb. & v. Laicus eod. Antiquitat. Britannicæ de privileg. ſedis Cantuar. fol. 35. nu. 30.

m 21 H. 8. c. 4.

SECT.

SECT. V.

De Contractu Eccleſiaſtico, & de Contractu circa Beneficium.

Contractus Eccleſiaſticus eſt qui Juri Eccleſiaſtico congruit; eſtque vel de Beneficio, vel de fructibus Beneficii, vel Contractus Conjugalis.

Contractus de Beneficio eſt vel Compoſitionis, quâ de portione aliquâ vel Penſione ex Beneficio delibandâ convenitur: vel Permutationis, quâ de Beneficiis mutuò hinc indè transferendis agitur.

CUm Clericis negotiatio ſit interdicta, nec Res ſacræ ſint in Commercio, & in iis quæ ſacris annexæ ſunt prohibita ſit alienatio; contingit quòd pauciores ſint contractus qui ad Jus Eccleſiaſticum ſpectent. Ex iis tamen aliqui circà ipſa Beneficia vel Beneficiorum proprietatem celebrantur. Et primò de iis habetur *a* Compoſitio; etſi enim de rebus ſpiritualibus & hiſce annexis tranſactio propter periculum animæ non concedatur, *b* amicabilis compoſitio in Beneficialibus locum habet. Et hujuſmodi compoſitio quandoque inter Rectorem & Vicarium intercedit *c* de congruâ Portione vel Penſione; quandoque inter Rectores diverſarum Eccleſiarum ut *d* decimæ quædam in unâ Parochiâ provenientes

a Ext. de decimis c. ex multiplici. Lynw. ad c. quoniam de offic. Vicarii v. ſunt contenti.

b Ext. de decimis c. dilecti & ſeq. Rebuff. de decimis q. 13. nu. 14. & ſeq.

c Lynw. ubi S. & eod. c. v. aſſignetur.

d Extr. de tranſact. c. ſtatuimus.

nientes alterius Parochiæ Rectori perſolvantur. Ita verò compoſitio vim obtinet, ſi cum cauſæ cognitione, *e* Epiſcopi vel ſuperioris autoritas, eorumque, quorum intereſt, conſenſus intervenerit. Secundò circa proprietatem Beneficiorum *f* Permutatio contrahitur, quæ eſt unius Beneficii ad aliud mutua præſtatio. Nam licèt hujuſmodi permutationes ex pactionibus omninò Licitæ non habentur, *g* Epiſcopus tamen poteſt de uno loco ad alium aliquos transferre, ut qui uni loco ſint minùs utiles, poſſint alibi ſe utiliùs exercere. Itaque in Permutatione etiam requiritur *h* cauſa, quam Epiſcopus diſquirere debet, & illorum *i* conſenſus ad quos Præſentatio ſpectat adhibendus eſt.

e Extr. de tranſ. act. c. venient.
f Rebuff. in praxi Benef. de permutatione Benef.
g Extr. de Rerum permutatione c. quæſitum & ſeq.
h C. eodem in fine & ibi d.d.
i Rebuff. ubi S. Nu. 21.

SECT. VI.

De Contractu circa fructus Beneficii.

Contractus circa fructus Beneficii eſt, cùm Sequeſtrationis, qua jus colligendi fructus ad uſum alterius alicui committitur, tùm Locationis, quâ jus percipiendi ad uſum proprium ad tempus pro mercede conceditur.

Beneficiorum fructus aliquandò ſuperioris autoritate, aliquando propriâ diſponuntur, a ſuperiori per modum *a* ſequesſtrationis, quæ

a Extr. de ſequeſtrat. & conſtit. Prov. eod. tit. & ibi Lynw. ad c. frequens v. permiſſis. Conſtit. Othob. ne Prælati fructus.

quæ eſt commiſſio poteſtatis colligendi fructus Beneficii cuſtodiæ cauſa; eſtque vel *b* vacantis Beneficii ad uſum proximi incumbentis, vel *c* Litigioſi ad uſum jus habentis: ex quâ tenetur is qui ſequeſtrationem ſuſcepit finito tempore ſequeſtrationi deſtinato fructus perceptos reſtituere, vel eorundem rationem reddere. Autoritate propriâ Incumbentis fructus ad alterius uſum locantur, cum vel integri fructus beneficii, vel pars aliqua eorundem alicui pro mercede ad tempus conceduntur. Nam etſi res Eccleſiaſticæ alienari non poſſunt, proventus tamen earum ad tempus *d* Locari poſſunt, ita de Jure Canonico Prædia in *e* Emphyteuſin, id eſt, in perpetuum ſub annuo cenſu; res verò melioris conditionis ad *f* modicum tempus concedi potuerunt: Statutis verò cautum eſt ut *g* Archiepiſcopi, Epiſcopi, & qui Eccleſiis Cathedralibus vel Collegiatis præſunt terras ſuas ultra terminum viginti unius annorum locare non poſſunt, nec pro minori reditu quàm locari ſolebant: quod cum ad Regiam Majeſtatem extendere non videbatur, poſtea à Sereniſſimo Rege JACOBO ordinatum eſt, ne *h* Archiepiſcopi vel Epiſcopi poſſeſſiones ſuas ad Regiam Majeſtatem transferendi poteſtatem habeant, nec alienationes vel conceſſiones effectum ullum ſortiantur.

i Permiſſum tamen domos in civitatibus, aut villis incorporatis aut in publicis Emporiis quæ fundos ultra quantitatem decem acrarum non habent ſecundum Legem communem dimittere.

b 28 H.8. c.11.
c Ext. de ſequeſtr. penult. & ult. Athon. ad conſtit. Ne Prælati fructus v. ſequeſtrationes.
d Extr. de locato c. voſtra. conſtit. Prov. eod. tit.
e Cauſ. 10.q. 2. c. ea.
f Extr. de Precariis. Othob. Ne Eccleſia ultra quinquennium.
g 32 H.8.c.28. 13 Eliz. c. 10.
h 1 Jac. c.3.
i 4 Eliz. c. 11.

k Qui verò Beneficia curata habent ea ad aliquod tempus diutius quam quo ſuper iis reſidebunt (abſentiâ octaginta dierum quotannis permiſſa) locare nequeunt, niſi duo Beneficia retinendi facultatem habent, quo in caſu alterum curato dimittere permittuntur. *l* Ei etiam qui beneficium curatum habet omnino interdictum eſt ne alio Rectoriam vel Vicariam conducat.

k 13 Eliz.c.20.

l 21 H. 8.c.13.

SECT. VII.

De Contractu Conjugali.

Contractus conjugalis eſt quo perſonæ idoneæ viri ſcilicet & mulieres habiles de individuâ vitæ ſocietate conſentiunt: cujuſmodi eſt ſponſalia quibus privàtim, & Nuptiæ, quibus palam matrimonium contrahitur.

PRæter Contractus qui circa Beneficia & Fructus beneficiorum fiunt, Jure Eccleſiaſtico præcipuè regitur contractus conjugalis in quo de fœdere matrimoniali agitur, quod voti religioſi conditionem ſapit & cùm *a* Sponſalibus tùm Nuptiis peragitur.

b Sponſalia ſunt privata vel ſine ſolennitate perſonarum contrahentium conventio, vel *c* de futuro, quandò aliqui ſe futuros conjuges ſpondent, vel de præſenti, quando *d* per verba de præſenti, viri & mulieres quoad ma-

a Extr. de ſponſal. & matrimon. Conſtat. Prov. eod. tit.

b Cauſ. 30. q. 5. c. Noſtrat.

c Extr. de ſpouſ. c. 2.

d Extr. de deſponſat. Impub.

matrimonium ſimul in ſe invicem conſentiunt. *e* Nuptiæ ſunt cum in facie Eccleſiæ, bannis prius legitimè denuntiatis, vir & mulier Parocho interrogante per verba & ceremonias uſitatas ſe maritum & uxorem invicem ſolenniter profitentur, & tales à Parocho cum benedictione pronuntiantur.

e Cauſ. 30.q.5. Conſtit Prov.de ſponſal. c. unic. & de clandeſt. deſp.c.1.

Illud autem obſervandum quòd *f* quibuſdam temporibus divino cultui ſpecialiter deſtinatis nuptiæ celebrari non permittuntur, nempè à ſexageſimâ uſque ad octavum Paſchatis; a tribus diebus Rogationum uſque ad octavam; & per totum adventum. Item quod Nuptiæ celebrentur *g* in Eccleſiis vel Capellis ubi altera pars contrahentium habitat: tempore divinorum, inter horas nonam & duodecimam ante meridiem, & quod ante nuptiarum celebrationem *h* tribus diebus Dominicis vel Feſtivis, tempore divinorum in Eccleſiis ubi contrahentes habitant, futuri matrimonii denuntiationes fiant, niſi ut aliter fiant ab Ordinario diſpenſatum fuerit. Cum verò quam plurima ſint Impedimenta quæ, de Jure Canonico, matrimoniis obſtant: ſtatutis declaratur quòd *i* omnes perſonæ legitimæ ſint ad matrimonium contrahendum qui divino jure contrahere non prohibentur: & quòd nulla prohibitio ultra gradus Leviticos matrimonium impediat.

f Extr. de feriis c. Capellanus. Lynw ad c.1.de decimis v.Nubentium ſolemniis & ad c. 1. de clandeſtina deſpon.v.ſolemnizatione.

g Conſtit.nov. 62.102.

h Extr. de clandeſt.deſp.c. cum inhibitio. Conſtit.Prov.eod. tit. & Conſtit. nov.62.101.

i 32 H.8. c.38. 2 Ed.6.c.23.

Secundo quòd *k* omnes Leges poſitivæ, Canones, & Conſtitutiones, quæ perſonis Eccleſiaſticis cujuſcunque conditionis matrimonium interdicunt, qui jure divino licitè matrimonium contrahere poſſunt, irritæ ſint prorſus & nullius roboris.

k 2 & 3 Ed. 6. c.21. 5 Ed. 6. c. 28. 1 Jac. c. 25.

SECT.

SECT. VIII.

De Delictis Eccleſiaſticis & de Delictis contra Pietatem.

Delictum Eccleſiaſticum eſt quod contra jus Eccleſiaſticum committitur, eſtque vel contrà Pietatem, vel contrà Charitatem, vel contrà Officium Eccleſiaſticum. Delicta contrà Pietatem vel Religionem ſunt quæ Religionem & Pietatem lædunt. Veluti Apoſtaſia, Hæreſis, Schiſma, Informitas, Blaſphemia, Perjurium, Sacrilegium, Simonia, Prophanatio, violatio libertatum Eccleſiaſticarum, Deſidia in divinis, Perturbatio, & ſubtractio eorum quæ ad pietatem ſuſtinendam de Jure conducunt, & ſimilia.

UT quæ contra jus Temporale committuntur delicta temporalia habentur, ita Eccleſiaſtica cenſentur, quæ contra jus Eccleſiaſticum, in quibus inprimis obſervanda ſunt quibus Religio læditur, utpotè primo *a* Apoſtaſia quæ eſt totalis à Religione Chriſtiana diſceſſio.

Secundò *b* Hæreſis, cùm quis dogma aliquod erroneum circà fidem Catholicam pertinacitèr tenet.

Tertiò *c* Schiſma, cùm quis ab unitate Eccleſiæ ſe dividit.

Quartò *d* Inconformitas, cùm quis Liturgiæ, Ritibus & Ceremoniis Eccleſiæ, aut modo

a Apoſtatum C. de Apoſtatis, c. 26. q. 7. c. non obſervetis.

b L. 2. c. de Hæreticis, ſine cauſ. 24. q. 1. 2. & 3. extr. de Hæreticis.

c Cauſ. 24. q. 3. c. inter hæreſin. extr. de ſchiſmaticis. Lynw. ad c. 1. de Magiſtris v. ſchiſmatum. Conſtit. nov. c. 9.

d 1 Eliz. c. 2. Conſtit. nov. c. 6.

 do

do ordinandi Diaconos & Presbyteros vel conſecrandi Epiſcopos adverſatur.

Quintò *d* Blaſphemia, cùm quis divinæ Majeſtati vel Sanctis detrahit.

Sextò *e* Perjurium, cùm quis contrà Conſcientiam falſum juramentum præſtat.

Septimò *f* Sacrilegium, quod committitur, cùm quis in *g* Clericum violentas manus injicit, cùm quis *h* ſacrum de ſacro, vel ſacrum de non-ſacro, vel non-ſacrum de ſacro aufert.

Octavò *i* Simonia, quæ eſt rerum ſpiritualium vel earum quæ ſpiritualibus annexæ ſunt Emptio & Venditio.

Nonò Prophanatio, *k* cùm diebus Dominicis vel Feſtis illicita vel prophana negotia peraguntur. *l* Si in Eccleſiis vel locis ſacris contractus, Placita, Negotia ſæcularia, Convivia, ludi theatrales vel ſimilia habeantur. Si *m* rixæ, contentiones vel pugnæ in Eccleſiis vel Cœmiteriis committantur; Si Eccleſiæ *n* deſtruantur vel dilapidentur.

Decimò, violatio *o* Libertatum Eccleſiaſticarum, cùm quis Privilegia & immunitates perſonis & rebus Eccleſiaſticis conceſſas impugnat.

Undecimò *p* Defectus in divinis, cùm quis ſacris officiis quoties oportet non intereſt; ſa-

d Extr. de Maledicis, c. 2. Lynw. ad c. 1. de off. Archipresb. v. Blaſphemia.
e Extr. de Reſcript c. 2. & extr. de Jurejur. c. tua nos.
f Lynw. ad c. 1. v ſacrilegium de off. Archipresb.
g Cauſ. 17. q. 4. c. ſi quis ſuadente Diabolo.
h C. de crimine ſacrileg. c. 17. q. 4. c. quiſquis
i C. de Epiſcopis & Cler. l ſi quenquam. extr. de ſimonia c. cum in Eccleſia & ſeq.
k 5 & 6 Ed. 6. c. 3. Conſtit. nov. c. 13.
l Diſtin. 42. c. Non oportet & ſeq. extr. de Immunit. Eccleſ. c. cum Eccleſia & eod. tit. in 6. c. decet Conſtit. Othob. quod Negotiationes non fiant.
m 5 & 6 Ed. 6. c. 4.
n Cauſ. 17. q. 4. c. ſicut extr. de Raptoribus & violat. c. 2. & c. cum in literis. Lynw. ad c. Imprimis de tempor. ordinand. v. Eccleſiarum incendiarios. Conſtit. Prov. de off. Archidia. c. ult. & ibi Lynw.
o Cauſ. 17. q. 4. c. miror & ſeq. extr. de Immunit. Eccleſiæ. Conſtit. Prov. de Judiciis c. Item omnes.
p 5 & 6 Ed. 6. c. 3. Conſtit. nov. c. 13.

cramentum

cramentum quando præcipitur non percipit; aut alia, quæ ad divinum cultum requiruntur, non peragit.

Duodecimò *q* Perturbatio in Divinis eſt cùm quis aliquem in ſede impediverit, vel officiis divinis intento moleſtus fuerit.

q Conſtit. nov. c. 111.

Decimo tertiò ſubtractio eorum quæ ad Pietatem ſuſtinendam conducunt eſt, cum quis decimas, oblationes, aut alia pro divinis officiis debita perſolvere renuit.

SECT. IX.

De Delictis contra Charitatem.

Delicta contra Charitatem ſunt, quibus Charitas violatur aut impeditur; veluti Incontinentia, Ebrietas, uſuraria pravitas, Diffamatio & ſimilia.

PRo Charitate in Societate Eccleſiaſticâ tuendâ & ad evitandum *a* ſcandalum, quædam etiàm Jure Eccleſiaſtico prohibentur de quibus olim in Legibus temporalibus non eſt cautum. Cujus generis primò eſt *b* Incontinentia, peccatum ſcilicet contrâ Caſtitatem; ſub quo graviſſimum habetur *c* Inceſtus, cum quis Parentibus, Liberis, & Conſanguineis, vel affinibus intra gradus prohibitos impudicè adhæret. Cui proximè ac-

a Lynw. ad c. Presb. de Jurejurando v. ſcandala.
b Cauſ. 36. q. 1. c. 2. in addition.
c Cauſ. 35. q. 2. c. Conjunctiones & ſeq.

accedit *d* Adulterium, ſivè alieni tori vialatio. Deinde *e* Fornicatio, quæ inter perſonas ſolutas intercedit; iiſque adjungitur. *f* Lenocinium, cum alicujus ope vel auxilio aliquid ejuſmodi perpetratur. Deindè hoc Jure prohibetur etiam *g* Ebrietas, peccatum contrà Sobrietatem, & *h* uſuraria pravitas, cum quis pro re mutuò datâ aliquid ultrà ſortem exigit. Et *i* Diffamatio, cùm quis ad infamiam aut vituperationem alterius aliquid verbis vel ſcriptis effert, & ſimilia, quæ cum omnibus ſint interdicta, multò magis *k* Clericis, quibus etiàm quædam quæ aliis ſunt licita tanquam ordini indecora prohibentur: veluti Veſtitu inordinato uti, arma gerere, aleis vel taxillis ludere, tabernas frequentare, lucri cauſâ negotiari, & ſimilia. Quinetiam Clerici quandoque ex delictis Incorrigibiles, quandoque irregulares cenſentur. *l* Incorrigibiles qui ſæpiùs, ter ſcilicet admoniti, à delictis non deſiſtunt. *m* Irregulares qui crimen Capitale, veluti homicidium, aut aliud grave, veluti ſi ab officio ſuſpenſi, divinis ſe ingeſſerint, commiſerint.

d Cauſ. 32. q. 4. c. Nemo & c. non mæchai eris. Extr. de Adulteriis.

e Cauſ. 32. q. 4. c Meretrices & ſeq. Lynw. de off. Archid. c. 1. v. Fornicatio.

f L. Auxilium in fine. D. de Minoribus. Lynw. ad c. Item licet de Purgat. canon. v. Simili.

g Diſtinct. 35. c. 35. & ſeq.

h Cauſ. 14. q. 3. c. plerique extr. de uſuris conſtit. Provin. c. de pignor. c. unic.

i Cauſ. 2. q. 8. c. quiſquis extr. de Calumniatoribus c. qui crimen, conſtit. Provin. c. de ſententia excom. c. 1.

k Diſtinct. 35. c. 1. & ſeq. extr. de vita & con. cler. Conſtit. Prov. eod. tit. Conſtit. nov. c. 74, 75, 76.

l Linw. ad c. Item ſtatuimus de pœnis v. incorrigibilis.

m Diſt. 50. c. ſi Epiſcopus de ſent. & re jud. in 6. c. 1. Conſtit. Prov. de temp. ord. c. Inpr. & ibi Lynw. ad v. Irregular.

SECT.

SECT. X.

De Delictis contra Officium Eccleſiaſticum.

Delictum contra officium Eccleſiaſticum eſt quod perſonæ Eccleſiaſticæ in iis quæ ipſis incumbunt contra Jus Eccleſiaſticum committunt.

DElicta contra Pietatem & Charitatem ſunt communia; quæ verò contrà officium admittuntur propria ſunt eorum qui ad officia Eccleſiaſtica tenentur. Et primò *a* Prælatis pro delicto imputatur, Si *b* Clericos non ſuos ſine literis dimiſſoriis promoveant, ſi extra *c* tempora ſtatuta, aut *d* titulum non habentibus ſacros ordines conferant,& ſimilia. Deinde aliis in Dignitate conſtitutis pro delicto habetur, ſi ea quæ ipſis ſpecialitèr incumbunt non exequantur. Tertio ij etiam qui curam animarum habent contra officium delinquunt, ſi in divina officia *g* celebrando, Sacramenta adminiſtrando, Pueros in Elementis Religionis erudiendo, Concionando, Ægrotos viſitando, Mortuos ſepeliendo & ſimilibus, quod ad eorum officium ſpectat quicquam prætermittant, aut in peragendo, *h* modos & ritus præſcriptos non obſervent.

Atque hæc delicta propria ſunt. Communia tam Prælatorum quam aliorum ſunt *k* ſi diutiùs quam de Jure permiſſum eſt à Beneficiis

a Extr. de ſuppl. neg. Prælat.

b De tempor ordin in 6. c. 2 & 3 Conſtit. Prov. de temporibus ordin. c quia.

c Diſtinct. 75. c. ult. Extr. de temp. ordin. c. ſane & c. cum quidam.

d Extr. de Præbendis c. Epiſc.

g Diſtinct. 92. c. ult. Extr. de celebrat. miſſarum Barl. de off. Paroch. c. 14, 15, 16. & ſeq.

h Conſtit. Prov. de clandeſt. deſpon. c. 1 & 2. in fine & ibi Linw.

k Extr. de clericis non Reſidentibus 21 H. 8. c. 13.

ficiis abſint ex quo non Reſidere dicuntur, niſi ex rationabili cauſa cum iis diſpenſatum fuerit, *l* ſi partes Eccleſiarum quas reficere tenentur, vel domicilia quæ ad Beneficia pertinent dilapidari vel in ruinam vergere patiantur. Poſtremo contra officium delinquunt *m* Parochiani præter ea quæ ad Pietatem pertinent, ſi ea quæ vel ſpeciali vel generali reſpectu iis incumbunt, non præſtent.

l Extr. de Eccleſiis reparandis Conſtituti. Othob. de domibus Eccleſiarum reficiendis.

m Vide S. de offic. Paroch.

DE-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
ECCLESIASTICI
SECUNDUM CANONES
ET
Conſtitutiones Anglicanas.

PARS TERTIA.

SECT. I.

De Judicio Eccleſiaſtico.

Judicium Eccleſiaſticum eſt quod de cauſis Eccleſiaſticis inſtituitur, & prout in genere reſpicitur in Curiâ Eccleſiaſticâ, Cognitione &

Cenſuris Eccleſiaſticis expeditur, deinde ad certa vel ſpecialia Negotia applicatur.

Quemadmodum ad decidendas cauſas temporales Judicia ſæcularia, ita ad Controverſias Eccleſiaſticas terminandas *a* Judicia Eccleſiaſtica comparata ſunt, in quibus ſcilicet perſonæ Eccleſiaſticæ coram Judice Eccleſiaſtico diſceptent. Et quòd hujuſmodi Judicia in cauſis Eccleſiaſticis exerceri poſſint antiquitùs ſtatuto *b* Circumſpectè agatis & *c* Articulis Cleri comprobatur. Ad judicium verò Eccleſiaſticum exercendum præter Judices, *d* Advocati, Procuratores, Regiſtrarij & Apparatores adhibentur. Ad Judices quod attinet ſtatuto ordinatum quòd *e* perſonæ etiàm conjugatæ dummodò Doctores Juris Civilis fuerint, qui ad officium Cancellarii, Vicarii generalis, officialis vel Commiſſarii à Majeſtate Regiâ, Archiepiſcopo, Epiſcopo, Archidiacono aut alio quocunque poteſtatem habente deputati ſunt omnem Juriſdictionem Eccleſiaſticam exercere & quamlibet cenſuram ſive coercitionem irrogare poſſint. Conſtitutionibus verò *f* novis requiritur quòd ſint ætatis 26. annorum, periti in Jure Civili & Eccleſiaſtico, Magiſtri Artium vel Baccalaurei Juris, qui in ſuſceptione officii juramentum præſtent de Primatu regio & de ſincere adminiſtrando Juſtitiam, & articulis religionis ſubſcribant. Deindè *g* Advocati ſunt qui in iis quæ ad jus & merita cauſæ ſpectant, judices inſtruunt. *h* Procuratores ſunt prout de Jure Civili qui in Judiciis

a Extr. de Judiciis & tit. & ſeq. Conſtit. Prov. tit. eod. & ſeq. Conſtit. nov. 119. & ſeq.
b 13 E. 1.
c C. 9. Ed. 2.
d Extr. de off. Jud. ordin. & deleg. & de offic. vic. Conſtit. Prov. iiſd. tit.
e 37 H. 8. c. 17.
f Conſtit. 127, 128.
g Extr. de Poſtulando conſtit. Prov. eod. tit. Conſtit. Othonis & Othob. de off. Advocati.
h Extr. de Procurat. Conſtit. Othonis & Prov. eod. tit. Conſtit. nov. 129, 130, 131.

Judiciis ſecundùm mandatum, aliorum nomine litigant, qui ſi ab univerſitate conſtituuntur *i* Syndici dicuntur, qui abſque mandato cauſas ſuſcipere non debent, nec ſine conſilio advocati. *k* Regiſtarii ſunt qui acta & res geſtas coràm Judice ſcribunt. *l* Apparatores qui citationes & ejuſmodi mandata exequntur.

i Extr. de Syndico.
k Conſtit.nov. 134, 135, 136.
l Conſtit. nov. 138.

SECT. II.

De Curiis Eccleſiaſticis, & de Curiis Supremis.

Curiæ Eccleſiaſticæ ſunt fora in quibus Judicia Eccleſiaſtica exercentur; Suntque vel Supremæ, Intermediæ, vel Inferiores. Curiæ Supremæ ſunt quæ authoritate Regiâ immediatè inſtituuntur. Ut Curia Delegatorum & Commiſſariorum Regiorum.

AD Judicia Eccleſiaſtica exercenda judicibus tribunalia conſtituta ſunt, quæ *a* conſiſtoria dicuntur, ad quæ ſubditi conveniendi ſunt, non ſolùm *b* Clerici qui prætérquàm in cauſis *c* feudalibus & aliis quæ de communi Jure aut ſtatuto aliquo ad tribunalia ſæcularia pertinent ſæcularibus curiis ſubditi non ſunt, *d* nec Eccleſiaſtici fori privilegio renuntiare poſſunt, ſed etiam *e* Laici in cauſis

a Vocab. utriuſque jur.v. Conſiſtorium.
b Extr. de foro compet.c.1,2.& ſeq. Conſtit. Prov.eod.tit.c.1.
c Extr. eod.c. tranſmiſſ.& c. verum.
d Extr.eod.c. ſi diliges.
e Extr.eod. c. ſi clericus & c. Licet.

cauſis quæ de Jure Eccleſiaſtico, vel de Conſuetudine ad Cognitionem Eccleſiaſticam ſpectant, nec ex aliquâ cauſâ Eccleſiaſticâ ad
f 24 H. 8. c. 12. Curiam aliquam extrà *f* regnum quiſquam trahendus eſt: ità enim ſtatuto ordinatum, quòd omnes Cauſæ, quarum Cognitio ex Benignitate Principum & ſecundùm Leges & Conſuetudines Regni ad Juriſdictionem ſpiritualem Regni pertinent, quotieſcunque emergant infrà regnum vel ditionem aliquam Regiæ Majeſtati ſubditam, infra Iuriſdictionem Regiam & non alibi audiantur & determinentur in Curiis Eccleſiaſticis, prout natura, qualitas & conditio earundem requirit; & ſi quis in cauſis prædictis à Curiâ Romanâ aut aliquâ aliâ curiâ extrâ regnum citationem, inhibitionem vel ſententiam procurabit, vel procurare conatus fuerit, pœnam incurrat quæ ſtatuto de Præmunire 16 Richardi ſecundi irrogatur.

In his Curiis primas obtinent quæ a Commiſſione Regia pendent, utpotè Curia Delegatorum, in quâ Cauſæ civiles & appellationum ab Archiepiſcopis devolutæ deciduntur. Et Curia Commiſſariorum Regiorum, in qua Delicta Eccleſiaſtica ſupremâ autoritate co-
g 25 H. 8. c. 19. ercentur. Pro Juriſdictione *g* Delegatorum ſtatutum fuit, quòd cùm nulla appellatio in cauſis intrà regnum inchoatis ad Curiam Romanam vel extrà Regnum fieri poſſit, propter defectum Juſtitiæ in Curiis Archiepiſcoporum liceat parti gravatæ ad Regiam Majeſtatem in Curiâ Cancellariæ appellare, & quòd poſt ejuſmodi appellationem Commiſſio ſub magno ſigillo perſonis ſpecialitèr deſignandis diri-

dirigatur, qui vigore ejuſdem quamlibet cauſam appellationis audiendi & finalitèr terminandi poteſtatem habeant. Deinde pro Juriſdictione etiam ſupremorum *b* Commiſſariorum Regiorum ordinatum eſt, quòd Regia Majeſtas poſſit per Literas patentes ſub magno ſigillo Angliæ quoties libuerit perſonas ex ſubditis quos voluerit nominare qui per univerſum regnum & terras ſub Dominatione Regiâ Juriſdictionem exercere poſſint, & omnes errores, hæreſes, ſchiſmata, abuſus, delicta & contemptus quoſcunque viſitare, reformare, & corrigere quæ qualibet poteſtate Eccleſiaſticâ corrigi & reformari poſſint; quódque perſonæ ſic nominatæ præmiſſa exercendi & exequendi ſecundum tenorem Literarum patentium poteſtatem habeant.

b 1 Eliz. c. 1.

SECT. III.

De Curiis Intermediis.

Curiæ intermediæ ſunt in quibus Archiepiſcoporum & Epiſcoporum Juriſdictio exercetur. Imprimis Archiepiſcoporum ut Archiepiſcopi Cantuarienſis Curia de Arcubus, Audientia, & Prærogativa; deinde Epiſcoporum quæ in Eccleſiis Cathedralibus aut locis remotioribus conſtitutæ ſunt.

SIcut alii vigore Delegatæ poteſtatis & Commiſſionis Regiæ, ita ſub Regiâ Majeſtate,

jeſtate, virtute Juriſdictionis ordinariæ Archiepiſcopi & Epiſcopi judicandi poteſtatem habent, *a* Ampliorem verò Archiepiſcopi, in quorum Curiis *b* Cauſæ appellationum à quibuſcunque Curiis intrà Provinciam, etiam omiſſo medio interpoſitæ terminantur, & *c* Literis Requiſitoriis ab ordinario obtentis quælibet controverſiæ inter quaſcunque perſonas originalitèr inſtituuntur.

Inter Curias verò Archiepiſcopi Cantuarienſis, Primaria eſt *d* Curia de Arcubus, ab Eccleſiâ arcuatâ, quæ Londini Beatæ Virgini Mariæ dicata eſt, denominata; cujus Judex Decanus de Arcubus inſignitur: Poſt eam *e* Curia Audientiæ in Eccleſiâ Beati Pauli Londini habetur; quæ etſi æqualis ſit Juriſdictionis, inferior tamen cùm antiquitate, tùm dignitate exiſtimatur. Ejuſque Judex cauſarum Negotiorumque audientiæ Cantuarienſis Auditor, ſeu Officialis dicitur. Eodem loco *f* Curia Prærogativæ Cantuarienſis obſervatur, in quâ omnes controverſiæ de teſtamentis quarum probatio ad Archiepiſcopi Juriſdictionem ſpectat, & de bonis eorum qui inteſtati defuncti ſunt Adminiſtrandis, quæ ſunt cognitionis ejuſdem, diſceptantur & terminantur.

Ordinariæ etiàm Juriſdictionis ratione Epiſcopi ſuas *g* Curias habent in Eccleſiis Cathedralibus, quibus Cancellarii præſunt; & Locis remotioribus, in quibus *h* Commiſſarii præficiuntur.

a Extr. de officio Legati c. 1.

b Antiq. Britan. de Privilegiis ſedis Cantuar. fol. 34. nu. 20.

c 23 H. 8. c. 10.

d Antiq. Britan. ubi S. fol. 36. nu. 40. vid. Lynw. ad Conſtit. de Accuſat. v. vel ejus officiales.

e Ibid. fol. 38. nu. 10.

f Ibid. nu. 30. 23 H. 8. c. 9. propè finem.

g 23 H. 8. c. eod.

h Cow. in v. Commiſſary.

SECT.

SECT. IV.

De Curiis inferioribus.

Curiæ Inferiores ſunt quæ ſub Epiſcopis ad alios ſpectant, utpotè ad Archidiaconos, Decanos & Capitulum, eoſque qui peculiares Juriſdictiones obtinent.

PRo amplitudine quarundam Dioceſium præter Curias quæ ad Epiſcopos ſpectant, Judicia etiam in aliis ab iis qui juriſdictionem habent exercentur. Utpotè in Curiis *a* Archidiaconorum in quibus de cauſis intrà Archidiaconatus regionem contingentibus lites intentantur. Decanorum & Capitulorum qui in Locis Eccleſiæ Cathedrali vel ipſis conceſſis, de cauſis cognoſcunt; Et eòrum qui *b* Peculiares Juriſdictiones in quibuſdam Parochiis habent, intrà quarum limites qui degunt aliquando Archidiaconali, aliquando Epiſcopali Juriſdictioni eximuntur.

a 23 H.8.c.9. Cow.in v. official.

b Extr.de privilegiis & eod. tit. in 6.

SECT.

SECT. V.

De Cognitione Eccleſiaſticâ, & de Cognitione per Probationem.

Cognitio Eccleſiaſtica eſt modus exquirendi veritatem in cauſis Eccleſiaſticis, veluti per Probationes, per Præſumptiones, & per Juramentum.

Cognitio per Probationes eſt, cùm ſecundùm Teſtimonia aut Inſtrumenta fide digna de cauſâ ſtatuitur.

DE Jure Eccleſiaſtico modus procedendi in Judicio idem propemodùm habetur qui de jure Civili, pro naturâ cauſarum, plenariè ſcilicèt vel *a* ſummariè; & cùm in primâ inſtantiâ, tùm in causâ *b* appellationis, præterquàm quòd cùm de Jure civili à ſententiâ duntaxat *c* definitivâ appellare licuit, de Jure *d* Canonico etiam à decreto interlocutorio, & à gravamine appellare ſit permiſſum; & cùm utroque jure decem dies tantummodò ad interponendum appellationem concedantur, in cauſis Eccleſiaſticis per ſtatutum *e* quindecim dierum ſpatium, ad appellandum indulgeatur. Sed & iidem modi explorandi veritatem in Judiciis Eccleſiaſticis qui in civilibus adhibentur, per Probationes ſcilicet, per præſumptiones, & per Juramentum partis. E quibus præcipuus eſt *f* per Probationes,

a Clement. de Judiciisc diſpendioſam. & Clement. de verb. ſignif. c. ſæpè.
b Extr.de Appellat.Conſtit. Prov.eod. Conſtit.nov. 96,97, 98.
c C.Quorum Appellationes l. ante.
d Extr.de c.appellat. ſuper eo. 2.Conſtit.Prov. de Appell. c. in concilio.
e 24 H.8. c.12.
f Extr.de Probat.

nes, nimirùm Teſtimonia & Inſtrumenta; & circà teſtes & Teſtimonia præcipitur, quòd non ſolùm ad *b* multitudinem teſtium Judicem reſpicere oporteat, ſed etiam ad qualitatem illorum, ex quâ cum multæ exceptiones ſecundum Jus civile colligantur, ſecundùm Jus Canonicum ſtatuitur quòd *i* Excommunicati ad teſtimonium ferendum non admittantur, vel ſi admiſſi fuerint, eorum dictis & depoſitionibus nulla omninò fides habeatur. Deinde ad Probationes Legitimas, vel fidem in Judicio faciendam *k* inſtrumenta vel ſcripturæ exhiberi ſolent, præſertim *l* publica & authentica, id eſt per notarium publicum ſcripta, & authentico ſigillo munita, aliquando etiam eorum *m* exempla ſolennitèr ab Originalibus deſumpta, id eſt, cum poſt inſpectionem Judicis Ordinarij ejuſdem autoritate earundem copiæ per perſonam publicam extrahuntur, quòd ſi inſtrumenta *n* Cancellata, abolita aut in aliquâ parte vitiata fuerint ad Probationem non ſufficiunt.

b Cauſ. 4. q. 3. c. ſi teſtes.

i Cauſ. 3. q. 4. c. Conſpiratores.

k Extr. de fide Inſtrumentorum.

l Extr. de Probat. c. poſt ceſſionem.

m Extr. de fide Inſtrum. c. fin.

n Extr. eod. c. ex parte & ibi Abbas.

SECT.

SECT. VI.

De Cognitione per Præſumptiones.

Cognitio per Præſumptiones eſt quandò in Judicio aliquid ex alio infertur, idque vel certò, vel de veriſimili.

a Extr. de Præſumpt. Conſtit. Prov. eod. tit.
b Extr. eod: c. ex Literis.
c Extr. eod. c. Illud quoque.
d Lynw. ad Conſtit. de Jurejur. v. diffamati.

CUm Probationes directæ omnino deſunt vel minus ſufficiunt, in Judicio Eccleſiaſtico quemadmodum in Civili *a* Præſumptiones admittuntur, quæ vel certiores ſunt, vel minus certæ. *b* Certiores quæ ex rerum naturâ ducuntur, ut mulierem gravidam eſſe vel peperiſſe quia lac habet; vel quiâ de Jure ſic ſtatutum eſt, ut Patrem eſſe quem nuptiæ demonſtrant, & eum in matrimonium conſenſiſſe qui virginem cognovit, cum quâ per verba de futuro contraxit. *c* Minus certæ vel veriſimiles ſunt cum ita ut plurimum ſive ſæpius contingit, aut plurium opinione, aut communi famâ itá eſſe perhibetur.

SECT.

SECT. VII.

De Cognitione per Juramentum.

Cognitio per Juramentum eſt, cum quæſtio facti vel id, de quo dubitatur, juramento deciditur.

IN ijs quæ ſunt minoris præjudicij, ut de Conſtitutione Procuratoris, citatione partis, & alijs quæ ad inſtruendum Judicium fiunt, ſoli *a* juramento creditur donec contrarium probatum fuerit. Sed & circà merita cauſæ juramentum defertur, idque *b* parti reæ quæ vigore juramenti propoſitis ex parte actoris, ut eum ab onere probandi relevet, reſpondere tenetur, quandoque etiam actori ad ſupplendas probationes ſemiplenas, undè juramentum ſuppletorium dicitur; quod Locum non habet in cauſis arduis, nec deferri facilè debet à Judice, niſi pars cui defertur ſit integræ exiſtimationis.

a Extr. de Jurejur. Conſtit. Prov. eod. tit.
b Extr. eod. c. ex Literis.
c Extr. eod. c. fin.

SECT. VIII.

De Coërcitione Eccleſiaſtica & de Excommunicatione.

Coercitio Eccleſiaſtica eſt cenſura ſive pæna, quæ ob contemptum vel delictum in Judicio Eccleſiaſtico infligitur. Utpote Excommunicatio, Pænitentia, & Suſpenſio.

Excommunicatio eſt, cum alicui communione fidelium interdicitur: cui affine eſt interdictum, quo pluribus divinorum officiorum celebratio aufertur.

AD tuendum Judicium Eccleſiaſticum etiam *a* cenſuræ Eccleſiaſticæ comparatæ ſunt. *b* Quæ tam ratione contumaciæ, quàm aliorum exceſſuum infliguntur. Pro qualitate culpæ vel Delicti leviores vel graviores, & quandoque *c* ipſo jure, quandoque *d* decreto vel ſententià Judicis irrogantur. *e* Excommunicatio eſt à Communione excluſio; eaque vel *f* minor, cùm quis à participatione Sacramentorum, vel communione in divinis officiis arcetur. Vel major, cum quis à communione fidelium etiam in temporalibus abſtinere cogitur: atque hæc quandoque ex cauſis gravioribus cum majori ſolennitate ab Epiſcopo ſcilicet *h* cum duodecem Sacerdotibus peragitur,

a Lynw. ad c. ſtatutum de Conſuetud. v. Cenſura.
b Extr. de dolo & contum. & de off c. ordin. c. ad reprimendum.
c Abbas in rubric. ex de ſententia excom.
d Abb Ibid.
e Extr. de ſent. excommuni. Conſtit. Prov. eod. tit.
f Cauſ. 11 q. 3. c. ad menſam. §. aliquando. §. eſt & alia.
g Cauſ. & c. ijſdem.
h Cauſ. 11. q. 3. c. debent. 106.

peragitur, & *i* Anathema dicitur. Et ſi quis poſt ſententiam Excommunicationis in contumaciâ per quadragint. dies perſtiterit *k* Breve regium de excommunicato capiendo contra ipſum concedendum eſt, cujus vigore captus in carcerem conjiciatur, undè *l* nullâ cautione vel fidejuſſione liberabitur priuſquam pro delicto ſatisfecerit. *m* Interdictum eſt, cùm certo populo, vel intra certum locum divina officia celebrari prohibentur. Et in homines illatum, eoſdem ubivis locorum comitatur; cùm verò *n* locus interdicitur, poſſunt homines alibi divinis intereſſe.

i Cauſ. 3. q. 4. c. Engelti udam. *k* 9. Ed. 2. c. 12. 3. Ed. 3. c. 15. Lynw. ad c. præterea de ſententia excom v. Regni conſuetudinis. *l* 5 Eliz. c. 23. *m* De ſententia excom. in 6. c. ſi ſententia. &c. ſi civitas. *n* c. eodem, ſi ſententia.

SECT. IX.

De Pœnitentia.

Pœnitentia eſt, cum quis crimen confiteri, & lugere publicè compellitur.

PRæter Cenſuras generales quæ communionem Eccleſiaſticam reſpiciunt, alia eſt quâ corpus afficitur, nimirum *a* Pœnitentia publica vel corporalis, cum quis delictum publicè confiteri & lugere cogitur. Ut qui peccando *b* ſcandalum præbuit pænitentiam peragendo Emendationis exemplum exhibeat. Et hujuſmodi pænitentia certi habitus delatione, & agnitione palam in Eccleſiâ peragi-

a Extr. de pœnitentijs. Conſtit. Prov. eod. tit & ibi Lynw. ad c. præterea. v. ſolennis. *b* Diſtinct. 43. c. Sed illud.

c Diſtinct. 50. c. in capit. 64.
d 9 Ed. c. 2. 3. & 4. Lynw. ad c. accidit de Immunit. Eccleſiæ v. Juſtè poterunt.

tur; aliquando etiam propter majora ſcelera c ab Epiſcopo imponitur, & cum majori ſolennitate præſtanda eſt. Pænitentia verò corporalis ordinaria, ſi pars delinquens cui imponitur petat à Judice, in d pænam pecuniariam mutari poteſt.

SECT. X.

De Suſpenſione.

Suſpenſio eſt, cùm alicui executioni officij vel fructibus beneficij interdicitur; eaque vel temporalis ad tempus ſcilicet, vel perpetua, cùm quis ordinibus ſacris exuitur; quæ Degradatio dicitur; vel à beneficio amovetur, quæ Deprivatio appellatur.

a Clement. de pœnis. c. cupientem. v. ſuſpenſi. & ibi gloſſ. Lynw. de ſententia excom. ſuſpenſionis. &c.

b De pœnis in 6. c. Degradatio.

Suſpenſio quæ circa officium & Beneficium contingit, cenſura propria eſt quæ iis infligitur qui in ſacris ordinibus conſtituti ſunt, aut beneficia obtinent. Et primum, quod ad officium ſpectat, ſuſpenſio ab officio eſt, cùm quis ad tempus inhabilis ad exequendum ea quæ ordinis ſunt, vel ad officium pertinent declaratur. Secundò, cùm quis omnino omnibus Ordinibus ſpoliatur, quod b Degradatio dicitur; eſtque vel Simplex quæ ſolis verbis fit; vel ſolennis, quæ non tantum verbis ſed etiam factis celebratur; ut cùm Clerici ſingulis ordinum inſignijs exuuntur,

tur, & Degradatione perfectâ *c* Curiæ ſæculari traduntur. Quæ pœna non niſi pro gravibus & Capitalibus Delictis inuri ſolet. Deindè quoàd Beneficia, ſuſpenſio à *d* Beneficio eſt, cum ad tempus beneficij commodis quis privatur, quæ pœna ob minora delicta arbitrio Judicis imponi poteſt; & cum quis penitùs à Beneficio amovetur, quæ *e* Deprivatio nominatur; & pro majoribus delictis imponitur, quibus hujuſmodi pœna in jure ſtatuitur.

c Lynw. ad c. Item ſtatuimus de Pœnis. v. adjudicetur.
d Gloſſ. in Clem. prædict. Conſtit. Prov. ubi Supra.
e C. 16. q. 7. c. Inventum. extr. de Reſcriptis c. dilectus.

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII ECCLESIASTICI
SECUNDUM CANONES ET Conſtitutiones Anglicanas.

PARS QUARTA.

SECT. I.

De Judiciis circa Negotia Eccleſiaſtica in ſpecie, & de Judicio circa ſtatum Beneficii.

Judicium circa Negotia Eccleſiaſtica in ſpecie ſunt, quandò de ſtatu Beneficii, de Acquiſitione, Contractu, vel Delicto Eccleſiaſtico controverſia ſtatuitur.

Judicium de ſtatu Eccleſiæ eſt, quandò de Unione vel Diviſione diſceptatur.

CUM Res Eccleſiaſticæ ſicut temporales controverſiis ſint obnoxiæ, de iis etiam prout de aliis contingit judicia ſpecialia exerceri. Et primò de ſtatu Eccleſiæ judicium inſtituitur, cùm de Unione & Diviſione agitur. Ipſum verò Unionis faciendæ Negotium *a* Judicii ſpeciem habet, cùm coràm Ordinario vocatis iis quorum intereſt cauſis propoſitis & ventilatis pro unione decernitur, vel in contrarium pronunciatur. Et quià Juſtitiam magis quam gratiam concernit, ſi Epiſcopus facere recuſet, *b* ſuperior adiri poteſt. Deinde de *c* Unione Judicium inſtituitur, cùm controverſia eſt utrum Unio facta ſit necne; Item quandò agitur ad revocationem Unionis, ceſſante cauſa propter quam facta eſt, vel aliàs ob neceſſitatem, vel utilitatem Eccleſiæ. Et de *d* Diviſione Beneficii coram Ordinario eodem modo agi poteſt.

a Rebuff. in praxi Benef. de unione nu. 43.

b Extr. de Jure Patron. c. Nullus

c Garſias de Benefic. p. 12. c. 2. §. 1. & ſeq.

d Idem, p. 12. c. 4.

SECT.

SECT. II.
De Judicio Acquiſitionis Eccleſiaſticæ, & de Judicio Acquiſitionis Beneficii.

Judicium Acquiſitionis Eccleſiaſticæ eſt in quo agitur de Proprietate vel Poſſeſſione rei alicujus Eccleſiaſticæ, utpote Beneficii, vel fructus alicujus Beneficii, vel de ſucceſſione in bonis defunctorum.

Judicium Acquiſitionis Beneficii eſt, cùm agitur ad beneficium adipiſcendum, vel recuperandum ab eo qui ſpoliaverit.

POſt Controverſias quæ de ſtatu Beneficiorũ contingunt, expendi poſſunt quæ circa acquiſitionem oboriuntur. Et primũ ad adipiſcendũ beneficiũ agitur vel coram Ordinario, vel coram ſuperiore. Coram *a* Ordinario, cùm duo vel plures patroni ad beneficium vacans diverſos Clericos præſentaverunt, unde *b* Ordinarius die & loco ſtatuto, ſex Clericis & ſex Laicis, Eccleſiæ vacanti vicinis, juramento oneratis (quæ non multum differt à Cognitionis modo Prælatis Normanniæ à Philippo Rege indulto) de Juribus Patronorum & qualitatibus Clericorum inquiſitionem mandat, & prout ipſi retulerint, inſtitutionem decernit. Deinde coràm ſuperiore ad adipiſcendum beneficium agitur, cùm Ordinarius Clericum qui eidem præſentationem exhibuit, inſtituere recuſavit, *d* factâ fide per Clericum quòd Epiſ-

a Extr. de Jure-Patronat. c. 22. & c. 27. Conſtit. Prov. tit. eod. c. 1. & ibi Lynw.

b Conſtit. Prov. eod. c. per noſtram. & ibi Lynw. in v. non tenere in fine.

c Cuſt. Norm. c. 112.

d Conſtit. nov. c. 95.

Epiſcopus recuſavit, & quòd viginti octo dies lapſi ſunt à tempore quo præſentationem exhibuit, quo in caſu qui Juriſdictioni Archiepiſcopali præeſt Reſcriptum quod Duplex Querela dicitur Ordinario emittit, quo monet ut intra certum tempus Clericum præſentatum admittat, vel compareat & oſtendat rationabilem cauſam quare ob ejus negligentiam jus *e* inſtituendi devolvi non debeat; & ſi in die præſtituto nec Epiſcopus, nec ejus Procurator compareat, Judex ſuperior jus inſtituendi ad ſe devolutum pronuntiat, & Clericum inſtituendum decernit. Quod ſi Epiſcopus comparuerit, & cauſas ſufficientes, utpote quod Eccleſia fuerit plena, vel præſentatus criminoſus aut inhabilis, allegaverit & probaverit, ferenda eſt ſententia pro Epiſcopo, vel ſi defecerit in probatione contra eundem. Denique ad recuperandum beneficium agitur, cùm quis ſe de *f* beneficii poſſeſſione violentèr ejectum apud judicem conqueritur, de quo cum Judici conſtiterit ſpoliatum antè omnia *g* reſtituendum decernet, & ut ejectus vel ſpoliatus naturalem poſſeſſionem recipiat, & *h* fructus non tantùm à violento poſſeſſore perceptos, ſed etiam qui à veteri poſſeſſore veriſimilitèr percipi potuiſſent, recuperet.

e Extr. de ſupplend negligentia Prælat.

f Extr. de reſtitut. ſpoliatorum.

g Cauſ. 2. q. 2. c. omnes & ſeq. cauſ. 3. q. 1. c. Reintegrand.

h Extr. de Reſtitutione ſpol. c. Gravis.

SECT.

SECT. III.

De Judicio Acquiſitionis fructuum Beneficii.

Judicium Acquiſitionis fructuum Beneficii eſt, cùm de fructibus ad Beneficium pertinentibus diſceptatur; utpotè de fructibus tempore vacationis perceptis, vel poſt incumbentiam, de Synodalibus, Procurationibus, Decimis, Oblationibus, Mortuariis & ſimilibus, pro quorum detentione aliquando Exemptio, aliquando Præſcriptio prætenditur.

DE ſtuctibus & commodis Beneficiorum plures ſunt Litium cauſæ, & primo ſi fructus vacationis tempore percepti detenti fuerint, condici poſſunt *a* ex Lege quâ proximo incumbenti conceduntur. Deindè ſi Rectores aut Vicarii Synodalia vel Procurationes perſolvere differant, conveniri poſſunt in causâ ſubtractionis *b* Synodalium vel Procurationum. Sed & ſi Parochiani *c* decimas, Oblationes, Obventiones, Mortuaria aut alia jura debita detinuerint, agi poteſt contra eoſdem in cauſis ſubtractiònum Decimarum, Oblationum aut Reliquorum. Quæ cauſæ etiam ſtatutis confirmantur; quibus ordinatum, quod ſi quis *d* fruges prædiales priuſquam decimas expoſuerit ipſe aſportaverit, in triplici

a 22 H.8. c.11.

b Extr. de off. ordin. c. conquerente, & de cenſibus, c. cum Apoſtolus.

c Extr. de decimis, Conſtit. Prov. eod. tit. Rebuff. tract. de decimis. q.9. plene.

d 2 Ed.6. c.13.

triplici valore & in expenſis a Judice Eccleſiaſtico condemnetur. Item quòd ſi quis decimas *e* perſonales perſolvere renuat, quòd licebit Ordinario eum convenire, & de Lucro quod acquiſivit examinare quocunque modo præterquam delatione juramenti corporalis. Et *f* ſi quis in causâ decimarum à ſententiâ definitivâ appellaverit, Judex rationabiles expenſas alteri parti adjudicabit, & ad ſolvendum compellet, receptâ ab alterâ parte cautione, quòd eaſdem reſtituet caſu quo in cauſa appellationis contra ipſum pronuntiatum fuerit. Denique ſtatutum eſt etiam *g* quòd tàm in cauſis Decimarum quàm Oblationum & ſimilium Ordinarius delinquentes non ſolum ſolvere & præſtare cenſuris Eccleſiaſticis compellat, ſed etiam ſi contumaces perſtiterint, auxilium Juſtitiariorum implorare poſſit, qui eos in carcerem conjiciant quouſque ſufficienter fidejuſſerint de præſtando debitam obedientiam mandatis Judicis Eccleſiaſtici.

e Cap. eod.

f 32 H.8. c.7.

g 27 H.8. c.20.

SECT.

Digitized by Google

SECT. IV.

De Judicio circa Succeſſionem in bonis defunctorum.

Judicium circa Succeſſionem in bonis defunctorum eſt, cùm agitur de Teſtamento ſive ultimâ voluntate defuncti. Vel de Legatis in teſtamento relictis, vel cùm de bonorum Adminiſtratione controvertitur.

SIcut Jus Eccleſiaſticum de Teſtamentis & bonis defunctorum diſponit, ita *a* Judicia Eccleſiaſtica de iiſdem decernunt. Et primò de teſtamento *b* probando agitur, cùm is qui Executor inſtitutus eſt, ultrò vocatis Liberis & conſanguineis proximis in ſpecie, aliiſque quibuſcunque in genere, aut ad promotionem liberorum, vel conſanguineorum quorum intereſt, ſuper veritate teſtamenti teſtes aliaſque probationes Legitimas in Curiâ producit, ſecundum quas Teſtamentum conditum vel non conditum pronunciatur. Deinde ſi quis *c* impedimento fuerit quo minus inventaria conficiantur, vel teſtamenta defunctorum adimpleantur, is cujus intereſt poteſt implorare officium Judicis, ut probatis præmiſſis pronuntiet delinquentem incidiſſe in ſententiam Excommunicationis à quâ non abſolvetur priuſquam ſatisfecerit.

a 21 H.8.c.5.in fine.
b C. eod.Glanv. l.7.c.7. Bract.in lib.2.c.26.
c Conſtit. Prov. de donat. c.unic. Lynw. ad Conſtit. ſtatutum de Teſtam. verb. Eccleſiaſt. Libert. Conſtit. Prov. de immunitate Eccleſiæ c.Accidit.§. quidam etiam.

Tertiò

Tertiò in *d* cauſa Legati agitur, cum is, cui aliquid in teſtamento defuncti relictum eſt, contra Executorem qui bonis ſe immiſcuit, litem movet ut Legatum conſequatur.

d Extr. de Teſtam. c. ſi Hæredes.

Quartò de *e* Adminiſtratione bonorum defuncti controvertitur, cùm uxor vel aliquis ex liberis ſeu conſanguineis de adminiſtratione obtinendâ contendunt, & cauſas pro ſe exponunt ſecundùm quas Judex decernit.

e 21 H. 8. c. 3.

Quintò in causâ *f* temerariæ Adminiſtrationis aliquis conveniri poteſt, cùm ſinè Judicis autoritate in bonis defuncti ſe intromittit, ex quo pronuntiandus eſt in ſenrentiam Excommunicationis incidiſſe.

f Conſtit. Prov. de Teſtamentis, c. ſtatutum, v. non permittunt. & v. Inhibemus & c. eod. v. effectum & ibi Lynw.

Sextò *g* ad exhibendum inventarium & ad reddendum Computum agitur, cùm Executor vel Adminiſtrator bonorum defuncti, ad inſtantiam Legatarii, conſanguinei, creditoris, vel alterius, cujus intereſt, ad inventarium & computum vigore juramenti interponendum, & ſi requiſitum fuerit, per teſtes & inſtrumenta juſtificandum convenitur; ut, ſi quid ſuperſit, debita & Legata ſolvantur, aut portiones Liberis & conſanguineis allocentur.

g 28 H. 8. c. 5. in fine. Othob. Conſtit. de. execut. teſtament. Lynw. ad c. ſtatutum de teſtamentis.

SECT.

SECT. V.

De Judicio circà Contractus Eccleſiaſticos, & de Judicio Contractus circa Beneficium.

Judicium circà Contractus Eccleſiaſticos eſt, quod de Contractu aliquo Eccleſiaſtico inſtituitur. Eſtque vel de Contractu circà Beneficium, vel de Contractu circà fructus Beneficii, vel de Contractu Conjugali. Judicium Contractus circà Beneficium eſt, cùm de Compoſitione agitur, vel de Permutatione contenditur.

UT pauciores ſunt Contractus Eccleſiaſtici, ita de Contractibus pauciora ſunt Judicia. Quædam tamen habentur, & primùm de Contractu circà Beneficium agitur, cùm de *a* Compoſitione litigatur. Utpotè cùm Rector à Vicario vel Vicarius à Rectore id quod ex compoſitione debetur, detrahere molitur. Deindè occaſione *b* Permutationis Beneficiorum lis movetur, cùm is qui alteri Beneficium ceſſit ut in jus ejuſdem in alio Beneficio ſuccederet, deceptus agit ne Beneficium ſuum alteri conferatur, vel ut ad proprium Beneficium redeat & reſtituatur.

a Rebuff. de decimis q. 13. nu, 16. & ſeq.

b Clement. de Rerum permutat. c. unic. Rebuff. in praxi Benef. de permutat. nu. 13. & ſeq.

SECT.

SECT. VI.

De Judicio Contractus circa fructus Beneficii.

Judicium Contractus circà fructus Beneficij eſt, cùm de Sequeſtratione vel Locatione Beneficij agitur.

PRæter Judicia de Contractibus quæ ipſa Beneficia concernunt, alia ſunt de Contractibus circà fructus Beneficiorum, ut cùm occaſione *a* Sequeſtrationis lis intentatur, ut is qui virtute Sequeſtrationis Beneficij fructus percepit, eorundem rationem reddere compellatur. Item cùm is qui fructus Beneficij *b* conduxit, agit ut ijſdem frui liceat; vel is qui locavit, ut mercedem habeat.

a Extr. de ſequeſtrat. Conſtit. Prov. eod.

b Extr. de locato & conducto c. veſtra & ſeq. Athon. ad Conſtit. ne Eccleſia ultra qninquennium v. ultra. § Juxta illud quæritur.

SECT.

SECT. VII.

De Judicio circa Contractum conjugalem.

Judicium circà Contractum Conjugalem eſt, in quo ad Matrimonium Conſtituendum, Reſtituendum, vel ad Dirimendum agitur.

IN cauſis Matrimonialibus ex quo in hujuſmodi Contractibus ſalus animæ periclitatur, præcipuè Eccleſiæ Judicium adhibetur. Et primo ad Matrimonium conſtituendum agitur; cùm *a* poſt Sponſalia vel contractum Matrimonialem aliquis litem inſtituit, ut ſecundùm Contractum in facie Eccleſiæ nuptiæ celebrentur.

Item aliquando agitur ad *b* publicandum Matrimonium, cùm partes quæ clam Matrimonium contraxerunt, vocatis ijs quorum intereſſe potuit in Judicio probant, ut pro Matrimonió Coutracto ſententiam conſequantur.

Tertiò ſi Matrimonium fuerit in facie Eccleſiæ ſolennizatum, & mulier receſſerit à viro, vel vir ab uxore diverterit, agitur in cauſâ *c* Reſtitutionis obſequiorum Conjugalium.

Quartò contrà Matrimonium Judicium inſtituitur in cauſâ *d* Jactitationis Matrimonij, cum quis affirmaverit ſe cum aliquâ Matrimo-

a Extr. de ſponſal. c. ex Literis, c. cum Iocum, & c. cum Apoſtolica.

b Lanc. Inſtit. de clandeſt. deſponſat in fine

c Extr. de Reſtitut. ſpoliat. c. ex tranſmiſſa.

d L. Diffamari. C. de ingenuis manumiſſis.

nium contraxiſſe, ut in contrarium pronuntietur, & ei qui jactitavit ſilentium imponatur; quod ſi juſtificare voluerit, cauſa Jactitationis in cauſam Matrimonialem tranſit.

Quintò contrà Matrimonium etiam intentatur cauſa Nullitatis Matrimonij, ut Matrimonium inter aliquos de facto contractum ob *e* defectum conſenſus ratione minoris ætatis, *f* erroris, *g* metus, vel ob *h* præ-contractum cum alio, vel ob *i* impotentiam, vel impedimentum *k* conſanguinitatis vel affinitatis nullum declaretur.

Sextò contrà Matrimonium agitur in cauſâ *l* Divortij propter adulterium ad ſeparationem à menſâ & thoro, in quâ ex ſolâ *m* confeſſione partium abſque alijs Probationibus ſententia non eſt ferenda, nec priuſquàm pars quæ ſententiam petit, *n* cautionem ſufficientem interponat, quòd ad aliud Matrimonium, dùm vivit pars contrà quam Divortium obtinuit, non convolabit.

e Extr. de deſponſat. in pub.
f Cauſ. 29. q. 1.
g Extr. de ſponſal. c. cum locum.
h Extr. eod. c. ſi inter.
i Extr. de frigidis.
k Cauſ. 35. q. 5. per totum. extr. de conſang. & aff.
l Extr. de Divortijs.
m Conſtit. nov. c. 105.
n Conſtit. nov. 107.

SECT.

SECT. VIII.

De Judicio circa Delictum, & de Judicio Eccleſiaſticum, Delicti contra Pietatem.

Judicium Delicti Eccleſiaſtici eſt in quo quæritur de Delicto contrà Jus Eccleſiaſticum commiſſo, utpotè de Delicto contrà Pietatem, contrà Charitatem, aut contrà Officium Eccleſiaſticum.

Judicium Delicti contrà Pietatem eſt, in quo quæritur de Delicto quo Religio violatur, veluti de Apoſtaſiâ, Hæreſi, Schiſmate, & reliquis.

CRimen vel Delictum Eccleſiaſticum in Judicium deducitur, vel Promotione partis, vel Inquiſitione Judicis. Promotio partis eſt cùm quis aliquem de crimine *a* accuſat. *b* Inquiſitio Judicis eſt, cùm ex officio mero Judex delinquentes proſequitur. Eſtque vel *c* ſpecialis, cùm ex probabili famâ vel hominum fide dignorum relatione judex de certo aliquo Delicto inquirit; vel *d* generalis, cùm in Viſitatione Oeconomis aliiſque perſonis adjunctis, qui teſtes Synodales dicuntur, jurejurando aſtrictis quælibet crimina *f* denuntiandi officium imponit, & poſteà detectiones in ſcriptis exigit. Cùm verò fama duntaxat criminis probata eſt, vel quis à perſonis juratis denuntiatus, *g* Purgatiti Canonica parti reæ

a Extr. de accuſat & inquiſitionibus Conſtit.Prov.eod.tit.
b Extr. cod. & Prov. eod.
c Extr. eod. c. qualiter.
d Extr. eod. c. ſicut.
f Extr.de accuſat & de nunt. Prov. eod.
g Ext.de purgatione Canonica per totum.Conſtit.prov.eod.tit.

reæ indicitur, id eſt terminus ei ſtatuitur, in quo cum ipſe juramentum de *b* innocentia præſtet, tùm alij, arbitrio Judicis nominandi, de credulitate, quòd verum juramentum præſtitit. Quòd ſi quis in Purgatione defecit, vel verè convictus ſit, pro qualitate delicti pœnâ debitâ plectendus eſt.

Et primò quod ad Delicta attinet quæ contrà Religionem admittuntur. Qui de Apoſtaſi *k* vel Hæreſi convictus fuerit ſecundùm Canones Excommunicationis ſententiâ innodandus eſt. Et ſæculari poteſtati tradendus, & ſi Clericus ſit, ſacris etiam Ordinibus exuendus eſt.

Secundùm *l* ſtatutum de crimine Hæreſeos convictus tenetur Hæreſin abjurare & pœnitentiam peragere prout Ordinario viſum fuerit; quòd ſi abjurare renuat, aut poſt abjurationem in Hæreſin relapſus fuerit, ſæculari poteſtati tradetur, & brevi Regio de Hæretico comburendo impetrato publicè comburetur. Iiſdem pœnis Excommunicationis ſcilicet & Degradationis Schiſmatici afficiendi ſunt; quod etiam *m* ſtatuto congruit, quo ordinatum, quòd ſi quis Eccleſiaſticum Beneficium habens, aliquid affirmaverit aut defenderit contrarium Articulis Religionis, & citatus ab Ordinario in errore perſtiterit, aut poſt abnegationem erroris in eundem inciderit, à Beneficio penitùs amoveatur.

n Inconformitatis etiam Rei iiſdem pœnis ſunt obnoxij. Quinetiam *o* Blaſphemi, *p* Perjuri, *q* Sacrilegi excommunicandi, Publicæ Pœnitentiæ ſubjiciendi & ad ſatisfactionem cogendi ſunt; & ſi Clerici fuerint, à Beneficijs

b Extr. eod c. Quoties Conſtit. Prov. eod. tit. c. Item licet & ibi Lynw.
i Extr. eod. c. cum Manconella. Lynw. ad c. Presbyteri de Jurejurando § ult. v. Nequiverint.
k Extr. de Apoſtatis & hæreticis.
l 25 H. 8. c. 14.
m 13. Eliz. c. 12.
n 1. Eliz. c. 2. Conſtit. nov. c. 4. 6. 7. 8.
o Extr. de Maledicis. c. 2.
p Cauſ. 22. q. 1. c. ult. 5. Eliz. c. 9.
q Cauſ. 17. q. 4. c. 5. ext. de foro comp. c. conqueſt. Lynw. ad. c. 1. de immunit. Eccleſiæ. v. omnibus pœnis. & ad c. 2. eod. v. excommunicati.

ficijs ſuſpendendi. Et quod ad r Simoniam ſpectat, ſi quis Symoniacè ordinatus eſt, tam is qui ordinatus, quàm qui ad ordinem Promovit, eſt deponendus. Si quis Symoniacè Beneficium adeptus, ejus inſtitutio irrita cenſenda eſt, & tam is qui contulit quàm is qui recepit Excommunicationis ſententiæ ſubjiciendi ſunt. Quod etiam ſtatuto conſentaneum, quo inactitatum, quòd ſ ſi quis alicui Beneficium aliquod Eccleſiaſticum pro pecuniâ vel mercede contulerit, admiſſio ejuſdem irrita ſit & inanis. Et quòd licebit Regiæ Majeſtati ad hujuſmodi Beneficium Clericum præſentare;& quòd is, qui Symoniacè promotus eſt, ad hoc Beneficium retinendum inhabilis judicetur. Qui verò pro mercede aliquem ad Beneficium admittit, ad duplum valoris annui ejuſdem Beneficij teneatur. Et qui ob pretium reſignaverit, ad duplum ejus quod accepit condemnetur, præter pœnas Eccleſiaſtico jure præſtitutas, quæ etiam contrà eundem executioni demandari poſſunt. Pœna t Prophanationis, cum loca ſacra indebitè tractentur vel deſtruantur, ſecundùm Canones eſt vel Excommunicatio, vel pœna Anathematis.

r Extr. de Simonia, Conſtit. Prov. eod. tit. c. Null.

ſ 31 Eliz. 16.

t Extr. de immunitat. Eccleſ. c. cum Eccleſiæ.

Statutis etiam cavetur, quòd u qui divina officia peragenti vel concionem habenti moleſtus fuerit, præter pœnas Jure Eccleſiaſtico infligendas, per tres menſes incarceretur. Item x quòd ſi quis in Eccleſia vel Cœmeterio rixatus fuerit aut objurgaverit, ſi Laicus fuerit, ab ingreſſu Eccleſiæ ſuſpendatur; ſi Clericus, ab executione officij quamdiu Ordinario viſum fuerit.

u 1. Mariæ ſeſſ. 2. c. 3. 1. Eliz. c. 2.

x 5 & 6. Ed. 6. c. 4.

Si verò alium percuſſerit, vel in alium violentas manus injecerit, ipſo facto Excommunicatus habeatur. Conſimili *y* Ordinatione proſpectum, quòd liceat omnibus qui Juriſdictionem Eccleſiaſticam obtinent inquirere de ſingulis qui dies jejunijs & divinis officijs deſtinatos non obſervaverint, & punire delinquentes cenſuris Eccleſiaſticis, & pœnitentiam ijſdem injungere prout viſum fuerit.

Item ſi Eccleſiæ dilapidentur & in ruinam dilabantur *z* ad reparationem earundem qui ad id tenentur, arbitrio Judicis compellendi ſunt.

a Violatores etiam libertatum & privilegiorum Eccleſiaſticorum ſententiam Excommunicationis ipſo facto incurrunt; & Univerſitates Interdicto Eccleſiaſtico ſubjiciuntur.

b Ob Defectus etiam in divinis officijs frequentandis præter pœnam duodecem denariorum pro abſentiâ quâlibet vice irrogandam, præcipitur etiam ijs qui Eccleſiaſticæ Juriſdictioni præſunt eos qui negligunt ad Eccleſias Parochiales aut capellas uſitatas quolibet die Dominico & feſto accedere, & ibi per totum tempus divinorum & concionis habendæ cum reverentiâ permanere, per cenſuras Eccleſiaſticas corrigere & coërcere. Denique contra eos qui decimas aut alia propter divina officia debita detinuerint, tanquam contra delinquentes criminaliter procedi poteſt, & coërcitio Eccleſiaſtica exerceri.

y 5 & 6 Ed. 6. c. 3.

z Conſtit. Prov. de offic. Archidiac. c. ult. & ibi Lynw. v. ſub pœna. Conſtit. de Eccleſiis adific. c. ſtatuimus. & ibi Lynw. v. Inquiſitio.

a Cauſ 17. q. 3. c. miror. & ſeq. extr. de Immunit. Eccleſiæ & Prov. c. eod.

b 1. Eliz c. 2. 5. & 6. Ed. 6. c 1.

SECT.

SECT. IX.

De Judicio Delicti contra Charitatem.

Judicium Delicti contra Charitatem eſt quod inſtituitur ad puniendum Incontinentiam, Ebrietatem, Uſurariam pravitatem, Calumniam & ſimilia.

PRæter Judicia quæ inſtituta ſunt de Delictis contra Pietatem, alia ſunt in quibus agitur ad coercendum Delicta contra Charitatem. Et primò *a* Incontinentiæ crimini Publica pœnitentia præſtituta eſt, quæ pro qualitate Delicti, fornicationis ſcilicet, adulterij, vel inceſtus, leviùs vel graviùs imponitur. Excommunicatione etiam vel alijs pœnis aliquando coërcetur. *b* Lenocinium quoque eâdem pœnâ, quâ crimen cui aſſiſtit eſt plectendum.

Ebrietatis rei arbitrio Judicis puniendi ſunt; & *c* Uſurariæ pravitatis convicti Excommunicationi ſubjiciendi ſunt quouſque ſatisfecerint, vel de reſtitutione faciendâ cautionem interpoſuerint.

Calumniæ vel diffamationis crimen quandoque Excommunicationis ſententiâ, quandoque reclamatione verborum vindicatur. Atque hæc omnia cùm à *e* Clericis committuntur graviùs puniuntur: Qui etiam ſi in ijs delinquunt quæ ad decorum Ordinis ſpectant, pro mo-

a Abbas. & D. D. ad c. ut cleric. extr. de vita & honeſt. Cler.

b l. Auxilium d. de minor. Lynw. ad c. Item licet de purgat. Canon. v. ſimili crimine.

c Extr. de uſuris 37. H. 8. c. 9.

d Conſtit. Provin. de ſententia excommunicationis. c. 1. v. malitioſè crimen.

e Extr. de vita & honeſt. clericorum. Conſtit. Prov. eod.

do delicti, ſuſpenſione, vel deprivatione puniendi ſunt.

f Lynw ad c. Inpr. de tempor ordinand. v. irregulares

g Idem ad c. ſtatuimus de pœnis.v.adjudices.

f Irregulares verò nec ad Ordines promoveri, nec in ſuſceptis Ordinibus adminiſtrare permittendi ſunt; & *g* Incorrigibiles poſt depoſitionem & Excommunicationem, ſæculari poteſtati tradendi ſunt.

SECT. X.

De Judicio Delicti contra Officium Eccleſiaſticum.

Judicium Delicti contra Officium Eccleſiaſticum eſt in quo quæritur de Delictis contrà Officium commiſſis.

a De tempor. ordinand. in 6. c. 2.

b Extr. eod. c. cum quidam.

c Extr. de Præbendis c. cum Epiſcopus. Conſtit. nov. c. 33.

DElictis etiam quæ contrà Officium ſunt admiſſa in Judicio Eccleſiaſtico pœnæ irrogantur. Et primo ſi Prælati in ijs peccent quæ ad ſolicitudinem paſtoralem pertinent, ut ſi *a* alienos ſubditos ad ordines promoveant; Si extrà *b* ſtatuta tempora aliquem ad Sacros Ordines admittant, à poteſtate conferendi ordines à ſuperiore ſuſpendendi ſunt. Item ſi aliquem ordinaverint qui *c* titulum Canonicum non habet, cogendi ſunt eidem de omnibus neceſſarijs providere, donec ad Beneficium aliquod Eccleſiaſticum promotus fuerit, vel ab Archiepiſcopo aſſiſtente alio

Epiſcopo

Epiſcopo à poteſtate ordinandi per unum annum ſuſpendendi ſunt, & ſic in ſimilibus.

Deindè quòd ad Delicta quæ circa animarum curam committuntur attinet, ſi quis, ubi divina peragere tenetur, omninò renuit, in causâ ſubtractionis divinorum conveniri poteſt. Item pro *k* omiſſione divinorum & indebitâ executione eorundem pœnis in Canonibus præſtitutis coërcendus eſt. Et ad tuendum ordinem & ritus præſcriptos, ſtatuto cautum, *l* quòd ſi quis Rector aut Vicarius cujus officio incumbit preces publicas legere, aut Sacramenta miniſtrare, peragere recuſaverit, prout in Liturgiâ Præſcriptum eſt; præter pœnas incarcerationis aliaſque ſtatuto ſancitas; omnes Archiepiſcopi, Epiſcopi, aliique Juriſdictionem Eccleſiaſticam exercentes plenam poteſtatem habeant per cenſuras Eccleſiaſticas delinquentes corrigere, punire, & reformare. Prætereà Conſtitutionibus Provincialibus ordinatum eſt, quod ſi Rector aut Vicarius officium in *m* Cathechizando neglexerit, poſt monitionem, primo ſuſpenſionis, deinde Excommunicationis ſententiam ſubeat; ſi *n* abſque bannis vel Licentiâ inter aliquos matrimonium ſolennizaverit, per triennium ab officio ipſo facto, ſi *o* infantes baptizare, vel mortuos ſepelire, per tres menſes ſuſpendatur. Si in *p* privatis ædibus extra caſum neceſſitatis ſacram Communionem exhibuerit, pro primâ vice, ſuſpenſionis, pro ſecundâ excommunicationis ſententiâ, innodetur. Alia Ordinarij arbitrio relinquuntur. Prætereà ſi quis non reſideat, ei terminus à Judice ſtatuendus eſt infra quem ad

k Extr. de Celebrat. miſſarum c. Dolentis.

l Eliz. c. 2.

m Conſtit. nov. c. 59.

n Conſtit. nov. 62. & 63.

o Conſtit. nov. 68. 69.

p Conſtit. 71.

d Extr. de clericis non reſident. c. Relatum. & c. ex parte.

ad beneficium revertatur, quo elapſo, ſi omninò ſine cauſâ rationabili ſui copiam non faciat, beneficio privari poteſt.

e 21 H. 8. c. 13. Statutis etiam ordinatum, ut qui *e* beneficio ultrà ſpatium unius menſis continuum vel duorum menſium diverſis temporibus in eodem anno abſuerit, nec in alio beneficio reſederit pro quolibet defectu decem libris mulctetur. *f* 13 Eliz. c. 20. Item quòd ſi quis *f* beneficium curatum locaverit, & ultra octoginta dies in uno anno ſe abſentaverit, locatio fit irrita, & incumbens fructus unius anni amittat, inter pauperes per Ordinarium diſtribuendos.

Itèm ſi quis partem Eccleſiæ quæ ab ipſo reficienda eſt, vel domicilia ad beneficium pertinentia in ruinam vergere patiatur, Judicium *g* dilapidationis inſtituitur, quo poſt monitionem per ſequeſtrationem fructuum ad reparationem compellendus eſt. Vel ſi defunctus fuerit, contra Executorem, vel alium qui ſucceſſerit in bonis, ad eundem finem lis intentatur. De quâ cauſâ etiam *h* ſtatuto ordinatum, ut actus in fraudem eorum, qui in beneficijs ſuccedunt, geſti, irriti ſint & inanes; & quod *i* pecuniæ recuperatæ in reparationem ædificiorum impendantur.

g Conſtit. Prov. c. de offic. Archid. c. ult.

h 13 Eliz. c. 10.

i 14 Eliz. c. 11.

DE-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
TEMPORALIS
SECUNDUM
CONSUETUDINES
Feudales & Normannicas.

Digitized by Google

INDEX CAPITUM.

PARS PRIMA.

Sectio
1. DE *Jure Temporali.*
2. *De Perſonis Temporalibus, & de Domino ſupremo.*
3. *De Dominis intermediis.*
4. *De Plebe temporali.*
5. *De Rebus temporalibus, & de Dominico temporali.*
6. *De Feudo Nobili.*
7. *De Feudo Plebeio.*
8. *De Officiis temporalibus, & de Officio Domini ſupremi.*
9. *De Officio Dominorum inferiorum.*
10. *De Officiis Plebis temporalis.*

PARS

PARS SECUNDA.

Sect.

1. *De Negotiis temporalibus, & de Creatione ſeudi.*
2. *De Acquiſitione Temporali, & de Acquiſitione Feudi.*
3. *De Acquiſitione Juris in ſeudo.*
4. *De Acquiſitione Rerum mobilium.*
5. *De Contractu temporali, & de Contractu circa ſeudum.*
6. *De Contractu de Jure in ſeudo.*
7. *De Contractu de Re mobili.*
8. *De Delicto temporali, & de delicto contra Fidelitatem.*
9. *De delicto contra Pacem.*
10. *De delicto contra Officium temporale.*

Digitized by Google

PARS TERTIA.

Sect.
1. *De Judicio temporali.*
2. *De Curiis temporalibus, & de Curiis* Domini *ſupremi.*
3. *De Curiis* Dominorum *ſuperiorum.*
4. *De Curiis Dominorum inferiorum.*
5. *De Cognitione temporali, & de Cognitione per Judicium Parium.*
6. *De Cognitione per* Duellum.
7. *De Cognitione per Purgationem Sacramentalem.*
8. *De Coërcitione temporali, & de Coërcitione circa bona.*
9. *De Coërcitione circâ ſtatum.*
10. *De Coërcitione circa corpus.*

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
TEMPORALIS
SECUNDUM
CONSUETUDINES
Feudales & Normannicas.

PARS PRIMA.

SECT. I.

De Jure Temporali.

Jus Temporale eſt quod in Communione ſeculari ſecundum Conſuetudines & Leges temporales obſervatur. Communio ſecularis eſt quæ bona hujus vitæ reſpicit, & Fidelitate & Pace

P *ſuſtinetur.*

ſuſtinetur. Fidelitas eſt obligatio, ex quâ ob protectionem ſubditi dominis pro viribus auxilium debent, Pax eſt vinculum quo tenentur ſubditi ſe invicem non lædere. Conſuetudines ſunt mores & uſus antiquitùs recepti. Leges ſunt jura ſcripta, publicâ autoritate promulgata. Quæ primùm circa perſonas, res & officia temporalia in genere, deindè circa negotia temporalia in ſpecie verſantur.

POſtquam in Imperio Religio Chriſtiana adolevit, unâ cum Republicâ crevit Eccleſia, & pro cujuſque diverſo fine diſtincta etiam communio introducta eſt, ſecularis ſcilicet, & ſacra. E quibus, communio ſecularis hujus vitæ bona reſpicit, & Fidelitate & Pace ſuſtinetur. Nam cùm de Jure Romano inter Magiſtratus & ſubditos, Reipublicæ tantum intuitu obligatio intercederet, poſtquam exemplo Regum Longobardorum Imperatores Romani terras in feudum conceſſerunt inter dominos & vaſallos ob beneficium ipſis ac familiæ datum arctius vinculum conſtituebatur, undè pro obedientiâ quam generalitèr ſubditi majoribus debent introducta eſt *a* Fidelitas, quâ vaſalli ad ea omnia præſtanda, quæ ad dominorum dignitatem, incolumitatem, aut commodum ſpectant devoto quaſi affectu ſe aſtringunt. Deindè poſt fidelitatem domino debitam præcipuè requiritur obſervatio *b* Pacis, quâ ſubditi & vaſalli tenentur ſeſe erga alios innocuos gerere: atque ad hæc tuenda, ea quæ ſunt juris naturalis omnino conveniunt, & ea quæ ſunt Juris gentiû propemodum inſerviunt. Sed

a Feud. l. 2. tit. 6. 7.

b l. 2. tit. 27.

Sed & multa præterea ab inſtitutis civilibus Reipublicæ Romanæ aliena comperta ſunt, quæ cujuſque regni moribus & legibus conſtituuntur: ita ſub imperio Romano antiquiſſimæ fuerunt *c* Conſuetudines Mediolanenſes, ſivè uſus qui in libris feudorum referuntur. Deinde leges fuerunt quæ ab *d* Imperatoribus Lothario, Frederico & alijs cùm conſilio Epiſcoporum, Ducum, Marchionum, Comitum etiam & Palatinorum, Judicum, & aliorum Procerum edebantur, in quibus ſi aliquid defuit, ad jus civile recurrere fas erat. Nam etſi *e* Leges Romanæ non adeò vim ſuam extendunt ut uſus vincant aut mores, Peritùs tamen legum, ſicubi caſus emerſerit qui Conſuetudine feudi non ſit comprehenſus, abſque calumniâ Lege ſcripta uti poteſt. Iiſdem regulis, Conſuetudinis ſcilicet & Legis, Jus Normannorum continetur, in cujus deſcriptione *f* conſuetudo dicitur quòd antiquitùs à Principibus approbatum & à Populo obſervatum eſt. Leges ſive jus ſcriptum ſunt *g* ſtatuta quæ *h* Duces cum conſilio Prælatorum, Baronum, & Burgenſium condiderunt. Atque hæ conſuetudines ſcilicet & Leges primùm ad Perſonas, res & officia temporalia in genere; deindè ad negotia temporalia in ſpecie referuntur.

c Feud.l. 1. 1.

d Feud. l. 2.tit. 52. & tit. 55.

e Feud.l.2.tit.1.

f Cuſt. c. 1.

g Præfat.Cuſt. Gallic.

h Comment ad Prologum Cuſt.

SECT. II.

De Perſonis temporalibus, & de Domino ſupremo.

Perſonæ temporales ſunt qui in communione temporali verſantur. E quibus alius Dominus ſupremus eſt, alij Domini intermedij ſunt, alij Plebem temporalem conſtituunt. Dominus ſupremus Rex eſt, qui intra Regnum in rebus temporalibus ſummam poteſtatem habet.

SEcundùm conſuetudinem feudorum, expulſis Regibus Longobardorum, *a* Imperator ſupremus Dominus erat, utpote qui *b* ſupremam Juriſdictionem vel poteſtatem habuit, nimirum ferendi Leges, ſtatuendi de moneta, nec non cognoſcendi de cauſis Capitalibus quòd Jus gladij dicitur, & ſimilia. Fidelitas verò quæ iſti debetur à Feudiſtis *c* Ligeantia dicitur, & quotquot intra imperium degunt Ligij appellantur, qui non ſolum propter res ſed etiam propter perſonas & eorum protectionem domino ſupremo obligantur.

De Conſuetudine Normanniæ, Dux ſive Rex, poſtquam Ducatus Regiæ coronæ unitus erat, Dominus ſupremus exiſtit, *d* qui totius Ducatûs tam Principatum quam dignitatem obtinet, *e* qui ſolus habet plenam Juriſdictionem, *f* ad quem etiam omnis poteſtas monetæ pertinet, item de menſuris & pon-

a Feud. l. 2. t. 55.
b Claſſ. ad Conſuet. Burg. § des Jus ſuis.
c Duar. ad Conſuetud. c. 4. nu. 6.
d Cuſt. c. 12.
e ibid.
f Cuſt. c. 13. & 14.

ponderibus ſtatuere, pro abundantia vel caritate pretium rebus imponere. *g* Unde etiam omnes homines totius provinciæ ipſi Ligeantiam debent, ex quo ei tenentur contra omnes qui vivere poſſunt & mori in ſuis perſonis conſilium & auxilium præbere. Et ei tenentur omnes Reſidentes Provinciæ Fidelitatem facere & ſervare, id eſt ſe ei innocuos in omnibus & fideles exhibere, nec aliquod incommodum ipſi procurare, nec ejus manifeſtis inimicis contra ipſum conſilium vel auxilium dare.

g Cuſt. 13. & 14.

SECT. III.

De Dominis intermedijs.

Domini intermedij ſunt qui ſub Domino ſupremo ſupra alios in temporalibus poteſtatem habent, Iique vel Illuſtres ut Prælati & proceres regni, qui ampliorem, vel Nobiles ut Domini alij, qui Juriſdictionem anguſtiorem habent.

SUb Imperatore in Imperio Romano alij *a* Domini erant ſuperioris ordinis ut Archiepiſcopi & Epiſcopi, nec non Duces, Marchiones, & Comites qui Capitanei vel majores valvaſores inſigniti ſunt, qui cum dignitate Juriſdictionem majorem obtinebant, aliquando ſupremam, ut plurimum

a Feud. l. 1. tit. 1

b Claſſ. ubi ſupra.

mediam prout à feudiſtis appellatur, ad quam ſpectat de cauſis civilibus & criminalibus, quæ Capitales non ſunt, cognoſcere. Alij erant ordinis inferioris ut Regis valvaſores vel minores valvaſores qui c Juriſdictionem infimam habuerunt, ex qua de cauſis pecuniarijs minoribus cognoſcere, delinquentes capere, & levioribus ſupplicijs coërcere potuerunt.

c ibid.

Sub Duce Normanniæ itidem d alij Domini Juriſdictionem ſupremam à Principe conceſſam habent. ex qua cognoſcere poſſunt de omnibus cauſis tam civilibus quam criminalibus quæ in eorem territorijs contingunt, & de ijſdem juſtitiam facere, præterquam de cauſis quæ Ducis dignitatem concernunt. e Alij mediam & infimam Juriſdictionem obtinent qui cauſas circa hæreditamenta contingentes inter ipſos & vaſallos ſuos, & controverſias circa res mobiles inter alios qui intra eorum territoria degunt judicandi poteſtatem habent. f Iidem in ſuis villis menſuras potus & bladorum poſſunt capere, & ſi falſas invenerint emendare, antequam Juſticiarius Principis ijs manum appoſuerit.

d *Le ſtile de proceder en pays de Normandie de Haults justice.*

e ibid.

f Cuſt. c. 16.

SECT.

SECT. IV.

De Plebe temporali.

Plebs temporalis ſunt homines qui ſub Dominis alijs ſine autorttate degunt, è quibus alij ſpeciali ratione ad Dominos referuntur quòd ſub ijs feuda tenent, alij generali tantùm reſpectu, quòd intra eorum territoria conſtituti eorum Juriſdictioni ſubjiciuntur.

IN Libris Feudorum vaſalli infimi ordinis qui nec dignitatem nec Juriſdictionem aliquam feudum tamen obtinebant, *a* valvaſores minimi & *b* valvaſini appellabantur, qui verò feuda non habuerunt ſed in villis Dominorum degebant quoad Juriſdictionem ſubditi ſimplicitèr habebantur.

a Feud. l. 1. tit. 7. & 15.
b Feud. l. 2. tit. 10.

De Conſuetudine Normanniæ terras habentes, *c* homines & tenentes, reliqui, incolæ ſive *d* Reſidentes & vicini nuncupati ſunt.

c Cuſt. c. 12. & 83.
d Cuſt. c. 14.

SECT. V.

De Rebus temporalibus, & de Dominico temporali.

Res temporales ſunt quæ temporalibus uſibus deſerviunt, Eæque aut immobiles ut Prædia & Commoda prædiis annexa, aut mobiles ut pecunia, & bona. E quibus præcipuè ſpectantur quæ dominicum temporale, feudum nobile vel feudum ignobile conſtituunt. Dominicum temporale ſunt poſſeſſiones & jura quæ ad Dominum ſupremum pertinent.

CUM de Jure Civili res immobiles perindè ac res mobiles in pleno dominio eſſent, ut dominus de iis pro arbitrio diſponere poſſit, uſibus feudorum introductum eſt, ut alia in pleno dominio, alia ſub titulo utilis dominii haberentur: prioris generis erat *a* Allodium, id eſt, poſſeſſiones & jura quæ ita tenebantur ut pro iis neque gratia neque merces neque opera ulla deberetur: Poſterioris erat *b* feudum quod ex benevolentia ita dabatur alicui ut proprietas rei penès dantem remaneret, uſus fructus ad accipientem ejuſque hæredes pertinerent; ad hoc, ut ille & ejus hæredes domino fidelitèr ſervirent. Præter hæc ad Communionem temporalem pertinent res etiam mobiles, ut pecunia, animalia, & ſimilia, quæ Juris temporalis diſpoſitioni permittuntur.

a Hotoman. in v. Allodium.

b Feud. l. 2. tit. 23

mittuntur. De Conſuetudine Normanniæ etiam poſſeſſiones in Immobiles & mobiles diſtinguuntur, & immobilis eſt *c* feodum ſive hæreditas quæ ab aliquo poſſeſſa de loco in locum tranſmoveri non poteſt. Mobilis eſt quæ de loco in locum poteſt traſnmoveri, & vulgariter Catallum nuncupatur.

c Cuſt. c. 87. & 92.

Ad Dominicum temporale quod attinet, in libris Feudorum inter alia comprehendit Palatia in civitatibus conſueta, vias publicas, flumina navigabilia, vectigalia, piſcationum & venationum reditus, bona condemnatorum & proſcriptorum, mulctarum pœnarumque compendia, & ſimilia, quorum pleraque Juriſdictionem comitantur.

Feud. l. 2. tit. 56.

De Conſuetudine Normanniæ præter poſſeſſiones Ducis proprias ad ejus dominicum ſpectant Theſaurus quocunque loco inventus, Res vaivæ ſive derelictæ, quas, cum inveniuntur, nemo vendicat, veriſcum ſive wreccum quod mare ad terram projicit, pro qualitate delicti terræ ſeu feoda damnatorum, & foriſfacturæ bonorum mobilium.

Cuſt. c. 18.
Cuſt. c. 19.
Cuſt. c. 17. & 21.

SECT.

SECT. VI.

De Feudo Nobili.

Feudum nobile eſt feudum ſuperius cui alia feuda ſubjiciuntur, Eſtque vel amplius, cui jura ſive commoda majora competunt; vel anguſtius, quod jura minora obtinet.

SEcundum uſus feudorum feuda alio nobiliora fuere & ampliora, quibus jura quædam regalia, & majora conceſſa ſunt; unde ex iis aliqua *a* Regales dignitates & regalia feuda inſigniebantur; & inter hæc habebantur *b* Prædia Archiepiſcopis & Epiſcopis in feudum data, Ducatus, Marchionatus & Comitatus; alia fuerunt etiam nobilia ſed minus ampla, quibus privilegia aliqua annexa ſunt, ut *c* valvaſoriæ majores.

a Feud.l.1.tit.14 & l.2.tit.34.
b L.2.tit. 40. & 10.
c Ibid.

Ita etiam ſecundum conſuetudinem Normanniæ quædam feuda nobiliora ſunt, ut quæ *d* Epiſcopis & Eccleſiis conceſſa ſunt, item *e* Comitatus & Baroniæ; quædam nobilia ut feuda militaria: *f* quæ omnia, prout Principi placuit, jus acquirendi Theſaurum repertum, Res vaivas, veriſcum, foriſfacturas, & Emendas ſive mulctas delinquentibus impoſitas habere conſueverunt.

d Cuſt.c.32.
e C. 34.
f C.19, 20.& 16.

SECT.

SECT. VII.

De Feudo Plebeio.

Feudum plebeium eſt quod ad perſonas plebeias pertinet, quod nec alia ſub ſe habet, nec privilegiis ullis gaudet.

INter feudorum Interpretes feudum ignobile ſive ruſticum habetur quod feudo nobili ſubjicitur, nec ſub ſe feudum admittit, nec prærogativam aliquam annexam habet, Et de jure antiquo *a* ad Libitum domini tenebatur; ita ut domino, quando voluit, auferre licuerit, niſi vaſallus cum illo in exercitu perrexiſſet, vel aliquod propter feudum dediſſet; tunc enim, niſi reſtituto pretio, auferre non licebat. Et in conſuetudinario Normanniæ tale cenſetur *b* feodum infimum quod in burgis vel civitatibus, vel ruri aut in villis ruſticis tenetur. Et quæ ſunt generis poſterioris, *c* alia clauſa, alia communia habentur, clauſa ſunt quibus ſeorſim, communia quibus promiſcuè cum aliis tenentes utuntur. Nam *d* quædam terræ quodam tempore ſunt defenſivæ, quodam communes; Defenſivæ ſive clauſæ ſunt terræ cultæ, quarum fructus per beſtiarum acceſſus facilè perderentur, ſed & terræ vacuæ à medio Martij uſq; ad feſtum ſanctæ Crucis in Septembri defenduntur; alio tempore ſunt communes, ita ut animalia ſine paſtore per eas errare poſſint; exceptis capris, porcis, & animalibus noxiis quæ omni tempore cuſtodiri debent.

a Feud.l.1.tit.1. in fine,& tit. 7.

b Cuſt. c.28. & 53.

c Cuſt. c.8.

d Ibid.

SECT. VIII.

De Judicio Delicti temporalis, & de Judicio Delicti contra Fidelitatem.

Officia temporalia ſunt munera perſonalia & realia quæ ob commoda temporalia præſtanda ſunt à Domino ſupremo, à Dominis intermedijs, & à Plebe temporali. Officium Domini ſupremi eſt inter ſubditos ea quæ ad Pacem & Juſtitiam ſpectant præſtare.

Feud. l. 2. t. 27. & tit. 52.

IN communione temporali commoda propter officia conſtituta ſunt. Et primò in Jure feudorum ad officium Imperatoris ſpectare declaratur; Dignitatem imperij tueri, leges in ſuo vigore retinere, quibuſcunque perſonis jus ſuum conſervare, & pacem per univerſas regni partes ſtabilire.

b Cuſt. c. 12.

Ita ad *b* Ducem Normanniæ pertinet Patriæ pacem tueri, æquitatis [illegible]â contentiones ſingulas terminare, & virgâ Juſtitiæ populum coërcere.

SECT.

SECT. IX.

De Officio Dominorum inferiorum.

Officia Dominorum inferiorum ſunt ſervitia & auxilia, quæ à Dominis inferioribus Domino ſupremo pro feudis exhibenda ſunt; eaque vel Nobiliora, quæ à Prælatis & Proceribus regni debentur, vel nobilia quæ ab alijs qui etiam feuda nobilia obtinent.

IN libris feudorum etſi non apparet certa ſervitia & auxilia pro feudis fuiſſe conſtituta, *a* pro Nobilium tamen officio habebatur Principem (Guerram, id eſt, bellum alicui facientem) adjuvare, & ad fælicem regalis numinis expeditionem collationem extraordinariam facere.

a Feud.l.2.tit. 28. & tit.56.

De Conſuetudine verò Normanniæ tam pro nobilioribus quam pro Nobilibus feudis certa ſervitia inſtituta ſunt, *b* Epiſcopi autem & aliæ Eccleſiaſticæ perſonæ, quæ terras in puram & perpetuam Eleemoſynam conceſſas habent, ad aliud non tenentur niſi pro Principe orare, & precibus pro ejus ſalute apud Deum intercedere At, qui *c* Comitatus obtinebant ad Liberam Sergenteriam tenentur, id eſt obſequium aliquod vel officium honorificum circa perſonā Principis

b Cuſt. c. 32.

c Cuſt. c. 13.

cipis obire, veluti Enſem in die Coronationis præferre, Cubicularij aut alterius officiarij munus ſuſtinere. Deinde *d* Milites qui feuda Loricæ, id eſt militis Cataphracti, ſive Equitis armati obtinent, tenentur ad ſubſidium terræ, vel cum Princeps ad aliquam Expeditionem próficiſcitur per triginta dies cum equis & armis adeſſe, & eundem comitari. Qui utriuſque generis feuda habent, *e* Auxilia etiam Capitalia præſtare debent: Quæ ſic dicuntur quia Dominis capitalibus ſunt reddenda. Quæ tria ſunt, primum ad primogenitum filium Domini ſui in ordinem militis promovendum; ſecundum ad Primogenitam Domini filiam maritandam; Tertium ad corpus Domini ſui de Priſona redimendum. Primogenitus autem eſt ille qui Primogenituræ obtinet dignitatem; & idem intelligendum de auxilio maritali; & Redemptionis Auxilium tunc debetur, cùm Domini corpus ex priſona hoſtium Ducis Normanniæ liberatur.

d Cuſt. c. 24.

e Cuſt. c. 35.

SECT.

SECT. X.

De Officiis Plebis temporalis.

Officia Plebis temporalis ſunt ſervitia & onera quæ infimis ſubvaſallis pro feudis incumbunt.

DE Jure feudali etiam *a* Inferiores vaſalli cum Dominis in exercitu pergere, vel hoſtenditias, id eſt, in hoſtem pergentibus certa adjutoria præſtare conſueverunt.

a Feud. l. 2. tit. 40.

Et de Conſuetudine Normanniæ qui feuda ignobilia tenent, ad aliquod ſervitium non nobile obligati ſunt. Ita *b* qui Domos in civitatibus habent per Burgagium id eſt per ſervitium, aliquid ſecundum conſuetudinem civitatis præſtandi; qui prædia rure obtinent, alij per ſommagium, id eſt certam pecuniæ ſummam ſive reditum, alij per Bordagium aut Villenagium, id eſt per opera ſervilia, utpote faciendi fœni, ſtercorandi terram, & ejuſmodi, ſuis feudis potiuntur.

b Cuſt. c. 28. & c. 58.

DE-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
TEMPORALIS
SECUNDUM
CONSUETUDINES
Feudales & Normannicas.

PARS SECUNDA.

SECT. I.

De Negotiis temporalibus, & de Creatione feudi.

Negotia temporalia ſunt quæ circa res temporales oboriuntur, cujuſmodi ſunt Creatio vel Conſtitutio feudi, Acquiſitio, Contractus, & Delictum temporale. Creatio vel Conſtitutio

feudi eſt cum aliquòd in feudum conceditur Infeudatione, ſcil. vel Subfeudatione.

AD jus temporale ſpectant etiam negotia quædam ſpecialia, utpote primùm conſtitutio vel creatio feudi, quæ fit infeudatione & ſubfeudatione. Infeudatio eſt, cum aliquid in feudum primariò conceditur, quòd ſecundum conſuetudines feudales præcipuè *a* ab Imperatore vel Rege fiebat; & *b* Feuda nobiliora ſive regalia ab eo ſolo concedi potuerunt. Secundò etiam à Dominis intermediis feudum concedebatur; *c* Archiepiſcopi enim & Epiſcopi de iis, quæ antiquitùs in feudum dari conſueverunt, feudum inſtituere potuerunt; Item *d* Duces, Marchiones, Comites, & minores valvaſores. *e* In feudum autem dari potuerunt Res immobiles, ut res ſoli, res ſolo cohærentes, & quæ inter immobilia numerantur. Et modus, quo quis in feuda primùm inſtituitur, *f* Inveſtitura dicitur; quæ fiebat, cùm haſta, vel aliquid corporeum à Domino feudi ſe Inveſtituram feudi facere profitente feudatario porrigeretur; *g* ſine qua, etiamſi feudum regulariter conſtitui non potuit, ſi quis tamen rem aliquam ut feudum per triginta annos poſſediſſet, Præſcriptione ſe tueri potuit. Et tempore Inveſtituræ vaſallus juramentum fidelitatis præſtare debuit ſub hujuſmodi forma; *h* Ego Titius juro ſuper ſancta Dei Evangelia quod ab hac hora uſque ad diem ultimum vitæ meæ ero fidelis tibi contra omnem hominem: & ſi Dominus eſſet intermedius, cum hac clauſula contra

a Feud. l. 1. tit. 14 & l. 2. tit. 10.
b Gotofr. ad tit. 14.
c Feud. l. 1. tit. 1.
d L. 1. tit. 1.
e Feud. l. 2. tit. 1.
f Feud. l. 2. tit. 1.
g Feud. l. 1. tit. 25. & lib. 2. tit. 26.
h Feud. l. 2. tit. 7.

contra omnem hominem, excepto Imperatore. Subfeudatio vero erat, cum de feudo proprio feuda inferiora conſtituerentur.

De Conſuetudine Normanniæ, quod ad Inſtitutionem feodorum ſpectat, *i* Quæ à Duce vel Principe inſtituuntur, Capitalia dicuntur, quòd in capite tenentur. Feoda verò infima quæ ab aliis eriguntur feoda *k* Suppoſita nuncupantur. Et qui ad feodum nobile admittitur *l* Homagium præſtat, id eſt juramentum hujuſmodi ſuſcipit. Ego veſter homo devenio ad præſtandam vobis fidem contra omnes; quod fit expanſis manibus illius qui homagium facit inter manus illius qui homagium recipit. Nemo verò fidelitate alicujus recipere debet niſi ſalvâ Principis fidelitate.

i Cuſt. c. 34.

k Ibid.

l Cuſt. c. 25. & 29.

SECT. II.

De Acquiſitione Temporali, & *de Acquiſitione Feudi.*

Acquiſitio temporalis eſt qua res ſecundum jus temporale acquiruntur; Eſtque vel feudi, vel juris alicujus in feudo, vel rei alicujus mobilis. Acquiſitio feudi eſt cum feudum ipſum acquiritur, quod fit vel ex donatione, cum quis jus ſuum in feudo ad alium transfert, vel ex ſucceſſione quando feudum vacans ad hæredem vel ſucceſſorem devolvitur.

AB inſtitutione vel creatione feudi jus alicui primariò acquiritur, ſed & aliis modis ad alios tranſit, & primò ſecundum conſuetudines feudales cum quis alteri jus ſuum in feudo concederit. Nam *a* ſi feudum integrum transferre vellet, cum licentia domini permittebatur; ita tamen ſi ſecunda perſona eſſet talis qui feudo ſervire poſſet; ut ſi miles militi donaret, & ſi ſub iiſdem conditionibus donaretur; unde qui habuit ſibi & hæredibus maſculis, alteri dare non potuit, ut fœminæ in eo ſuccederent. Deinde, *b* cùm quis feudum refutavit vel *c* inhabilis propter ingreſſionem religionis factus fuit, vel denique mortem obiit, hæres in feudo ſuccedebat.

a Feud. l. 2. tit. 34.

b Feud. l. 2. tit. 41 ubi Gotofred.

c L. 2. tit. 26. § Clericus.

Quoad ſucceſſionem verò *d* Alia feuda individua erant, alia dividua. Individua erant, in quibus Primogenituræ ratio habebatur, cujus conditionis erant Ducatus, Marchionatus & Comitatus, & alia ſecundum cujuſq; Provinciæ morem. *e* Reliqua erant Dividua, in quibus filii æqualiter ſuccedebant; nec *f* pater quod filij in iis inæqualitèr ſuccederent, per Teſtamentum ordinare potuit. In ſucceſſione verò ordo imprimis obſervabatur. Et *g* mortuo eo qui beneficium vel feudum tenebat, prima cauſa erat liberorum maſculorum: filiis enim exiſtentibus maſculis, vel ex filio nepotibus, vel deinceps per maſculinum ſexum deſcendentibus, reliqui agnati removebantur. Ad filias verò vel neptes ſucceſſio non pertinebat, niſi ſub ejuſmodi conditione conceſſum eſſet. *h* Liberis maſculis deficientibus, vocabantur primò fratres, deinde agnati ulteriores, ſi Feudum paternum eſſet, hoc eſt, ſi fuit illius qui ejus agnationis communis parens erat. Nam *i* ſi unus ex fratribus feudum à Domino acceperat, alter ei non ſuccedebat, niſi hoc nominatim dictum eſſet; ſed & *k* in feudis Fœmininis, tunc demum ſuccedebat filia cum filii non extarent, nec *l* Aſcendentes, ut patres, filiis ſuccedebant. Præterea, ut ſuccederent in feudo, liberos & agnatos *m* legitimos eſſe oportebat. Nam naturales filii, etiamſi poſteà legitimi fierent, ad ſucceſſionem feudi nec ſoli, nec cum aliis admittebantur. Denique *n* ſi quis deceſſit, nullo hærede in feudo relicto, jus feudi ad Dominum revertebatur, quemadmodum etiam ſi crimen aliquod gravius contra Dominum

d Feud.l.1.tit.8.
e Ibid.
f L.1.tit.8.
g L.2.tit.11.
h Ibid.
i Feud.l.1.tit.1.
k L.1.tit.8.
l L.2.tit.50.
m L.2.tit.26. & Naturalis.
n L.2.tit.86.

minum commiſiſſe condemnatus fuerit.

De conſuetudine Normanniæ iiſdem modis acquiritur feudum, cum feudatarius feudum alii tradat vel donet, & cum religionem intrat vel decedat, in quibus caſibus ſucceſſioni locus eſt. *o* Quædam ſucceſſio eſt ex gratia, quædam hæreditaria eſſe dicitur. Ex gratiâ, quando Epiſcopus vel Abbas in feudo quod Predeceſſor ejus tenuit, in ejus locum per gratiam ſuffectus eſt. *p* Hæreditaria eſt ſucceſſio quando aliquis ſuccedit in feudo ratione ſanguinis; eſtque directa, vel indirecta: Directa quando hæreditas in linea directa Conſanguinitatis ad filium, profilium, vel aliquem alium ejuſdem lineæ deſcendit. Indirecta eſt, quando aliquis extra rectam lineam ſuccedit, ut frater fratri, nepos avunculo. Sed *q* hæreditas alia eſt impartibilis, alia partibilis: Impartibilis, in qua conſuetudo Patriæ nullam diviſionem inter fratres admittit, ut Comitatus, Baroniæ, & feuda militaria; quæ Feuda Loricæ dicuntur; in quibus Primogenitus ſuccedit; vel, ſi is prior deceſſerit, ejus filius vel hæres propinquior in eadem linea: ſi verò nullus de linea Primogeniti remanſerit filius, ſecundo-genitus vel ejus lineæ propinquior hæres; & ſic deinceps in aliis lineis. *r* Hæreditas partibilis eſt, quæ ad plures æqualitèr deſcendit, ut feuda nobilia, quando hæreditas ad mulieres ex defectu hæredis maſculi devolvitur; & communitèr feuda ignobilia: In cujuſmodi ſucceſſione, *ſ* cum plures ſunt fratres, ultimò natus de feodo tot faciet portiones quot ſunt participes: Capitale autem Herbergagium, id eſt, domus cum ædificiis conjunctis &

o Cuſt. c. 25.
p Ibid.
q Cuſt. c. 26.
r C. eod.
ſ C. eod.

& Clauſo & Gardino, primogenito remanebit, dummodo fratribus juſtam faciat compenſationem; cætera æqualiter dividentur. Sed nec *t* cum quis plures habet filios, de hæreditate ſua plus uni quam alteri teſtamento relinquere poteſt; & ſi quid donaverit, poſt ejus deceſſum, ad portiones faciendas revocari debet. *u* Quod ſi hæredes defecerint feodum ad Dominum de quo tenetur, revertitur: & hæredes deficere intelliguntur quando Feodatarius nullum habet, vel non Legitimum. Nam Baſtardus nullius hæreditatis hæres eſſe poteſt. Et nemo Baſtardo hæreditarié ſuccedit, niſi ex ipſo & uxore Legitima natus fuerit. *x* At licet Matrimonium divortium recepit, procreati tamen in Matrimonio dum Eccleſia ſuſtinebat, pro Legitimis reputantur. Sed *y* & filii procreati ex ſanguine damnato ad nullam hæreditatem anteceſſorum jure hæreditario pervenire poſſunt.

t C. 29.

u C. 25.

x C. 27.

y C. 24. & c. 25.

Utroque jure qui ad feuda ſive ex alienatione, ſive ex ſucceſſione admittuntur aliquid quaſi Domini agnoſcendi causâ pendunt; quod à Feudiſtis Laudimia, in conſuetudinario Normanniæ *z* Relevium appellatur. Et prout primò Inveſtiti, Juramenta Fidelitatis præſtare debent.

z C. 34.

SECT. III.

De Acquiſitione Juris in feudo.

Acquiſitio juris in feudo eſt cùm ad tempus uſus fructus feudi, vel jus commodi alicujus ex feudo percipiendi ad alium pertinet, vel ex facto hominis, vel ex diſpoſitione juris.

Contingit aliquando quod is, qui rem immobilem ſibi & hæredibus ſuis non acquiſivit, pro vita tamen aut alio tempore, (idque præter modum contractùs) ejus uſum fructum liberum vel jus aliud commoda ex eo percipiendi conſequatur. Ita ſecundum conſuetudines feudales, etiamſi feudum ſine inveſtitura conſtitui non potuit, *a* ſi tamen Domino jubente quis alicujus rei, nomine feudi, poſſeſſionem accepit, licuit ei dum vixit poſſeſſionem talitèr adeptam quaſi Feudi nomine retinere. Ita enim pro tempore uſumfructum maritus conſequitur, *b* cui pater vel ipſa uxor cum conſenſu Domini feudum vel feudi partem in dotem dedit.

a Feud. l. 1. tit. 25.

b L. 2. tit. 13. & 17.

Ad alia jura quod ſpectat, ſervitutes ſcilicet tam urbanorum quam Ruſticorum Prædiorum, cùm nihil alienum reperiatur in Libris Feudorum, conjicere licet Jus Civile Romanorum apud Mediolanenſes in ijs omnino obtinuiſſe.

De

De Conſuetudine verò Normanniæ, ſpeciales etiam caſus occurrunt, in quibus à Domino feudi ad alium uſus-fructus feudi tranſfertur; Primò ſcilicet quando hæres eſt in cuſtodia vel ſub tutela Domini. Nam *c* Princeps Normanniæ habere debet Cuſtodiam omnium in ætate minori conſtitutorum, qui feuda nobilia ab ipſo tenent: In minori autem ætate conſtituti dicuntur, qui nondum viginti annos omnino compleverunt: unde præter Minoris feuda propria, Duci cedent omnia alia feuda & ſucceſſiones, quæ Minori, dum in cuſtodia fuerit, devenient: Pupillis verò victus competens & neceſſaria ſuppeditanda ſunt, prout ætas & Feodum poſtulabit. Quod ſi fœmina in Cuſtodia fuerit, cum ad annos nubiles pervenerit, cum conſilio & licentia Domini, & cum conſilio & conſenſu amicorum, prout generis nobilitas & feodi valor requiſierit, maritari, & feodum è Cuſtodia reſumere debet. Sed *d* alij etiam Domini præter Ducem qui Tenentes nobiles habent, eorum hæredibus in minori ætate conſtitutis, etiam Jus Cuſtodiæ obtinent. Ædificia verò, maneria, boſcos, prata & gardina, ſtagna, molendina, paſcua, piſcarias, & ſimilia, quorum fructus percipiunt, in ſtatu debito tueri debent. Secundò de Conſuetudine Normanniæ *e* Maritus non ſolum Feodi uxoris uſum fructum, dum ipſa vivit, percipit, ſed etiam ſi ex ea hæredem procreavit, quem vivum natum eſſe conſtat, etiamſi uxor moriatur, omnis terra, quam jure uxoris tempore

c Cuſt. c. 33.

d C. eod.

e C. 101.

re mortis poſſidebat, ad ipſum pertinebit, quamdiu ab alijs nuptijs abſtinuerit.

f C. 102.
g Hot. v. Dotalitium.

Tertiò per Conſuetudinem Normanniæ Relicta pro *f* Dotalitio vel *g* Doario habere debet tertiam partem totius feodi, quod maritus ſuus matrimonij contracti tempore dignoſcitur poſſidere: Majus autem dotalitium habere non poteſt quam tertiam partem feudi, minorem poteſt, ſecundum conditiones in contractu Matrimonij initas. Nam ſi conſentijt dotari de Mobili, vel de ſpeciali aliqua terra, illud poſt mariti obitum debet ei pro dote ſufficere. Nulla etiam mulier obtinet Dotalitium de feodo Mariti ſui, ſi maritus contracto Matrimonio deceſſit, priuſquam in idem cubiculum reciperetur, Tunc enim mulier ad dotalitium jus habet, cum ſponſa mariti ſui cubiculum ſubintravit. Sed nec Dotalitium obtinet, ſi inter ipſos divortium contigit, Illa enim ſola dotanda eſt de mariti ſui Feodo, quæ tempore mortis eidem conjuncta fuit.

SECT.

SECT. IV.

De Acquiſitione Rerum mobilium.

Acquiſitio rerum mobilium eſt qua quis earum dominium conſequitur, utpote ex occupatione, donatione, uſucapione, ex teſtamento, vel ſucceſſione ab Inteſtato, aut quovis alio titulo Juris gentium aut civilis, quatenus jure feudali comprobatur.

MOdi acquirendi res mobiles ſecundum conſuetudines Feudales ijdem etiam videntur qui ſunt de Jure Civili, niſi quod in aliquibus fortaſſis Jus Regaliorum diſcrimen faciat. Ita enim cum de Jure Civili feræ, beſtiæ, volucres, & piſces fiant capientium, de Jure Feudali, Jus venandi, aucupandi, & piſcandi (etiamſi inter Regalia, ut & multa alia, non numerentur) *a* ex multorum Interpretum ſententia ad Regalia pertinent, & quæ ijs modis acquiruntur, de jure, non capientium, ſed Principis, aut ejus cui Princeps hoc jus conceſſit, fiunt. *a* Arniſ. de Jure Majeſt. l. 3. c. 4. nu. 11.

Sed & de Conſuetudine Normanniæ, circa acquiſitionem Mobilium, multa ſpecialia ſunt à jure Civili aliena. Eo enim Jure, non ſolum (præter Juris Civilis Regulas) *b* Theſaurus inventus, Res derelictæ, & ex naufragijs ad terram appulſæ Principi vel Domino Feudi, non inventori, acquiruntur. Sed & in hujuſmodi acquiſitione etiam obſervandum, quod *b* Cuſt. c. 18. 14.

quod Dominus Feudi in cujus terram wreccum appulit, illud in littore vel juxta littus ſalvum cuſtodiri faciat, donec per juſtitiarium inſpectum fuerit, deinde in cuſtodiam recipere debet, & uſque in annum & diem, ſi res ſervando ſervari poſſit, cuſtodire; Si verò res ſit peritura, retentis de ea ſignis intrinſecis & extrinſecis, autoritate Juſtitiarij venditioni exponere, & ſi quis infra tempus prædictum qui evaſit ex naufragio, dictum veriſcum vel partem ejus per teſtimonium fide dignorum & per ſigna probaverit, illi reſtituere debet; aliter anno & die elapſo Domino feudi remanebit. Sed quædam ſunt quæ (utcunque Domini feodorum ex conceſſione vel præſcriptione rerum aliarum acquirendi jus habent) ad prærogativam Principis pertinent, c Cuſt.c.19. ubicunque inventa fuerint, *c* veluti aurum & argentum tam in vaſibus quam in moneta, ſi viginti librarum quantitatem excedat; item, equi bello apti, id eſt fræni patientes, Canes celeres, Accipitres, Coralium, Lapides pretioſi, eſcarlatum, varium & griſium, & pelles ſebellinæ, quæ ad aliquem uſum hominum non ſunt deputatæ, & omnes torcelli ſive faſciculi pannorum integrorum ligati, & omnes piſces craſſi, ut balænæ & ſturgeones quæ ad terram pervenerint vel captæ fuerint. Item, d Cuſt. reformati art. 444, 445. hoc Jure *d* Donare & retinere nihil operatur, Donare verò & retinere eſt quando is qui donat poteſtatem retinet de rebus donatis liberè diſponendi, vel in poſſeſſione earundem remanet. Denique circa Teſtamenta & ſucceſſiones in bonis mobilibus defunctorum, quædam ſunt in hoc Jure quæ à Jure Civili diſcrepant.

pant. Quippe *e* omne Teſtamentum confici debet coram Curato ſive Parocho, Notario ſive Tabellione, & in præſentia duorum teſtium idoneorum qui vigeſimum annum compleverunt, nec ſint Legatarij, coram quibus à Teſtatore voluntas declarari debet, deinde teſtamentnm legi, & ab ipſo ſignari, ſi ſignare valeat, ſin minus, ab ijs qui præſentes ſunt. Item *f* Teſtamentum ſcriptum & ſignatum manu propria Teſtatoris, validum eſt, etiamſi ſolennitates prædictæ obſervatæ non ſint. *g* Vir cælebs, vel qui liberos non habet, poſtquam vigeſimum annum complevit, poteſt diſponere de bonis mobilibus, cuicunque voluerit: Qui ſextum annum complevit filius ſive filia, poteſt diſponere de tertia parte mobilium quæ ad ſe ſpectant. *h* Baſtardi poſſunt diſponere de bonis mobilibus, non minus quam Legitimi. Fœmina conjugata non poteſt de re aliqua diſponere, *k* niſi conſentiat Maritus, aut in tractatu Matrimonij ita conventum fuerit. *l* Teſtator, qui liberos vivos habet aut ab ijs deſcendentes, non poteſt diſponere de bonis mobilibus pluſquam de tertia parte, in qua etiam expenſæ Funeris contineri debent. *m* Nihilominus is qui habet filias jam in Matrimonio viris conjunctas, poſtquam liberatus eſt earum dotibus, poteſt de medietate diſponere, & alia medietas ad uxorem pertinebit; *n* Si uxor prædefuncta ſit, de omnibus diſponendi poteſtatem habet. *o* Mulier vidua liberos habens non poteſt diſponere in Teſtamento pluſquam de tertia parte mobilium. Pater aut Mater in Teſtamento non poteſt diſponere de bonis mobilibus plus

e Cuſt. refor. art. 412.

f Art. 413.

g Art. 414. & 415.

h Art. 416.

k Art. 417.

l Art. 418.

m Art. 419.

n Art. 420.

o Art. 423.

p Art. 424. plus uni liberorum quam alteri; *p* Qui verò liberos non habent, poſſunt dare cui voluerint, quantum ipſis viſum fuerit.

q Art. 394. Poſt mortem Mariti *q* Vidua intra quadraginta dies poteſt renunciare ſucceſſioni in bonis Mariti, præſtito prius Juramento, quod nihil percepit nec celavit de Bonis Mobilibus. Quo in caſu dotarium tantum obtinebit, &

r Art. 395. bona Paraphernalia à debitis libera. Et *r* Bona Paraphernalia intelligi debent de bonis mobilibus quæ mulieris uſui inſerviunt: cujus generis ſunt lecti, veſtes, lintea, & alia conſimilis Naturæ, de quibus Judex viduæ competentem diſtributionem faciet in ſpecie, juxta qualitatem ipſius viduæ & Mariti, convocatis Hæredibus & Creditoribus: proviſo quod dicta bona non excedent medietatem tertiæ partis mobilium, & nihilominus ubi mobilia erunt minima, illa habebit, lectum,

ſ Cuſt. c. 20. & 21. robam, & ciſtam ſuam. Quod *ſ* ſi quis ſine Teſtamento decedet, generalitèr pertinet ad

t Com. ad c. 21. Epiſcopum Dioceſanum de ejus Catallis *t* diſponere & eadem diſtribuere. Uſurariorum verò defunctorum Catalla de antiquâ

u C. 20. conſuetudine Duci deveniunt. At *u* uſurarius non habetur niſi qui infra annum & diem ante deceſſum uſurariam pravitatem exercuit.

x C. 21. *x* Item Catalla eorum, qui ſeipſos occidunt, Princeps habere debet; niſi quis aliquo infortunio perijt, vel amens, ſive veſanus, ſeu peſte phrenetica correptus, interemptus ſit.

SECT.

SECT. V.

De Contractu temporali, & de Contractu circa feudum.

Contractus temporalis eſt conventio Juri temporali conſentanea, eſtque vel de feudo, vel de jure in feudo, vel de rebus mobilibus. Contractus de feudo eſt qui ipſum feudum reſpicit, utpote contractus venditionis vel alienationis feudi, & cum de Evictione præſtanda contrahitur.

POſt Acquiſitionem temporalem modi contrahendi Juri temporali conſentanei conſiderandi ſunt. Et de Jure Feudali quamvis antiquitùs nec *a* feudum nec feudi partem alienare licuit, posteà, cum *b* Domini & *c* agnatorum, ſi feudum Paternum erat, conſenſu diſtrahere permittebetur. Et ſi quis vendidit, emptori de *d* Evictione, id eſt de præſtando rem ipſam, vel caſu quo evinceretur, rei valorem & intereſſe tenebatur.

a Feud.l. 2. tit 52.
b Ibidem.
c L. 2. tit. 39.
d L. 2. tit. 8. & 80.

De conſuetudine etiam Normanniæ *e* feudum nobile vendere non licet ſine ſpeciali aſſenſu Domini, niſi de feudo tertia pars vel tantum remaneret ut jura & ſervitia Dominis ſolvi & Præſtari poſſent. Et cum *f* venditur feudum, plerunque etiam ſic contrahitur, quod is qui vendidit defenſionem proprietatis vel evictionem præſtare in ſe ſuſcipiat, quod vulgo garantizare dicitur.

e Cuſt.c. 29.
f Cuſt. c. 50.

SECT.

SECT. VI.

De Contractu de Jure in feudo.

Contractus de Jure aliquo in Feudo eſt qui de uſufructu vel alio Jure in feudo initur, utpote cum locatur vel oppignoratur feudum.

IN libris feudorum quæ de contractibus de jure in feudo habentur, à Jure Civili parum differunt. Et eo Jure vaſallus Feudum locare potuit, niſi Locatio eſſet fraudulenta alienatio, veluti *a* libellarius contractus quo pro vili aliqua penſione utpote duorum denariorum Feudum perpetuò utendum concedebatur. Sed & Feudum in pignus dari potuit; quod *b* ſi quis rem aliquam ſine conſenſu Domini pignori obligaret eo pacto ut ſi ſtatuto tempore pecunia ſoluta non eſſet, res eſſet Creditoris, quandocunque pecuniam ſolvendo, pacto non obſtante, pignus recuperare potuit. Eodem modo de Conſuetudine Normanniæ *c* Feodum vel pars Feodi locari potuit ad certum tempus, quod vulgò Firma dicitur. Sed & eodem Jure dupliciter oppignorari conſuevit, ita ut *d* vadium ſive pignus vel vivum vel mortuum conſtitueretur. Vadium vivum eſt quod ex ſuis proventibus liberatur, ut cum terra traditur in Vadium pro centum ſolidis uſque ad tres annos, ita ut elapſo anno tertio reddatur obligatori omnino libera, in quantum pecuniæ creditæ à proventibus ejuſdem

a Feud. l. 2. tit. 9.

b L. 1. tit. 27. & l. 2. tit. 51.

c Cuſt. c. 112. & 114.

d C. 111.

dem perceptæ ſint. Mortuum autem dicitur vadium quod ſe de nihilo redimit, veluti cum terra oppignoratur alicui pro centum ſolidis, ea conditione quod quando is qui oppignoravit recipere velit, centum ſolidos reſtituat. Et hujuſmodi vadium recipere, ſpecies uſuræ illicitæ habetur.

SECT. VII.

De Contractu de Re mobili.

Contractus de re mobili eſt, qui de Re mobili, vel de Jure aliquo in re mobili inſtituitur; iſque ſive rei traditione, ſive ſolo conſenſu, ſive ſcriptis aut verbis conciliatur.

DE Contractibus aliis præterquam de ipſis feudis, & juribus in feudis conſtitutis in Libris feudorum nihil occurrit. Unde conjicere licet, in iis omnino Jus Civile obſervatum fuiſſe.

Nec quæ in Conſuetudinario Normannico reperiuntur, ab eo jure multum abhorrent. In qua Obligationis & Actionis legitimæ cauſa habetur, *a* ſi quis ab alio pecuniam mutuò vel equum commodato acceperit, item *b* ſi quis ex cauſa aliquid alteri promiſerit. Nam ex promiſſo nemo debitor conſtituitur, niſi cauſa legitima promittendi præceſſerit: item *c* ſi quis ſe pro alio plegium vel debitorem conſtituerit.

a Cuſt c. 87. & 88.
b C. 88. & 91.
c C. 60.

Nam eo Jure Plegii alii ſimplices, alii debitum retinentes dicuntur. Plegiatio ſimplex ſic contrahitur: Ego Plegio A, id eſt, ſpondeo pro A, quod reddet D. centum ſolidos ad Feſtum Nativitatis Domini; atque hujuſmodi Plegiatio idem eſt quod Fidejuſſio. Plegiatio autem dicitur debitum retinere, quando quis cum alio ſe conſtituit principalem debitorem. Atque hæc de Contractibus juri etiam Feudali conſentaneis.

SECT. VIII.

De Delicto temporali, & de delicto contra Fidelitatem.

Delictum temporale eſt quod contra Jus temporale committitur, nimirum quod contra Fidelitatem, contra Pacem, vel contra officium temporale fit. Delictum coutra Fidelitatem vel Ligeantiam eſt quo Dignitas Principis minuitur, veluti Proditio, Rebellio, Seditio, & alia, ex quibus Princeps vel Imperium immediatè lædi poteſt.

SIcut contractus temporalis habetur qui Juri temporali eſt conformis, ita Delictum temporale eſt quod jure temporali improbatur. Cujus generis ſunt cum Crimina tum Delicta quæ etiam Jure Civili condemnantur, etiamſi fortaſſis ſub diverſis conditionibus conſiderentur.

ſiderentur. In his verò de Jure Feudorum crimen vel delictum graviſſimum cenſetur quod contra Ligeantiam vel Coronam & Dignitatem Principis admittitur, veluti crimen Læſæ Majeſtatis, Rebellionis & Seditionis, *a* cum aliqui quomodocunque publicè vel occultè contra honorem Principis & fidelitatem, Rebellionis opera faciunt, & contra imperii proſperitatem aliquid machinantur, vel contra Officiales Principis in his quæ ad officium iis commiſſum pertinent rebelles exiſtunt.

a Feud. Extrav. H 7. tit. 1. & 2.

In Conſuetudinario Normannico hujus generis habetur Proditio, *b* cum quis Ducis inimicis manifeſtis contra ipſum conſilium vel auxilium præbet. *c* Item ſi quis in Caſtrum Ducis hoſtes introduxerit, vel introducere conatus ſit. E quibus de aliis ejuſdem naturæ ſtatuere liceat.

b Cuſt. c, 14. *c* C. 72.

SECT. IX.

De delicto contra Pacem.

Delictum contra Pacem eſt quo Pax violatur; quod vel vi & armis fit, utpote Homicidium, Raptus, Vulneratio, Mutilatio membrorum, Latrocinium, & ſimilia; vel ſine vi & armis, veluti Tranſgreſſiones quibus damnum vel contumelia alicui infertur.

IN Libris Fèudorum hujus generis pleraque crimina *a* Feloniæ nomine comprehenduntur, & tanquam gravia & enormia cenſentur. Veluti *b* ſi quis hominem infra pacem conſtitutum occiderit, *c* ſi quis alium infra pacis Edictum vulneraverit; itèm *d* ſi quis alium abſque ſanguinis effuſione percuſſerit, ſi crines ejus aut barbam expilaverit, *f* ſi quis alium temerè ſine percuſſione invaſerit, & calidâ manu verberibus & contumeliis malè tractaverit, *g* ſi quis publicè latrocinatus fuerit, *h* ſi quid quinque ſolidos valens furatus fuerit, & ſimilia. Atque hæc plerunque vi & armis geruntur: Sed & ſine vi & armis Tranſgreſſiones fiunt, cum damnum in rebus infertur, *i* ut ſi quis in agro alieno animalia pabulare permiſerit; Licuit tamen per terram tranſeunti prope viam equum ſuum ad refectionem & reparationem pabulare, item uti herbâ & viridi ſylvâ ſine vaſtatione aliqua pro ſua commoditate & uſu.

a Feud. l. 2. tit. 26. § 23. & tit. 37. & 47.
b L. 2. tit. 27.
c Ibid.
d Ibid.
e Ibid.
f Ibid.
g Ibid.
h Ibid.
i L. 2. tit. 27. in fine.

Item de conſuetudine Normanniæ flagitia graviora habentur *k* murdrum ſive homicidium voluntarium cum quis aliquem in pace Ducis felonicè occidit, *l* defloratio Virginis violenta, *m* mehaymium ſive mutilatio membrorum vel vulneratio ſanguinolenta, *n* aſſaltus violentus, *o* voluntaria domorum incendatio, *p* Roberia ſive Latrocinium; Sed & eodem jure Tranſgreſſiones habentur cum perſonæ alicujus vel bonis injuria infertur; perſonæ, ut *q* ſimplex percuſſio & injuria verbalis. Simplex percuſſio eſt, ex qua nec mortis, nec mutilationis impendit periculum. *r* Injuria verbalis eſt quoties convitium aliquod perſonæ alicujus ab alio irrogatur. Et Convitia quædam Criminalia ſunt, quædam Simplicia: Criminalia, quorum actum ſi perpetratum fuiſſet, perpetranti corporis vel membrorum diſpendium infligeretur; ut ſi quis alteri homicidium vel latrocinium imputaret. Simplicia ſunt, cum quid objicitur, ex quo, ſi verum eſſet, mortis vel mutilationis periculum nullum impenderet. Denique hoc etiam Jure alicui in rebus injuria inferri videtur, *ſ* ſi cui in gramine vel ſegete damnum ſit illatum. Item ſi in boſcis, ſtagnis, garennis, ſive locis in quibus cuniculi includuntur, aliquod incommodum indebitè procuretur.

k Cuſt. c. 58.
l C. 10.
m C. 73.
n C. 74.
o C. 10.
p C. 70.
q C. 84.
r C. 86.
ſ C. 6.

SECT. X.

De delicto contra Officium temporale.

Delictum contra officium temporale eſt, cum vaſallus contra Dominum Inferiorem aliquid nequiter admiſerit, vel ſervitia debita præſtare omiſerit.

POſt delicta communia quæ contra Fidelitatem ſeu Ligeantiam quæ Principi debetur, & contra pacem committuntur, Delicta ſpecialia obſervanda ſunt, quæ inferiores vaſalli contra officium admittunt, quæ ipſos Ingratitudinis arguunt; ut *a* ſi quis hoſtiliter adverſus Dominum ſe geſſerit, *b* ſi ſciens Domino inſidias ſtrui, eum certiorem non fecerit; *c* ſi Dominum in acie periclitantem deſeruerit, *d* ſi uxorem vel filiam Domini corruperit, & hujuſmodi; Huc etiam referuntur, *e* ſi indictâ publicâ expeditione vocatus à Domino, ſpatio juſto ac competente venire contempſerit; aut pro ſe alium idoneum non miſerit; aut hoſtenditias non ſolverit; vel *f* ſi illud ſervitium propter quod feudum datum fuit facere recuſaverit, & ſimilia. Et hæc etiam de Delictis Jure Feudali improbatis.

a Feud. l. 2. tit. 57.
b Feud. l. 2. tit. 24.
c L. 2. tit. 24.
d L. 1. tit. 5.
e L. 2. tit. 54. & 55.
f L. 2. tit. 24.

DE-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
TEMPORALIS
SECUNDUM
CONSUETUDINES
Feudales & Normannicas.

PARS TERTIA.

SECT. I.

De Judicio temporali.

Judicium temporale eſt in quo cauſæ temporales deciduntur; in quo in genere reſpicitur Curia, Cognitio, & Coërcitio temporalis; deinde quæ ad ſpecialia negotia referuntur.

UT Jus temporale quid cujuſcunque ſit definit, ita Judicium temporale ſuum cuique tribuit: Et ad hoc requiruntur cùm Judices, tùm partes, qui litem inſtituant. De quibus in genere in Libris Feudorum nihil occurrit. In Conſuetudinario verò Normanniæ Judex *a* Juſtitiarius dicitur, & à Juſtitia nomen accipit, eò quod Juſtitiandi homines, & de querimonijs cognoſcendi poteſtatem habet. Et *b* Querimonia eſt oſtenſio facta Juſtitiario conquerendi de injuria irrogata, ut ſuper hoc injuriam paſſo juſtitia tribuatur. *c* Placitatores ſunt qui querelam deducunt in Curia; tam querelando, quàm reſpondendo; è quibus querelatus eſt perſona de quâ oſtenditur querimonia Juſtitiario, ut ſuper ea jus exhibeat prout debet: Sed & notandum, quod non ſolum foris bannizati, ſed etiam *d* excommunicati ab omni actione in Laicali Curià expellendi ſunt, & omnis audientia ipſis agentibus debet denegari; reſpondere tamen tenentur, ſi quis contra eos agere voluerit; *d* Clerici verò & Perſonæ Eccleſiaſticæ ab omni Laicali curia ſunt exempti, niſi in quantum exigit feodum Laicale. Denique Partes *e* Attornatos Poſſunt facere & conſtituere in omni querela, exceptis caſibus in quibus Leges propriè & per ſe requirunt actionem; qui attornati querelam deducere poſſunt placitando, nec tamen componere vel tranſigere. Item *f* Proloquutores inſtituere poſſunt ad loquendum, quorum verba idem pondus habent ac ſi ex ore inſtituentis proceſſiſſent.

a Cuſt. c. 4.

b C. 54.

c C. 53.

d C. 62.

d C. 82.

e C. 65. & 126.

f C. 64.

SECT. II.

De Curiis temporalibus, & de Curiis Domini *ſupremi.*

Curia temporalis eſt forum ſive tribunal in quo cauſæ temporales terminantur. Eſtque vel Domini Supremi, vel Dominorum ſuperiorum, vel Dominorum inferiorum. Curia Domini Supremi eſt in qua Lites coram Judicibus Regijs inſtituuntur.

PRo commodiori exercitio Judicij, Curiæ ſive Loca certa in quibus Judices cauſas audiant & definiant, inſtituta ſunt; in quibus præcipuæ ſunt quæ ad Dominum ſupremum pertinebant. Ita ſecundum Conſuetudines Feudales graviores cauſæ in Curia Imperatoris tractabantur, ut *a* ſi contentio eſſet inter primi ordinis vaſallos, veluti Duces, Marchiones, & Comites, vel *b* ſi de Beneficio regali controverſia fuiſſet, coram Judicibus Imperatorijs diſceptabatur: Sed & à Judicibus alijs ad Imperatorem *c* Appellationes interponebantur. Multo magis *d* Cauſæ Capitales à Judicibus Imperatorijs decidi debuerunt.

a Feud. l. 1. tit. 18.
b L. 2. tit. 34.
c L. 1. tit. 22.
d L. 2. tit. 27.

In Conſuetudinario Normanniæ definitur *e* Curia congregatio eorum certo loco & die aſſignato per quos jus eſt ſuper querelis placitantibus exhibendum. Ut *f* Princeps Normanniæ

e Cuſt. c. 53.
f Ibid.

manniæ principalitèr Curiam tenet de omnibus injurijs quæ ad ſuam pertinent dignitatem, veluti de Moneta & ſimilibus, item de placitis Gladij, & de omnibus alijs rebus ad Laicalem Curiam pertinentibus, de quibus querimonia ad ipſum delata eſt, Ejuſque Juſtitiarij vel Majores ſunt, ut Seneſcallus & Magiſtri Scaccarij; vel minores, ut Baillivi, & Vicecomites. *g* Solebat enim antiquitùs quidam Juſtitiarius cæteris ſuperior per Normanniam diſcurrere, qui ſeneſchallus Principis vocabatur, qui quod alij inferiores omiſerant corrigebat, & ſingulis triennijs ſingulas partes Normanniæ & Baillivas viſitabat. Item *h* Scaccarium erat Congregatio Juſtitiariorum ſuperiorum, ad quos pertinet ea corrigere quæ Baillivi & minores Juſtitiarij minus juſtè fecerant, & unicuique quaſi ex ore Principis jus reddere, & tanquam ejus oculis circumſpicere quæ ad ejus honeſtatem & dignitatem pertinent. Et *i* quicquid in hac Curia per ſolenne Judicium factum fuerat inviolabiliter ab omnibus obſervari debet. Baillivi, intra Baillivas ſibi commiſſas, Juſtitiandi habent poteſtatem: *k* ſub quibus conſtituti ſunt Subjuſtitiarij ad juris officia exequenda, veluti Vicecomites & ſpathæ ſive gladij ſervientes. *l* Hi Baillivi inſtituti ſunt ad conſervandum pacem, ad terminandum lites ſive querelas, ad deſtruendum latrones, homicidas, incendiarios, & alios facinoroſos. Horum dies Juridici Aſſiſſia vocantur. Et definitur *m* Aſſiſſia, Congregatio militum & hominum prudentum cum Baillivo certo loco & tempore per intervalla quadraginta dierum, ut dè auditis

g C. 10.
h C. 56.
i Ibid.
k C. 4.
l Ibid.
m C. 24.

ditis in Curia judicium & juſtitia exhibeatur. Et in hac etiam Curiâ quod factum eſt, in jure firmitatem obtinere debet. Unde *u* Curiæ Recordationum appellantur, quia non ſolum quæ fiunt in curia placitando, id eſt quæ motæ quærelæ occaſione deducuntur, ſed & quæ fiunt denuntiando, ut venditiones, attornationes, & hujuſmodi aliquando in ijs peraguntur, ut Recordationis retineant fulcimentum. Atque hujuſmodi ſunt Curiæ Principis ſive Ducis Normanniæ à quibus ſi quis Jurisdictionem ad alias Curias transferre vellet, per Judices coërcendus eſt.

u C. 123.

SECT. III.

De Curiis Dominorum ſuperiorum.

Curiæ Dominorum ſuperiorum ſunt in quibus cauſa coram Judicibus à Dominis ſuperioribus conſtitutis diſceptantur.

De Jure Feudorum non ſolum Imperator ſed & alij Domini prout Juriſdictionem, ita etiam Curias habuerunt, veluti *a* majores valvaſores, Duces ſcilicet, Marchiones, & Comites. Et de Conſuetudine Normanniæ *b* qui habent Comitatus, Baronias vel alias dignitates feudales, non ſolum de querelis

a Feud. l. 2. tit. 89.

b Cuſt. c. 53. c. 2. & c. 93.

relis ex feodo procreatis, & omnibus alijs querelis quæ contra reſidentes feodi procreantur, ſed etiam aliquando ex conceſſione Principis Normanniæ, de Placitis ſpathæ ſive gladij, veluti de Roberiâ & murdredo, Jus dicendi poteſtatem habent.

SECT. IV.

De Curiis Dominorum inferiorum.

Curiæ Dominorum inferiorum ſunt in quibus cauſæ quæ ad eorum Juriſdictionem ſpectant, terminantur.

a Feud. l. 2. tit. 55. in fine.
b Cuſt. c. 53.

INter ſuos vaſallos etiam *a* minores valvaſores Judicandi poteſtatem obtinebant. Et in Normannia etiam *b* milites & qui habent Feoda Loricæ vel alia franca feoda Curias habent de ſuis reſidentibus in ſimplicibus querelis levibus & groſſis, & mobilibus hæreditatibus, etiamſi per duellum habeant, terminari.

SECT.

SECT. V.

De Cognitione temporali, & de Cognitione per Judicium Parium.

Cognitio temporalis eſt modus explorandi veritatem in controverſiis temporalibus, utpote per Judicium Parium, per Duellum, & per Purgationem Sacramentalem. Cognitio per Judicium Parium eſt quando poſt inquiſitionem de veritate & meritis cauſæ convaſalli vel vicini quid ſtatuendum ſit in Curia proferunt.

SEcundum Conſuetudines Feudales modi quidem explorandi veritatem in judicio, qui de Jure Civili in uſu non fuerunt, introducti ſunt, quorum præcipuus erat *a* Judicium Parium, cum ſcilicet Convaſalli, qui etiam Pares Curiæ dicebantur, de cauſis cognoſcebant, quorum Judicium Laudamentum Parium dicitur.

a Feud. l. 2. tit. 21. & l. 2. tit. 55.

De Conſuetudine Normanniæ ejuſmodi modus explorandi merita cauſæ in judicio adhibetur, qui Inquiſitio dicitur, quæ eſt Recognitio veritatis illius rei ſuper quam contentio ventilatur, per Sacramentum duodecim hominum, militum, vel aliorum fide dignorum, qui neutri parti aliquâ occaſione ſunt ſuſpecti; & hujuſmodi Inquiſitio tenenda eſt per eos qui infra vicinetum nati, & diu commorati ſunt, ſi tales idonei inveniri poſſunt. *c* De vicineto verò illi dicuntur qui infra Leucam in Parochiâ, vel Parochijs adhærentibus commorantur. *d* Iidem Juratores dicuntur,

b Cuſt. c. 9.

d C. 115.

d C. 9.

tur, quia præſtito in Curiâ corporali Sacramento, tenentur de querelis verum dicere prout ijs à Juſtitiarijs inculcatum fuerit.

SECT. VI.

De Cognitione per Duellum.

Cognitio per Duellum eſt quando ſingulari certamine Lis dirimitur.

a Feud. l. 2. tit. 27.

SEcundus modus experiundi juxta Jus Feudale erat *a* Duellum ſive ſingulare certamen, in quo qui ſuccubuit idem etiam in cauſâ cadebat.

b Cuſt. c. 68. & 127.

Ejuſmodi mos in Conſuetudinario Normanniæ *b* Vadiatio Duelli, & Lex apparens dicitur, in quo ſic proceditur: In die ſcilicet Duello aſſignato, Pugiles ante horam meridiei in Curiâ comparere debent, in tunicis cum ſcutis & baculis cornutis armati, capillos ſuper aures rotundè adæquatos habentes: cunque uterque eorum ſe Juſtitiario obtulerit, Duelli verba per Juſtitiarium debent recitari; & deinde ad campum ducendi ſunt pugnaturi. & quatuor milites eligendi ſunt, qui campum cuſtodiant, omneſque alij ſedere debent in Coronâ, & bannum Ducis proclamatur, ne quis, ſub pænâ vitæ & membrorum, verbo vel facto, alicui pugilum auxilio vel impedimento ſit. Tum Pugiles præſtitis invicem juramentis, de veritate cauſæ, & quod ſorcerias non adhibeant, &, peractâ competentèr oratione, pugnam ineunt; & ſi Defenſor ſe uſq; ad ſtellas de nocte in cœlo apparentes defendere poterit victoriam conſequitur.

SECT.

SECT. VII.

De Cognitione per Purgationem Sacramentalem.

Purgatio Sacramentalis eſt quando ſecundum juramentum Patris, & aliorum fide dignorum, de Lite ſtatuitur.

TErtius modus Cognoſcendi de Jure Feudali erat cum per *a* Sacramentum Lis decidebatur, id eſt, cum quis proprio juramento ſe purgaret, & duodecem alios Sacramentales adduceret, qui de credulitate ejuſdem Sacramenti aſtipularentur. Qui modus apud Normannos *b* Deſrainia & vadiatio Legis dicitur, quæ eſt Lex quædam per quam in ſimplicibus querelis reus factum quod à Parte ei adverſâ objicitur ſe non feciſſe declarans, ad purgandum ſe per ſacramentum ſuum, & coadjutorum admittitur, quod cum fecerit liberatur, & pars adverſa in emendâ remanebit.

a Feud. l. 1. tit. 26.

b Cuſt. c. 126.

SECT.

SECT. VIII.

De Coërcitione temporali, & de Coërcitione circa bona.

Coercitio temporalis eſt modus puniendi contemptus & delicta in Judicio temporali; veluti ſupplicia quæ circa bona, quæ circa ſtatum, & quæ circa corpus irrogantur. Coercitio circa bona eſt, cum bona mobilia vel immobilia ad tempus diſtringuntur, vel in perpetuum auferuntur.

AD vigorem Judicii ſuſtinendum Coërcitio temporalis comparata eſt. Quæ de Jure Feudali primò fit *a* per diſtrictionem bonorum mobilium, vel per miſſionem in poſſeſſionem immobilium, item cum mulcta imponitur, vel omnia bona proſcribuntur.

a Feud. l. 2. c. 27.

Haud aliter de Conſuetudine Normanniæ *b* Juſtitiatio fit per mobile, veluti pet captionem & detentionem pecorum aut aliorum mobilium quæ infra feodum vel Juriſdictionem deprehenduntur: & per feodum, cum aliquis in feodi poſſeſſionem mittitur, nec non cum bona vel feoda tanquam foriſfacta capiuntur.

b Cuſt. c. 6.

SECT.

SECT. IX.

De Coërcitione circâ ſtatum.

Coercitio circa ſtatum fit Incarceratione, quâ libertas adimitur, & Bannitione, quâ quis Communione temporali excluditur.

IN Libris etiam Feudorum Incarcerationis & *a* Bannitionis pœnæ pro delictis impoſitæ reperiuntur. Et in Conſuetudinario Normanniæ *b* Juſtitiatio etiam fit per Corporis captionem & detentionem in carcere. Sed & ſi quis conetur Judicium ſubterfugere ad tres continuas aſſiſias vocari debet, ad quartam aſſiſiam recitatâ causâ & ſubterfugio debet for-bannizari, ita quod ſi quis eum poſt lapſum hujus aſſiſæ invenerit, ipſum debet reddere vivum vel mortuum Juſtitiario, vel ſi eum capere non potuerit clamorem patriæ qui dicitur Harou, poſt ipſum excitare.

a Feud.l.2.tit.27.

b Cuſt.c.6.c.23 & 24.

SECT. X.

De Coercitione circa corpus.

Coercitio qua corpus afficitur, eſt quâ ſanguis vel vita tollitur: Sanguis tollitur amputatione membrorum; vita aufertur gladio, Laqueo, & ſimilibus.

IN Libris Feudorum inter ſupplicia corporalia minora *a* manûs amputatio, cum ſcopis & forcipe excoriatio reperiuntur: inter graviora ſunt ſupplicia Capitalia, ut pœna *b* gladii vel Laquei quibus vitâ quis privatur. Ita etiam de Conſuetudine Normanniæ quædam ſunt cauſæ quæ *c* Placita ſpathæ ſive gladii dicuntur, quod in iis Malefactores gladio & armis ſunt reprimendi, & querelæ criminoſæ dicuntur quas ſequitur membrorum aut vitæ damnamentum.

a Feud. lib. 2. tit. 27. & 55.

b Tit. 27. § 8.

c Cuſt. c. 5.

DE.

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
TEMPORALIS
SECUNDUM
CONSUETUDINES
Feudales & Normannicas.

PARS QUARTA.

SECT. I.

De Judicio circa negotia temporalia in ſpecie, & de judicio circa Inſtitutionem feudi.

Judicia circa negotia temporalia in ſpecie ſunt quando de Creatione feudi, de Acquiſitione, Contractu, vel Delicto temporali Lis move-

tur. Judicium circa Creationem vel Conſtitutionem feudi eſt quando quæſtio eſt utrum aliquod feudum ſit recte, aut quale ſit.

CUm circa negotia temporalia in ſpecie dubia & controverſiæ oriantur, pro ijs diſcutiendis & terminandis Judicia etiam comparata ſunt. Et primum hujuſmodi eſt judicium cum de feudi ſtatu vel conditione contenditur; utpote de feudi ſtatu, *a* cum Dominus in poſſeſſione feudi conſtitutus, ſe de eo Inveſtituram feciſſe negat, alter verò agit ut inveſtituram probet per inſtrumentum publicum, vel per Pares Curiæ, aut, ſi nulli ſint, per extraneos; quod ſi nec hi extent, juris-jurandi Electionem Domino facit, ita ut jurare, aut juramentum referre cogatur. Et è converſo, ſi vaſallus in poſſeſſione fuerit. De Feudi conditione controvertitur, *b* cum Dominus feudum novum, Agnati verò defuncti paternum eſſe contendunt, Eodem modo de Conſuetudine Normanniæ de naturâ vel qualitate feudi litigatur, ſecundum brevia ſive reſcripta certa pro naturâ cauſarum ad vicecomitem deſtinata.

a Feud. l. 1. tit. 4. & l. 2. tit. 2.

b L. tit. 26. l. 2. tit. 2.

SECT.

SECT. II.

2. *De Judicio Acquiſitionis temporalis, & de Judicio Acquiſitionis feudi.*

Judicium Acquiſitionis temporalis eſt in quo agitur de acquiſitione rei alicujus temporalis, veluti de acquiſitione feudi, de acquiſitione juris alicujus in feudo, & de acquiſitione rerum mobilium. Judicium acquiſitionis feudi eſt cum de poſſeſſione vel proprietate feudi Lis eſt.

CUm de Inveſtiturâ feudi conſtat ſecundum conſuetudines Feudales *a* agere poteſt inveſtitus ut dominus ipſum in realem poſſeſſionem feudi mittat, & ſi differat, ut utilitatem omnem ei præſtet. Item *b* cum quis ſe ab alio ſpoliatum queritur, actio inſtituitur ut ad feudi poſſeſſionem reſtituatur; ſed ex causâ ſucceſſionis controverſia in Judicium deducitur, *c* cum filia defuncti contra agnatos feudum fœmininum vendicat, vel è contra agnati contra filiam pro feudo fœminino agunt.

a Feud. l. 2. tit. 4. l. 2. tit. 7.

b L. 2. tit. 8. & tit. 43.

c Feud. l. 2. tit. 41.

De Conſuetudine etiam Normanniæ quando de feodis controvertitur aliquando Jus poſſeſſionis in judicium deducitur; ut in Brevi novæ Diſſeiſinæ, & in Brevi de morte Anteceſſoris, aliquando jus proprietatis, ut in Brevi de Jure apparente & in Brevi de ſtabiliâ.

d Cuſt. c. 94. *d* Breve novæ Diſſeiſinæ in hæc verba inſtituitur: præcipe Titio quod ſine morâ Getæ poſſeſſionem reſtituat terræ apud B. de cujus poſſeſſione eum injuſtè poſt ultimum Auguſtum ejecit; quod niſi fecerit, ſubmone cognitionem de vicineto quòd ſit ad primas Aſſiſias Baillivæ ad recognoſcendum &c. Et terram interim videri facias & eſſe in pace. Recognitio ab ultimo Auguſto fieri debet, quando de terris agitur quarum fructus eo tempore percipiuntur; in alijs, ab ijs temporibus fieri debet in quibus aliquid præſtari conſuevit.

e C. 99. *e* Breve de morte Anteceſſoris ſub hujuſmodi concipitur formâ: Si Titius dederit Plegios de clamore ſuo proſequendo, ſubmone Recognitionem de Vicineto quod ſit ad primas Aſſiſias Baillivæ ad Recognoſcendum ſi Nicolaus fuit ſeiſitus hoc anno quo mortuus eſt de terrâ apud G. quam Sempronius ei difforciavit, & utrum Titius ſit propinquior hæres ad habendum ſucceſſionem, & interim terra videatur, & ſit in pace. In Recognitione hujuſmodi attendendum eſt, utrum Anteceſſor ſeiſitus erat. Et ſeiſitus aliquis dicitur, cum per ipſum, vel nomine ipſius, vel ad opus ipſius ſeiſina ſive poſſeſſio habetur. Et nullus annos diſcretionis attingens, hanc Recognitionem habebit, niſi Breve ceperit infra annum & diem quo Anteceſſoris illius mors communiter fuerat publicata: Illis autem qui nondum annos diſcretionis attigerunt, nulla temporis diuturnitas præjudicat quin habeant inquiſitionem ſupradictam,

f C. 27. *f* Si quandò verò quæſtio emergat, utrum quis hæres ſit legitimus quaſi in non-legitimo matrimonio natus:

Quia

Quia multa Matrimonia in occulto fiunt, nec ſunt publicè manifeſtata, de his Inquiſitio per Sanctam Eccleſiam fieri debet nec ad Curiam Laicalem ſpectat de iis judicare. Nam ſi ſancta Eccleſia eos pro Legitimis habet, Curia Laicalis pro legitimis reputare debet. *g* *g* C. 127.
Legis ſive Juris apparentis querela in contentione Feodali ſic deducitur. Ego queror de N. qui mihi difforciat quoddam feodum apud R. quod Pater vel Avunculus cujus ſum hæres propinquior, tempore pacis poſt Coronationem Regis Richardi pacificè poſſedit, in *h* C. 113.
quo nullum jus habet contra me. *h* Mentio verò habetur Regis Richardi, quòd cum antiquitùs præſcriptio ſolebat currere de triginta annis, quòd tempus non erat ad memoriam ex facili reducendum, voluit Princeps Normanniæ, ut Præſcriptionis terminus autoritate alicujus rei ſolennis denotaretur; & primò terminus erat poſt Coronationem Regis Henrici; poſt inſtitutum fuit à Rege Philippo, quod hujuſmodi Præſcriptio curreret à tem- *i* C. 127.
pore Coronationis Regis Richardi. *i* Ad hanc autem Querelam ſi in die aſſignato querelatus reſpondeat, hæc omnia denego de verbo in verbum, quod paratus ſum defendere, incontinenti debet tradere vadium ſuum ſive pignus Juſtitiario qui terminum competentem tam Loci quam temporis ad Duellum dedu- *k* C. 87.
cendum aſſignabit. *k* Sed & hujuſmodi Controverſia non ſolùm per Duellum, ſed etiam per Inquiſitionem Patriæ, quæ Recognitio *l* C. 115.
dicitur, terminari poteſt. Breve de *l* ſtabilià contrà competit quando quis queritur Feodum vel terram ab eo injuſtè exigi, ut de pro-

prietate Feodi inquiratur, ſub hac formâ: Queritur N. quod G. injuſtè exigit ab eo quandam terram apud R. unde petit Domini Principis Normanniæ ſtabiliam ad Recognoſcendum quis majus jus habet in illâ, is qui tenet, an is qui exigit. Unde Plegiis receptis de ſtabiliâ proſequendâ, & Viſoribus ad viſionem ſubmonitis, dies partibus ad Aſſiſias eſt aſſignandus: quo die ad Recognitionem hujus Brevis faciendam jurari debent Milites, & alii homines fide digni, qui infrà vicinetum originem traxerunt, & veritatem de eo de quo queritur meliùs proferre poſſunt.

SECT. III.

De Judicio Acquiſitionis Juris in feudo.

Judicium Acquiſitionis Juris in Feudo, eſt in quo diſceptatur vel de Acquiſitione uſusfructus integri, vel de Acquiſitione juris cujuſcunque particularis in Feudo alterius.

Quemadmodum de Jure Feudorum conſtitutio uſusfructus & juris cujuſque alterius à Jure Civili ut plurimum pendebat: ità nihil apparet qui n Judicia de iiſdem ſecundum actiones Juris Civilis procederent.

De Conſuetudine Normanniæ pro diverſis cauſis in quibus integer uſusfructus Feudi alicui debetur, quædam remedia ſive modi agendi præ-

præſcribuntur. Et primò quod ad Cuſtodiam ſive Tutelam attinet; *a* Hæredes in primo poſt viceſſimum annum completum, ſeiſinas ſive poſſeſſiones Anteceſſorum ſuorum, & eorum quorum Eſcætæ ſive ſucceſſiones ad ipſos tanquam propinquiores hæredes devenire debuerunt, per Inquiſitionem revocare poſſunt. Deinde ratione *b* Maritagii Judicium inſtituitur, ſi marito objectum fuerit defunctam ejus non fuiſſe uxorem: de quo inquiſitio tenenda eſt utrum de conſenſu Eccleſiæ eam habuerit in uxorem tempore quo deceſſit: quod ſi probare obtulerit, ad Eccleſiaſticam Curiam remittetur. Item ſi negatum fuerit, eum prolem ex defunctâ ſuſcepiſſe; de quo Inquiſitio per vicinium fiet ubi dicitur ortum ſuſcepiſſe, Item ſi poſt mortem mariti hæredes uxoris feodum in quo durante ejus viduitate ſucceſſio impediebatur, revocare velint. Præterea *c* de Dote ſive Dotalitio in Judicio quæritur, cum Relicta contra hæredes Mariti vel contra alios poſſeſſores in quos maritus feodum tranſtulit, pro dote agit. Et duobus modis mulier dotem ſuam contra detinentes requirere poteſt, per Breve de dote, aut per Recordationem. Conficitur autem Breve de dote in hac formâ: Si M. dederit Plegios de clamore ſuo proſequendo, ſubmone Recognitionem de vicineto, quod ſit ad primas Aſſiſas Baillivæ, ad recognoſcendum utrum N. maritus ejus quando duxit eam in uxorem erat ſeiſitus de terrâ apud B. modo quo eam dotare poſſet & deberet, cujus dotem T. ei deforciat minus juſtè &c. Cum verò in contractu Matrimonii dos de terrâ ſpecificatâ aſſignata fuit, petitur à Judice per Recor-

a Cuſt. c. 33.
b C. 101. & 121.
c C. 102. & 103.

cordationem, id eſt, per Atteſtationem eorum qui tempore contractus interfuerunt: & illud quod per Recordationem majoris partis, dum tamen Septenarium numerum attingat, recognitum fuerit, obſervari debet, receptis prius ſacramentis à ſingulis de veritate recordandâ. Sed & de Dote habetur Inquiſitio, cum poſt deceſſum Relictæ quæ terram in dotem ceperat, ab hærede Mariti petitur: Et in hoc Judicio inquirendum eſt, utrum relicta ex cujus morte Feodum illud requiritur, ipſum in dotem habuerit ratione mariti ſui, & utrum requirens propinquior ſit hæres illius de cujus poſſeſſione dotalitium factum fuerit. Denique ſi de jure aliquo particulari in terrâ vel feodo alterius controverſia eſſet, iiſdem modis quibus de Feodo agitur, videtur agi poſſe.

SECT.

SECT. IV.

De Judicio Acquiſitionis rei mobilis.

Judicium Acquiſitionis rei Mobilis eſt in quo de Proprietate rei Mobilis controvertitur.

DE hoc judicio in Libris Feodorum ſicut de ſuperiore haud quicquam occurrit. In conſuetudinario autem Normanniæ, dicitur *a* Querela de re Mobili, cum ſuper aliquâ poſ- *a* Cuſt.c.87. ſeſſione mobili inter partes adverſas contentio ventilatur: ut, cum Titius petit à Seio equum, quem ab eo injuſtè detinet; vel, *b* cum *b* C. 91. quis rem detinet quam ab alio recepit, cum pecora aberrantia, vel bona inventa, infra tempus requiſita, non reſtituit, cum bona alicujus mobilia indebitè diſtrinxit, vel furto ablata ſuſcepit, &c.

SECT.

SECT. V.

De Judicio Contractus temporalis & de Judicio Contractus circa feudum.

Judicium Contractus temporalis eſt in quo agitur de Contractu temporali, veluti de Contractu circa Feudum, de jure aliquo in feudo, vel de re aliquâ mobili. Judicium Contractus circa feudum eſt in quo controvertitur de Proprietate feudi ex causâ venditionis, vel cum de Evictione agitur.

QUemadmodum de Acquiſitione temporali, ita etiam de contractibus Judicia inſtituta ſunt. Et primùm de Contractu circa Feudum agitur, *a* cum is qui feudum emit, agit ut ad realem feudi poſſeſſionem admittatur, vel poſtquam admiſſus eſt, & feudum ab alio recuperatum eſt, Litem *b* de evictione movet, maximè ſi cum de feudo interpellatus eſſet, autorem ſuum, ut eum defenderet, invocavit.

a Feud.l.2.tit.7.

b Lib.2.tit.8.& 80.

Eodem modo ſecundum Conſuetudines Normanniæ Judicium circa contractum de Feudo vendito inſtituitur. Cum quis *c* alteri terram vel feodum alienum tradidit, qui recepit eum in Judicium ad garrantizandum, id eſt ad proprietatem præſtandum vel ad Excambiendum, id eſt ad aliud feodum ejuſdem valoris dandum vocare poteſt.

c Cuſt. c.50. & 113.

SECT.

SECT. VI.

De Judicio Contractus de Jure aliquo in feudo.

Judicium Contractus de Jure in Feudo eſt quod inſtituitur de obligatione quæ ex ejuſmodi Contractu oritur, veluti ex Locatione vel ex Oppignoratione Feudi.

DE Jure Feudorum is qui Feudum conduxit contra eum à quo conduxit Judicium inſtituendi cauſam habuit, *a* Si ante tempus in conventione præfinitum Feudi uſum impediret; & *b* is qui feudum locavit, pro mercede agere potuit, & tranſacto tempore pro reſtitutione Feudi, ſed & *c* ante illud tempus ſi quis jure feudi abuteretur. Eodem Jure ut Creditor in poſſeſſione Feudi oppignorati, donec debitum ſolutum eſſet, defendebatur; ita *d* ſi quis Feudum pignori datum inficiaretur, vel *e* ſoluto pretio non reſtitueret, ad agnoſcendum & reſtituendum compellendus erat.

a Feud. l. 2. tit. 87.
b L. 2. tit. 27.
c L. 2. tit. 27.
d L. 1. tit. 11.
e L. 1. tit. 27.

In Conſuetudinario Normanniæ Brevia occurrunt, de Feodo & Firmâ, & e Feodo & Vadio. *f* De Feodo & Firmâ Breve conficitur in hæc verba: Si R. dederit Plegios de clamore ſuo proſequendo, ſubmone Recognitionem de vicineto quod ſit ad primas Aſſiſias Baillivæ ad recognoſcendum utrum terra quam P. ei difforciat, ſit Feudum tenentis vel firma mobilis tradita per manus G. & utrum R.

f Cuſt. c. 114.

R. ſit propinquior hæres illius qui eam tradidit ad Firmam. g De Feodo etiam & Vadio Breve currit in hæc verba: Si T. dederit Plegios &c. ſubmone Recognitionem &c. ad recognoſcendum utrum terra ſive Feodum quod A. ei difforciat, ſit Feodum tenentis, vel vadium invadiatum per manum G. & pro quanto, & utrum T. ſit propinquior hæres ad redimendum vadium.

g C. 113.

SECT. VII.

De Judicio Contractus de re mobili.

Judicium de Contractu circa rem Mobilem, eſt in quo agitur de obligatione ex Contractu de re Mobili, vel facto aliquo præſtando, proveniente.

HUjuſmodi etiam Judicia ſecundum regulas Juris Civilis terminanda Jus Feudale permiſiſſe videtur.

At in Conſuetudinario Normanniæ eorum veſtigia aliqua apparent, ubi a contentionis legitimæ cauſa habetur, ſi quis pecuniam quam mutuò, vel equum quam commodatò accepit, reddere recuſat. Item, ſi quis illud quod promiſit dare vel facere negligit. b Et in hujuſmodi cauſis homines non ſolum pro ſe, ſed etiam pro alijs, ut Plegij ſcilicet, Hæredes, & Executores, conveniri poſſunt. c Notandum verò de ſimplici plegiatione, quod

a Cuſt. c. 87. & c. 88.

b C. 91.

c C. 60.

quòd mortuo Plegio moritur Plegiatio, quia ſimplex Plegiatio non tranſit ad hæredes. Cum verò quis unà cum alio ſe conſtituit debitorem principalem, eo mortuo conveniri poteſt. Sed & filius cui Patris hæreditas devenit, itèm Executores & alij ad quos Catalla mortuorum pervenerunt pro eorum debitis conveniri poſſunt. Nemo verò de Anteceſſoris debito præſtare tenetur ultra valorem ejus quod de ejus hæreditate percepiſſe dignoſcitur. Atque hæc etiam de judicijs circa Contractus Feudales.

SECT. VIII.

De Judicio Delicti temporali, & de Judicio Delicti contra Fidelitatem.

Judicium Delicti temporalis eſt in quo agitur de Delicto contra Jus temporale commiſſo, eſtque vel de Delicto contra Fidelitatem, vel contra Pacem, vel contra officium temporale. Judicium Delicti contra Fidelitatem eſt quo quæritur de Delicto contrà Fidelitatem ſive Ligeantiam perpetrato, ut de crimine Læſæ Majeſtatis, Proditionis, Rebellionis, Seditionis, & ſimilibus.

NOn ſolum ad explorandum ad quos Dominium & jus in rebus competit, & ad tuendum commercium & negotiationem per contractus, ſed etiam ad reprimendum delicta

delicta, Judicia Feudalia inſtituta ſunt. Quæ, in quantum apparet, de Jure Mediolanenſi (prout de Jure Civili conſueverunt) ab *a* Inquiſitione, Denunciatione & Accuſatione procedebant.

a Extrav. tit. 1.

Nec modi diſſimiles erant quibus de Conſuetudine Normanniæ delicta vel Crimina in Judicium deducebantur. Nam quandoque ad Clamorem populi; quandoque ex relatione fide dignorum, aliquandò ad querelam vel accuſationem partis, quæ vulgo Apellum dicitur, de criminibus aut delictis in Judicio quæritur. Et primò *b* Clamor qui dicitur Harou conſuevit exclamari in diſcrimine criminoſo, ad Ignem ſcilicet vel ad Latronem, Homicidium vel Roberiam. Et ad hunc Clamorem omnes debent exire qui illum audiverant, & ſi maleficium viderint propter quod author ejuſdem diſpendium vitæ vel membrorum pati debeat, ipſum debent retinere, vel clamorem ſupradictum augere, aut aliter pro negligentia Principi emendare. Cum autem malefactorem apprehenderint, eum Juſtitiario reddere debent, nec apud ſe, niſi propter imminens periculum ultra unam noctem detinere. Omneſque quos officiarius requiſierit ad malefactores hujuſmodi cuſtodiendos vel eos in carcerem deducendos, ſibi auxilium impertire, in villâ in quâ reſidentes ſunt, vel per unum diem debent ſubſidium proprij corporis vel alicujus alterius ſatis idonei pro ipſis exhibere. Deinde in Criminibus manifeſtis ſeu notorijs, illi, quos *c* Fama publica ſeu fide-dignorum teſtimonium culpabiles oſtendit, non expectato Juris ordine, ar-

b Cuſt. c. 54.

c Cuſt. c. 4. & 5.

reſtari

reſtari ſolent & carceribus mancipari, quouſque per legem Patriæ fuerint liberati. Nullus autem Clericus vel perſona Eccleſiaſtica debet capi vel arreſtari, niſi ad præſens maleficium captus fuerit, vel quouſque captus fuerit Clamore Harou inſecutus, & Eccleſiæ reddi debet ipſum requirenti: In cujus Curia ſi de obiecto ſibi crimine confeſſus fuerit vel convictus, ab omni ordine & privilegio Clericali eſt penitus deponendus & exul à Patriâ profugandus, dum tamen tale ſit maleficium quod vitæ vel membrorum percipere debeat damnamentum. Hujuſmodi enim perſonæ ab omni Laicali Curia ſunt exemptæ, niſi in quantum exigit Feodum Laicale. Sed & *d* quivis alius ad Eccleſiam vel ad Loca Sancta diffugiens, per octo dies poteſt in Eccleſiâ morari: Cuſtodes verò, ne exinde diffugiat, Juſtitiarius Laicalis apponere debet: & nono die ab eo eſt inquirendum, utrum ſe exponere voluerit Juſtitiæ Laicali, vel ſe tenere Eccleſiæ. Et, ſi ſe tenere voluerit Eccleſiæ, Patriam forjurare neceſſe habet, militibus præſentibus & alijs fide dignis, ſub hac forma. Hoc audiant omnes Aſſiſtentes quod tu de cætero in Normanniam non intrabis, nec aliquod malum vel detrimentum propter hanc Priſonam per te vel per alium dictæ terræ vel habitatoribus ejuſdem facies, vel facere procurabis: Sic Deus & Sacroſancta te adjuvent: Quæ verba jurans etiam de ſe debet exprimere; & hoc facto, declarare per quas partes Normanniæ exire voluerit; & eidem ſecundum diſtantiæ quantitatem terminus competens exeundi aſſignandus; nec exeunti ultra unius noctis ſpatium

d C. 24. & 81.

tium in unâ villâ morari licet, niſi gravi & evidenti infirmitate teneatur, nec ad loca reverti jam tranſacta; &, ſi expleto termino in Normanniâ inventus fuerit, vel reverſus fuerit per Leucam, ſuum judicium ſecum reportabit, nec debet Eccleſia ei ulteriùs pa-
e C. 23. trocinari. Et ut e forbannizatus, ita & is qui patriam abjuravit, bona quæ poſſidebat univerſa forisfacit. Poſtremò de delicto per viam Appelli vel Accuſationis in judicio proceditur, cum quis expoſitâ querelâ crimen aliquod vel delictum alteri objicit, & coram Juſtitiario offert ſe paratum facere quod adverſarius id quod ei objicitur recognoſcat certo die & horâ: quod cum alius denegat de verbo ad verbum, & offert vadium ſive pignus ad defendendum, primùm recipitur Vadium defenſoris, poſteà Appellatoris, & de Duello deducendo Plegij interponuntur. &c.

Ad judicium Delicti contrà Dignitatem Regiam quod attinet, Conſtitutione Henrici
f Extrav. tit. 1. ſeptimi f quæ inter extravagantes habetur, ſic ſtatuitur: Quod in quocunque læſæ Majeſtatis crimine, maximè ubi contra Imperium vel Regem aliquid commiſſum aſſeritur, poſſit procedi per Accuſationem, Inquiſitionem, ſeu denunciationem, ſummariè, & de plano, ſine ſtrepitu & figurâ judicij, prout illi qui Juriſdictioni præeſt videbitur expedire. Et ſi quis ſuper dicto Crimine, per nuntium vel per literas, ſeu etiam per Edictum publicè propoſitum citatus, neglexit in termino legitimè & perſonaliter comparere, contra ipſum, perindè ac ſi præſentialitèr omnibus intereſſet, tam ad

ad receptionem Teſtium,& eorum publicationem,& ſequentia, quam ad definitivam Sententiam,& ejus executionem, procedatur.

De Proditione autem contra Ducem Normanniæ ſequela fit in hac formâ, *g* Ego cui Princeps Normanniæ Caſtrum ſuum cuſtodiendum tradidit, conqueror de T. qui mecum erat ad illud cuſtodiendum, quod ipſe proditoriè & nequitèr de Caſtro exiens ejus hoſtes introduxit, ex quo vix potui evadere; quod ſi negare voluerit, paratus ſum facere ut recognoſcat; & alio negante de verbo ad verbum, vadia recipienda ſunt ad Duellum deducendum. Qui verò *h* Traditores Principis fuiſſe convicti vel damnati fuerint, omnes eorum Poſſeſſiones Principi remanere debent.

g Cuſt.c.72.

h C. 14.

SECT. IX.

9 *De Judicio Delicti contra Pacem.*

Judicium Delicti contra Pacem eſt quo quis convenitur ob Pacem violatam vi & armis, utpote de Homicidio, de Incendio, de Latrocinio, vulneratione & ſimilibus; vel ob Tranſgreſſiones, Injurias ſcilicet & Damna quæ ſine vi & armis fiunt.

POſt Dignitatem & ſecuritatem Principis & Imperij, Paci publicæ & tranquillitati ſubditorum Judicia proſpexerunt. Ita *a* Conſtitutione Frederici Imperatoris, ſi quis hominem infra Pacem conſtitutum occidit, maximè

a Feud. l. 27.

imè ſi non neceſſariò ſed voluntariè occidiſſet, capitali ſententiâ damnandus erat. Ejuſdem conſtitutione alterâ, *b* Incendiarius, ſi captus erat, & ſe incendium commiſiſſe negaret, ſeptem teſtibus convictus Capite plectebatur, ſi notorium fuerat, nullius teſtimonio requiſito, ſtatim erat decollandus; ſi capi non potuit, Proſcriptioni ſubjiciebatur. Item *c* publici Latrones, & fures qui quid quinque ſolidos valens furati erant, laqueo erant ſuſpendendi. Si quis infra Pacis Edictum alium *d* vulneravit, ejus manus erat amputanda. Et hujuſmodi delictorum *e* Reus aliquando Judicio humano ſivè Teſtibus, aliquando Divino, id eſt Duello, innocentiam ſuam purgare potuit. *f* Si verò Miles adverſus militem pro Pace violatâ aut aliquâ capitali causâ Duellum committere voluit, pugnandi facultas ei non concedebatur, niſi probare poſſet quod antiquitùs majores ejus milites legitimi fuerint. Eodem Jure ſi quis alteri injuriam vel contumeliam fecit, veluti ſi crines ejus aut barbam expilaret, decem Libras parti læſæ, viginti Judici perſolvere; ſi quis temere in aliquem incurreret, vel contumelioſe tractaret, quinque libras parti, decem Judici pendere tenebatur. Sed & in Rebus Damnum injuriâ datum ſecundum Jus civile vindicari conſueviſſe conjicere licet. Secundum Conſuetudinem Normanniæ *g* de Homicidio conſultò perpetrato, quod vulgò murdredum dicitur, ſequela fiebat in hac formâ: Petrus queritur de R. qui patrem ſuum nequitèr in Pace Domini Regis occidit, quod paratus eſt probare &c. Et *h* hanc ſequelam faciendi

b L. 5. tit. 10.

c L. 2. tit. 27.

d Ibid.

e Ibid. §. 3.

f Ibid.

g Cuſt. c. 68.

h C. 69.

ciendi propinquior de genere poteſtatem habet, qui ſi in minori ætate fuerit, vel ætatem tranſegerit, alius propinquior proſequi poteſt, vel quis alius de genere in quem omnis parentela conſenſerit. De *i* Roberiâ ſimiliter, ita querela inſtituitur: Ego conqueror de Titio, quod me in Pace Dei & Domini Regis felonicè invaſit, & capam ſive tunicam mihi abſtulit. Item de *k* mutilatione membrorum quod vulgo Mehaymium dicitur, & de *l* violentâ aggreſſione qui Aſſaltus vocatur; & de reliquis, eodem modo querelæ deducebantur. *m* Si verò nemo erat qui ſequelam faceret, aut clamorem, ſi publica infamia ſuper hujuſmodi Delicto aliquem criminoſum feciſſet, Patriæ Inquiſitionem ſuſtinere debuit; id eſt, *n* Jurea fiebat per viginti quatuor homines probos & legales circa Loca & in locis in quibus factum fuerat maleficium, & ſecundum eorum dictum fieri debet Judicium incontinenti, & Judicium factum ſine dilatione executioni demandari. Et hujuſmodi Querelæ, *o* Placita Spathæ ſive Gladij dicuntur, quòd in ijs malefactores gladio & armis ſunt reprimendi, vinculiſque & carceribus mancipandi, & demum vitæ vel membrorum diſpendio coërcendi. Sed *p* qui pro hujuſmodi criminibus morti damnati ſunt, eorum terras & proventus earum per unum annum Princeps Normanniæ habet; & poſt annum elapſum Dominis à quibus tenentur ſunt reſtituendæ. *q* Res mobiles verò ſive Catalla univerſa, quemadmodum qui Banniti ſunt, vel Patriam abjurarunt, Duci foriſfaciunt,

i C. 70.
k C. 73.
l C. 74.
m C. 68.
n C. eodem & c. 69.
o C. 54.
p C. 24.
q C. 23.

ciunt, Eodem Jure de Delictis quæ Facto vel Dicto ad alterius Contumeliam vel Injuriam
r C. 84. committuntur, ſic ſtatuitur : Quòd *r* pro læſione ex Facto, veluti ſimplici percuſſione,
ſ C. 85. Querelatus ſi convictus fuerit, *ſ* pro qualitate Delicti tam Curiæ quam parti læſæ, emendare, vel mulctari debeat pro delicti qualitate, ut pro effuſione ſanguinis, pro percuſſione cum pugno vel palma; ita tamen quòd non ſit major Emenda tenentis Curiam,
t Ibid. quam perſonæ cui illata eſt injuria. *t* Nullus autem de ſimplici percuſſione quam ſervo ſuo intulit, vel filio, vel nepoti, vel uxori, vel alicuicumque de familiâ, ad Legem provocari debet; Illud enim correctionis causâ
u C. 101. factum præſumendum eſt. *u* Si verò vir uxorem mehaymiaverit, ut eruendo oculum, vel frangendo brachium, vel ejus corporis enormi percuſſione eam indebitè & nequitèr tractare conſueverit, hujuſmodi actiones Cor-
x C. 86. rectiones non judicantur. *x* Pro convitio vel Contumeliâ verbis illatâ, qui homicidium, Latrocinium, vel ejuſmodi crimen alicui objecit, graviter per pecuniam puniri, & injuriam paſſo ſatisfacere debet, in Aſſiſiâ ſcilicet vel placitis, naſum ſuum per ſummitatem tenens, dicendo, Ex eo quod vocavi te Homicidam, mentitus ſui, quia hoc crimen in te non eſt, & ore meo quo illud protuli
y C. 86. me mendacem exhibui. *y* Qui levius convitium feciſſe convictus eſt, debet Juſtitiario emendare, & paſſo injuriam ſimplicitèr dicere, quod vitium non eſt in eo quod ei objece-
z C. eod. rat inconſultè. *z* Sin autem quis alteri crimen objecit quod paratus eſt probare, ad probandum,

dum admitti poteſt, modò crimen tale ſit quod ad ipſum pertinuerit, ut de Homicidio Patris vel Fratris, vel de furto ſibi ipſi illato. *a* Atque hujuſmodi Querelæ de Facto & dicto per ſimplicem Legem, id eſt, per diſrainiam quæ fit per Sacramentum Querelati & coadjutorum, erant terminandæ. De Damno quod Rebus alicujus injuſtè infertur, ſic proſpicitur; quod *b* ſi quis in Feudo vel Prædio ſuo aliorum animalia, dum damna faciunt, utpote dum blada vel gramina depaſcunt, invenerit, eadem capere & detinere poteſt, quouſque Pignus vel Fidejuſſores de damno dato reſtaurando receperit. Sed & *c* ſi cui in ſtagnis, Boſcis, Molendinis, aut aliter, facto alterius Damnum datum ſit, implorato Juſtitiarij auxilio reſarciri debet.

a C. 54.
b C. 6.
c C. 10.

SECT. X.

De Judicio Delicti contra Officium temporale.

Judicium Delicti contra Officium temporale eſt cum quis ob aliquid contra Fidelitatem perpetratum, vel ob ſervitium non præſtitum in jus vocatur.

DE Jure Feudorum ſi quis crimen ingratitudinis commiſit, utpotè *a* ſi hoſtiliter adverſus Dominum ſe geſſiſſet, ſi uxorem

a Feud. l. 2. tit. 57.

rem vel filiam corrupiſſet, vel aliquid ejuſmodi admiſiſſet, amiſſione Feudi plectebatur. Sed & eodem jure, *b* ſi Domino petenti deſervire nollet, vel *c* ſervitium debitum præſtare recuſaret, Dominus ad auferendum ſeuda agere potuit.

b L. 1. tit. 21.
c L. 2. tit. 24.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google